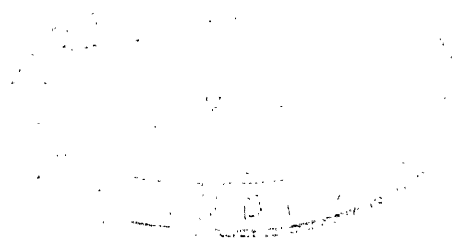

ΤΟΥ [illegible] 1907

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ [illegible]

[illegible]

1908

(Archaeological Society)

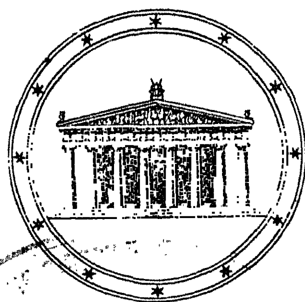
[illegible]

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

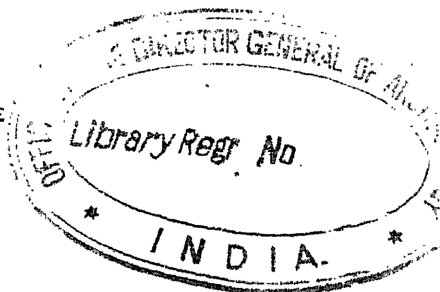
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1907

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
1908

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΘΩΝ
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΦΙΛΑΡΧΑΙΩΝ
Η ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΣΥΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΝΙΔΗΣ
DUC DE LUYNES
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΕΝΑΡΔΑΚΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗΣ
ΣΙΜΩΝ Γ. ΣΙΝΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΠΕΤΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΡ. ΣΟΥΤΣΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΠΑΤΡΩΝ
ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
HILARION ROUX
ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΕ
HEINRICH SCHLIEMANN
ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΑΛΛΙΕΡΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΗΦΑΙΣΤΙΔΗΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
ΣΟΛΩΝ ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Ι. ΠΡΩΙΟΣ
ΟΘΩΝ Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
GEORGES CLEMENCEAU

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀντιπρόεδρος	Β' Ἀντιπρόεδρος
Δ. Τσιβανόπουλος	† **Γ. Νικολαΐδης**

Γραμματεὺς

Π. Καββαδίας

Σύμβουλοι

Στ. Ἀνδρόπουλος	**Δ. Μακκᾶς**
Δ. Θεοφανόπουλος	**Γ. Μιστριώτης**
Π. Καρολίδης	**Γ. Παπαβασιλείου**
Ἀ. Κατριβάνος	**Ἀν. Σκιᾶς**
Β. Λεονάρδος	**Β. Στάης**
Ὄθ. Λύδερς	**Κλ. Στέφανος**
Ἐμμ. Λυκούδης	**Χ. Τσούντας**

ΕΠΙΤΙΜΙΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ ΤΟΥ SAX-MEININGEN

Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΤΟΥ HESSEN

Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΡΟΛΑΝΔΟΣ BONAPARTE

Ὁ Σ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόκλητος.
Fried. Adler. Berlin.
Ern. Babelon. Paris.
Jul. Beloch. Roma.
Max. Bonnet. Montpellier.
R. C. Bosanquet. Liverpool.
G. Clemenceau. Paris.
Max Collignon. Paris.
Domenico Comparetti. Firenze.
Alexander Conze. Berlin.
Alfred Croiset. Paris.
Ch. Diehl. Paris.
† W. Dittenberger, Leipzig
Wilhelm Dörpfeld. Ἀθήνησι.
Fr. v. Duhn. Heidelberg.
Joseph Durm. Karlsruhe.
Arthur Evans. Oxford.
Sir John Evans. London.
Paul Foucart. Paris.
† Adolph Furtwängler. München.
Fr. Hiller v. Gaertringen. Berlin.
Ernst Gardner. Cambridge (England).
Percy Gardner. Oxford.
B. L. Gildersleeve. Baltimore. U. S. America.
Will. Watson Goodwin. Cambridge. U. S. America.
Hamdy Bey. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.
Jos. Hampel. Budapest.
B. Haussoulier. Paris.
L. Heuzey. Paris.
D. Hogarth Oxford.
M. Holleaux Ἀθήνησι.
Th. Homolle. Paris.
K. Καραπάνος. Ἀθήνησι.
Bruno Keil. Strassburg.
R. Kekulé. Berlin.
Adolph Kirchhoff. Berlin.
G. A. Macmillan London.
Lucien Magne. Paris.
Rev. J. P. Mahaffy.
Hor. Marucchi. Roma.
Adolph. Michaelis. Strassburg.
L. A. Milani. Firenze.
Oscar Montelius. Stockholm.
D. C. Monro. Oxford.
A. S. Murray. London.
Charles Elliot Norton. Cambridge U. S. America.
Th. Ouspensky. Ἐν Κωνστ/πόλει.
G. Perrot. Paris.
Luigi Pigorini. Roma.
O. Puchstein. Berlin.
W. M. Ramsay. Aberdeen (Scotland).
S. Reinach. Paris.
E. Reisch. Wien.
W. Ridgeway. Cambridge. (England).
La Comt. de Riencourt. Ἀθήνησι.

Rufus B. Richardson. New York. America.
Ῥόστοβιτς Ἀλ. Κάϊρον.
Rev. A. H. Sayce. Oxford.
G. Schlumberger. Paris.
R. A H. Schneider. Wien.
H. Schrader. Innsbruck
Cecil Smith. London.
Th. D. Seymour. New-Haven U. S. America.
E. v. Stern. Odessa.
Gr. G. Tocilescu. Bucarest.
G. Treu. Dresden.
Charles Waldstein. Cambridge (England).
Th. Wiegand. Ἐν Κωνστ/πόλει.
Ulrich von Wilamowitz-Moellendorff. Berlin.
Ad. Wilhelm. Wien.
Paul Wolters. Würzburg.
Henri Weil. Paris.

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1907

Οἱ ἑταῖροι, ὧν τὰ ὀνόματα εἶνε τετυπωμένα διὰ κυρτῶν γραμμάτων, εἶνε ἑταῖροι ἰσόβιοι.

'Αγγελόπουλος 'Αθάνατος Θρ.
Altmann W.
'Αθηνογένης Γ.
'Ανδρόπουλος Στ.
'Ανέζης Δ.
Anthes Ed.
'Αντωνιάδης Δ.
'Αντωνόπουλος Κ.
'Αξελὸς Μιλτ.
'Αποστολάκη 'Αννα
† 'Αραβαντινὸς Ι.

Βακράτσας Εἰρ.
Βαλαωρίτης Ι.
Βαλλώσης Δ.
Βαλτατζῆς Π. Γ.
Βαρβαρέσος Π. Μ.
Βάσης Σπυρ.
Βάσος 'Αλέξ.
Βάσος Τιμ.
Βαφειαδάκης Ν.
Βεκούσης Δ.
Βερναρδάκης 'Αθ.
Βερναρδάκης Γρ.
Βικέλας Δ.

v. Bissing Fr. W.
Βοΐσχος 'Επ.
Bosanquet R. C.
Βούκρας Δ
Βουλπιώτης Δ.
Bulle H.
Bourguet Ém.

Γεννάδιος 'Ιωάν.
Γενοβέλης Π.
Γεωργακόπουλος Ε.
v. Gaertringen Hiller. Fr.
Γεωργιάδης 'Αθ.
Γκιὼν 'Ανδρέας
Graef B.
Γρηγοράκης Γρ.
Γρυπάρης Π.

Δαμβέργης 'Αν.
Δαμβέργης Ν.
Δελακοβίας Ν.
Σεβ Δελένδας 'Αντ.
Δέλλιος 'Ιωάν.
Δεληγεώργης Δ.
Δεμερτζῆς Α.

Δημητριάδης Χ.
Διγενῆς Μ.
Διπλαράκος Γ.
Dörpfeld W.
Δραγάτσης 'Ιάκ.
Δραγούμης Μ.
Δραγούμης Σ.
Δρακίδης Π.
Δυοβουνιώτης Γ.

'Ελευθεριάδης Σωκ.
Εὐκλείδης Ι.
Εὐταξίας 'Αθ.
Εὐταξίας Ι.

Ζαΐμης 'Αλ.
Ζαρίφης Γ.
Ζητουνιάτης Π.
Ζυγομαλᾶς Α.

'Ηλιόπουλος. Χρ.

Θεοδωρακάκης Στυλ.
Θεοδωράκης Γ.
Θεοδωρόπουλος Β.
Θεοφανόπουλος Δ.

† 'Ιορδανόπουλος Μ.
Judeich Walther

Καββαδίας Π.
Καγκάδης 'Ιάκ.
Καζάζης Ν.
Καλαποθάκης Μ.
Καλβοκορέσης Μ.
Καλλιγᾶς Πέτρος
Καλλιοντζῆς Εὐάγγ.
Καλογερόπουλος Ν.
Καμαρινὸς Σ.
Κανάκης Π.
Καπετανάκης Κ.
Καπλάνογλους Κ. Π.
Καραβασίλης Σπ.
Καράλης Α.
† Καραθεοδωρῆς Στέφ.
Καραπάνος Κ.
Καρατζᾶς 'Αλ.
Καρκούλιας 'Ηρ.
Καρολίδης Π.
Κάρω Γ.
Καστριώτης Π.
Κατριβάνος Α.
Καυταντζόγλους 'Ιω.
Κεραμόπουλος Α.
Κεφάλας Γ.
Kinch Fr.
Κλοντηρόπουλος Γ.
Κολυβᾶς Α.
Κόντος Κ.
Κοντόσταυλος Α.
Κουλομόπουλος Κ.
Κουρουνιώτης Κ.
Κοσσὲ Α.
Κοφινιώτης 'Ιω.
Κριεζῆς 'Αντ.
Κρῖνος Π.
Κύρης Μ.
Κωνσταντινίδης Π.
Κωνσταντόπουλος Κ.
Λάππας Μ.

Λαμπρόπουλος 'Αλ.
Λάμπρος Σπ.
Λαμπρυνίδης Μ.
Λεονάρδος Β.
Λεονάρδος Δ.
Loewy Em.
Λιόλιος Γ.
Λύδερς "Οθ.
Λυκάκης 'Αλ.
Λυκούδης 'Εμ.
Λύρης 'Ιωάν.

Μαγγιῶρος Σπ.
Μαγιάσης 'Ιωάν.
Μακκᾶς Δ.
Μακκᾶς Κ.
Μακκᾶς Ν.
† *Μανδραπήλιας Α.*
Μανέτας Π.
Μανιάκης Κ.
Μαντζάκος Χ.
Μαντζούφας 'Ανδρ.
Μανωλίδης Σωκρ.
Μαρκόπουλος 'Ιω.
Μαρούδης Μ.
Μαυρομιχάλης Π. Κυρ.
Μελισσουργὸς Γ.
Μητσόπουλος Κ.
Μιστριώτης Γ.
Μούσης 'Ιωάν.
Μουτσόπουλος 'Αθ.
Μπαλτῆς Θ.
Μπαλάνος Ν.
Μπὰρτ. Γουλ.
Μπενάκης 'Εμμ.

Μυλωνᾶς Κ.

Νεγρεπόντης Μ. Μ.
† *Νικολαΐδης Γ.*
Νικολαΐδης Ι.
Νικολαΐδης Λουδ.
Νικολόπουλος Σ.
Noack F.

Ξανθάκης Π.

Οἰκονόμος Π.

Πάλλης "Αγ.
Παναγιωτόπουλος 'Αν.
† Πανταζῆς Μιλτ·
Παντελίδης 'Εμμ.
Παπαβασιλείου Γ.
Παπαδημητρακόπουλος Θ.
Παπαδιαμαντόπουλος Ι.
Παπαμιχαλόπουλος Κ.
† Παπαναστασίου Π.
Παπαφράγκος Σπ.
Παπαχρήστου Γ.
Pernice Er.
† *Περρῆς Π.*
Περρῆς Σ.
Πολίτης 'Ι.
Πολίτης Ν.
Pontalis L. P.

Ραγκαβῆς Κλ.
Ράλλης Δ.
Ράλλης Στ.
Robert K.

Ρωμάνος Ἀθ.

Σακελλαρόπουλος Σπ.
Σακελλαρόπουλος Σωτ.
Schiff Al.
Schrader H.
Σιμόπουλος Ἰω.
Σκιᾶς Α.
Σκουζὲς Ἀλ.
Σκουζὲς Π.
Σκουλούδης Σ.
Σοφούλης Θ.
Στάης Β.
Στάης Σ
Σταμούλης Ἀναστ.
Σταυρόπουλος Δ.
Steele Daniel
Στέφανος Κλὼν
Στέφανος Κυπ.
Στεφανάκος Φιλόθεος
Στρέιτ Γ.
Στρέϊτ Στ.
Studniczka F.
Σφακιανάκης Π.
Σχλίεμαν Ἀγ.

Σωτηριάδης Γ.

Τραπάντζαλης Γ.
Τριανταφυλλάκος Ν.
Τσάτσος Ἰω.
Τσιβανόπουλος Δ.
Τσίλλερ Ἐρ.
Τσούντας Χρ.
Τυπάλδος Μπασιᾶς Ἀθ.

Fabricius E.
† *Φίλιος Δ.*
Φωτίου Ἰω.

Χατζιδάκις Γ.
Χατζιδάκις Ι.

Ψαλτήρας Γ.
Ψάλτης Ἰάκ.

Wide Sam.
Wiegand Theodor
Wilhelm Ad.

Zahn Robert.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1907

ΜΕΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ

Προϋπολογισμοῦ Κεφ.	Προϋπολογισμοῦ Ἄρ.	Εἶδος ἐσόδων	Προϋπολογισθέντα		Εἰσπραχθέντα		Εἰσπραχθέντα Ἐπὶ πλέον		Εἰσπραχθέντα Ἐπὶ ἔλαττον	
Α	1	Εἰσφοραί. . . . . Δραχ.	2,200	—	3,049	10	549	10	—	
	2	Τόκοι καὶ μερίσματα . . . . »	21,625	—	19,723	65	—	—	1,901	35
	3	Ἔσοδα ἐξ ἀκινήτων κτημάτων. »	168	—	—	—	—	—	168	—
	4	» ἐκ δημοσιευμάτων	4,500	—	5,941	45	1,441	45	—	—
	5	» κεκλεισμένων χρήσεων . »	308	—	301	65	—	—	6	35
	6	» διάφορα. . . . . »	250	—	71	75	—	—	178	25
	7	» ἐκ τοῦ Λαχείου. . . . . . . »	300,000	—	225,000	—	—		75,000	—
		Δραχ.	329,351	—	254,087	60	1,990	55	77,253	95

Ἐν Ἀθήναις 31 Δεκεμβρίου 1907

Ὁ ταμίας
Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ λογιστὴς α. α.
Π. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1907

Προϋπολογισμού Κεφ.	*Προϋπολογισμού* Άρ.	*Είδος εξόδων*	*Προϋπολογισθέντα*		*Συμπληρωματικαί πιστώσεις*		*Ενταλθείσαι πληρωμαί*		*Διαφορά επί έλαττον*	
Α		*Προσωπικόν*								
	1	Μισθοί προσωπικού Γραφείων....	8,680	—	—	—	8,522	—	158	—
	2	» » τών άρχαιοτήτων	22,020		—	—	18,367	30	3,652	70
Β		*Γραφεΐα, Διαχείρισις καὶ Βιβλιοθήκη*								
	1	Έξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως.	3 040	—	1,000	—	3,688	40	351	60
	2	Βιβλιοθήκη....................	8,000	—	—	—	5,595	75	2,404	25
Γ		*Άνασκαφικὰ ἔργα καὶ δημοσιεύματα*								
	1	Άνασκαφ. καὶ συντήρ. άρχ. μνημείων	255,363	90	—	—	199,677	20	55,686	70
	2	Δημοσιεύματα...............	26,000	—	—	—	17,743	50	8,256	50
Δ		[illegible]	5,688	55	5,200	—	9,319	20	1,569	35
Ε		[illegible]	558	55	—	—	558	55	—	—
		Τὸ ὅλον Δραχ.	329,351	—	6,200		263,471	90	72,079	10

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐχορηγήθησαν πιστώσεις	Δρ.	329,341,00
Ἐχορηγήθησαν συμπληρωματικαὶ » »	»	6,200.—
Σύνολον πιστώσεων	»	335.551,—
Ἐνετάλησαν πληρωμαὶ	»	263,471,90
Ἀδιάθετοι πιστώσεις	»	72,079.10

Ἐκ τούτων θέλουσι διατεθῇ ἐντὸς τοῦ ἐπομένου ἔτους πρὸς πληρωμὴν ἐξόδων τοῦ ἔτους 1907, εἰς βάρος τῶν ὁποίων κατελογίσθησαν, δραχ. 698.90, ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐνετάλη ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου ἕνεκα τοῦ ἀνεκκαθαρίστου τῶν σχετικῶν λ/σμῶν (ὅρα παθητικὸν τῆς Ἑταιρείας ἐν τῷ Γενικῷ Ἰσολογισμῷ 31 Δεκεμβρίου 1907 «Πιστωταὶ Διάφοροι»).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1907

Ὁ Ταμίας
Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Λογιστὴς α. α.
Π ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1907

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἄρθρον 1.

ΕΙΣΦΟΡΑΙ

Εἰσπραχθέντα ἐξ εἰσφορῶν τακτικῶν ἑταίρων.....	Δρ.	3.049.10	Δρ.	3,049.10

Ἄρθρον 2.

ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Εἰσπραχθέντα:				
Ἀπὸ μέρισμα Β' ἑξαμηνίας 1906 καὶ Α' ἑξαμηνίας 1907 ἔτους 56 Μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης......	Δρ.	10,640.—		
Ἀπὸ τόκους Β' ἑξαμηνίας 1906 ἔτους 754 Ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου Ἑνοποιήσεως 1898 καὶ ὁμοίους Α' ἑξαμηνίας 1907 ἔτους 1697 Ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου Ἑνοποιήσεως 1898..	»	6,127.50		
Ἀπὸ τόκους Β' ἑξαμηνίας 1906 καὶ Α' ἑξαμηνίας 1907 τῶν παρὰ τῇ Τραπέζῃ Γ. Π. Σχουζὲ ἐντόκων καταθέσεων......	»	2,945.50		
Ἀπὸ τόκους τῆς ὑπ' ἀρ. 5169 ὁμολογίας δανείου Κεφαλαιοποιήσεως τοῦ 1893 ἔτους............	»	10.65	Δρ.	19,723.65

Ἄρθρον 4.

ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

Εἰσπραχθέντα:				
Ἀπὸ ἀντίτιμον πωληθέντων τευχῶν τῆς Ἀρχ. Ἐφημ.	Δρ.	4,826 45		
» ἀντίτιμον πωλ. τευχ. τῶν Πρακτ. τῆς Ἑταιρ.	»	37.50		
» ἀντίτιμον πωληθέντων τευχῶν τοῦ Α' τόμου τῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος παρὰ Μπὲκ καὶ Ἐλευθερουδάκη....	»	800.—		
» ἀντίτιμον πωλ. τόμων Καταλόγου τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου....................	»	37.50		
» ἀντίτιμον πωληθ. ἀντιτύπων Πρακτικῶν Ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου παρὰ Μπὲκ καὶ Μπὰρτ	»	240.—	Δρ.	5,941.45
Εἰς μεταφοράν.....................			Δρ.	28,714.20

Ἐκ μεταφορᾶς.................... ...			Δρ.	28,714.20

Ἄρθρον 5.

ΕΣΟΔΑ ΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

Εἰσπραχθέντα:				
Ἀπὸ ἐνοίκιον τῆς ἐν Ἐλαιοτριβείοις οἰκίας τῆς Ἑταιρείας διὰ τὸ 1906 ἔτος..................	Δρ.	150.—		
» ἐνοίκιον τῆς ἐν Ἐλευσῖνι οἰκίας τῆς Ἑταιρείας διὰ τὸ ἔτος 1906......................	»	18.—		
» εἰσφορὰς ἑταίρων τοῦ ἔτους 1906.........	»	133.65	Δρ.	301.65

Ἄρθρον 6.

ΕΣΟΔΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

Εἰσπραχθέντα:				
Ἐκ πωλήσεως ἀκατεργάστων λίθων ἀνασκαφῶν Θησείου..............................	Δρ.	53.—		
Ἐξ ἀμοιβῆς διὰ τὴν συγγραφὴν ἄρθρου ἐν Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1906 ὑπὸ Στεφ. Δραγούμη, ἣν ἐδώρησε τῇ Ἑταιρείᾳ.....................	»	18.75	»	71.75

Ἄρθρον 7.

ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ

Εἰσπραχθέντα:				
Ἀπὸ ἔσοδα τῶν τριῶν κληρώσεων τοῦ Λαχείου ὑπὲρ τοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων κατὰ τὸν ͵ΓΝΣ΄........................	»	225,000.—	»	225,000.—
Ὅσα ἐγράφησαν εἰς χρέωσιν τῆς μερίδος «Ταμεῖον Λαχείου Ἐθνικοῦ Στόλου» ἐν τῷ Γενικῷ Ἰσολογισμῷ τῆς 31 Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. εἰς πίστωσιν τοῦ παρόντος Κεφαλαίου διὰ τὴν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἀνήκουσαν μερίδα ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ Λαχείου τῆς τετάρτης κληρώσεως τοῦ 1907 ἔτους, μήπω εἰσπραχθεῖσαν................	»	75,000.—	»	75,000.—
			Δρ.	329,087.60

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1907

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Προσωπικόν.

Ἄρθρον 1.

ΜΙΣΘΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

Δαπανηθέντα..............................	Δρ.	8,522.—	Δρ.	8,522.—

Ἄρθρον 2.

ΜΙΣΘΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Δαπανηθέντα..............................	Δρ.	18,367.30		
Ὅσα ἐγράφησαν εἰς πίστωσιν τῆς μερίδος «Πιστωταὶ Διάφοροι» πρὸς χρέωσιν τοῦ παρόντος Κεφαλαίου	»	475.—	Δρ.	18,842.30

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Γραφεῖα, Διαχείρισις καὶ Βιβλιοθήκη

Ἄρθρον 1.

ΕΞΟΔΑ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ

Δαπανηθέντα:	Εἰς	θέρμανσιν καὶ φωτισμόν......	Δρ.	537.25
»	»	δημοσιεύσεις εἰς τὰς ἐφημερίδας	»	108.50
»	»	χάρτην καὶ τυπωτικὰ διαφόρων ἐντύπων..................	»	180.25
»	»	γραφικὴν ὕλην..............	»	254.70
»	»	διάφορα ἔξοδα..............	»	375.95
»	»	καθαρισμὸν τοῦ Καταστήματος..	»	180.—
»	»	ταχυδρομικὰ τέλη...........	»	282.75
»	»	ἔξοδα ἀποστολῆς ἐπιταγῶν εἰς διαφόρους δικαιούχους.......	»	195.60
Εἰς μεταφοράν..........................			»	2,115.—

Ἐκ μεταφορᾶς..........	Δρ.	2,115.—		
Δαπανηθέντα εἰς φύλακτρα γρεωγράφων.......	»	15.35		
» » κατανάλωσιν ὕδατος 1907....	»	80.—		
» » ἀποστολὴν εἰς Γερμανίαν 2 συλλυπητηρίων τηλεγραφημάτων ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀρχαιολόγου Φουρτβαίγκλερ.........	»	38.05		
» » ἐπιχορήγησιν τοῦ Γραμματέως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου..	»	1,440—	Δρ.	3,688.40

Ἄρθρον 2.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δαπανηθέντα: Εἰς ἀγορὰν διαφόρων βιβλίων.....	Δρ.	2,923.30		
» » δετικὰ » »	»	720.45		
« » μισθοδοσίαν τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς Βιβλιοθήκης..............	»	1,800.—		
» » κατασκευὴν βιβλιοθηκῶν......	»	12.—		
» » ἀποζημίωσιν Κ. Κουρουνιώτου διὰ τὴν ἐξέλεγξιν καὶ τακτοποίησιν τῆς Βιβλιοθήκης καὶ διόρθωσιν καὶ συμπλήρωσιν τοῦ καταλόγου αὐτῆς..................	»	100.—		
» » ἀξίαν κιβωτίων πρὸς ἔνθεσιν βιβλίων...................	»	40.—	Δρ.	5,595.75

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἀνασκαφικὰ ἔργα καὶ δημοσιεύματα

Ἄρθρον 1.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΙΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Ἀνασκαφαὶ παρὰ τὸ Θησεῖον.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ χαραγωγέων....	Δρ.	14,208.10		
» » ἀξίαν ζεμπιλίων, σχοινίου καὶ σπάγγου....................	»	290.70		
» » μεταφορὰν ὑλικῶν...........	»	17.—		
» » μισθὸν τοῦ ἀρχιεργάτου Ε. Καμπάνη........	»	1,000.—		
Δαπανηθέντα εἰς μισθὸν Ν. Κιτσίκη βοηθοῦ μηχανικοῦ....................	»	126.65		
» » ἀποζημίωσιν Γ. Κρητικοῦ διὰ τὴν ἐποπτείαν τῶν ἐργασιῶν.......	»	30.—	Δρ.	15,672.45
Εἰς μεταφορὰν........................			»	15,672.45

Ἐκ μεταφορᾶς			Δρ. 15,672.45

Ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ Κεραμεικῷ.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ χαραραγωγέων	Δρ.	1,434.50	
» » ἀξίαν ξυλείας, κεράμων, σχοινίου, σπάγγου καὶ κυτίων πρὸς ἔνθεσιν ἀρχαίων	»	120.50	
» » μισθὸν τοῦ ἀρχιεργάτου Κ. Καμπάνη	»	400.—	
» » μεταφορὰν ὑλικῶν	»	3.90	
» » » ἀρχαίων εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον	»	3.60	Δρ. 1,962 50

Ἀνασκαφαὶ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ περισυναγωγαὶ τῶν ἀρχαίων

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ λεπτουργῶν	Δρ.	5,385 20	
» » ἀμοιβὴν τοῦ ἐφορεύοντος Α. Ἀρβανιτοπούλου καὶ ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ	»	3,990.55	
» » Α. Μαυρογιαννόπουλον, Γ. Λυμπερόπουλον, Στ. Μπίνην καὶ Δ. Παπασταύρου κτλ. διὰ ξυλείαν ὑελοπίνακας, κιβώτια, ζεμπίλια, προθήκην, διάφορα ἐργαλεῖα καὶ ἄλλα ὑλικὰ	»	1,138.80	
» » ἔξοδα φωτογραφήσεως ἀρχαίων	»	673.60	
» » ἔξοδα σχεδιαγραφήσεως ἀνασκαφῶν Παγασῶν	»	180.—	
» » ἀμοιβὴν καὶ ὁδοιπορικὰ τοῦ ζωγράφου Ε. Ζιλλιερὸν μεταβάντος δὶς εἰς Παγασὰς	»	2,145.90	
» » ἔξοδα μεταφορᾶς καὶ συγκεντρώσεως ἀρχαίων	»	581.60	
» » ἔξοδα μεταφορᾶς καὶ τοποθετήσεως ἀρχαίων ἐν τῷ Μουσείῳ Βόλου	»	340.90	
» » ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιπορικὰ τῆς κατὰ τὸν Νόμον Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ἀναγκαστικῶς ἀπαλλοτριωτέων κτημάτων	»	589.85	
» » γραφικὴν ὕλην	»	36.60	
» » ὁδοιπορικὰ ἐργάτου Θ. Καλλινίκου	»	22.30	Δρ. 15,085.30
Εἰς μεταφορὰν			» 32,720.25

Ἐκ μεταφορᾶς			Δρ.	32,720.25
Ἀνασκαφαὶ ἐν Τεγέᾳ.				
Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	500.—		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ διευθύναντος τὰς ἐργασίας καθηγητοῦ Κ. Ρωμαίου	»	400.20	Δρ.	900.20
Ἀνασκαφαὶ καὶ ἔρευναι ἐν Ἀρκαδίᾳ				
Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια σκαφέων	Δρ.	464.—		
» » ἀξίαν σκαπτικῶν ἐργαλείων, κυτίων πρὸς ἔνθεσιν ἀρχαίων εὑρημάτων, χάρτην περιτυλίγματος καὶ ἄλλα ὑλικὰ	»	53.—		
» » μεταφορὰν ὑλικῶν καὶ ἐργαλείων	»	46.30		
» » μεταφορὰν ἀρχαίων εὑρημάτων εἰς Ἀθήνας	»	18.—		
» » ἐνοίκιον δύο οἰκιῶν ἐπὶ τρεῖς μῆνας πρὸς διαφύλαξιν καὶ τοποθέτησιν τῶν εὑρημάτων, ὑλικῶν καὶ ἐργαλείων	»	33.—		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ διευθύναντος τὰς ἐργασίας Κλωνὸς Στεφάνου	»	233.—	Δρ.	847.30
Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀμύκλαις.				
Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	576.80		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον τοῦ διευθύναντος τὰς ἐργασίας Α. Σκιᾶ	»	255.35		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ Ἐρνέστου Φεῖχτερ	»	374.40		
» » ἀξίαν διαφόρων ὑλικῶν	»	78.60		
» » ἱερέα διὰ τὴν ἄρσιν τῶν ἐγκαινίων τῆς κατεδαφίσεως τῆς Ἐκκλησίας Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ φύλαξιν τῶν ἱερῶν σκευῶν	»	11.—	Δρ.	1,296.15
Ἀνασκαφαὶ ἐν Μυκήναις				
Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν	Δρ.	1,896.50		
» » ἀξίαν τσιμέντου, ζεμπιλίων κεράμων, χάλυβος, χατραχυλίων, ὑδροβαρέλου καὶ ἄλλων ὑλικῶν	»	292.80		
» » μεταφορὰν ὑλικῶν	»	40.10		
» » γραφικὴν ὕλην	»	4.60		
» » ἐπισκευὴν ἐργαλείων	»	29.55		
Εἰς μεταφορὰν	Δρ.	2,263.55	Δρ.	35,763.90

Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	2,263.55	Δρ.	35,763.90
» » ἐνοίκιον οἰκίας πρὸς διαφύλαξιν εὑρημάτων καὶ ἐργαλείων	»	72.60		
» » ὁδοιπορικὰ τεχνητῶν	»	37.15		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ διαχειριστοῦ Χ. Κτενᾶ	»	552.15	Δρ.	2,925.45

Ἀνασκαφαὶ ἐν Σουνίῳ

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	777.—		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον τοῦ Ἐφόρου Β. Στάη	»	225.05		
» » ἀποζημίωσιν τοῦ διαχειριστοῦ Καλλινίκου	»	300.—		
» » ἀξίαν ξυλείας, κεράμων, ζεμπιλίων, ἐλαιοχρώματος, ὑελοπινάκων, στόκου καὶ ἄλλων ὑλικῶν.	»	45.60		
» μεταφορὰν εὑρημάτων εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον	»	20.—	Δρ.	1,367.65

Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀμφιαρείῳ

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	3,655.30		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον τοῦ Ἐφόρου Β. Λεονάρδου	«	988.75		
» » ἀμοιβὴν τοῦ διαχειριστοῦ Ν. Ράπτου	»	323.30		
» » ἀξίαν ξυλείας, ὑελοπινάκων, ζεμπιλίων, πτύων, κυτίων πρὸς ἔνθεσιν ἀρχαίων, χρωστήρων, στάθμης, ῥίνης καὶ ἄλλων ὑλικῶν	»	357.65		
» » ὁδοιπορικὰ ἐργατῶν	»	206.50		
» » ἐπισκευὴν ἐργαλείων	»	16.—		
» » γραφικὴν ὕλην μετὰ δύο φακῶν.	»	26.60	Δρ.	5,574.10

Ἀνασκαφαὶ ἐν Χαιρωνείᾳ, συμπλήρωσις τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Μουσείου καὶ καταρτισμὸς αὐτοῦ

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν διὰ τὰς ἀνασκαφὰς	Δρ.	5,745.50		
» » ὁδοιπορικὰ ἐργατῶν	»	59.85		
» » ἡμερομίσθια τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν διὰ τὸ Μουσεῖον	»	10,464.50		
» » Ε. Δηλαβέρην, Κουλελῆν-Χρυσαΐτην, Α. Μέγαν, Καρδελὴν καὶ Λιάσκον, Γ. Παπαγγελῆ, Σ. Σπηλιόπουλον, Ἀθανασόπουλον, Στ. Πρατζανάκην, Χ. Νικολόπουλον				
Εἰς μεταφορὰν	Δρ.	16,269.85	Δρ.	45,631.10

Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	16,269.85	Δρ.	45,631.10
κτλ., διὰ ξυλείαν, ἄσβεστον, γύψον, τσιμέντο, πλάκας, ἀκροκεράμους, πορσελάνην, χρώματα, ζεμπίλια, τσίγκον, κλεῖθρα, ἐργαλεῖα καὶ ἄλλα ὑλικά	»	9,424.80		
» » μεταφορὰν ὑλικῶν	»	222.40		
» » ἀμοιβὴν τοῦ συγκολλητοῦ τῶν ἀρχαίων Ι. Παπανικολάου καὶ ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ	»	1,120.20		
» » ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιπορικὰ τοῦ ἐφόρου Γ. Σωτηριάδου	»	1,101.40		
» » φωτογραφικὰς ἐργασίας	»	260.—		
» » ὁδοιπορικὰ φωτογράφου Α. Ρωμαΐδου	»	42.—		
» » μεταφορὰν ἐκ Λεβαδείας εἰς Μουσεῖον Χαιρωνείας ἐπιγραφῶν ἀρχιτεκτονικῶν, μελῶν γλυπτῶν κλπ.	»	149.50		
» » ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιπορικὰ Γ. Εὐγενίου βοηθοῦ μηχανικοῦ	»	46.—		
» » ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιπορικὰ τῆς κατὰ τὸν νόμον ἐπιτροπῆς διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ἀναγκαστικῶς ἀπαλλοτριωτέων κτημάτων	»	345.40	Δρ.	28,981.55

Ἀνασκαφαὶ ἐν Εὐβοίᾳ.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια	Δρ.	1,181.50		
» » ἐπιδιόρθωσιν ἐργαλείων	»	17.50		
» » ὑλικὰ φωτογραφιῶν	»	45.30		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀμοιβὴν τοῦ φωτογράφου Πετρίτση	»	89.70		
» » ἐργοδηγὸν Φαρμακίδην διὰ τὴν σχεδιαγράφησιν τοῦ τύμβου	»	25.—		
» » ἁμαξαγώγια διὰ δύο μεταβάσεις ἀπὸ Χαλκίδος εἰς Ἐρέτρειαν καὶ 5 ὁμοίας ἀπὸ Χαλκίδος εἰς σωρὸν Χαλίων Αὐλίδος τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας συμβούλου Γ. Παπαβασιλείου	»	89.—		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας Γ. Παπαβασιλείου	»	487.60		
» » γραφικὴν ὕλην	»	2.60	Δρ.	1,938.20
Εἰς μεταφοράν			Δρ.	76,550.85

Ἐκ μεταφορᾶς........................ Δρ. 76,550.85

Ἀνασκαφαὶ Ἐπιδαύρου, μεγέθυνσις καὶ καταρτισμὸς τοῦ Μουσείου, ἀνέγερσις τῶν μνημείων καὶ ἀνοικοδόμησις καὶ συμπλήρωσις τῶν πυλῶν καὶ τῶν ἀναλημμάτων τοῦ θεάτρου.

Δαπανηθέντα	εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν ξυλουργῶν, κτιστῶν καὶ λιθοξόων	Δρ.	12,928.10	
»	»	ὁδοιπορικὰ τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν	»	436.45	
»	»	Ἰ. Πουλάκου, Π. Κοσμῆ κτλ. διὰ ξυλείαν, τζινέτια, σιδηροὺς δοκοὺς, ζεμπίλια καὶ ἄλλα ὑλικά.	»	2,375.10	
»	»	διὰ γύψον λευκὸν καὶ μαῦρον, ἄσβεστον, τσιμέντον, θηραϊκὴν γῆν καὶ ἄλλα εἰς τοὺς Σ Πρα-			
»	»	τζουνάκη, Ε. Δηλαβέρη, Ζ. Ψιλοπούλου καὶ Σ Σπηλιοπούλου	»	1,625.50	
»	»	ἀξίαν κλινοσκεπασμάτων καὶ προσκεφαλαίων διὰ τὸν ξενῶνα	»	112.—	
»	»	μεταφορὰν ἐξ Ἀθηνῶν γύψου, δοκῶν, τσιμέντου..............	»	131.65	
»	»	ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν νόμον τοῦ διευθύναντος τὰς ἐργασίας Γενικοῦ Ἐφόρου κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον, Ἰούνιον, Ἰούλιον, Αὔγουστον καὶ Σεπτέμβριον......................	»	775.30	
		ἀμοιβὴν τοῦ Ἰταλοῦ τεχνίτου Ἰωάννου Βούδα.............	»	1,345.—	
»	»	χορήγημα πρὸς συντήρησιν τῶν συλλογῶν, ἔξοδα τῶν Μουσείων καὶ γραφικὴν ὕλην............	»	360.—	
»	»	ὁδοιπορικὰ τοῦ ἐπιστάτου Π. Βοστιτσάνου πρὸς ἐξαργύρωσιν τῶν χρηματικῶν ἐπιταγῶν δι' ὅλον τὸ ἔτος καὶ παραλαβὴν τῶν ὑλικῶν.	»	168.—	
»	»	ὁδοιπορικὰ καὶ ἀμοιβὴν τοῦ ἀρχιτέκτονος Δημ. Τσελεπίδου.....	»	755.40	
»	»	ὁδοιπορικά, ἀμοιβὴν καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ βοηθοῦ μηχανικοῦ Γ. Εὐγενίου...................	»	669.25	
»	»	φωτογραφικὰς ἐργασίας.......	»	122.—	
»	»	ἀποζημίωσιν τοῦ ἀρχιεργάτου Ἐλευθερίου Καμπάνη.........	»	34.—	
«	»	ἀξίαν κινίνης διὰ θεραπείαν τῶν			
Εἰς μεταφορὰν			Δρ.	21,837.75	Δρ. 76,550.85

Ἐκ μεταφορᾶς		Δρ.	21,837.75	Δρ.	76,550.85
ἀσθενούντων		»	16.20		
		Δρ.	21.853.95		
Ὅσα ἐγράφησαν εἰς Πίστωσιν τῆς μερίδος «Διάφοροι Πιστωταὶ» πρὸς χρέωσιν τῶν δαπανῶν Ἐπιδαύρου κλπ.		Δρ.	57.90	Δρ.	21,911.85

Δαπάναι ἀναστηλώσεως τοῦ Ἐρεχθείου

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ μαρμαράδων	Δρ.	9,048.15		
Πληρωθέντα »	Μαγγιῶρον, Ἐλευθεριάδην, Γ. Καλογερόπουλον, Βλαχάνην καὶ Πετρόπουλον, Στανωτᾶν κτλ. διὰ μόλυβδον, χαλκόν, ὀρείχαλκον, τζινέτια, ἀρίδαν μαρμάρων, τροχὸν ὀδοντωτόν, γύψον ἄσβεστον, σχοινίον λευκὸν καὶ ἐλαιοχρωματισμένον, κατρακύλια καὶ ἄλλα ὑλικά	»	1,353.—		
Δαπανηθέντα εἰς	μεταφορὰν ὑλικῶν	»	9.—		
» »	ἁμαξαγώγια τοῦ Νομομηχανικοῦ Ν Μπαλάνου διὰ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ἐργασιῶν	»	500.—		
» »	Γ. Καβαλλίνην διὰ τὴν ἐπιστασίαν τῶν ἐργασιῶν	»	29.—	Δρ.	10,939.25

Ἐργασίαι ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ναοῦ.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια μαρμαράδων καὶ ἐργατῶν	Δρ.	1,756.25		
Πληρωθέντα »	Γ. Πατσουράκην, Ν. Μοσχοῦ, Ἀχ. Σταυριανὸν κτλ. διὰ μάρμαρα, πωρίνους λίθους, ἄσβεστον, τσιμέντο, ἄμμον, κατρακύλια, καὶ ἄλλα ὑλικά	»	4,363.20		
Δαπανηθέντα »	διορθωτικὰ ἐργαλείων	»	42.45		
»	ἐργαλεῖα βοηθοῦ μηχανικοῦ Κιτσίκη καὶ χάρτην σχεδιασμάτων	»	66.18	»	6,228.—

Ἀνέγερσις τοῦ ἐν Φιγαλείᾳ Ναοῦ.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν	Δρ.	2,700.—		
Πληρωθέντα »	Κοσμῆν κτλ. διὰ τσιμέντο, κεράμους μαδέρια, ἐργαλεῖα καὶ ἄλλα ὑλικά	»	213.20		
Δαπανηθέντα εἰς	μεταφορὰν ὑλικῶν	»	87.35		
» »	ἀποζημίωσιν τοῦ Ν. Ἰωαννίτου βοηθοῦ μηχανικοῦ	»	80.—		
Εἰς μεταφορὰν		Δρ.	3,080.55	Δρ.	115,629.95

Ἐκ μεταφορᾶς			Δρ.	3,080.55	Δρ.	115,629.95
Δαπανηθέντα	εἰς	ἀποζημίωσιν τοῦ Ἐφόρου Κ. Κουρουνιώτου καὶ ὁδοιπορικὰ...	Δρ.	348.10		
»	»	ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιπορικὰ τοῦ ἀρχιτεχνίτου Π. Καλούδη	»	292.85		
»	»	ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον καὶ ὁδοιπορικὰ τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου	»	102.40		
»	»	ἀμοιβὴν καὶ ὁδοιπορικὰ τοῦ Γ. Εὐγενίου ἀρχιτέκτονος........	»	298.40		
»	»	ὁδοιπορικὰ τοῦ Ν. Ἰωαννίτου, βοηθοῦ μηχανικοῦ, τοῦ φωτογράφου Πετρίτση καὶ διαφόρων ἐργατῶν....................	»	769.45		
»	»	φωτογραφικὰς ἐργασίας........	»	128.—		
»	»	γραφικὴν ὕλην...............	»	41.40	Δρ.	5,061.15

Δαπάναι πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων Παλαιᾶς Κορίνθου καὶ μεγέθυνσιν τοῦ Μουσείου.

Δαπανηθέντα	εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν	Δρ.	5,493 10		
	»	ὁδοιπορικὰ ἐργατῶν καὶ τοῦ ἐπιστάτου Ι. Ἀλβανάκη..........	»	264.—		
Πληρωθέντα	»	Μπεκιάρην, Ἐγγλέζον, Κοσμῆν, Βεναρδάκην κτλ. διὰ ξυλείαν, τσιμέντον, πορτσελάνην, ἄσβεστον, σιδηρικά, ἄμμον, πλίνθους, κεράμους, ζιμπίλια, χρώματα καὶ ἄλλα ὑλικά...	Δρ.	1,965.55		
Δαπανηθέντα	»	μεταφορὰν ὑλικῶν............	»	717.70		
»	»	ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ ἐργοδηγοῦ Α. Ἀγγελίδου.......	»	430.25		
»	»	γραφικὴν ὕλην...............	»	196 20		
»	»	ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιπορικὰ τοῦ ἀρχιεργάτου Κ. Καμπάνη......	»	77.10		
»	»	ἐνοίκιον οἰκήματος πρὸς φύλαξιν ὑλικῶν...........	»	55.—		
»	»	ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου κατὰ τὸν νόμον.	»	27.70		
»	»	ὁδοιπορικὰ νομομηχανικοῦ Ν. Μπαλάνου.......................	»	34.80	Δρ.	9,261.40

*Δαπάναι πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων τοῦ **Μυστρᾶ**.*

Δαπανηθέντα	εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν......................	Δρ.	3,995.75		
»	»	μισθὸν τοῦ ἀρχιτεχνίτου Γ. Κρασσᾶ	»	1,555.—		
»	»	ἀμοιβὴν τοῦ ἐφορεύοντος Α. Ἀδα-				
Εἰς μεταφοράν			Δρ.	5,550.75	Δρ.	129,952.50

Ἐκ μεταφορᾶς........................	Δρ.	5,550.75	Δρ.	129,952.50
μαντίου καὶ ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ..	»	989.—		
» » ἀμοιβὴ τοῦ Γ. Εὐγενίου βοηθοῦ Μηχανικοῦ.................	»	200.—		
Πληρωθέντα εἰς Ν. Νικολάρον, Α. Μανουσάκην, Β. Γεωργίου καὶ Θεοφιλόπουλον, Ἀλ. Μαυρουκάκην, Ἀθαν. Σακελλάρον κτλ. διὰ ξυλείαν, τσιμέντο, ἄσβεστον, πτύα, ζεμπίλια καὶ ἄλλα ὑλικά..............	»	1,387.85		
Δαπανηθέντα εἰς μεταφορὰν ὑλικῶν...........	»	172.50		
» » φωτογραφικὰς ἐργασίας........	»	59.50		
» » γραφικὴν ὕλην..............	»	23.95		
» » ὁδοιπορικὰ τοῦ ἐπιστάτου......	»	20.—		
	Δρ.	8,403.55		
Ὅσα ἐγράφησακ εἰς πίστωσιν τῆς μερίδος «Διάφοροι Πιστωταὶ» πρὸς χρέωσιν τῶν δαπανῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων τοῦ Μυστρᾶ.......	»	166.—	Δρ.	8,569.55

Δαπάναι πρὸς στερέωσιν Ναοῦ Δαφνίου.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια τεχνιτῶν.........	Δρ.	2,125.50		
Πληρωθέντα » Πετρόπουλον καὶ Βλαχάνην, Παυλάτον καὶ Σεκόπουλον, Β. Γιοβλαρήν, Π. Κοσμᾶν, Γαβριαλάκην, Γ. Βεντούραν, Σ. Ἐλευθεριάδην, Ι. Μαγγιῶρον, Α. Ἀγγελόπουλον κτλ. διὰ σιδηρὰς δοκούς, σιδηροδέσμους κολώνας τοίχων, χάλυβα, ξυλείαν, ἄσβεστον, πορσελάνην, τσιμέντο, πλάκας ἐκ χυτοσιδήρου, κεράμους καὶ ἄλλα ὑλικά.....................	»	3,430.15		
Δαπανηθέντα εἰς μεταφορὰν ὑλικῶν............	»	305.50		
» » ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον τοῦ διευθύναντος τὰς ἐργασίας Α. Ἀδαμαντίου......	»	671.25		
» » ἀμοιβὴν Γ. Εὐγενίου βοηθοῦ μηχανικοῦ...................	»	200.—		
» » φωτογραφικὰς ἐργασίας.......	»	28.—	Δρ.	6,760.40

Κιγκλίδωμα περὶ τὴν Ἀκρόπολιν.

Δαπανηθέντα εἰς Ἀναστάσ. Κορκοτσάκην ἐργολάβον διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ τοίχου τοῦ κιγκλιδώματος.......	»	2,260.—		
» » ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ κτιστῶν	»	25.50		
Πληρωθέντα εἰς Γ. Καπετανάκην καὶ Γ. Σεργιανὸν δι' ἄμμον, ἄσβεστον καὶ ἀγ-				
Εἰς μεταφοράν.................... ..	Δρ.	2,285.50	Δρ.	145,282.45

Ἐκ μεταφορᾶς			Δρ.	2,285.50	Δρ.	145,282.45
		κωνάρια	»	51.80		
Δαπανηθέντα	εἰς	Κ. Καμπάνην ἀρχιεργάτην διὰ μισθόν του	»	200.—		
»	»	Ν. Κιτσίκην βοηθὸν Μηχανικοῦ	»	200.—	»	2,737.30

Περίφραξις διὰ τείχους καὶ κιγκλιδώματος τοῦ περὶ τὸν Ἄρειον Πάγον χώρου καὶ κατασκευὴ φυλακείου.

Δαπανηθέντα	εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν, κτιστῶν καὶ ξυλουργῶν	Δρ.	4,554.50		
Πληρωθέντα	»	Ἐγγλέζον, Στανωτᾶν, Κοσμῆν, Γ. Κούκαν, Γαβριαλάκην κτλ. διὰ ξυλείαν, ἄσβεστον, ἄμμον, λίθους ἀργοὺς καὶ πωρίνους, βυτίον, κοσκινίστραν, σιδηρικὰ καὶ ἄλλα ὑλικά	»	1,060.95		
Δαπανηθέντα	»	ἀποζημίωσιν Κ. Μανδολανάκη διὰ τὴν ἐποπτείαν	»	18.75		
»	»	μισθὸν τοῦ ἀρχιεργάτου Κ. Καμπάνη	»	200.—	Δρ	5,834.20

Δαπάναι πρὸς καθαρισμὸν καὶ εὐπρέπειαν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῶν χώρων

Δαπανηθέντα	εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ καραγωγέων	Δρ.	1,035.—		
»	»	ἀξίαν ζεμπιλίων	»	126.75		
»	»	ἀποζημίωσιν φύλακος Κ. Ν. Σαϊπᾶ διὰ τὴν ἐποπτείαν τῶν ἐργασιῶν	»	30.—	Δρ.	1,191.75

Ἀνέγερσις Μουσείου ἐν τῷ χωρίῳ Πιαλίῳ τοῦ Δήμου Τεγέας.

Δαπανηθέντα	εἰς	ἐργολάβον Α. Χόντον διὰ τὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐργασίαν διὰ τὴν ἀνέγερσιν Μουσείου ἐν τῷ χωρίῳ Πιχλίῳ τοῦ Δήμου Τεγέας	Δρ.	5,906.—	Δρ.	5,906.—

Δαπάναι πρὸς μεγέθυνσιν τοῦ ἐν Σπάρτῃ Μουσείου.

Δαπανηθέντα	εἰς	ἐργολάβον Γρηγόριον Γρηγορίου διὰ τὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐργασίαν διὰ τὴν ἐπαύξησιν τοῦ ἐν Σπάρτῃ Μουσείου ὡς ὁ τελικὸς λ/σμὸς τοῦ Νομομηχανικοῦ Σπάρτης	Δρ.	5,161.—		
»	»	ἡμερομίσθια ἐργατῶν	»	8.—	Δρ.	5,169.—
Εἰς μεταφοράν					Δρ.	166,120.70

Ἐκ μεταφορᾶς				Δρ.	166,120.70
Συμπλήρωσις τῆς οἰκοδομῆς Μουσείου Κερκύρας.					
Δαπανηθέντα εἰς	ἐργολάβον Θεόδ. Κυριάκον διὰ τὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐργασίαν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς οἰκοδομῆς Μουσείου Κερκύρας ὡς οἱ σχετικοὶ λ/σμοὶ καὶ τελικὴ πιστοποίησις τοῦ δημομηχανικοῦ Λοπρέστη	»	6,961.90		
» »	ἀποζημίωσιν τοῦ δημομηχανικοῦ Π. Λοπρέτση διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Μουσείου	»	400 —	Δρ	7,361.90
Ἐργασίαι πρὸς καταρτισμὸν τοῦ Μουσείου Λυκοσούρας					
Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν	Δρ.	916.—		
Πληρωθέντα »	Μαγγιῶρον - Θεοδωρακάκην, Σ. Πρατσουνάκην κτλ. δι' ἄσβεστον, γύψον, χρώματα, σιδηρικὰ καὶ ἄλλα ὑλικά.	»	498.90		
Δαπανηθέντα εἰς	μεταφοραν ὑλικῶν	»	222.95		
» »	ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιπορικὰ τοῦ Ἐφόρου Κ Κουρουνιώτου . .	»	327.15		
» »	ἀποζημίωσιν και ὁδοιπορικὰ τοῦ ἀρχιτεχνίτου Π. Καλούδη καὶ τεχνίτου Ο. Λύτρα	»	453.75		
» »	φωτογραφικὰς ἐργασίας	»	45.25		
» »	μεταφορὰν ἀρχαίων	»	142.—	Δρ.	2,606.—
Συμπλήρωσις τοῦ ὑποστέγου τοῦ Μουσείου καὶ κατασκευὴ φυλακείου ἐν Θήβαις.					
Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν, κτιστῶν, ξυλουργῶν καὶ ἐλαιοχρωματιστῶν	Δρ.	3,517.25		
Πληρωθέντα »	Ἀ. Δράκον, Π. Παππαγγελῆν, Χ. Παντελόπουλον, Μ. Μπερναρδάκην, Π. Κοσμῆν, Σ. Πιρπινάκην, Ἰ. Χατζηπαναγιώτην, Χ. Δόλογλου, Σ. Γεωργίου, Κ. Ντόκον κτλ. διὰ ξυλείαν, λίθους, ὀγκολίθους, ἀγκωνάρια, γλυφάρια, πωρολίθους, ἄσβεστον, ἄμμον, κεράμους γαλλικοῦ συστήματος, τοῦβλα, σιδηρικά, πεζοδρόμια μετὰ ρείθρου, σωλῆνας καπνοδόχου καὶ ἄλλα ὑλικὰ	»	5,133.90		
Εἰς μεταφορὰν		Δρ.	8,651.15	Δρ.	176,088.60

Ἐκ μεταφορᾶς.	Δρ.	8,651.15	Δρ.	176,088.60
» » μεταφορὰν ὑλικῶν	»	282.60		
» » ὁδοιπορικά, ἀποζημίωσιν, καὶ μισθὸν τοῦ βοηθοῦ μηχανικοῦ Ἀθ. Δραγάτση	»	359.60		
» » ὁδοιπορικὰ ἐργατῶν	»	7.30	Δρ.	9,300 65

Ἐργασίαι ἐν Δελφοῖς.

Δαπανηθέντα εἰς ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ ἀρχιεργάτου Κ. Καμπάνη . . .	Δρ.	408.65		
» » ἔξοδα συμβολαιογραφικὰ καὶ μεταγραφῆς ἀγορᾶς λωρίδων γῆς . .	»	69.50		
» » ὁδοιπορικὰ Α. Κεραμοπούλου .	»	24.50	Δρ.	502.65

Εἰσφορὰ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κτιρίου τῆς ἐν Βοιωτίᾳ Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ.

Εἰσφορὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ Νόμου ΒΩΛΘ' τῆς 23 Φεβρουαρίου 1901 πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κτιρίου καὶ τῶν Μωσαϊκῶν τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ ἐν Λεβαδείᾳ	Δρ.	5,000.—	Δρ.	5,000.—

Διάφοροι ἐργασίαι.

Δαπανηθέντα εἰς μισθὸν καὶ ἁμαξαγώγια τοῦ Ν. Ἰωαννίτου βοηθοῦ μηχανικοῦ διὰ τὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας	Δρ.	1,950.—		
» » μισθὸν τοῦ ἀρχιεργάτου Ἐλευθ. Καμπάνη διὰ τὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας	»	1,400.—		
» » μισθὸν τοῦ ἀρχιεργάτου Κ. Καμπάνη διὰ τὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας	»	1,600.—		
Πληρωθέντα » Γ. Τζωρτζόπουλον διὰ 18 ἀρχαιοθήκας διὰ τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Μουσεῖα.	»	2,088.—		
» » Σ. Στάθην καὶ Α. Ψιμούλην διὰ λινάτσαν διὰ τὴν περιτύλιξιν ἀρχαιοθηκῶν	»	146.45		
» » Ι. Πουλάκον διὰ 32 ὑελοπίνακας καὶ τοποθέτησιν αὐτῶν ἐπὶ 4 ἀρχαιοθηκῶν τοῦ Μουσείου Ναυπλίου.	»	56 10		
Δαπανηθέντα εἰς μεταφορὰν 4 ἀρχαιοθηκῶν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ναύπλιον	»	40.40		
» » μεταφορὰν 6 ἀρχαιοθηκῶν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Τρίπολιν.	»	37.95		
Πληρωθέντα » Δ. Ἀθανασόπουλον διὰ 54 ὑελοπίνακας διὰ τὰς ἀρχαιοθήκας τοῦ Μουσείου Χαιρωνείας.	»	53.30		
Εἰς μεταφοράν.	Δρ.	7,372.20	Δρ	190,891.90

Ἐκ μεταφορᾶς.		Δρ.	7,372.20	Δρ. 190,891 90
Πληρωθέντα εἰς	Φ. Γριμάνην δι' ἔξοδα τοποθετήσεως ἓξ ἀρχαιοθηκῶν ἐν τῷ Μουσείῳ Σπάρτης.	»	6.50	
» »	δύο ἐργάτας διὰ τὴν συσκευὴν πρὸς ἀποστολὴν δώδεκα ἀρχαιοθηκῶν εἰς τὰ Μουσεῖα Σπάρτης καὶ Χαιρωνείας	»	10.—	
» »	Γ. Καβαλλίνην διὰ τὴν ἐποπτείαν τῶν ἐν Σπάρτῃ ἔργων τῆς Ἑταιρείας	»	60.—	
» »	Γ. Σωτηριάδην δι' ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ εἰς Θέρμον διὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἀνασκαπτέων χώρων. .	»	44.10	
Δαπανηθέντα εἰς	Α. Ἀγγελίδην, ἐργοδηγόν, δι' ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν αὐτοῦ διὰ τὴν σχεδιαγράφησιν τῶν ἐν Λαρίσσῃ καὶ Βόλῳ οἰκοδομηθησομένων Μουσείων καὶ διὰ γραφικὴν ὕλην.	»	224 35	
» »	φωτογράφον Πετρίτσην διὰ 3 φωτογραφίας ἀρχαίων Ὀλυμπίου Διὸς καὶ 3 ὁμοίας Θησείου. . .	»	36.—	
» »	ἐφημερίδας «Ἑστίαν», «Ἀκρόπολιν», «Ἑσπερινὴν» καὶ «Ἐμπρός» διὰ δημοσίευσιν ἀγγελιῶν τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν κιγκλίδωσιν τοῦ χώρου τῆς Ἀκροπόλεως καὶ προκήρυξιν μειοδοσίας διὰ τὴν προμήθειαν πωρίνων λίθων	»	75,—	
» »	ἁμαξαγώγια Ἐπιτροπῆς μεταβάσης εἰς Ἀναφιώτικα	»	10.—	
» »	ἐνοίκιον οἰκίας Δ. Παπαγγελῆ ἐν Χαιρωνείᾳ πρὸς φύλαξιν τῶν ἐκεῖ ἀρχαίων.	»	90.—	
» »	Μαγγιῶρον καὶ Θεοδωρακάκην διὰ κλεῖθρα διὰ τὸ Μουσεῖον Χαλκίδος	»	4.—	
» »	Α. Ἀθανασόπουλον διὰ μεταφορὰν 6 ἀρχαιοθηκῶν ἐκ Τριπόλεως εἰς Σπάρτην	»	31.50	
» »	Π. Καλούδην διὰ μεταφορὰν ἀρχαίων ἀπὸ Μεγαλοπόλεως εἰς Ἀθήνας	»	12.55	
» »	ἐργάτας διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ φυλακείου τῆς Παλαιᾶς Ἀγορᾶς	»	135.—	
Εἰς μεταφοράν.		Δρ.	8,111.20	Δρ. 190,891.90

Ἐκ μεταφορᾶς.		Δρ.	8,111.20	Δρ.	190,891 90
Δαπανηθέντα εἰς	ἀξίαν ἀσβέστου καὶ ἄμμου διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ φυλακείου τῆς Πα-Παλαιᾶς Ἀγορᾶς	Δρ.	20.85		
» »	ἐργάτας διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ κιγκλιδώματος καὶ κατασκευὴν θύρας τοῦ Ναοῦ τοῦ Αἰόλου . .	»	34.50		
» »	Β Πεσταρίνην διὰ 8 ἀκόντια διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν δροσήμων τοῦ ἐν Μολυβᾷ κτήματος τῆς Ἑταιρείας	»	32.—		
» »	Χ. Τσούνταν, Β. Στάην καὶ Γ. Παπαβασιλείου δι' ὁδοιπορικὰ αὐτῶν μεταβάντων εἰς Χαλκίδα πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀπαιτουμένων ἔργων πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐκεῖ Μουσείου.	»	73.—		
» »	Ἀχ. Ἀγγελίδην δι' ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ μεταβάντος εἰς Χαλκίδα πρὸς σύνταξιν διαγράμματος καὶ προϋπολογισμοῦ ἐπεκτάσεως τοῦ ἐκεῖ Μουσείου.	»	26.65		
» »	Ι. Παπανικολάου συγκολλητὴν ἀρχαίων δι' ἡμερησίαν ἀποζημίωσιν αὐτοῦ ἀπὸ 5 ἕως 30 Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἐργασθέντος ἐν τῷ Μουσείῳ Χαλκίδος.	»	195.—		
» »	ἐνοίκιον τῆς ἐν Μυκόνῳ οἰκίας καὶ ἀποθήκης τῆς Ἄννας Μποναζούντα καὶ Γ. Γεωργούλη τοῦ 1907 διὰ τὰ εὑρήματα τῶν ἐν Ρηνείᾳ ἀνασκαφῶν.	»	156.—		
» »	Μαγγιῶρον καὶ Θεοδωρακάκην διὰ 120 κλεῖθρα τῶν ἀρχαιοθηκῶν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Μουσείων	»	360.—	Δρ.	9 009.20
				»	199,901.10

Ἄρθρον 2.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Δαπανηθέντα διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος 1906	Δρ.	2,445.75		
» » τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος 1907	»	4,994.65		
» » τὴν ἔκδοσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας τοῦ ἔτους 1904 . .	»	347.75		
» » ὁμοίως τοῦ ἔτους 1905	»	517.75		
» » ὁμοίως » » 1906	»	1,337.70		
» » τὴν ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος «Ἀνασκαφαὶ Ἀκροπόλεως» ὑπὸ Καββαδία καὶ Καβεράου . . .	»	3,359.50		
» » ἔκδοσιν τοῦ περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Θεσσαλίας συγγράμματος Χ. Τσούντα	»	1,979.60		
» » ἔκδοσιν τῶν «Μνημείων τῆς Ἑλλάδος»	»	1,440.80		
» » τὴν λιθογράφησιν 420 πινάκων Ἐπιδαύρου διὰ τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας εἰς 4 χρώματα καὶ δι' ἕνα τοπογραφικὸν χάρτην ἐκ 5 χρωμάτων εἰς 420 ἀντίτυπα. .	»	650.—		
» » τὴν ὑπὸ Ch. André εἰς τὸ Γαλλικὸν μετάφρασιν κειμένου δύο τυπογραφικῶν φύλλων τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑταιρείας ὑπὸ Π. Καββαδία	»	200.—		
» » χάρτην καὶ τυπωτικὰ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τῆς Ἑταιρείας τοῦ ἔτους 1906	»	220.—		
» » ὁμοίως καταλόγου τῶν Ἑταίρων διὰ τὸ ἔτος 1907	»	40.—		
» » τὴν λιθογράφησιν τοπογραφικοῦ χάρτου Παλαιᾶς Κορίνθου διὰ τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας . . .	»	210.—	Δρ.	17,743.50

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Διάφοροι δαπάναι καὶ ἀπρόοπτα ἔξοδα.

Δαπανηθέντα διὰ σύνταξιν τοῦ πρώην κλητῆρος τῆς Ἑταιρείας Κ. Πάνου . . .	Δρ.	972.—
» » ἐνοίκιον οἰκίας ἐν Μυκήνῳ πρὸς κατοικίαν τοῦ ἐκεῖ φύλακος μέχρι		
Εἰς μεταφοράν.	Δρ.	972.—

Ἐκ μεταφορᾶς		Δρ.	972.—
	τῆς κατασκευῆς τοῦ φυλακείου Δήλου	»	50.—
Δαπανηθέντα διὰ	βοήθημα εἰς τὸν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑταιρείας ἀσθενήσαντα καὶ ἀποδιώσαντα Κ. Δημητρίου	»	50.—
» »	δικαστικὰ ἔξοδα καὶ δικηγορικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν κατὰ τοῦ Ἀλεξ. Λυκάκη δίκην	»	55.—
» »	καταβληθέντας εἰς τὸ δημόσιον φόρους τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρείας τοῦ ἔτους 1906 καὶ 1907	»	1,197.75
» »	ἀγορὰν δύο θερινῶν ἐνδυμασιῶν τῶν κλητήρων της Ἑταιρείας	»	70.—
» »	ἀξίαν στεφάνου κατατεθέντο, ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ β' ἀντιπροέδρου τῆς Ἑταιρείας Γ. Νικολαΐδου	»	99.—
» »	πληρωμὴν νοσηλείας καὶ ἔξοδα κηδείας τοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑταιρείας ἀσθενήσαντος καὶ ἀποδιώσαντος Ι. Ἰωαννίτου, βοηθοῦ Μηχανικοῦ	»	548.—
» »	ἀξίαν καὶ ἐγκατάστασιν προβολέως ἠλεκτρικοῦ ἐν τῷ Καταστήματι τῆς Ἑταιρείας δι' ἐπιστημονικὰς συνεδρίας	»	1,310.55
» »	ἀγορὰν παρὰ τοῦ Β. Νοστράκη 28 στατήρων διὰ τὸ νομισματικὸν Μουσεῖον	»	420.—
» »	ἔξοδα ταξειδίου εἰς Σπάρτην καὶ Μυστρᾶ ἐπισήμων ξένων	»	584.—
» »	ἀξίαν στεφάνου κατατεθέντος ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ ἀρχαιολόγου Φουρτβαΐγκλερ	»	92.—
» »	χρηματικὴν ἀποστολὴν τῆς Ἑταιρείας πρὸς τὴν Α. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην φράγκα χρυσᾶ 2,000	»	2,242.30
» »	ἀποζημίωσιν τῶν Ἰω. Ξανθάκη καὶ Γ. Βαμβακάρη διὰ τὰς ἐν τοῖς κατὰ τὰς θέσεις Χαλανδριανὴ καὶ Μαλὸ τοῦ δήμου Σύρου κτήμασιν αὐτῶν ἐνεργηθείσας ἀνασκαφὰς κατὰ τὸ ἔτος 1905 ὑπὸ τοῦ Κλωνὸς Στεφάνου	»	246.—
Εἰς μεταφοράν		Δρ.	7,936.60

Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	7,936.60		
Δαπανηθέντα διὰ Λ. Σῶχον διὰ προκαταβολὴν ἀπέναντι τῆς ἀποζημιώσεώς του διὰ τὴν κατασκευαζομένην παρ' αὐτοῦ προτομὴν τοῦ πρώην Προέδρου τῆς Ἑταιρείας Κ. Κοντοσταύλου	»	400.—		
» » Γ. Μπονάνον διὰ προκαταβολὴν ἀπέναντι τῆς ἀποζημιώσεώς του διὰ τὴν κατασκευαζομένην παρ' αὐτοῦ προτομὴν τοῦ Πενριὼζ	»	300.—		
» » ὁδοιπορικὰ ἔξοδα μεταβάσεως ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Σπάρτην τοῦ ἐκεῖ φύλακος Φωτίου Γρυμάνη	»	36.60		
» » ἐλαιοχρωματισμὸν τῆς θύρας τῆς εἰσόδου τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑταιρείας	»	10.—		
» » ἀποζημίωσιν τοῦ Ἰω. Νικολῆ διὰ τὴν παρ' αὐτοῦ παρασχεθεῖσαν τῇ Ἑταιρείᾳ λογιστικὴν ὑπηρεσίαν ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου μέχρι 31 Δβρίου ἐ. ἔ.	»	366.—		
» » ἀμοιβὴν τοῦ ἐπιμελητοῦ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιοτήτων Δ. Λώλου τῶν μηνῶν Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου ἐ. ἔ.	»	270.—	Δρ.	9,319.20

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ἔξοδα παρελθουσῶν χρήσεων

Δαπανηθέντα δι' ἀγορὰν σιδηρῶν ἐργαλείων παρὰ Γ. Ζαχαροπούλου κατὰ Δεκέμβριον π. ἔ. διὰ τὰ ἔργα Κορίνθου	Δρ.	54.85
» εἰς ἀποζημίωσιν ἐργατῶν ἐργασθέντων ἀπὸ 18 ἕως 30 Δεκεμβρίου π. ἔ. εἰς τὰ ἔργα Κορίνθου	»	243.—
» » ἀποζημίωσιν τοῦ ἀρχιεργάτου Κ. Καμπάνη μηνὸς Δεκεμβρίου π. ἔ. διὰ τὰ ἔργα Π. Κορίνθου	»	56.—
» δι' ἀγορὰν 100 ὀκάδων γύψου Κρήτης διὰ τὰ ἔργα Ἐπιδαύρου	»	27.40
» » ἀγορὰν διαφόρων εἰδῶν γραφικῆς ὕλης διὰ τὰ ἔργα Ἐπιδαύρου	»	17.90
Εἰς μεταφοράν	Δρ.	399.15

Ἐκ μεταφορᾶς.	Δρ.	399.15		
Δαπανηθέντα εἰς ὁδοιπορικὰ μεταβάσεως ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Π. Κόρινθον ἀρχιεργάτου Κ. Καμπάνη καὶ ἐργάτου Γλυνοῦ	»	18.20		
» διὰ φωτισμὸν τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑταιρείας κατὰ τοὺς μῆνας Ὀκτώβριον, Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον π. ἔ.	»	113.70		
» » ἀγορὰν δύο δεσμίδων χάρτου διὰ τὰ γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας . .	»	12.50		
» » ὁδοιπορικὰ δύο μεταβάσεων ἐξ Ἱεροῦ εἰς Ναύπλιον καὶ τἀνάπαλιν κατὰ Δεκέμβριον π. ἔ. Π. Βοστιτζάνου, ἐπιστάτου	»	12.—		
» » ἀξίαν ποσίμου ὕδατος	»	3.—	Δρ.	558.55

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1907.

Χρέωσις	*Ποσὸν*		*Πίστωσις*	*Ποσὸν*	
Ὑπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1906	1,376	63	Ἐπληρώθησαν εἰς ἔξοδα Γεν. Προϋπολογισμοῦ . .	263,471	90
Εἰσπραχθέντα ἀπὸ ἔσοδα Γεν. Προϋπολογισμοῦ . .	254,087	60	» » προκαταβολάς	20,120	—
» » προκαταβολάς	19,611	60	» Τράπεζαν Γ. Σχουζὲ (ἔντοκος κατάθεσις)	152,945	50
» » Τράπεζαν Γ. Σχουζὲ (ἔντοκος κατάθεσις)	239,000		» Τράπεζαν τῆς Ἀνατολῆς.	75,000	—
» » Τράπεζαν Ἀνατολῆς.	105,000	—	» πιστωτὰς διαφόρους	2 480	45
» » ἐγγυοδοσίας	200	—	» » ἐπιστροφὰς χρημάτων	274	—
» » παρακαταθήκας τῆς Ἑταιρείας δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα . . .	4,271	52	» » παρακαταθήκας δι' ἐκτέλεσιν ἀρχαιολ. ἔργων ἐν ἐπαρχίαις	7,472	20
» » ἐπιστροφὴ χρημάτων.	274	—	» » ἀγορὰν χρεωγράφων	99,958	—
			Ὑπόλοιπον Ταμείου τῇ 31 Δεκεμβρίου 1907 . . .	2,099	30
	623,821	35		623,821	35

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1907.

Ὁ Ταμίας
Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Λογιστὴς καὶ α. α.
Π. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΡΙΔΟΣ

Ε Ξ Ο Δ Α	Ποσόν	
Εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῶν γραφείων	8,522	—
» » » » ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων	18,842	30
» ἔξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως	3,688	40
» » βιβλιοθήκης	5,595	75
» ἀνασκαφὰς καὶ συντήρησιν ἀρχαίων μνημείων	182,266	15
» δημοσιεύματα	17,743	50
» διαφόρους δαπάνας καὶ ἀπρόοπτα ἔξοδα	9,319	20
» ἔξοδα παρελθουσῶν χρήσεων	558	55
Κεφάλαιον, τὸ καθαρὸν περίσσευμα ἐσόδων προστιθέμενον εἰς τὸ κεφάλαιον	82,551	75
	329,087	60

Ἐν Ἀθήναις 31 Δεκεμβρίου 1907.

Ὁ Ταμίας
Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

« ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ »

ΕΣΟΔΑ	Ποσόν	
Ἀπὸ εἰσφορᾶς	3,049	10
» τόκους καὶ μερίσματα	19.723	65
» ἔσοδα ἐκ δημοσιευμάτων	5,941	45
» » ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων	301	65
» » διάφορα	71	75
» » λαχείου	300,000	—
	329,087	60

Ὁ Λογιστὴς καὶ α. α.
Π. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ταμεῖον	2,099	30
Μετοχαὶ Ἐθνικῆς Τραπέζης	131,320	—
Ὁμολογίαι Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898	171,795	75
» Πατριωτικοῦ δανείου τῶν 30,000,000	45	—
» Ἐθνικοῦ δανείου κεφαλαιοποιήσεως	640	—
Προκαταβολαὶ	4,383	25
Τράπεζα Γ. Σκουζὲ (ἔντοκος κατάθεσις)	73,234	70
Χρεῶσται ἐκ γραμματίων λαχείου	1,331	60
Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς (ἔντοκος κατάθεσις)	120,000	—
Ἀκίνητα κτήματα	65,170	24
Κατάστημα τῆς Ἑταιρείας	259,863	80
Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα	3,200	68
Ταμεῖον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου	75,000	—
	908,084	32

Ἐν Ἀθήναις 31 Δεκεμβρίου 1907.

Ὁ Ταμίας

Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1907

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ			
Ἐγγυοδοσίαι		1,700	—
Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις		83,140	52
Πιστωταὶ διάφοροι		698	90
Κεφάλαιον . . . . Δρ.	739,693.15		
» τὸ καθαρὸν περίσσευμα ἐσόδων τῆς ληγούσης χρήσεως 1907. . Δρ.	82,551.75	822,244	90
		908,084	32

Ὁ Λογιστὴς καὶ α. α.
Π. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΛΗΨΟΔΟΣΙΑ

	Χρέωσις					
	Ὑπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1906		Πράξεις ἐντὸς τοῦ ἔτους 1907		Τὸ ὅλον τῆς χρεώσεως	
Ταμεῖον	1,376	63	626,928	02	628,304	65
Μετοχαὶ Ἐθνικῆς Τραπέζης	131,320	—			131,320	—
Ὁμολογίαι Ἐθν. δαν. ἑνοποιήσεως 1898	71,837	75	99,958	—	171,795	75
» Πατριωτ. δανείου 30,000,009	45	—			45	—
» Ἐθν. δανείου κεφαλαιοποιήσεως	640	—			640	—
Προκαταβολαὶ	3,874	85	20,120	—	23,994	85
Τράπεζα Γ. Π. Σκουζὲ (ἔντοκος κατάθεσις)	159,289	20	152,945	50	312,234	70
Χρεῶσται ἐκ γραμματίων Λαχείου 1897—1900	1,331	60			1,331	60
Ἐγγυοδοσίαι						
Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις			17,634	95	17,634	95
Πιστωταὶ διάφοροι			2,180	45	2,480	45
Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς (ἔντοκος κατάθεσις)	150,000	—	75,090	—	225,000	—
Ἀκίνητα κτήματα	65,170	.4			65,170	24
Κατάστημα τῆς Ἑταιρείας	259,863	80			259,863	80
Ταμεῖον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου			300,000	—	300,000	—
Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα			7,472	20	7,472	20
Κεφάλαιον						
	844,749	07	1,302,539	12	2,147,288	19

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1907

Πίστωσις						*Ὑπόλοιπα* 31 Δεκεμβρίου 1907			
Ὑπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1906		Πράξεις ἐντὸς τοῦ ἔτους 1907		Τὸ ὅλον τῆς πιστώσεως		Χρέωσις		Πίστωσις	
		626,205	35	626,205	35	2,099	30		
						131,320	—		
						171,795	75		
						45	—		
						640	—		
		19,611	60	19,611	60	4,383	25		
		239,000	—	239,000	—	73,234	70		
						1,331	60		
1.500	—	200	—	1,700	—			1,700	—
								83,440	52
101,075	47			101,075	47			698	70
2,480	45	698	90	3,179	35				
		105,000	—	105,000	—	120,000	—		
						65,000	24		
						259,863	80		
		225,000	—	225,000	—	75,000	—		
		4,271	52	4,271	52	3,200	68		
739,691	15	82,541	75	822,214	90			822,244	90
844,749	07	1,302,539	12	2,147,288	19	908,084	32	908,084	32

Ἐν Ἀθήναις 31 Δεκεμβρίου 1907

Ὁ Ταμίας
Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Λογιστὴς καὶ α. α.
Π. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ

τῶν Γενικῶν Λογαριασμῶν ἐφ' ὧν ἐπῆλθε μεταβολὴ ἢ οὒ κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους 1907.

Α'. Ἐπὶ τῶν Γενικῶν Λ/σμῶν τοῦ Ἐνεργητικοῦ

Ταμεῖον

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	Δρ.	1,376.63
ἐχρεώθη ὁ Λ/σμὸς οὗτος μὲ τὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1907 ἐνεργηθείσας εἰσπράξεις	»	622,444 72
Τὸ ὅλον	»	623,821.35
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνεργηθείσας πληρωμὰς . . .	»	621.722.05
καὶ ὑπόλοιπον ταμείου τῇ 31 Δεκεμβρίου 1907	»	2,099.30

Χρηματόγραφα

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὑπῆρχον 56 Μετοχαὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀξίας	Δρ.	131,320.—
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907	»	131.320. —
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὑπῆρχον 754 Ὁμολογίαι Ἐθνικοῦ δανείου Ἑνοποιήσεως 1898 ἀξίας	Δρ.	71,837.75
ἐχρεώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὴν ἀξίαν τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1907 ἀγορασθεισῶν 943 ὁμοίων	»	99,958.—
καὶ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπάρχουν ὁμολ. ἀξίας	»	171.795.75
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὑπῆρχον 36 ὁμολογίαι τοῦ Πατριωτικοῦ δανείου τῶν 30,000,000 ἀξίας.	Δρ.	45.—
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907	»	45 —
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὑπῆρχον ὁμολογίαι τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου Κεφαλαιοποιήσεως ἀξίας	Δρ.	640.—
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907	»	640.—

Προκαταβολαὶ ἐπὶ ἀποδόσει λ/σμοῦ εἰς Ἐφόρους, ἐπιστάτας καὶ λοιποὺς

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὠφείλοντο εἰς τὴν Ἑταιρείαν προκαταβολαὶ	Δρ.	3,874.85
ἐχρεώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1907 γενομένας προκαταβολάς	»	20.120.—
	»	23,994.85
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰς γενομένας ἀποδόσεις προκαταβολῶν	»	19,611.60
Ὑπόλοιπον ἀποδοτέον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907	»	4,383.25

Τράπεζα Γ. Π Σκουζέ.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 τὸ ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας ὑπόλοιπον ἐκ τόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Τραπέζῃ Γ. Π. Σκουζὲ ἀνήρχετο εἰς . .	Δρ.	159,289.20
ἐχρεώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1907 γενομένας ἐντόκους καταθέσεις	»	152,945.50
	»	312,234.70
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰς γενομένας ἀναλήψεις	»	239,000 —
Ὑπόλοιπον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας τῇ 31 Δεκεμβρίου 1907	»	73,234.70

Χρεῶσται ἐκ Γραμματίων Λαχείου.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 τὸ ὑπόλοιπον τῶν χρεωστῶν ἐκ γραμματίων λαχείου ἀνήρχετο ἐν ὅλῳ εἰς	Δρ.	1,331.60
ἐπὶ τοῦ λ/σμοῦ τούτου οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή. Ὑπόλοιπον 31 Δεβρίου 1907	»	1,331.60

Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 τὸ ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἀνατολῆς ἀνήρχετο εἰς . .	Δρ.	150,000.—
ἐχρεώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1907 γενομένας ἐντόκους καταθέσεις	»	75,000.—
	»	225,000.—
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰς γινομένας ἀναλήψεις	»	105,008.—
Ὑπόλοιπον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας τῇ 31 Δβρίου 1907	Δρ.	120,000.—

Ἀκίνητα κτήματα.

Τὴν 31 Δβρίου 1906 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	Δρ.	65,170.24
ἐφ' οὗ οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, ἑπομένως σημειοῦται ἡ ἀξία αὐτῶν κα.ὰ τὴν 31 Δβρίου 1907	»	65,170.24

Κατάστημα τῆς Ἑταιρείας.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 τὸ ὑπόλοιπον ἀνήρχετο εἰς	Δρ.	259,893.80
ἐφ' οὗ οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑταιρείας τὴν 31 Δβρίου 1907	»	259,863.80

Ταμεῖον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 οὐδὲν ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον. Ἐχρεώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὸ ποσὸν τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἐκ τῶν ἐσόδων τῶν εἰσπράξεων τῶν 4 κληρώσεων τοῦ ἔτους 1907 τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων	Δρ.	300,000.—
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰς παρὰ τῆς Ἑταιρείας γενομένας εἰσπράξεις κατὰ τὸ ἔτος 1907 τῶν 3 κληρώσεων	»	225,000,—
Ὑπόλοιπον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας τὴν 31 Δβρίου 1907.	Δρ.	75,000.—

Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 οὐδὲν ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον, ἐχρεώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὰς κατὰ τὸ ἔτος 1907 γενομένας παρὰ τῆς Ἑταιρείας παρακαταθήκας παρὰ τῷ δημοσίῳ ταμείῳ	Δρ	7,472.20
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰς γενομένας κατὰ τὸ ἔτος 1907 ἐπιστροφὰς παρὰ τοῦ Δημοσίου εἰς τὴν Ἑταιρείαν.	»	4,271.53
Ὑπόλοιπον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρ ίας τῇ 31 Δβρίου 1907	Δρ.	3,200.68

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Δ/βρίου 1907.

Ὁ Ταμίας	Ὁ Λογιστὴς α. α.
Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ	Π. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

Β'. Ἐπὶ τῶν Δ/σμῶν τοῦ Παθητικοῦ.

Ἐγγυοδοσίαι.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	Δρ.	1,500.—
ἐπιστώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὰ εἰσπραχθέντα ἐντὸς τοῦ ἔτους 1907	»	200.—
Ὑπόλοιπον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907	»	1,700.—

Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐκτελεστέα ἐν Ἀθήναις.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	Δρ.	101,075.47
ἐχρεώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὰ πληρωθέντα	»	17,634.95
Ὑπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1907	»	83,444.52

Πιστωταὶ διάφοροι.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	Δρ.	2,480.45
ἐπιστώθη ὁ λ/σμὸς οὗτος μὲ τὰ ὀφειλόμενα τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907	»	698.90
	»	3,179.35
καὶ ἐχρεώθη μὲ τὰς γενομένας πληρωμὰς	»	2,480.45
Ὑπόλοιπον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907	»	698.90

Πληρωτέα ἐντάλματα.

Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1907 ἐξεδόθησαν ἐντάλματα 1541 ἀξίας	Δρ.	621,980.15

ἅτινα καὶ ἐξωφλήθησαν, πλὴν τῶν ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 268, 405, 917, 982, 1258, 1103 καὶ 1177 ἐκ δραχ. ὁμοῦ 258.10, ἀκυρωθέντων.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907.

Ὁ Ταμίας	**Ὁ Λογιστὴς**
Γ. Ν. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ	Π. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

ΠΙΝΑΞ ἐμφαίνων τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907.

Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δ/βρίου 1907 ἀνήρχετο εἰς .			Δρ. 739,693.15
ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἑξῆς ·			
ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ταμείου τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906		Δρ. 1,376.63	
ἐκ 56 μετοχῶν τῆς Ἐθν. Τραπέζης ἀξίας		» 131,320.—	
ἐξ 754 ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ δανείου ἑνοποιήσεως τοῦ ἔτους 1898 . .		» 71,837.75	
ἐκ 36 ὁμολογιῶν Πατριωτικοῦ δανείου τῶν 30,000,000		» 45.—	
ἐκ μιᾶς ἀποδείξεως καὶ ἑνὸς ὁριστικοῦ τίτλου τοῦ Ἐθν. δανείου Κεφαλοποιήσεως		» 640.—	
ἐκ προκαταβολῶν		» 3,874.85	
ἐξ ἐντόκου καταθέσεως παρὰ τῇ Τραπέζῃ Γ. Π. Σκουζὲ		» 159,289.20	
ἐκ χρεωστῶν ἐκ γραμματίων Λαχείου 1897-1900.		» 1,331.60	
ἐξ ἀκινήτων κτημάτων ἀξίας . . .		» 65,170.24	
ἐκ τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑταιρείας ἀξίας		» 259,863.80	
ἐξ ἐντόκου καταθέσεως παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἀνατολῆς		» 150,000.—	
		Δρ. 844,749.07	
ἐκπιπτομένων τῶν ὀφειλομένων κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 . . .		Δρ. 1,500.—	
εἰς ἐγγυοδοσίαν ἐργολάβου Ν. Μοσχοῦ			
εἰς ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις . »	101,075.47		
εἰς μισθοὺς φυλάκων τοῦ ἔτους 1906 »	645.—		
εἰς ἀνεκκαθαρίστους λ/σμοὺς » » »	1,835.45	» 105,055.92	Δρ. 739,693.15
Ἐντὸς τοῦ ἔτους 1907 ἐπῆλθον αἱ ἑξῆς αὐξομειώσεις :			
α') εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ταμείου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1907 . . . . . Δρ.	1,376.63		
προσετέθησαν αἱ καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1907 ἐνεργηθεῖσαι εἰσπράξεις κατὰ τὴν ἀναλυτικὴν κατάστασιν τῆς κινήσεως τοῦ ταμείου . . . . »	622,444.72		
Τὸ ὅλον . . . . »	623,821.35		
ἀφαιρουμένων δὲ τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ			

ἔτος ἐνεργηθεισῶν πληρωμῶν . Δρ.	621,722.05	
ἔμεινεν ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 . . . . »	2,099.30	Δρ. 2,099.30
β') ἐπὶ τῶν μετοχῶν τῆς Ἐθν. Τραπέζης, 56 τὸν ἀριθμόν, οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν		» 131,320.—
γ') Ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν ἐθνικοῦ δανείου ἑνοποιήσεως 1898 ἔτους 754 τὸν ἀριθμόν, ἀξίας . . . »	71,837.75	
προσετέθησαν ὅμοιαι 943 ἀγορασθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος 1907 ἀξίας. . »	99,958.—	
ἑπομένως ὑπόλοιπον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907		» 171,795.75
δ') Ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Πατριωτικοῦ δανείου τῶν 30,000,000 οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολὴ (ἀριθμοὶ 81,885 ἕως 81,890, 81,892-81,893, 81,395 ἕως 81,905, 81,907 - 81.909, 81,911 ἕως 81,914, 86,885-86,889, 128,955, 128,957, 187,052 ἕως 187,053 καὶ 187,055-187,056)· σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν		» 45.—
ε') Ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου Κεφαλαιοποιήσεως οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν		» 640.—
ς') Ἐκ προκαταβολῶν εἰς ἐφόρους, ἐπιστάτας καὶ λοιποὺς ἐπὶ ἀποδόσει λ/σμοῦ ὠφείλοντο κατὰ τὴν 31 Δ/βρίου 1906 . . . . Δρ.	3,874.85	
ἐδόθησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1907 νέαι προκαταβολαὶ . . . . »	20,120.—	
»	23,994.85	
καὶ ἀπεδόθησαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος . »	19,611.60	
ἑπομένως ὀφείλονται κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 . . . . »	4,383.25	» 4,383.25
ζ') Εἰς τὸ κατὰ τὴν 31 Δ/βρίου 1906 ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Τραπέζῃ Γ. Π. Σχουζὲ »	159,289.20	
προσετέθησαν διὰ νέων καταθέσεων ἐντὸς τοῦ ἔτους 1907 . . . . »	152,945.50	
»	312,234.70	
καὶ ἀνελήφθησαν ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους »	239,000.—	

ἑπομένως ἔμεινεν ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δ/βρίου 1907. . . . . . . Δρ.	73,234.70	Δρ. 73,234.70
η') Εἰς τοὺς χρεώστας ἐκ γραμματίων Λαχείου οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν		» 1,311.60
θ') Εἰς τὸ κατὰ τὴν 31 Δβρίου 1906 ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς 'Ανατολῆς.	» 150,000.—	
προσετέθησαν διὰ νέων καταθέσεων ἐντὸς τοῦ ἔτους 1907.	» 75,000.—	
	» 225,000.—	
καὶ ἀνελήφθησαν ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους	» 105,000.—	
ἑπομένως ἔμεινεν ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907	» 120,000.—	» 120,000.—
ι') Εἰς τὰ ἀκίνητα κτήματα οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν.		» 65,170.24
ια') 'Επὶ τῆς γενομένης δαπάνης μέχρι τῆς 31 Δεβρίου 1899 τοῦ ἀνεγερθέντος Καταστήματος τῆς 'Εταιρείας οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ αὕτη . .		» 259,863.80
ιβ') Εἰς τὸν λ/σμὸν τοῦ ταμείου τοῦ λαχείου τοῦ 'Εθν. Στόλου καὶ 'Αρχαιοτ. οὐδὲν ἀνεγράφετο ὡς ὀφειλόμενον τῇ 'Εταιρείᾳ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906. Κατὰ τὸ ἔτος 1907 ἐγράφησαν εἰς χρέωσιν τοῦ ταμείου τούτου αἱ ἀνήκουσαι τῇ 'Εταιρείᾳ ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ εἰσπράξεων τῶν 4 κληρώσεων τοῦ ἔτους τούτου τοῦ Λαχείου τοῦ 'Εθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων	» 300,000.—	
ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν παρὰ τῆς 'Εταιρείας ἐντὸς τοῦ 1907 διὰ τὰς 3 κληρώσεις εἰσπραχθεισῶν . .	» 225,000.—	
ἔμεινεν ὑπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1907	» 75,000.—	» 75,000.—
ιγ') Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906 οὐδὲν ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον παρακαταθηκῶν δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα . .		
'Εντὸς τοῦ 1907 παρακατετέθησαν		

παρὰ τῷ δημοσίῳ ταμείῳ . . Δρ.	7,472.20	
καὶ ἀνελήφθησαν ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους ἐκ παρακαταθηκῶν . . . . . »	4,271.52	
ἑπομένως ἔμεινεν ὑπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1907 . . . . »	3,200.68	Δρ. 3,200.68
		Δρ. 908,084.32

Κατὰ τἀνωτέρω ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δ/βρίου 1907 ἀποτελεῖται :

1)	ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ . .	Δρ. 2,099.30
2)	» 56 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης	» 131,320.—
3)	» 1697 ὁμολογίας Ἐθνικ. δανείου ἑνοποιήσεως	» 171,795.75
4)	» 36 ὁμολογίας Πατριωτικοῦ δανείου 30,000,000 . . .	» 45.—
5)	» μίαν ἀπόδειξιν καὶ ἕνα ὁριστικὸν τίτλον τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου Κεφαλαιοποιήσεως	» 640.—
6)	» Προκαταβολὰς	» 4,383.25
7)	» Ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῇ Τραπέζῃ Γ. Π. Σχουζὲ . .	» 73,234.70
8)	» Χρεώστας ἐκ γραμματίων Λαχείου 1897-1900 . . .	» 1,331.60
9)	» Ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἀνατολῆς . .	» 120,000.—
10)	» Ἀκίνητα κτήματα ἀξίας . .	» 65,170.24
11)	» Κατάστημα τῆς Ἑταιρείας ἀξίας	» 259,863.80
12)	» Ταμεῖον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθν. Στόλου καὶ Ἀρχαιοτ. διὰ τὴν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἀνήκουσαν μερίδα ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ λαχείου τῆς Δ΄ τριμηνίας 1907	» 75,000.—
13)	» Παρακαταθήκας παρὰ τῷ δημοσίῳ ταμείῳ δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα	» 3.200.68
	Τὸ ὅλον	Δρ. 908,084.32

Ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν ὀφειλομένων:

1) εἰς ἐγγυοδοσίας τοῦ ἐργολάβου Ν. Μοσχοῦ καὶ Α. Κορκοτσάκη Δρ.	1,700.—	
2) » ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις »	83,440.52	
3) » πιστωτὰς διαφόρους. . . . . »	698.90	» 85,839.42
Ὑπολείπεται καθαρὰ περιουσία τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 . . .		» 822,244.90

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1907.

Ὁ Ταμίας
Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Λογιστὴς α. α.
Π. ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΤΩΝ
ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1907

συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς Ἑταιρείας Π. Κάββαδία καὶ ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει τῶν ἑταίρων τῇ 27 Ἰανουαρίου 1908.

Κύριοι,

Ἐκτάκτως ἀτυχὲς ἦτο τὸ λῆξαν ἔτος διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην ἀπολέσασαν τὸν κράτιστον καὶ ἐπιφανέστατον τῶν ἐργατῶν αὐτῆς. Κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον ἀπεβίωσεν ἐν Ἑλλάδι, ἐν μέσῳ ἡμῶν, ἐκηδεύθη ὑπὸ συντετριμμένων ὑπὸ τῆς ὀδύνης φίλων, συναδέλφων καὶ θαυμαστῶν αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ τῶν Ἀθηνῶν, ὁ κορυφαῖος τῶν σήμερον ἀρχαιολόγων, ὁ Ἀδόλφος Furtwängler, καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου, ὁ καὶ ἐπίτιμος ἑταῖρος τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας. Τοιοῦτος θάνατος, πρόωρος καὶ ἀπροόπτως ἐπελθών, κατέπληξε πάντας, ἰδίᾳ δὲ συνεκίνησε τὴν ἡμετέραν Ἑταιρείαν καὶ ἐν τοῖς πρώτοις τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα τὸν Διάδοχον, Πρόεδρον αὐτῆς, ὑψηλῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ ἐπινεύσει τοῦ ὁποίου συλλυπητήρια γράμματα ἐπέμφθησαν τοῖς ἐν Μονάχῳ, τοῖς τε οἰκείοις τοῦ μετα-

στάντος, τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῷ Πανεπιστημίῳ, καὶ προσήκουσαι τιμαὶ ἀπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῷ ἐπιφανεῖ νεκρῷ καὶ ἐψηφίσθησαν. Τὸ Συμβούλιον κατέθηκε στέφανον ἐπὶ τῆς σοροῦ τοῦ Furtwängler καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀνεγείρῃ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ, δαπάναις τῆς Ἑταιρείας, ἐπιτύμβιον μνημεῖον ἐκ μαρμάρου· ἐπὶ πλέον ἀπεφάσισε νὰ χορηγήσῃ τοῖς συνεργάταις τοῦ Furtwängler τὰ ἀναγκαῖα χρηματικὰ μέσα, ὅπως οὗτοι ἀγάγωσιν εἰς πέρας τὸ ἐν Ἀμύκλαις τῆς Λακεδαίμονος ἔργον πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν κατὰ τὸν θρόνον τοῦ Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος, τὸ ἔργον δηλ. οὗτινος πρὸ δύο ἐτῶν τοσοῦτον εὐστόχως καὶ ὑπὸ αἰσίους, ὡς ἐφαίνετο τότε, οἰωνούς, κατήρξατο ὁ Furtwängler, οὗτινος τὴν ἀποπεράτωσιν διακαῶς ἐπιθυμῶν οὗτος κατῆλθε καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰς τὴν προσφιλῆ αὐτῷ Ἑλλάδα, ἔνθα, ἐν ταῖς ἐν Αἰγίνῃ ἀνασκαφαῖς ἐργαζόμενος, προσεβλήθη ὑπὸ δεινῆς νόσου ἀγαγούσης αὐτὸν εἰς τὸν τάφον, ὑποκύψας οὕτως εἰς τὴν αὐτὴν δυσμενῆ Μοῖραν, εἰς ἣν ὑπέκυψεν ἄλλοτε καὶ ἕτερος συμπατριώτης αὐτοῦ, μέγας καὶ οὗτος, ὁ Ὀδοφρέδος Μύλλερος. Τὸ ἐν Ἀμύκλαις ἔργον συνεχισθὲν δαπάναις τῆς Ἑταιρείας διὰ τοῦ συνεργάτου τοῦ Furtwängler ἀρχιτέκτονος Ernst Fichter ἐπερατώθη νῦν, ὥστε ὑπολείπεται μόνον ἡ δημοσίευσις τῶν πορισμάτων τῶν ἐργασιῶν.

Μετὰ λύπης δ' ἀνακοινοῖ ὑμῖν τὸ Συμβούλιον, ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπεβίωσεν ὡσαύτως, πλήρης ἡμερῶν, ὁ Β' Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου *Γεώργιος Νικολαΐδης*, ὅστις ἐπὶ ὅλην εἰκοσιπενταετίαν διετέλεσε συνεχῶς μέλος τοῦ Συμβουλίου, (ἀπὸ τοῦ 1883 μέχρι τοῦ 1886 σύμβουλος, ἀπὸ τοῦ 1887 μέχρι τοῦ 1894 Ταμίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τοῦ θανάτου του Β' Ἀντιπρόεδρος). Λόγιος ἀνὴρ ὁ Νικολαΐδης καὶ φιλάρχαιος, ἀγαθὸς τὴν ψυ-

χὴν καὶ εὐγενὴς τὸ ἦθος, ἐνθουσιώδης ὑπὲρ τῶν πατρίων καὶ ἀρχαιοπρεπής, ὅλως εἶχεν ἀφοσιωθῆ εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἀκριβείας μετέχων τῶν συνεδριῶν τοῦ Συμβουλίου, ἐνδιαφερόμενος καὶ παρακολουθῶν τὰ ἐκτελούμενα ἔργα τῆς Ἑταιρείας καὶ πανταχοῦ, ὅπου ἀνάγκη, τὴν συνεργασίαν του παρέχων, ἐν ταῖς ἐργασίαις τοῦ Ὀλυμπιείου, ἐν ταῖς τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ θάνατος τοῦ Νικολαΐδου παρήγαγε κενὸν ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ δυσαναπλήρωτον.

Ἀρξαμένου δὲ τοῦ ἔτους τούτου, πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὁ *Δημήτριος Φίλιος*, ἔφορος τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσε μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας. Τὸν βίον του ὅλον ὁ Φίλιος διήνυσεν ἐργαζόμενος καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης καὶ ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, εἰς ἣν ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ 1883, ὅτε τὸ πρῶτον διωρίσθη ἔφορος ἀρχαιοτήτων. Τὸ καθῆκόν του ἐξετέλεσε μετ' ἀφοσιώσεως, εὐσυνειδησίας καὶ δεξιότητος. Μνημεῖον δὲ τοιαύτης ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος, συμβολὴν σπουδαίαν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, καταλείπει τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ἐλευσῖνος, ἅς, ἐπὶ πολλὰ ἔτη συνεχῶς ἐργαζόμενος καὶ πολλὰ μοχθήσας, εὐστόχως καὶ πεφωτισμένως διηύθυνε καὶ διεξήγαγε. Τὸ Συμβούλιον εἰς ἐκδήλωσιν τιμῆς ἐκήδευσεν αὐτὸν δαπάναις τῆς Ἑταιρείας.

Μετὰ τὰς λυπηρὰς ταύτας κατὰ καθῆκον ἀναγγελίας, ἀρχόμενοι τῆς λογοδοσίας τοῦ Συμβουλίου ἀνακοινοῦμεν ἐν πρώτοις, ὅτι πρὸς πλήρωσιν τῆς κενωθείσης μιᾶς θέσεως συμβούλου, ἑπόμενον τὸ Συμβούλιον ταῖς διατάξεσι τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐξελέξατο ὁμοφώνως σύμβουλον τὸν ἐκ τῶν παλαιῶν ἑταίρων κ. Ἀθανάσιον Κατριβάνον.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἡ Ἑταιρεία εἰσέπραξε δρ.

254.087 ἐδαπάνησε δὲ δρ. 263.471. Ἀλλ' εἰς τὰ ἔσοδα τοῦ λήξαντος ἔτους πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ δρ. 75.000 προερχόμεναι ἐκ τῆς τελευταίας κληρώσεως τοῦ λαχείου, αἵτινες εἰσέτι δὲν εἰσεπράχθησαν. Τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρείας ὡς ἔσοδον τοῦ ἀρξαμένου ἔτους 1908, ἐν ᾧ κατ' οὐσίαν εἶνε ἔσοδον τοῦ λήξαντος ἔτους.

Εἰς τὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας τρέποντες τὸν λόγον, καὶ κατὰ πρῶτον εἰς τὰς ἀνασκαφάς, παρατηροῦμεν ὅτι αἱ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δαπάναι εἶνε ἐκτεθειμέναι ἀναλελυμένως ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν ὑμῶν ἐντύπῳ ἀπολογισμῷ τοῦ λήξαντος ἔτους. Ἐκθέσεις περὶ τῶν ἀνασκαφῶν, ὑποβληθεῖσαι ὑπὸ τῶν διευθυνόντων αὐτὰς ἐφόρων ἢ μελῶν τοῦ Συμβουλίου, θέλουσι δημοσιευθῆ ἐν τοῖς *Πρακτικοῖς* τῆς Ἑταιρείας· αὐτοὶ δὲ οὗτοι οἱ διευθύναντες αὐτὰς θέλουσιν ἀνακοινώσει τὰ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν των ἐν εἰδικαῖς συνεδρίαις, αἵτινες θέλουσι γείνει εὐθὺς ἀμέσως, ἀπὸ τῆς ἀρχομένης ἑβδομάδος. Οὕτως ἡ Ἑταιρεία ποιεῖται ἔναρξιν *ἐπιστημονικῶν συνεδριῶν* ἐν τῷ ἑαυτῆς καταστήματι, ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν πολλάκις ἐκδηλωθεῖσαν εὐχὴν ὑπὸ τῶν ἑταίρων καὶ τῶν παρ' ἡμῖν λογίων καὶ φιλαρχαίων. Ἀρχῆς δὲ γενομένης ἀπὸ τῆς ἀνακοινώσεως τῶν ἐπιστημονικῶν πορισμάτων τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἑταιρείας, εἶνε εὐκταῖον ὅπως ἐπεκταθῶσιν αἱ ἀνακοινώσεις καὶ εἰς ἄλλα ἀρχαιολογικὰ θέματα. Αἱ συνεδρίαι θέλουσι γίνεσθαι τὴν ἑσπέραν καὶ διὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων, ἀγορασθέντος πρὸς τοῦτο καταλλήλου προβολέως.

Αἱ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνασκαφαὶ τῆς Ἑταιρείας εἶνε αἱ μὲν νέαι ἀνασκαφαί, αἱ δὲ συνέχεια ἀνασκαφῶν γινομένων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

Νέαν ἀνασκαφὴν ἀναφέρομεν ἐν πρώτοις τὴν *παρὰ τὸ*

Θησεῖον, ἀναγγέλλομεν δηλ. τὴν ἔναρξιν τῶν ἀνασκαφῶν πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀρχαίας Ἀγορᾶς. Εἶνε γνωστὸν ὑμῖν ὅτι ὁ διευθυντὴς τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Δαῖρφελδ, ἐπιθυμῶν νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ κατὰ τὴν τοπογραφίαν τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἰδίᾳ νὰ ἀνακαλύψῃ ἢ ὁπωσδήποτε ὁρίσῃ τὴν θέσιν τῆς Βασιλείου Στοᾶς, ἠγόρασε πρὸ ἐτῶν τρεῖς οἰκίας παρὰ τὸ Θησεῖον, κατὰ τὴν νοτιοανατολικὴν αὐτοῦ κατωφέρειαν, ἃς καὶ ἀνέσκαψεν. Ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία τοῦ Δαῖρφελδ πρὸς λύσιν τῶν περὶ τῆς τοπογραφίας τῆς πόλεως ζητημάτων καὶ ἀνακάλυψιν τῆς ἀθηναϊκῆς Ἀγορᾶς συνέπιπτε τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς Ἑταιρείας καὶ τῷ καθήκοντι, ὃ εἶχεν αὕτη νὰ ἀναλάβῃ τὸ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν μέγα ἀνασκαφικὸν ἔργον. Ὅθεν τὸ Συμβούλιον ἐξηγόρασε παρὰ τοῦ κ. Δαῖρφελδ ἃ εἶχεν οὗτος ἀγοράσει καὶ ἀνασκάψει κτήματα καὶ ἀπεφάσισε νὰ προβῇ αὐτὸ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνασκαφῶν ἐν μεγαλητέρᾳ ἐκτάσει, ἐξαγοράζον καὶ ἄλλας τινὰς ἐκεῖ πλησίον οἰκίας. Ἐγένοντο δὲ τὰ πρὸς ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν οἰκιῶν τούτων ὁριζόμενα ὑπὸ τοῦ νόμου, συνετάχθησαν τὰ σχέδια καὶ κατετέθη τῷ 1903 ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἐν τῷ κεντρικῷ ταμείῳ τὸ ἐκ δρ. 47,243 τίμημα τῶν ἀπαλλοτριωτέων οἰκιῶν. Ἀλλ' ἡ ἔναρξις τῶν ἀνασκαφῶν ἀνεβάλλετο, διότι τινὲς τῶν ἰδιοκτητῶν ἐπέμενον ἀρνούμενοι νὰ παραδώσωσι τὰς οἰκίας· μόλις δὲ μετὰ παρέλευσιν τετραετίας παρεδόθησαν αὗται τῇ Ἑταιρείᾳ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήξαντος ἔτους, συνδρομῇ τῆς Ἀστυνομίας. Οὕτως ἤρξαντο εὐθὺς ἀμέσως αἱ ἀνασκαφαί, αἵτινες ἐξηκολούθησαν συνεχῶς μέχρι λήξεως τοῦ ἔτους.

Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις εὑρέθησαν καὶ ἐπιγραφαί τινες καὶ γλυπτὰ καὶ ἀπεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια ἀξίων λόγου οἰκοδομημάτων, ἅτινα ὅμως κατὰ τὸ παρὸν δὲν δύναταί τις νὰ ταυτίσῃ πρὸς οἰκοδομήματα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων

μνημονευόμενα· ἀλλ' οὐδ' ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν προκύπτει τι συντελεστικὸν εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τοπογραφίας τῆς πόλεως. Ὅπως καταστῇ δυνατὴ ἡ διαφώτισις τοιούτων ζητημάτων, πρέπει αἱ ἀνασκαφαὶ νὰ προχωρήσωσιν εἰς μεγάλην ἔκτασιν.

Ἐδαπανήθησαν δὲ μέχρι τοῦδε α') δρ. 23,000, δι' ὧν ἀπεδόθη τῷ κ. Δαΐρφελδ ὅ τι οὗτος εἶχε πληρώσει πρὸς ἐξαγορὰν τῶν τριῶν ἀνωτέρω οἰκιῶν· β') δρ. 47,263, ἃς ἐπλήρωσεν ἡ Ἑταιρεία πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἄλλων ἐκεῖ ἀναγκαστικῶς ἀπαλλοτριωθεισῶν οἰκιῶν· γ') δρ. 15,672 πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν μέχρι τέλους τοῦ ἔτους ἀνασκαφῶν. Ἐδαπανήθησαν ἄρα ἐν ὅλῳ δρ. 85,935. Μή τις ὅμως νομίσῃ, ὅτι διὰ δαπάνης τοσούτου ποσοῦ κατωρθώθη σπουδαῖόν τι, διότι μόλις ἔναρξις τοῦ ἔργου ἐγένετο. Ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνασκαπτομένου χώρου αἱ ἀνασκαφαὶ πρέπει νὰ προχωρήσωσι κατὰ τρεῖς διευθύνσεις, πρὸς βορρᾶν μέχρι που τῆς γεφύρας τοῦ σιδηροδρόμου, πρὸς ἀνατολάς, μέχρι τῆς στοᾶς τῶν Γιγάντων τοὐλάχιστον, καὶ πρὸς νότον μέχρι τοῦ Ἀρείου Πάγου. Καὶ εἶνε μὲν διατεθειμένον τὸ Συμβούλιον νὰ προβαίνῃ κατὰ τὸ ἐνὸν εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἀνασκαφῶν, ἀλλ' ἡ διεξαγωγὴ τοῦ ὅλου ἔργου ἀπαιτεῖ τὴν ἐξεύρεσιν ἐκτάκτων χρηματικῶν πόρων καὶ πρὸ πάντων τὴν ἐπιψήφισιν εἰδικοῦ νόμου περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἀναγκαστικῶς καταληφθησομένων οἰκιῶν, τοιούτου δηλ. νόμου οἷος ἐψηφίσθη καὶ διὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῶν Δελφῶν. Ἄνευ τοιούτου νόμου, οὐδ' ἑκατομμύρια ὅλα εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσωσι διὰ τὰς ἀποζημιώσεις, ἂν αὗται ἐξακολουθῶσι νὰ γίνωνται συμφώνως πρὸς τὸν ἐν ἰσχύϊ παρ' ἡμῖν νόμον περὶ καταλήψεως κτημάτων λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης.

Τὸ Συμβούλιον ἐκπληροῖ καθῆκον ἀνακοινοῦν τὰς δυσχερείας, καθ' ὧν προσκόπτει ἡ πρόοδος καὶ διεξαγωγὴ τοῦ ἔργου

τούτου, ἵνα ἐννοηθῇ ὑπὸ πάντων ὅτι, τῶν πραγμάτων μενόντων ὡς ἔχουσι, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ τι γενναῖον. Εἶνε τιμὴ ἡμῶν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων νὰ ἀποκαλύψωμεν τὴν ἀρχαίαν ἀθηναϊκὴν Ἀγοράν, ἀλλὰ τὸ ἔργον ἀπαιτεῖ θυσίας ἐκτάκτους καὶ συνδρομὴν μεγάλην παρά τε τοῦ ἔθνους καὶ παρὰ τῆς πολιτείας.

Ἑτέραν ἀνασκαφήν, μικρὰν ταύτην, ἐνήργησεν ἐν Ἀθήναις ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ἐν τῷ κατὰ τὸν *Κεραμεικὸν* παλαιῷ νεκροταφείῳ. Ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ἔδωκεν ὁ καθηγητὴς κ. Brückner, ὅστις, ἔχων ἐντολὴν παρὰ τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἵνα μελετήσῃ καὶ ἀπεικονίσῃ ἐπιτύμβια μνημεῖα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας διὰ τοῦ Conze ἐκδιδομένου μεγάλου ἔργου περὶ τῶν «Ἀττικῶν ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων», ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐνεργήσῃ μικράς τινας ἀνασκαφὰς ἐν τῷ παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα νεκροταφείῳ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν περιβόλων τῶν ἐκεῖ ἐπιτυμβίων μνημείων. Ἔκ τινων ἐνιαχοῦ σῳζομένων λειψάνων τειχῶν ἐφαίνετο, ὅτι τὰ ἐκεῖ ἑκατέρωθεν τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ κείμενα κατὰ χώραν ἐπιτύμβια μνημεῖα δὲν θὰ ἦσαν μεμονωμένα καί, οὕτως εἰπεῖν, αὐτοτελῆ, ἀλλὰ θὰ ἀπήρτιζον ἓν ὅλον μετὰ ἄλλων τάφων τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, περιβαλλομένων πάντων ὁμοῦ ὑπὸ τείχους. Ἡ Ἑταιρεία ἀνέλαβεν αὐτὴ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνασκαφῆς, τάξασα ἔφορον τὸν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου κ. Α. Σκιᾶν, ὅστις ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Brückner ἐξετέλεσεν αὐτήν. Διὰ τῆς δοκιμαστικῆς ταύτης σκαφῆς ἐξηρευνήθησαν τὰ τῶν περιβόλων τῶν μνημείων καὶ ἀνεφάνη τμῆμά τι, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀρχαίας νεκροπόλεως, ὑψώματα καὶ κατωφέρειαι καὶ ὁδοὶ διαφόρους ἔχουσαι διευθύνσεις. Ὅλως δὲ ἀπροσδόκητον καὶ σπουδαιότατον ἀποτέλεσμα τῆς ανα-

σκαφῆς ταύτης ἦτο ὅτι ἐδείχθη, ὅτι τὸ νῦν ἔδαφος τῆς ὁδοῦ, ἧς ἑκατέρωθεν εἶνε ἱδρυμένα τὰ ἐπιτύμβια μνημεῖα, δὲν εἶνε αὐτὸ τὸ παλαιὸν ἔδαφος, ὡς γενικῶς ἐπιστεύετο. Τὸ παλαιὸν ἔδαφος, τὸ τῆς Ε' καὶ τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος, ἔκειτο πολὺ κατώτερον. Τοῦτο δὲ τὸ ἔδαφος ἀπεφάσισε τὸ Συμβούλιον, συνεχίζον τὰς ἐργασίας κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος, νὰ ἀποκαλύψῃ ὁλόκληρον, ὅσον εἶνε τοῦτο δυνατόν, καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς ὁδοῦ. Οὕτω τὰ μνημεῖα θὰ ὑπέρκεινται τῆς ὁδοῦ πολὺ πλειότερον ἢ σήμερον καὶ ἡ περίφημος καὶ μοναδικὴ νεκρόπολις τοῦ Κεραμεικοῦ θὰ μεταβάλῃ ἐντελῶς ὄψιν. Οἱ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας τοῦ Βερολίνου μετὰ χαρᾶς εἶδον τὴν ἡμετέραν Ἑταιρείαν ἀναλαβοῦσαν ταύτην τὴν κατὰ τὸν Κεραμεικὸν ἀνασκαφήν· ἐν τῇ πανηγυρικῇ δὲ συνεδρίᾳ τῆς ἑαυτῶν Ἑταιρείας ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ Βίνγκελμαν, λόγου γενομένου περὶ τῶν πορισμάτων τῆς ἀνασκαφῆς, συνεχάρησαν τηλεγραφικῶς τὴν ἡμετέραν Ἑταιρείαν ἐπὶ τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐργασίας ταύτης, ἥτις λαμπρὰ ἔσχεν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ἀποτελέσματα.

Τῶν δὲ κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀνασκαφικῶν ἔργων τῆς Ἑταιρείας μνημονεύομεν ἐν πρώτοις ἀνασκαφῶν ἐν πολλαῖς χώραις τῆς Θεσσαλίας καὶ ἰδίᾳ ἐν *Παγασαῖς*, ἃς ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ διδάκτορος Α. Ἀρβανιτοπούλου, ὃν προσέλαβε τὸ Συμβούλιον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑταιρείας ὡς ἔφορον τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀρχαιοτήτων. Ἐν Παγασαῖς, παρὰ τὰς νῦν Ἁλυκάς, εἶχεν οἰκοδομηθῇ κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς χρόνους *μικρὸς πύργος*, ὃν οἱ κάτοικοι ἐσπευσμένως, ὡς φαίνεται, ὠχύρωσαν ἐν τοῖς ὕστερον ῥωμαϊκοῖς χρόνοις, κατασκευάσαντες περὶ αὐτὸν ἕτερον μείζονα πύργον, μεταχειρισθέντες ὡς ὑλικὸν πρὸς κτίσιν τοῦ νέου πύργου καὶ πρὸς γόμωσιν τοῦ μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ παλαιοτέρου πύργου κενοῦ χώρου ἐπιτυμβίους

στήλας καὶ ἄλλους λίθους ἐκ τῶν μνημείων τοῦ ἐκεῖ πλησίον κειμένου νεκροταφείου τῆς πόλεως. Τοιοῦτόν τι ἐγένετο ἄλλοτε, ἐν παλαιοῖς χρόνοις, καὶ ἐν Ἀθήναις, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι, κτιζομένου ἐν πάσῃ σπουδῇ τοῦ κατὰ τὸν Κεραμεικὸν τείχους τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως, μετεχειρίσαντο ὡς οἰκοδομικὸν ὑλικὸν καὶ ἐπιτυμβίους στήλας ἐκ τοῦ ἐκεῖ νεκροταφείου προερχομένας· ἀλλ' ἐν Παγασαῖς ἐγένετο τοῦτο πολὺ εὐρύτερον καὶ συστηματικώτερον, οὕτως εἰπεῖν, διότι ἅπαν τὸ ὑλικὸν τὸ πρὸς ὀχύρωσιν τοῦ παλαιοῦ πύργου χρησιμεῦσαν ἐλήφθη ἐκ τοῦ νεκροταφείου. Οὕτως ἐν τῇ νῦν γενομένῃ ἀνασκαφῇ εὑρέθησαν πολλαὶ ἑκατοντάδες ἐπιτυμβίων στηλῶν, αἵτινες ἔχουσι τοῦτο τὸ περίεργον, ὅτι ἅπασαι φέρουσιν οὐχὶ ἀναγλύφους, ὡς συνήθως, ἀλλὰ γραπτὰς πολυχρώμους παραστάσεις. Εἴκοσι περίπου τούτων διατηροῦσι τὰ χρώματα ἐν καλλίστῃ καταστάσει.

Τὸ Συμβούλιον ἔλαβε πᾶν ἀναγκαῖον μέτρον πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ συντήρησιν τῶν πολυτίμων τούτων εὑρημάτων καὶ ἀπέστειλεν εἰς Βόλον τὸν ζωγράφον Ζιλλιερών, ὅστις ἀντέγραψεν ἑπτὰ τῶν ἐγχρωμάτων τούτων μνημείων, τὰ μᾶλλον σημαντικὰ καὶ κάλλιον διατηρούμενα, ἅτινα προσεχῶς θέλει ἐκδώσει ἡ Ἑταιρεία. Εἶχε δ' ἀποφασίσει τὸ Συμβούλιον νὰ οἰκοδομήσῃ καὶ Μουσεῖον ἐν Βόλῳ, παρεμβὰς ὅμως ὁ ἐν Βόλῳ κ. Ἀθανασάκης ἐδήλωσε τῇ Ἑταιρείᾳ, ὅτι αὐτὸς ἀναλαμβάνει ἰδίαις δαπάναις τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Μουσείου. Προθύμως δ' ἀποδεξάμενον τὸ Συμβούλιον τὴν πρότασιν τοῦ φιλοπάτριδος ἀνδρὸς προέβη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τοῦ Μουσείου, ὃ καὶ ἀπέστειλε τῷ μέλλοντι δωρητῇ, ἵνα οὗτος προβῇ εἰς τὴν οἰκοδομήν, καθ' ὃν τρόπον ἐγκρίνει. Ἐντὸς τοῦ ἀρξαμένου ἔτους θέλει περατωθῇ τὸ Μουσεῖον, καθ' ἃς ἔχομεν πληροφορίας· τότε δὲ θέλουσιν ἐκτεθῇ ἐν αὐτῷ καταλλήλως

τὰ ἀνωτέρω λαμπρὰ εὑρήματα τῶν Παγασῶν καὶ ἄλλα ἐν Βόλῳ νῦν συνηγμένα καὶ πολλαχόθεν τῆς Θεσσαλίας δυνάμενα νὰ περισυναχθῶσιν ἀρχαῖα. Οὕτω τὸ Μουσεῖον τοῦτο θέλει καταστῇ σὺν τῷ χρόνῳ πανθεσσαλικὸν Μουσεῖον καὶ θέλει εἶσθαι καὶ τῆς πόλεως τοῦ Βόλου ἐγκαλλώπισμα.

Ἄλλην ἀνασκαφὴν ἐξετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Ρωμαίου ἐν Τεγέᾳ παρὰ τὸ χωρίον Μαυρίκι, πλησίον τῶν ἀρχαίων λατομείων τοῦ γνωστοῦ μαρμάρου τῶν Δολιανῶν. Ἐνταῦθα ἀπεκαλύφθη τὸ κρηπίδωμα παλαιοῦ δωρικοῦ ναοῦ καὶ εὑρέθησαν κιονόκρανά τινα ἀρχαϊκά, ὧν τινα λίαν περίεργα, ἅτε ὑπὸ τὸν ἐχῖνον ἔχοντα κυμάτιον καὶ ὑπὸ τοῦτο ἐγγεγλυμμένα ἀνθέμια, ὁμοιάζοντα ὡς πρὸς τοῦτο τοῖς κιονοκράνοις τοῦ ἐν Ποσειδωνίᾳ τῆς Ἰταλίας ναοῦ.

Σκαφικαί τινες ἐργασίαι ἐγένοντο καὶ ἐν *Ἀρκαδίᾳ* ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου κ. Κλωνὸς Στεφάνου. Αἱ ἐργασίαι αὗται ἐξετάθησαν εἰς ἐξερεύνησιν διαφόρων χωρῶν συνδεομένων μετὰ ἀρκαδικῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων καὶ εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τύμβων τινῶν τῶν ἐν τῇ δυτικῇ λεκάνῃ τῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως ἀπαντώντων, ἐν οἷς καὶ εὑρήματα ἑλληνικῶν χρόνων ἐγένοντο.

Εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν σκαφικῶν τούτων ἐργασιῶν προσθετέον καὶ τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου ἡμῶν μνημονευθεῖσαν ἀνασκαφὴν ἐν *Ἀμύκλαις*, ἣν ἐξετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ Furtwängler ἀρχιτέκτονος κ. Fichter. Τὸν χῶρον, ἐν ᾧ ἔκειτο ὁ τοῦ Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος θρόνος, εἶχεν ἀνασκάψει, ἐφ᾽ ὅσον ἠδυνήθη ὁ Furtwängler, δὲν ἐγένετο ὅμως δυνατὸν νὰ περατώσῃ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην, διότι ἐπὶ μέρους τοῦ χώρου τούτου ἔκειτο ἡ μικρὰ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Κυ-

ριακῆς, ἥτις ἔπρεπε νὰ κατεδαφισθῇ. Ἀναλαβοῦσα δὲ ἡ Ἑταιρεία τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου κατηδάφισε τὴν ἐκκλησίαν, ἣν ἀνήγειρεν ὁμοιόμορφον ἐν ἄλλῃ πλησίον θέσει, οὕτω δὲ ἠδυνήθη ὁ Fichter νὰ περατώσῃ τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ ὅλου χώρου. Τὸ Συμβούλιον ἀναμένει νῦν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐπὶ τιμῇ τῆς μνήμης τοῦ Furtwängler δημοσίευσιν τοῦ συγγράμματος περὶ τῶν πορισμάτων τῆς ὅλης ἀνασκαφῆς.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος συνέχισεν ἡ Ἑταιρεία καὶ τὰς ἀπὸ προηγουμένων ἐτῶν ἀρξαμένας ἀνασκαφάς, ἐν Μυκήναις, ἐν Σουνίῳ, ἐν Ἀμφιαρείῳ, ἐν Χαιρωνείᾳ, ἐν Εὐβοίᾳ καὶ ἐν Ἐπιδαύρῳ.

Ἐν *Μυκήναις* ἐγένοντο ἐργασίαι ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου κ. Χρ. Τσούντα, δι' ὧν ἐπεσκευάσθη τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ καλουμένου τάφου τῆς Κλυταιμήστρας, ἐξαχθέντων ὅλων τῶν σαθρῶν λίθων καὶ ἀντικατασταθέντων διὰ νέων λίθων· ἐκαθαρίσθη δὲ ὅλος σχεδὸν ὁ τάφος ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ ὀγκολίθων καὶ χωμάτων μέχρι τοῦ στερεοῦ· ἐκαθαρίσθη δὲ καὶ ἄλλος μικρὸς τάφος κείμενος παρὰ τὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἄγουσαν ὁδόν.

Ἐν *Σουνίῳ* ἐξηκολούθησαν αἱ ἐργασίαι ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου κ. Β. Στάη. Ἐγένοντο σκαφαὶ παρὰ τὴν νοτιοανατολικὴν πλευρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐκεῖ ἔνθα τὸ προπαρελθὸν ἔτος εὑρέθησαν τὰ γνωστὰ ὑμῖν κολοσσιαῖα ἀρχαϊκὰ ἀγάλματα. Εὑρέθησαν δὲ ἐνταῦθα τεμάχια τῶν ἀγαλμάτων τούτων καὶ δὴ αἱ κνῆμαι τοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀρχαϊκῆς αἰθούσης τοῦ Μουσείου ἡμῶν ἱδρυμένου. Ἐπεκταθεῖσαι δὲ αἱ ἐργασίαι καὶ ἀλλαχοῦ ἤνεγκον εἰς φῶς πολλὰ ἀξιόλογα ἀναθήματα τῶν προπερσικῶν χρόνων, ἐν οἷς σκαραβαίους καὶ καὶ ἄλλα τινὰ μικροτεχνήματα αἰγυπτιακῆς τέχνης, καὶ ἀπεκάλυ-

ψαν ἐρείπια οἰκημάτων ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὸ ἱερόν.

Ἐν *Ἀμφιαρείῳ* συνεχίσθησαν αἱ ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου κ. Β. Λεονάρδου. Ἀπεκαλύφθησαν ἴχνη ἀρχαίας ὁδοῦ, ἧς ἑκατέρωθεν πολλὰ δωμάτια, καταλύματα πιθανῶς τῶν εἰς τὴν πάλαι πανήγυριν προσερχομένων, καὶ ἐγένοντο εὑρήματά τινα, ἐν οἷς χρυσοῦν ἐνώτιον ἐκ κεφαλῆς λέοντος καὶ σώματος ὀφιοειδοῦς.

Ἐν *Εὐβοίᾳ* ἐξηκολούθησαν αἱ ἀνασκαφικαὶ ἔρευναι ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου κ. Γ. Παπαβασιλείου. Σπουδαιότατον πόρισμα τῶν ἀνασκαφῶν τούτων εἶνε, ὅτι ἐν Καρυστίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἐξηρευνήθησαν κτιστοὶ θολωτοὶ τάφοι μυκηναϊκοὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν κατασκευήν, ἐν οἷς οἱ νεκροὶ ἦσαν *κεκαυμένοι* (ἐν ἑνὶ τῶν τάφων τούτων) καὶ οὐχὶ τεθαμμένοι. Ἐγένοντο δὲ ἀνασκαφαὶ τάφων καὶ παρὰ τὴν Χαλκίδα, ἐν τῷ χώρῳ, ἐν ᾧ καὶ κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος ἀπεκαλύφθησαν συστάδες προϊστορικῶν τάφων. Ἐν δ' Ἐρετρίᾳ ἀνεσκάφησαν καὶ τάφοι ἑλληνικῶν χρόνων, ἐν οἷς ἐγένοντο τὰ συνήθη εὑρήματα, λευκαὶ λήκυθοι καὶ διάφορα χρυσᾶ κοσμήματα.

Ἐν *Χαιρωνείᾳ* συνεχίσθησαν καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος αἱ ἐργασίαι, ἀπὸ Ἀπριλίου μέχρι Νοεμβρίου, ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων κ. Γ. Σωτηριάδου. Ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ ἐν Χαιρωνείᾳ, ἐν τῷ προϊστορικῷ παρὰ τὸν Κηφισὸν γηλόφῳ, παρὰ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ ἐν διαφόραις χώραις τῆς Φωκίδος. Εὑρέθησαν δὲ πλῆθος ἀγγείων καὶ εἰδωλίων, χαλκῶν καὶ χρυσῶν ἀντικειμένων, ἐκ τάφων μυκηναϊκῶν καὶ γεωμετρικῶν, ἑλληνικῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων, καὶ σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀγγείων καὶ ἐργαλείων τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς. Διὰ τῶν εὑρημάτων τούτων ἐπλουτίσθη σημαντικῶς τὸ νεόδμητον ἐν Χαιρωνείᾳ Μουσεῖον. Ἐξετελέσθησαν δὲ καὶ αἱ ὑπολειπόμεναι ἐργασίαι πρὸς

περάτωσιν τοῦ Μουσείου τούτου, γενομένων τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιχρισμάτων, κατασκευασθέντος τοῦ δαπέδου, οἰκοδομηθέντων καὶ δύο προσαρτημάτων, ὧν τὸ μὲν χρησιμεύει ὡς διαμονὴ τοῦ φύλακος, τὸ δὲ θέλει χρησιμεύσει διὰ τὰ ἥττονος λόγου ἄξια ἀρχαῖα. Ἐπὶ πλέον ἐγένοντο αἱ πρὸς καταρτισμὸν τοῦ Μουσείου ἐργασίαι. Κατεσκευάσθησαν ἀρχαιοθῆκαι, συνεκολλήθησαν καὶ ἐτοποθετήθησαν καταλλήλως πάντα τὰ ἀρχαιολογικῶς καὶ ἱστορικῶς σπουδαῖα εὑρήματα, τὰ εὑρεθέντα ἐν ταῖς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν γενομέναις κατὰ τὰς χώρας ἐκείνας ἀνασκαφαῖς. Οὕτως ἡ Ἑταιρεία, ὑψηλῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου, προέδρου αὐτῆς, ἐξετέλεσεν ἐν Χαιρωνείᾳ ἔργον ἐθνικῆς σημασίας. Τὸν κατὰ γῆς κείμενον καὶ εἰς τεμάχια συντετριμμένον λέοντα, τὸν πάλαι ποτὲ ἄγρυπνον φύλακα τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος πεσόντων ἱερολοχιτῶν, συνεκόλλησε καὶ ἐπὶ ὑψηλοῦ βάθρου ἀνήγειρεν, ἔνθα οὗτος ἀγέρωχος ἵσταται, μνημεῖον τῆς περὶ τὰ πάτρια φιλοτιμίας, ὡς ὤφειλε, καὶ στοργῆς ἡμῶν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Παρὰ τὸν λέοντα δὲ εὐπρεπὲς Μουσεῖον ᾠκοδόμησε καὶ εὐπρεπῶς τοῦτο κατήρτισε. Καὶ περὶ καταλλήλου φυτείας κατὰ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον χῶρον ἐφρόντισε καὶ ἐξακολουθεῖ φροντίζουσα ἡ Ἑταιρεία, φιλοτιμουμένη δὲ καὶ ἡ κυβέρνησις εὐρεῖαν ἁμαξιτὸν κατεσκεύασεν, ἥτις ἄγει κατ᾽ εὐθεῖαν ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ εἰς τὸν λέοντα. Διὰ τοιούτων ἐργασιῶν ἐγένετο ἡ Χαιρώνεια σήμερον προσκυνητήριος τόπος διὰ πάντας ἐκείνους, οἵτινες εἶνε ἐπιδεκτικοὶ ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἐντυπώσεων καὶ ἀντιλήψεων.

Ἐν *Ἐπιδαύρῳ* αἱ ἐργασίαι ἐξηκολούθησαν δι᾽ ὅλου τοῦ ἔτους. Σκαφικαὶ ἐργασίαι ἐγένοντο μόνον πρὸς ἐξακρίβωσιν τινῶν κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἀνακαλυφθέντων οἰκοδομημάτων. Κύριαι ἐργασίαι ἦσαν αἱ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων καὶ ἐργασίαι μουσειακαί. Ἡ

διπλῇ πύλη τῆς ἀνατολικῆς πτέρυγος τοῦ θεάτρου ἀνηγέρθη ὁλόκληρος ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὑλικοῦ αὐτῆς, τοποθετηθέντων τῶν ὑπερθύρων καὶ τοῦ γείσου, ἐπὶ πλέον ἀνηγέρθη καὶ συνεπληρώθη τὸ μεῖζον μέρος τοῦ παρακειμένου τῇ πύλῃ τείχους τῶν ἀναλημμάτων τοῦ κοίλου. Ἐν τῷ Μουσείῳ ᾠκοδομήθη καὶ δεύτερος ὄροφος ὑπὲρ τὴν πρώτην τῶν αἰθουσῶν αὐτοῦ Ἐντὸς δὲ τοῦ Μουσείου ἐξηκολούθησεν ἡ προσαρμογὴ καὶ συγκόλλησις τῶν λίθων καὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου καὶ ἡ διὰ τούτων ἀνέγερσις τμημάτων τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος. Τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας δὲ ταύτης ἐπιστημονικὰ πορίσματα εἶναι τοιαῦτα, ὥστε ἄνευ ὑπερβολῆς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τώρα, πρώτην φοράν, γνωρίζομεν τὸ περιφανὲς τοῦτο οἰκοδόμημα ἐν τῇ ἀληθεῖ αὐτοῦ μορφῇ. Τώρα ἐξηκριβώθησαν ἀσφαλῶς τὰ τοῦ ὑπογείου κατασκευάσματος, τώρα ἐγνώσθησαν τὰ συστατικὰ μέρη τοῦ τοίχου καὶ τὸ δάπεδον τοῦ οἰκοδομήματος, τώρα ἐγνώσθη τὸ βάθρον τῶν κορινθιακῶν κιόνων καὶ ἡ καλλίμορφος καὶ πλουσιώτατα κεκοσμημένη μαρμαρίνη θύρα τοῦ οἰκοδομήματος.

Περὶ τῶν ἔργων τῆς Ἑταιρείας πρὸς ὑποστήριξιν, συντήρησιν καὶ εὐπρέπειαν τῶν μνημείων ἀνακοινοῖ τὸ Συμβούλιον τὰ ἑξῆς.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐπανελήφθησαν αἱ πρὸς *ἀναστήλωσιν τοῦ Ἐρεχθείου* ἐργασίαι. Ἐγένοντο αἱ ἀναγκαῖαι ἐπισκευαὶ πρὸς στερέωσιν καὶ συμπλήρωσιν τοῦ οἰκοδομήματος, ἐτοποθετήθησαν ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει ὅσα τεμάχια τῆς ἐκ μέλανος ἐλευσινίου λίθου ζωοφόρου ἔκειντο χαμαὶ καί, τὸ σπουδαιότατον, ἀνηγέρθη τὸ μεγαλήτερον μέρος τοῦ μεσημβρινοῦ τείχους τοῦ οἰκοδομήματος, τεθείσης ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει καὶ τῆς ὡραίας ἐπικρανίτιδος.

Ἐπανελήφθησαν δὲ καὶ αἱ ἐν τῷ *Ὀλυμπιείῳ* ἐργασίαι. Εἶνε εὐνόητον ὅτι τὰ κατὰ τὸ κρηπίδωμα τοῦ ναοῦ τούτου δὲν πρέπει νὰ μένωσιν, ὡς ἔχουσι νῦν, δὲν πρέπει δηλ. νὰ ὑπέρκεινται τὰ χώματα ὑπὲρ τὴν νῦν πλατεῖαν πρὸς δήλωσιν τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ναοῦ. Τὰ χώματα ταῦτα πρέπει νὰ περιβληθῶσι διὰ τῶν ἐλλειπουσῶν ἐκ πειραϊκοῦ λίθου βαθμίδων τοῦ κρηπιδώματος, συμπληρουμένων διὰ νέων λίθων τῶν ἐνιαχοῦ σῳζομένων, πρέπει δηλ. νὰ συμπληρωθῶσι καὶ κατασκευασθῶσιν αἱ δύο κάτω βαθμίδες τοῦ κρηπιδώματος, αἱ ἀμέσως ὑπὲρ τὴν πολλαχοῦ καλῶς σῳζομένην εὐθυντηρίαν. Τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ γείνῃ, ἀφ᾽ οὗ προηγουμένως ἀνασκαφῶσι τὰ χώματα μέχρι τῶν σῳζομένων ὑπ᾽ αὐτὰ ἐσωτερικῶν λιθίνων στρωμάτων τοῦ κρηπιδώματος, ἐξερευνηθῶσι δὲ ἐπισταμένως, φωτογραφηθῶσι καὶ ἀπεικονισθῶσι τὰ σῳζόμενα ταῦτα λείψανα καὶ ἀκολούθως ἐπιχωσθῶσιν ἐν μέρει ἐκ νέου. Κατὰ τοιοῦτον τρόπον πρόκειται νὰ διεξαχθῶσιν αἱ ἀρξάμεναι ἐργασίαι. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος συνεπληρώθη καὶ ἀνηγέρθη ἡ νοτιοανατολικὴ γωνία τοῦ κρηπιδώματος.

Ἐπιθυμοῦν δὲ τὸ Συμβούλιον νὰ συντελέσῃ, ὅπως τὰ ἐν Ἀθήναις μνημεῖα διατελῶσιν, ὅσον τὸ δυνατόν, ἐν εὐπρεπεῖ καταστάσει, κατήρτισεν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τακτικὴν ὑπηρεσίαν ἐξ ἀριθμοῦ τινος ἐργατῶν, οἵτινες ἀποκλειστικῶς ἐργάζονται καθ᾽ ἑκάστην εἰς τὴν *ἐκκαθάρισιν τῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων*. Ἐπανέλαβε δὲ καὶ τὰς ἀπὸ ἐτῶν ἀρξαμένας ἐργασίας πρὸς *περίφραξιν τῶν χώρων τούτων*. Οὕτω κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος περιεφράχθη διὰ τείχους ἅπας ὁ χῶρος ὁ ἀπὸ τῆς νοτιοδυτικῆς γωνίας τοῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου μέχρι τοῦ μέσου σχεδὸν τῆς βορείας κλιτύος τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ κατεσκευάσθη ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ, παρὰ τὸν Ἄρειον Πάγον, φυλακεῖον. Διὰ τοῦ τείχους τούτου ὄχι μόνον ὁ χῶρος ἐκεῖνος θὰ εἶνε

δυνατὸν νὰ διατηρῆται εὐπρεπῶς, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐξασφαλισθῇ οὗτος ἀπὸ πάσης ὑπὸ τῶν γειτόνων γινομένης βαθμηδόν, ὡς συνήθως, παρανόμου καταλήψεως. Ἤρξατο δὲ καὶ ἡ κατασκευὴ κιγκλιδώματος, ὅπερ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ Ὠδείου θὰ βαίνῃ παρὰ τὴν λεωφόρον τῆς Ἀκροπόλεως, θὰ περικλείῃ τὸν μεσημβρινῶς τῆς Ἀκροπόλεως χῶρον καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου γενομένας ἀνασκαφάς, διευθυνόμενον δὲ πρὸς τὸ Θησεῖον θὰ κάμψῃ πρὸς ἀνατολάς, παρὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ οὕτω θὰ συναντήσῃ τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν τεῖχος. Οὕτως ὁ Ἄρειος Πάγος καὶ ὁ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν χῶρος θὰ περιφραχθῶσι καὶ θὰ ἀποτελέσωσιν ἓν ὅλον. Τὸ περίφραγμα τοῦτο θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ συνεχισθῇ ἐν τῷ μέλλοντι, περὶ τὴν κατασκευαστέαν περιφερικὴν περὶ τὴν Ἀκρόπολιν ὁδόν, καὶ οὕτω νὰ συναντήσῃ τὸ κιγκλίδωμα τοῦ θεάτρου.

Ἐπανελήφθησαν δὲ ἐπὶ βραχὺν χρόνον καὶ αἱ ἐν *Φιγαλίᾳ* ἐργασίαι πρὸς ἀνέγερσιν τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Κουρουνιώτης ἐνήργησε καὶ μικρὰν δοκιμαστικὴν ἀνασκαφὴν παρὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ ναοῦ, ἐν ᾗ ἐγένοντο ὅμοια εὑρήματα τοῖς καὶ ἄλλοτε, ἐν ἔτει 1902, εὑρεθεῖσιν. Ἀλλ' ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ χώρου τούτου δὲν εἶνε δυνατὸν οὐδὲ πρέπει νὰ γείνῃ πρὶν ἢ ἐκτελεσθῶσιν αἱ ἀναγκαῖαι ἐργασίαι πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κινδυνεύοντος κρηπιδώματος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ ναοῦ.

Αἱ ἀπὸ τοῦ προπαρελθόντος ἔτους ἀρξάμεναι ἐργασίαι ἐν παλαιᾷ Κορίνθῳ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κινδυνεύοντος ναοῦ καὶ τῆς περιφήμου κρήνης Πειρήνης ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ ἐπερατώθησαν, στερεωθέντων καὶ ὑποστηριχθέντων ἀσφαλῶς τῶν μνημονευθέντων μνημείων. Κατηδαφίσθη δὲ καὶ τὸ παρὰ τὸν ναὸν νεώτερον

κατηρειπωμένον κτίσμα, ὅπερ ὄχι μόνον ἦτο ἐκτισμένον ἐν μέρει ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν μακρόθεν ὄψιν τοῦ ναοῦ τούτου, τοῦ ἀρχαιοτάτου τῶν ἐν Ἑλλάδι σῳζομένων ναῶν, ἐπεσκίαζεν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας κτισθὲν παρὰ τὸν χῶρον τῶν ἀνασκαφῶν Μουσεῖον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ περιλάβῃ ἅπαντα τὰ ἐν παλαιᾷ Κορίνθῳ ἀρχαῖα, ἰδίᾳ τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς εὑρεθέντα, τὸ Συμβούλιον ἐπεξέτεινε τὸ Μουσεῖον τοῦτο, διπλασιάσαν σχεδὸν αὐτό. Οὕτως ἐπερατώθη τὸ ἐν παλαιᾷ Κορίνθῳ ἔργον τῆς Ἑταιρείας, ὑπολειπομένων μόνον ἐργασιῶν τινων πρὸς κατάλληλον καὶ εὐπρεπῆ τοποθέτησιν τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ ἀρχαίων.

Αἱ ἐν *Μυστρᾷ* ἐργασίαι ἐξηκολούθησαν διὰ τοῦ βυζαντινολόγου κ. Α. Ἀδαμαντίου δι' ὅλου σχεδὸν τοῦ ἔτους. Ὁ κατηρειπωμένος ναὸς τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, ὅστις μόλις παρεῖχε καιρὸν πρὸς διάσωσιν ἀπὸ τῆς τελευταίας καταστροφῆς, ἐστερεώθη καὶ ὑπεστηρίχθη καταλλήλως καὶ ἀνεστηλώθη μέχρι τοῦ τρούλλου, διασωθεὶς οὕτως ἀπὸ τῆς ἐρειπώσεως. Συγχρόνως δὲ ἐγένοντο καὶ ἄλλαι ἐργασίαι, οἷον ἡ ἀνάκτισις ὡραίας ἠρειπωμένης προσόψεως τοῦ ἑστιατορίου τῶν μοναχῶν τῆς Περιβλέπτου, ἡ ὑποστήριξις Πύργου παρὰ τὸ Ἀφεντικό, ἡ συμπλήρωσις καὶ ἀνάκτισις τῆς κόγχης καὶ τοῦ τρούλλου τοῦ ἑστιατορίου τῆς μονῆς τοῦ Ἀφεντικοῦ καὶ ἡ στερέωσις πολλῶν κελλίων καὶ ἄλλων κτισμάτων καθ' ἅπασαν τὴν μεσαιωνικὴν πόλιν. Ἐγένοντο δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀδαμαντίου καὶ αἱ ἀναγκαῖαι μελέται πρὸς ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν τῶν μνημείων τῆς ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ Πάρνωνος περισπουδάστου μεσαιωνικῆς πόλεως «*Γεράκι*» καὶ ἄλλων ἀξίων λόγου βυζαντινῶν ναῶν κατὰ τὸ ***Ἕλος*** καὶ τὴν μεσαιωνικὴν πεδιάδα κειμένων.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐπανέλαβε τὸ Συμβούλιον καὶ

τὰς *ἐν τῷ ναῷ τοῦ Δαφνίου* ἐργασίας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ μεσημβρινοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ, ὅστις παρεκκλίνας τῆς καθέτου στάσεως αὐτοῦ, ἕνεκα σεισμικῶν δονήσεων, δὲν ἦτο ἀσφαλής. Ὁ τοῖχος οὗτος ὁ μετὰ τοῦ ἀβαθοῦς ἀψιδωτοῦ προθύρου τοῦ προτετειχισμένου πρὸ τῆς σημερινῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ, συνεκρατήθη δι' ὑψηλῶν ὀρθοστατῶν σιδηρῶν, συνδεθέντων διὰ σιδηρῶν συσφιγκτήρων πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ βάθρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἑδράζεται ὁ τροῦλλος. Εἶνε δὲ ταῦτα ἀσφαλέστατα, διότι ἔχουσι παραμείνει κάθετα καὶ ἀκλόνητα. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐξετελέσθη ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Ἀδαμαντίου κατὰ σχέδιον τοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑταιρείας προσληφθέντος ἀρχιτέκτονος Γ. Εὐγενίου, ἐγκριθὲν ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς Ἀκροπόλεως νομομηχανικοῦ κ. Ν. Μπαλάνου, ἐπισταμένως ἐξετάσαντος, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰ τῆς καταστάσεως τοῦ ναοῦ. Οὕτω συνεπληρώθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνίου. Ὑπολείπονται πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλαι τινὲς ἐργασίαι πρὸς εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ καὶ ὅπως οὗτος προσλάβῃ, ὅσον ἔνεστι, τὴν ἐν τοῖς καθέκαστα ἀρχικὴν αὐτοῦ μορφήν· ἀλλ' αἱ ἐργασίαι αὗται, μὴ ἐπείγουσαι, δύνανται κατὰ τὸ παρὸν νὰ ἀναβληθῶσιν, ἵνα προηγηθῶσιν ἐργασίαι πρὸς ὑποστήριξιν ἄλλων κινδυνευόντων χριστιανικῶν καὶ μεσαιωνικῶν μνημείων.

Περὶ Μυστρᾶ καὶ Δαφνίου ὄντος τοῦ λόγου, ἐπίκαιρον νομίζει τὸ Συμβούλιον νὰ ἀνακοινώσῃ, ὅτι ὅσα ἐξετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία ἔργα ὑποστηρίξεως τῶν μνημείων κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1895 ἀρξαμένην νέαν αὐτῆς περίοδον, δεικνύουσιν, ὅτι ἀδίκως φρονοῦσί τινες ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἐνδιαφερομένη κυρίως διὰ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἐλάχιστα φροντίζει περὶ τῶν μεσαιωνικῶν ἢ χριστιανικῶν μνημείων. Μόνον οἱ

ἀγνοοῦντες τὰ πράγματα δύνανται νὰ λέγωσιν ἢ νὰ πιστεύωσι ταῦτα, διότι ἡ Ἑταιρεία οὐδέποτε παρέλειψε νὰ πράξῃ ὅ,τι δυνατὸν ὑπὲρ τῶν βυζαντιακῶν μνημείων καὶ οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖται μεταξὺ τῶν μνημείων τούτων καὶ τῶν τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ἔχουσα πάντοτε ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ ἐθνικὸς ἡμῶν βίος εἶνε ἀδιαίρετος. Ἂν δὲ ὑπάρχωσιν εἰσέτι πολλὰ χριστιανικὰ καὶ μεσαιωνικὰ μνημεῖα δεόμενα ὑποστηρίξεως καὶ περιθάλψεως, δὲν προέρχεται τοῦτο ἐξ ἐλλείψεως ἐνδιαφέροντος τῆς Ἑταιρείας, διότι καὶ πολλὰ τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς αὐτῆς δέονται μερίμνης. Οὐδ' ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις κατωρθώθη μέχρι τοῦδε νὰ γείνῃ ὅ,τι πρέπει, διότι αὐτὰ τὰ Προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως διατελοῦσιν εἰσέτι ἐν ἐρειπιώδει καταστάσει. Τώρα δὲ μόλις ἐσώθη ἐκ τῆς καταπτώσεως ὁ ναὸς τῆς Κορίνθου, ὁ δὲ ναὸς τῆς Φιγαλίας, τὸ κάλλιστον καὶ ἐπισημότατον τῶν οἰκοδομημάτων τῆς Πελοποννήσου, τώρα μόλις σῴζεται ἐκ τῆς καταστροφῆς, ὁ ναὸς τῆς Νεμέας εἶνε εἰσέτι ἐρείπιον καὶ ὁ περίφημος ἐν Ὀρχομενῷ τῆς Βοιωτίας θησαυρὸς τοῦ Μινύου, διατελεῖ ἐν λυπηρᾷ καταστάσει. Αἴτιον δὲ τῆς βραδύτητος ταύτης περὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν μνημείων δὲν εἶνε ἡ ἔλλειψις χρηματικῶν πόρων, ὡς θὰ νομίσῃ τις ἴσως, διότι, δυνατῆς οὔσης τῆς συγχρόνου ἐκτελέσεως ἐργασιῶν τοσοῦτον σπουδαίων καὶ ἐπειγουσῶν, τὸ Συμβούλιον θὰ ἦτο πάντοτε πρόθυμον νὰ θέσῃ ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ διακόψῃ πρὸς καιρὸν τὰ ἀνασκαφικὰ καὶ λοιπὰ αὐτοῦ ἔργα, ὧν ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἐπείγει. Τὸ αἴτιον τῆς βραδύτητος ταύτης ἔγκειται εἰς τὴν ἔλλειψιν εἰδικῶν παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν κεκτημένων καὶ τὰ ἀπαιτούμενα φῶτα καὶ τὴν ἀναγκαίαν ἐμπειρίαν, ὅπως διεξάγωσιν ἔργα ὑποστηρίξεως καὶ συντηρήσεως τῶν μνημείων. Ἡ Ἑταιρεία καὶ συνετέλεσε τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὴν μόρφωσιν τοιούτων συνεργατῶν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ὑπη-

ρεσίαν της προσέλαβε πάντα δυνάμενον νὰ ἐργασθῇ πρὸς πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει· ἀλλ' οὗτοι εἶνε εἰσέτι ὀλίγοι, δὲν εἶνε δ' εὔκολος ἡ ἐπαύξησις τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, διότι ἀπαιτεῖται καὶ ἐνθουσιασμὸς ὑπὲρ τοῦ ἔργου καὶ ἀφοσίωσις, μόνη δὲ ἡ παιδεία καὶ ἡ ἱκανότης δὲν ἀρκοῦσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἐμπειρία, ἣν κτᾶταί τις μόνον διὰ τῆς ἐπὶ τῶν μνημείων ἐργασίας. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ Ἑταιρεία, ἐν ᾧ ἔχεται στερρῶς τῆς ἐκτελέσεως τοιούτων ἔργων, βαίνει μετὰ βραδύτητος. Σήμερον καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ μηχανικὴ προήχθησαν μεγάλως, ὥστε οἱ νῦν τὴν Ἑταιρείαν ἀποτελοῦντες δὲν εἶνε εὔκολον νὰ ἔχωσι κριτὰς τῶν ἔργων των τοσοῦτον ἐπιεικεῖς, ὅσον οἱ τῆς Ἑταιρείας τοῦ 1837. Παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν οἱ ἀοίδιμοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ἐν πάσῃ σπουδῇ καὶ δι' ὧν διέθετον ἀνεπαρκῶν μέσων ἀνήγειρον τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Ἐρέχθειον, συνάγοντες πανταχόθεν τοὺς ἀρχαίους λίθους καί, ἄνευ ἐπισταμένης μελέτης, τοποθετοῦντες αὐτοὺς εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε, συμπληροῦντες αὐτοὺς δι' ἀσβέστου καὶ διὰ πλίνθων. Τὸ ἔργον ἐκείνων εἶνε ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστον, δὲν εἶνε ὅμως τέλειον. Διὰ τοὺς λόγους τούτους οἱ τῆς νῦν Ἑταιρείας δέον μετὰ μεγάλης περισκέψεως νὰ προβαίνωσιν εἰς τὰ ἔργα των.

Περὶ τῶν μουσειακῶν ἔργων τῆς Ἑταιρείας εἰρήσθωσαν τὰ ἑξῆς:

Πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μνημονευθέντων Μουσείων τῆς *Ἐπιδαύρου,* τῆς *Κορίνθου* καὶ τῆς *Χαιρωνείας*, ἐγένοντο καὶ ἐργασίαι ἐν *Θήβαις* πρὸς μεγέθυνσιν τοῦ ὑποστέγου, ἐν ᾧ θέλουσιν ἐκτεθῇ ἐπιγραφαί, καὶ πρὸς οἰκοδομὴν Φυλακείου, καὶ ἐξηκολούθησαν καὶ ἐπερατώθησαν αἱ ἐν *Σπάρτῃ* ἐργασίαι πρὸς μεγέθυνσιν τοῦ Μουσείου, ὅπως οὕτως εὐπρεπῶς ἐκτεθῶσιν ἐν αὐτῷ τὰ εὑρήματα

κυρίως τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς. Ἤρξατο δὲ ἡ οἰκοδομὴ Μουσείου ἐν *Τεγέᾳ*, ἐν τῷ χωρίῳ Πιαλί, ἐν οἰκοπέδῳ δωρηθέντι τῇ Ἑταιρείᾳ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου πρῴην Καρπάθου καὶ Κάσσου Νείλου Σμυρνιωτοπούλου Τεγεάτου.

Περὶ Τεγέας δ' ὄντος τοῦ λόγου, προσθετέον ὅτι χρήμασι τῆς Ἑταιρείας ἀπηλλοτριώθη ἡ ἐν τῷ χώρῳ τῶν ἀνασκαφῶν οἰκία Τσακανάκη ὅστις ἔστερξεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας κατὰ τὸν νόμον ἐπιτροπῆς ὁρισθὲν τίμημα τῆς οἰκίας του ἐκ δρ. 2942 καὶ ἔλαβε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τὰ χρήματα ταῦτα ἐκ τοῦ Ταμείου, ἔνθα εἶχε καταθέσει αὐτὰ πρὸ ἐτῶν ἡ Ἑταιρεία.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος συνεπληρώθη καὶ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἐν ***Κερκύρᾳ*** Μουσείου, ὑπολείπεται δὲ ἡ εἰς αὐτὸ μεταφορὰ τῶν ἐν τῷ κτιρίῳ τῆς πάλαι Ἰονίου Ἀκαδημίας κειμένων ἀρχαίων, ἡ διὰ τείχους, ἐξασφαλίζοντος καὶ τὸ Μενεκράτειον μνημεῖον, περίφραξις τοῦ περὶ τὸ Μουσεῖον χώρου, καὶ ἡ κατασκευὴ Φυλακείου.

Ἐργασίαι ἐγένοντο καὶ ἐν *Λυκοσούρᾳ*, διὰ τοῦ τεχνίτου τοῦ ἐργαστηρίου τῶν ἐκμαγείων Π. Καλούδη ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Κ. Κουρουνιώτου, πρὸς καταρτισμὸν τοῦ ἐκεῖ, ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Δεσποίνης, κτισθέντος ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας Μουσείου. Τῶν ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐθνικῷ Μουσείῳ ἐκτεθειμένων κεφαλῶν ἐκ τοῦ περιφήμου ἐν τῷ ναῷ τῆς Δεσποίνης κολοσσιαίου συμπλέγματος Δαμοφῶντος τοῦ Μεσσηνίου ἐστάλησαν εἰς Λυκόσουραν ἐκμαγεῖα, ἐκομίσθησαν δ' ἐκεῖσε καὶ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ Μουσείῳ κείμενα τεμάχια ἐκ τοῦ συμπλέγματος ἐκείνου. Συναρμολογηθέντα δὲ νῦν ταῦτα μετὰ τῶν ἐν Λυκοσούρᾳ κειμένων κορμῶν καὶ ἄλλων τεμαχίων τοῦ αὐτοῦ συμπλέγματος καὶ συγκολληθέντα ἀπετέλεσαν μέγα μέρος τοῦ ὅλου συμπλέγματος, ἀπετέλεσαν δηλ. ὅλον τὸν

κορμὸν τῆς Δήμητρος μέχρι τῶν μηρῶν καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ κορμοῦ τῆς Ἀρτέμιδος· συνεκολλήθησαν δὲ καὶ μέρη τινὰ τοῦ Τιτᾶνος Ἀνύτου καὶ μέρη τινὰ τοῦ θρόνου. Ἀνιδρυθέντων δὲ τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Λυκοσούρας ἐπὶ βάθρου ὁμοίων διαστάσεων ταῖς τοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Δεσποίνης κατὰ χώραν κειμένου, ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ ἐπισκέπτης τοῦ Μουσείου εἰκόνα ἀμυδρὰν μέν, λίαν ὅμως σημαντικὴν τοῦ περιφήμου ἔργου τοῦ Δαμοφῶντος.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ἔργων τῆς Ἑταιρείας. Περὶ δὲ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτῆς δημοσιευμάτων ἀνακοινοῖ τὸ Συμβούλιον, ὅτι ἡ ἔκδοσις τῆς *Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος* καὶ ἡ τῶν *Πρακτικῶν* ἐξακολουθεῖ τακτικῶς γινομένη. Ἐξεδόθη δὲ εἰς μέγα φύλλον καὶ τὸ περὶ τῶν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας γενομένων ἀνασκαφῶν τῆς *Ἀκροπόλεως* δημοσίευμα ὑπὸ Π. Καββαδία καὶ Γ. Καβεράου, ὅπερ περιέχει 13 διπλοῦς τοπογραφικοὺς πίνακας, κείμενον (ἑλληνιστὶ καὶ γερμανιστί) ἑρμηνευτικὸν τῶν πινάκων, καὶ ἱστορικὴν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκενώσεως τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι σήμερον ἐργασιῶν καὶ ἀνασκαφῶν, συντεταγμένην κατὰ τὰ περὶ τῶν ἐργασιῶν τούτων δημοσιεύματα καὶ κατὰ τὰ σῳζόμενα ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἔγγραφα, ἅτινα πολλὰς καὶ σημαντικὰς εἰδήσεις, ἀγνώστους μέχρι σήμερον, παρέχουσιν ἡμῖν.

Καταπαῦον τὸν λόγον τὸ Συμβούλιον ὑπομιμνήσκει ὑμᾶς ὅ,τι καὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος λογοδοσίας του ἀνεκοίνωσεν, ὅτι δηλ. ἡ Ἑταιρεία περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν ἐξασφάλισιν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀρχαιοτήτων καὶ τὴν περισυναγωγὴν αὐτῶν, τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένων, καὶ ἐν Μουσείοις κατάθεσιν, προέβη

εἰς τὴν οἰκοδομὴν Μουσείων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἅτινα ὅμως ἐξηκολούθουν στερούμενα τῶν ἀναγκαίων ὑπαλλήλων. Βλέπον δὲ τὸ Συμβούλιον, ὅτι ὑπὸ τὰς κρατούσας περιστάσεις ἀδύνατος ἦτο ἡ θεραπεία τοῦ πράγματος, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ αὐτὸ εἰς τὰς ἀναγκαίας πρὸς διορισμὸν τοιούτου προσωπικοῦ δαπάνας καὶ παρεκάλεσε τὴν κυβέρνησιν, ὅπως διὰ νόμου ἱδρύσῃ θέσεις ἐπιμελητῶν καὶ ἐπιτηρητῶν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀρχαιοτήτων, τῆς μισθοδοσίας αὐτῶν καταβαλλομένης ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ἀτυχῶς ἡ παράκλησις αὕτη τῆς Ἑταιρείας δὲν κατωρθώθη νὰ ἐκπληρωθῇ. Ἐν τούτοις τὰ οἰκοδομηθέντα Μουσεῖα ἐπληρώθησαν ἀρχαίων, πλῆθος δὲ νέων εὑρημάτων ἔφεραν εἰς φῶς αἱ γενόμεναι ἀνασκαφαί. Ἡ σωτηρία καὶ ἐξασφάλισις τῶν ἀρχαίων τούτων, ἡ κανονικὴ ἐν τοῖς Μουσείοις λειτουργία τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας καὶ αὐτὴ ἡ εὐπρόσωπος παράστασις τῆς τε Ἑταιρείας καὶ τοῦ Κράτους ἀπέναντι τῶν πανταχόθεν τοῦ κόσμου προσερχομένων ξένων πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἀρχαιοτήτων ἡμῶν καθίστων ἐπείγοντα τὸν διορισμὸν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εἰδικῶν καὶ πεφωτισμένων ὑπαλλήλων μονίμως ὑπηρετούντων ἐν τοῖς Μουσείοις. Διὰ τοῦτο τὸ Συμβούλιον ἐνόμισεν, ὅτι ἐκπληροῖ ἐπιβεβλημένον καθῆκον νὰ προβῇ αὐτό, ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου, εἰς τὸν διορισμὸν τοιούτων ὑπαλλήλων. Οὕτω κληθεῖσα συνέλευσις τῶν ἑταίρων τῇ 14 Ὀκτωβρίου λήξαντος ἔτους ἐψήφισε προτάσει τοῦ Συμβουλίου προσθήκην εἰς τὸν Ὀργανισμὸν τῆς Ἑταιρείας, καθ' ἣν δύναται τὸ Συμβούλιον νὰ προβῇ ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὸν διορισμὸν δέκα ἐπιμελητῶν ἀρχαιοτήτων τοποθετουμένων καὶ ὑπηρετούντων μονίμως ἐν τοῖς Μουσείοις Ὀλυμπίας, Δελφῶν, Ἐπιδαύρου, Σπάρτης, Τεγέας, Ἰθώμης, Θηβῶν, Χαλκίδος, Βόλου καὶ Δήλου.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Συνελεύσεως ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 31 Ὀκτωβρίου 1907. Τὸ Συμβούλιον προκειμένου νὰ προβῇ βαθμηδόν, ἀπὸ τοῦ ἀρχομένου ἔτους, εἰς τὸν διορισμὸν τοιούτων ὑπαλλήλων, εὔχεται ὅπως ἡ Κυβέρνησις σπεύσῃ νὰ κανονίσῃ τὰς θέσεις ταύτας διὰ νόμου, τῆς Ἑταιρείας οὔσης πάντοτε προθύμου νὰ καταβάλλῃ τὰς δαπάνας, ἵνα μὴ ἐπιβαρύνηται ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους.

Ταῦτα εἶχε νὰ λογοδοτήσῃ τὸ Συμβούλιον περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ λήξαντος ἔτους.

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἐγκρίσεως προσθήκης εἰς τὸν ἐν ἰσχύι ὀργανισμὸν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ἐγκρίνομεν τὴν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ψηφισθεῖσαν τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1907 προσθήκην εἰς τὸν ἐν ἰσχύι ὀργανισμὸν τῆς Ἑταιρείας, ἔχουσαν οὕτως:

Ἄρθρον μόνον

«Πρὸς ἐπιμέλειαν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μουσείων δύναται τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας νὰ διορίζῃ, ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου, τέσσαρας ἐπιμελητὰς α' ἢ β' τάξεως, τοποθετουμένους καὶ ὑπηρετοῦντας μονίμως ἐν τοῖς μουσείοις Ὀλυμπίας, Δελφῶν, Ἐπιδαύρου, Σπάρτης, καὶ ἓξ ἐπιμελητὰς β' τάξεως, τοποθετουμένους καὶ ὑπηρετοῦντας μονίμως ἐν τοῖς μουσείοις Ἰθώμης, Τεγέας, Δηβῶν, Χαλκίδος, Βόλου, Δήλου.

Οἱ ἐπιμεληταὶ διορίζονται κατ' ἀκολουθίαν δοκιμασίας, ἐν ᾗ ἐξετάζονται εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὁρισθησόμενα μαθήματα καὶ εἰς μίαν τοὐλάχιστον ξένην γλῶσσαν, εἰς τὴν γαλλικήν, γερμανικὴν ἢ ἀγγλικήν. Καὶ πρώτης μὲν τάξεως διορίζονται οἱ διδάκτορες τῆς φιλοσοφίας, δευτέρας δὲ τάξεως τελειοδίδακτοι τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, ἢ οἱ ἐπὶ τετραετίαν διατελέσαντες φοιτηταὶ ἐν τῇ αὐτῇ σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου, προσάγοντες ἀποδείξεις εὐδοκίμου μετοχῆς εἰς τὰ φιλολογικὰ φροντιστήρια, λαμβάνουσι δὲ μηνιαῖον μισθὸν οἱ μὲν α' τάξεως δρ. 200, αὐξανόμενον ἀνὰ πενταετίαν κατὰ δραχμὰς 50, μέχρις οὗ ἀνέλθῃ ἐν ὅλῳ εἰς δρ. 300, οἱ δὲ β' τάξεως δραχμ. 140, αὐξανόμενον ἀνὰ διετίαν κατὰ δρ. 20 μέχρις οὗ ἀνέλθῃ ἐν ὅλῳ εἰς δρ. 200.

Πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἐπιμεληταὶ β' τάξεως, διδάκτορες τυχὸν ὄντες ἢ γενόμενοι μετὰ τὸν διορισμόν των, δύνανται μετὰ ἑξαετῆ ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ των εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν ἐν οἱῳδήποτε τῶν ἀνωτέρω δέκα μουσείων νὰ προβιβάζωνται εἰς ἐπιμελητὰς α' τάξεως, ἀσχέτως τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιμελητῶν τεσσάρων α' τάξεως».

Ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς δημοσιεύσει καὶ ἐκτελέσει τὸ διάταγμα τοῦτο.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου 1907.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν
Π. Ν. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

Α′ Τακτικὴ συνέλευσις πρὸς λογοδοσίαν καὶ πρὸς ἀρχαιρεσίας.

Τῇ 27 Ἰανουαρίου 1908, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρᾳ 10 ½ π. μ. συνῆλθον οἱ ἑταῖροι εἰς πρώτην γενικὴν συνέλευσιν, ἵνα κατὰ τὰ ἄρθρα 31 καὶ 32 τοῦ Ὀργανισμοῦ ἐκλέξωσι τὸ Προεδρεῖον τῆς συνελεύσεως καὶ τὴν τριμελῆ ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπείαν καὶ ἀκούσωσι τὴν λογοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ ἔτος 1907. Προσῆλθον ἑταῖροι 35.

Εἰς τοὺς παρόντας ἑταίρους διανεμήθη ἔντυπος γενικὸς ἰσολογισμὸς τῆς χρήσεως 1907 μετὰ ἀναλυτικῶν πινάκων (ἴδε σελ. 14-50).

Γενομένης ψηφοφορίας ἐξελέγησαν ὁμοφώνως Πρόεδρος τῆς συνελεύσεως ὁ κ. Δ. Βικέλας, Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Λουδ. Νικολαΐδης, α′ Γραμματεὺς ὁ κ. Δ. Ἀντωνιάδης καὶ β′ Γραμματεὺς ὁ κ. Π. Καστριώτης.

Ἀκολούθως ἀνεδείχθησαν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας οἱ κ. κ. Π. Μπαρμπαρέσος, Εἰρ. Βακράτσας καὶ Β. Θεοδωρόπουλος.

Προσῆλθεν εἶτα ἡ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος, Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας, ὁ δὲ Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου κ. Π. Καββαδίας ἀνέγνω τὴν ἐν σελ. 51-74 ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Ἑταιρείας.

Β′ Τακτικὴ Συνέλευσις.

Τῇ 10 Φεβρουαρίου 1908, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρᾳ 10 ½ π. μ. συνῆλθον οἱ ἑταῖροι εἰς δευτέραν γενικὴν συνέλευσιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Δ. Βικέλα. Παρῆσαν ἑταῖροι 21.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς συνελεύσεως κ. Δ. Ἀντωνιάδης ἀνέγνω τὴν ἐν σελ. 76-80 ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας περὶ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1907.

Ἡ συνέλευσις ἐνέκρινεν ὁμοφώνως τὴν γενομένην διαχείρισιν τοῦ ἔτους 1907 καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Ἑταιρείας.

Ἀκολούθως ἐξελέγη πενταμελὴς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ.κ. Γ. Δυοβουνιώτου, Σ. Παπαφράγκου, Δ. Ἀντωνιάδου, Γ. Γρηγοράκη καὶ Α. Κριεζῆ.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Κύριε Πρόεδρε,

Λαβόντες γνῶσιν τῆς κατὰ τὴν 27ην Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. συγκροτηθεῖσαν γενικὴν συνέλευσιν ἐκλογῆς ἡμῶν ὡς μελῶν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 32 ἀπὸ 28 ἰδίου μηνὸς ἐγγράφου τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως, μετέβημεν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐπελήφθημεν τοῦ ἐλέγχου τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1907 διαχειρίσεως τῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἄρθρον 34 τοῦ Ὀργανισμοῦ αὐτῆς, τὸ δὲ πόρισμα τοῦ ἐλέγχου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Α'. Χρηματικον

Ταμεῖον.

α'. Χρέωσις.

Ὑπόλοιπον Ταμείου 31 Δεκεμβρίου 1906	Δρ.	1,376.63
Εἰσπραχθέντα ἀπὸ ἔσοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ	»	254,087 60
» » Προκαταβολας	»	19,611.06
» » Τράπεζαν Γ. Σκουζὲ (ἔντοκος κατάθεσις)	»	239,000.—
» » » τῆς Ἀνατολῆς	»	105,000.—
» » Ἐγγυοδοσίας	»	200.—
» » Παρακαταθήκας τῆς Ἑταιρείας δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα	»	4,271.52
» » Ἐπιστροφὰς χρημάτων	»	274.—
Τὸ ὅλον εἰσπράξεις	Δρ.	623,821.35

β'. Πίστωσις.

Πληρωμαὶ εἰς ἔξοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ	Δρ.	263,471.90
» » Προκαταβολὰς	»	20,120.—
» » Τράπεζαν Γ. Π. Σκουζὲ (ἔντοκος κατάθεσις)	»	152,945 50
» » » τῆς Ἀνατολῆς	»	75,000.—
» » Πιστωτὰς διαφόρους	»	2,480.45
» » Ἐπιστροφὰς χρημάτων	»	274.—
» » Παρακαταθήκας δι' ἐκτέλεσιν ἀρχαιολογικῶν ἔργων ἐν ἐπαρχίαις	»	7,472.20
» » Ἀγορὰν χρεωγράφων	»	99,958.—
Ὑπόλοιπον Ταμείου τῇ 31 Δεκεμβρίου 1907	»	2,099.30
Τὸ ὅλον τῆς πιστώσεως	Δρ.	623,821.35

Β'. Εσοδα και Εξοδα

α'. Έσοδα.

Ἀπὸ εἰσφορᾶς ἑταίρων	Δρ.	3,049.10
» τόκους καὶ μερίσματα	»	19,723.65
» ἔσοδα ἐκ δημοσιευμάτων	»	5,941.45
» » ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων	»	301.65
» » διάφορα	»	71.75
» » ἐκ τοῦ Λαχείου	»	300,000.—
Τὸ ὅλον	Δρ.	329,087.60

β'. Έξοδα.

Εἰς μισθοὺς τοῦ Προσωπικοῦ τῶν Γραφείων	Δρ.	8,522.—
» » » » » ἀρχαιοτήτων	»	18,842.30
» ἔξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως	»	3,688.40
» » βιβλιοθήκης	»	5,595.75
» ἀνασκαφὰς καὶ συντήρησιν ἀρχαίων μνημείων	»	182,266.15
» δημοσιεύματα	»	17,743.50
» διαφόρους δαπάνας καὶ διάφορα ἔξοδα	»	9,319.20
» ἔξοδα παρελθουσῶν χρήσεων	»	558.55
Κεφάλαιον, τὸ καθαρὸν περίσσευμα ἐσόδων προστιθέμενον εἰς τὸ Κεφάλαιον	»	82,551.75
Τὸ ὅλον	Δρ.	329,087.60

Γ'. Γενικος Ισολογισμος

α'. Ἐνεργητικόν.

Τὸ ἐνεργητικὸν τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ἀνήρχετο εἰς			Δρ. 908,084.32
ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἑξῆς :			
1) ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ	Δρ.	2,099.30	
2) » μετοχὰς Ἐθνικῆς Τραπέζης	»	131,320.—	
3) » ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου ἑνοποιήσεως 1898	»	171,795.75	
4) » ὁμολογίας Πατριωτικοῦ Δανείου τῶν 30,000,000	»	45.—	
5) » ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως	»	640.—	
Εἰς μεταφορὰν	»	305,900.50	Δρ. 908,084.32

		Ἐκ μεταφορᾶς	» 305,900.05	908,084.32
6)	»	προκαταβολὰς	» 4,383.25	
7)	»	ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῇ Τραπέζῃ Γ. Π. Σκουζὲ	» 73,234.70	
8)	»	χρεώστας ἐκ γραμματίων Λαχείου	» 1,331.60	
9)	»	ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἀνατολῆς	» 120,000.—	
10)	»	ἀκίνητα κτήματα	» 65,170.24	
11)	»	κατάστημα τῆς Ἑταιρείας	» 259,863.80	
12)	»	παρακαταθήκας δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα	» 3,200.68	
13)	»	Ταμεῖον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου	» 75,000.—	
		Τὸ ὅλον	Δρ. 908,084.32	

β'. Παθητικόν.

Τὸ δὲ παθητικὸν τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ἀνήρχετο εἰς .... Δρ. 908,084.32

ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἑξῆς:

1)		ἀπὸ ἐγγυοδοσίας	Δρ. 1,700.—
2)	»	παρακαταθήκας δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις	» 83,440.52
3)	»	πιστωτὰς διαφόρους	» 698.90
4)	»	Κεφάλαιον	» 822,244.90
		Τὸ ὅλον	Δρ. 908.084.32

Δ'. Περιουσια της Αρχαιολογικης Εταιρειας

Κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρείας ἀνήρχετο εἰς .... Δρ. 822,244.90

ἀποτελουμένη:

1)		ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ	Δρ. 2,099.30
2)	»	56 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης	» 131,320.—
3)	»	1697 Ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου ἑνοποιήσεως	» 171,795.75
4)	»	36 » Πατριωτικοῦ Δανείου 30,000,000	» 45.—
5)	»	1 ἀπόδειξιν καὶ ἕνα ὁριστικὸν τίτλον τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου Κεφαλαιοποιήσεως	» 640.—
6)	»	προκαταβολὰς	» 4,383.25
7)	»	ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῇ Τραπέζῃ Γ. Σκουζὲ	» 73,234.70
8)	»	χρεώστας ἐκ γραμματίων Λαχείου 1897-1900	» 1,331.60
9)	»	ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἀνατολῆς	» 120,000.—
10)	»	ἀκίνητα κτήματα	» 65,170.24
11)	»	κατάστημα τῆς Ἑταιρείας	» 259,863.80
		Εἰς μεταφορὰν	» 829,883.64

	Εἰς μεταφοράν		Δρ. 829,883.64
12) »	Ταμεῖον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων διὰ τὴν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἀνήκουσαν μερίδα ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ Λαχείου τῆς Δ' τριμηνίας 1907		» 75,000.—
13) »	παρακαταθήκας παρὰ τῷ Δημοσίῳ Ταμείῳ διὰ ἀρχαιολογικὰ ἔργα		» 3,200.68
	Τὸ ὅλον		Δρ. 908,084.32
	ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν ὀφειλομένων		
1)	εἰς ἐγγυοδοσίας τοῦ ἐργολάβου Ν. Μοσχοῦ καὶ Λ. Κορκοτσάκη	Δρ. 1,700.—	
2) »	ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις	» 83,440.52	
3) »	πιστωτὰς διαφόρους	» 698.90	» 85,839.42
	Ὑπολείπεται καθαρὰ περιουσία κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907		Δρ. 822,244.90

Ἐκτὸς τῆς περιουσίας ταύτης ἡ Ἑταιρεία κέκτηται καὶ διάφορα δημοσιεύματα, ἤτοι Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα, Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κλπ. καταγεγραμμένα ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ, τηρουμένῳ ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἑταιρείας. Κατὰ τὸ ὑπόλογον ἔτος ἐπωλήθησαν διάφορα δημοσιεύματα, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν δραχμαὶ 5,941.45 αἱ ὁποῖαι ἀνεγράφησαν εἰς τὰ τακτικὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τὸ Κεφάλαιον Α', ἄρθρον 4. Ἡ διαχείρισις τῶν ἐντύπων εὑρέθη τακτικὴ καὶ ἀνελλιπής. Ἐκ τοῦ γενομένου ἐλέγχου τῆς διαχειρίσεως τῶν τῆς Ἑταιρείας ἐξάγεται, ὅτι αὕτη εἶνε ἀκριβεστάτη, τηρουμένων ἀνελλιπῶς τῶν τε βιβλίων τοῦ Λογιστηρίου καὶ τοῦ Ταμείου, δι' ὃ προτείνομεν, ὅπως ἡ ἐν λόγῳ διαχείρισις τοῦ 1907 θεωρηθῇ ὀρθῶς ἔχουσα, καὶ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως ὅ τε Ἰσολογισμὸς καὶ Ἀπολογισμὸς τοῦ λήξαντος ἔτους 1907, συγχρόνως δὲ νὰ ἐκφρασθῇ ἡ εὐαρέσκεια τῆς συνελεύσεως τῷ ἐνδελεχῶς ἐποπτεύοντι *Διοικητικῷ Συμβουλίῳ*, καὶ ἔπαινος εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7 Φεβρουαρίου 1908.

Τὰ μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς
Β. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΙΡ. ΒΑΚΡΑΤΣΑΣ
Π. Μ. ΜΠΑΡΜΠΑΡΕΣΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1907.

α') Ἐξεδόθησαν τὰ ἑξῆς.

1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1906, τεῦχος γ'-δ' εἰς 500 ἀντίτυπα.

2) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1907, τεῦχος α'-β' εἰς 500 ἀντίτυπα.

3) Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας τοῦ 1905 ἔτους εἰς 398 ἀντίτυπα.

β') Ἐπωλήθησαν καὶ διετέθησαν τὰ ἑξῆς.

1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς. Α' Περίοδος (1837-1860). Ἐπωλήθη ἓν ἀντίτυπον τοῦ 15ου τεύχους, δύο τοῦ 25ου καὶ ἓν τοῦ 29ου ἀντὶ δραχμῶν ἐν ὅλῳ 4.

2) Ἀρχαιολογικὴ (Ἐφημερίς. Β' Περίοδος (1862-1874). Ἐπωλήθησαν ἓν ἀντίτυπον τοῦ α' τεύχους, δύο τοῦ ιγ' τεύχ. καὶ ἀνὰ ἓν τῶν ιδ', ιε', ις', ιζ' τευχῶν ἀντὶ δραχμῶν ἐν ὅλῳ 21.

3) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημε ίς. Γ' Περίοδος (1883-1906). Ἐπωλήθησαν ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον τῶν ἐτῶν 1886, 1887, 1904, ἀνὰ δύο τῶν ἐτῶν 1902 καὶ 1903, ἓν τοῦ τεύχους γ-δ' τοῦ 1896, ἓν τοῦ τεύχους α'-β' τοῦ 1907, 7 τῶν τευχῶν α'-γ' τοῦ 1905, 11 τοῦ δ' τεύχους 1905 ἔτους, 100 τοῦ τεύχους α' β' 1906 ἔτους, 109 ἀντιτ. τοῦ τεύχ. γ'-δ' 1906 ἔτους καὶ 69 τοῦ τεύχους α'-β' 1907 ἔτους ἀντὶ δραχμῶν ἐν ὅλῳ 3,970. Διενεμήθησαν εἰς καθιδρύματα, Βιβλιοθήκας καὶ Ἑταίρους ἓν ἀντίτ. τεύχ. α'-β' 1898, ἓν τεύχ. δ' 1899, ἓν ἀντίτ. τεύχ. α'-β' 1900, ἓν ἀντίτ. τεύχ. γ' 1900, ἓν ἐξ ἑκάστου τῶν ἐτῶν 1902, 1903 καὶ 1904, ἓν ἀντίτ. τεύχ. γ'-δ' 1903 ἔτους, 17 ἀντίτυπα τεύχ. α'-β' 1906 ἔτους, 207 τοῦ τευχ. γ'-δ' 1906 ἔτους καὶ 218 τοῦ τεύχ. α'-β' 1907 ἔτους.

4) Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας (1842-1906)· ἐπωλήθησαν δύο ἀντίτυπα τῶν Πρακτικῶν τοῦ 1842

δύο ἀντίτυπα τῶν Πρακτικῶν τοῦ 1842 καὶ 1843 ἔτους, ἀνὰ ἓν τῶν ἐτῶν 1858-1859, 1884, 1903, 1904, 1905 καὶ 1906 καὶ 3 τῶν τοῦ ἔτους 1905 ἀντὶ δρ. 27 ἐν ὅλῳ. Ἐδωρήθησαν, εἰς τὸ Μουσεῖον Δελφῶν σειρὰ Πρακτικῶν ἀπὸ τοῦ 1880-1905, εἰς τὸν ἐν Παρισίοις «Σύνδεσμον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ» ἀντίτυπα Πρακτικῶν τῶν ἐτῶν 1900, 1901 1902. Εἰς Καθιδρύματα, βιβλιοθήκας καὶ ἑταίρους ἐδόθησαν 338 ἀντίτυπα τῶν Πρακτικῶν 1905 ἔτους, καὶ 326 ἀντίτυπα τῶν Πρακτικῶν 1906 ἔτους.

5) Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἱστορίας ὑπὸ Π. Καββαδία. Ἐδωρήθη ἓν ἀντίτυπον εἰς τὸν ἐν Παρισίοις «Σύνδεσμον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

6) Κατάλογος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου. Ἐπωλήθησαν τρία ἀντίτυπα ἀντὶ δραχμῶν 37,50.

7) Τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ, ὑπὸ Π. Καββαδία. Ἐπωλήθη ἓν ἀντίτυπον ἀντὶ δραχμῶν 15 καὶ ἐδωρήθη ἕτερον εἰς τὸν ἐν Παρισίοις «Σύνδεσμον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

8) Μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος. Τόμος Α'. Ἐπωλήθησαν διὰ τῶν κκ. Μπὲκ καὶ Μπὰρτ καὶ Ἐλευθερουδάκη 28 ἀντίτυπα ἀντὶ δραχμῶν 700. Ἀπεστάλησαν δὲ ἀντίτυπα 120 εἰς τὸν ἐν Λειψίᾳ βιβλιοπώλην Hiersemann πρὸς πώλησιν.

9) Comptes Rendus du Congrès International d'Archéologie, 1re Séssion. Ἐπωλήθησαν 40 ἀντίτυπα διὰ τῶν κκ. Μπὲκ καὶ Μπὰρτ ἀντὶ δρ. 240.

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω τὰ πρὸς πώλησιν ἔντυπα τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 εἶχον ὡς ἡ ἑξῆς κατάστασις ἀναγράφει:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

τῶν πρὸς πώλησιν ὑπαρχόντων ἐντύπων ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1906.

I

Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(1837—1860)

Ἔτη	Τεύχη	Ἀριθμὸς ἀντιτύπων τευχῶν
1837	1	155
»	2	211
»	3	403
1839	11	1
»	12	1
»	15	8
»	17	13
1840	18	1
»	19	22
»	20	14
»	21	20
1841	22	27
»	23	13
»	24	30
1842	25	48
»	26	60
»	27	53
»	28	31
1843	29	36
1858	50	87
1859	51	321
1860	53	48
»	54	18
»	56	43

II

Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(1862 καὶ 1869-1874)

Ἔτη	Τεύχη	Ἀριθμὸς ἀντιτύπων τευχῶν
1862	α'	274
»	β'	288
»	γ'	279
»	δ'	295
»	ε'	283
»	ς'	292
»	ζ'	279
»	η'	281
»	θ'	303
»	ι'	298
»	ια'	295
»	ιβ'	286
1869	ιγ'	169
1870	ιδ'	123
1872	ιε'	303
1873	ις'	306
1874	ιζ'	297

III

Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(ἀπὸ τοῦ 1883 κ. ἑ.)

α') Πλήρεις σειραί.

Ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς Ἑταιρείας ὑπάρχουσιν 73 πλήρεις σειραὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τῆς Γ' Περιόδου τῶν ἐτῶν 1883-1906, ὧν ἑκάστη πωλεῖται πρὸς δραχμὰς 600.

β') Μεμονωμένοι τόμοι καὶ τεύχη.

Ὑπάρχουσι προσέτι καὶ οἱ ἑξῆς τόμοι πωλούμενοι μεμονωμένοι ἕκαστος δραχ. 25, ἕκαστον δὲ τεῦχος δραχ. 6,25.

	Ἀριθμὸς τόμων	Ἀριθμὸς τευχῶν α'	β'	γ'	δ'
1883	102	—	—	8	6
1884	114	2	2	17	—
1885	25	—	—	—	1
1886	12	1	1	—	4
1887	20	2	—	—	1
1888	27	—	—	2	2
1889	28	—	—	—	—
1890	27	—	—	2	2
1891	34	—	—	—	—
1892	36	—	—	—	—
1893	57	—	—	—	1
1894	61	—	—	7	2
1895	14	31	3	3	—
1896	6	—	—	9	9
1897	12	2	2	—	—
1898	7	2	2	—	—
1899	—	—	8	8	20
1900	12	—	—	3	—
1901	6	—	—	1	1
1902	4	—	—	7	7
1903	4	—	—	2	2
1904	5	—	—	8	8
1905	100	—	—	—	4
1906	104	—	—	7	7
1907	—	213	213	—	—

IV

Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας

1242-1904

Ἔτος	Ἀριθμὸς ἀντιτύπων	Ἔτος	Ἀρθιμὸς ἀντιτύπων
1842......	86	Ἐκ μεταφορᾶς	3153
1848—1849....	181	1889.....	143
1858—1859....	236	1890.....	102
1871—1872....	618	1891.....	165
1872—1873....	102	1892.....	185
1873—1874....	262	1893.....	229
1874—1875....	627	1894.....	71
1876—1887....	508	1895.....	74
1877—1878....	530	1896.....	65
1878—1879....	654	1897.....	77
1879—1880....	599	1898.....	74
1880—1881....	571	1899.....	73
1881—1882....	389	1900.....	58
1882—1883....	118	1901.....	35
1883......	67	1902.....	39
1884......	27	1903.....	42
1885......	134	1904.....	44
1886......	91	1905.....	54
1887......	75	1906.....	63
1888......	150		

Τὰ πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας ἑκάστου ἔτους πωλοῦνται δραχ. 3.

V

Γενικαὶ συνελεύσεις

τῶν ἑταίρων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας τῶν ἐτῶν 1860 - 1870.

Ἔτος	Φυλλάδια
1860	197
1861	347
1862	372
1863	247
1864	21
1866	316
1867	43
1868	74
1869	114
1870	172

Ἕκαστον φυλλάδιον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 1.

VI

Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι

ἀνακαλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου. Ἐν Ἀθήναις 1852-1855.

Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀντίτυπα
1852	2ον	87
1855	3ον	239

Ἕκαστον φυλλάδιον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 1.

VII

Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἐπιτροπῆς

ἢ ἀναγραφὴ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου. Ἐν Ἀθήναις 1853. Ἀντίτυπα 45, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δρ. 1.

VIII

Ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ

κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτοι, ἐκδιδόμεναι δαπάνῃ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ἐν Ἀθήναις 1860. Ἀντίτυπα 140, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 1.

IX

Κατάλογος τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐπιγραφικοῦ Μουσείου

ἐκδιδόμενος ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Τόμος πρῶτος. Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. Τεῦχος πρῶτον. Ἀρχαϊκαὶ ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαί, ὑπὸ H. G Lolling. Ἐν Ἀθήναις 1899, ἀντίτυπα 250, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δρ. 12.50.

X

Τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ

καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν, ὑπὸ Π. Καββαδία. Ἀθήνησι 1900, ἀντίτυπα 151, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δρ. 15.

XI

Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας

ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1900, ὑπὸ Π. Καββαδία. Ἐν Ἀθήναις 1902, ἀντίτυπα 684, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 1.

XII

Εὑρετήριον Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος

τῆς τρίτης περιόδου, συνταχθὲν ὑπὸ Ἀλεξ. Λαμπροπούλου. Τόμος πρῶτος περιλαμβάνων τὰ ἔτη 1883-1887. Ἐν Ἀθήναις 1902, ἀντίτυπα 322, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 30.

XIII

Τὰ εὑρήματα τοῦ ναυαγίου τῶν Ἀντικυθήρων

Ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος τεῦχος γ' καὶ δ' 1902

Ἀντίτυπα 103, ὧν ἕκαστον πωλεῖται δραχ. 5.

XIV

Μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος

(Τόμος Α' 1906).

Πίνακες 1 - 33. Γλυπτὰ ἐκ τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀντίτυπα 252, ὧν ἕκαστον πωλεῖται δρ. 25.

XV

Comptes Rendus du Congrès International d'Arhéologie. 1re Session. Athènes 1905. Ἀντίτυπα 1415, ὧν ἕκαστον πωλεῖται δρ. 6.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Α' Κατάλογος βιβλίων ἀγορασθέντων κατὰ τὸ 1907 ἔτος.

Altertümer v. Pergamon III, I.

Anthropologie 1907, Tom. XVIII Nº 1-2.

Aristotelis Divisiones quae vulgo dicuntur.

Ἀριστοτέλους τῶν περὶ τὰ ζῷα Ἱστοριῶν βιβλία Α-Κ.

Babelon. Traité de monnaies grecques et romaines Tom. Ier, IIème et IIIème partie. Planches 1-85.

Baedeker's, Oesterreich-Ungarn.

» Egypte et Soudan.

» Griechenland, ἐκδ. 1908.

Behn. Die Ficoronische Cista.

Bericht über die Fortschritte der röm-germanisch. Forschung im jahre 1905.

Berthelot. Archéologie et Histoire des Sciences 1906.

Bertrand A La Gaule avant les Gaulois.

» » Archéologie celtique et gauloise.

Bertrand-Reinach. Les Celtes dans les vallées du Po et du Danube. Paris 1894.

Boblaye P. Recherches géographiques sur les ruines de la Morée. Paris 1835.

Bouillet-Οἰκονομοπούλου, Λεξικὸν Ἱστορίας-Γεωγραφίας I, II.

Brueckner A. Lebensregeln auf athenischen Hochzeitsgeschenken (Winck. Prog. 62).

Brunn - Arndt. griech. römische Porträts Lief 71-74.
Bulle H. Orchomenos I 1907.
Burrows R. The discoveries in Crete 1907.
Capart Z. Les Débuts de l'art en Egypte 1907.
Cartailhac. La France préhistorique, 2 édit.
Chantre Recherches en Egypte.
Clemens Alexandrinus. 2er Bd. Stromata Buch I-VI 1906.
Collignon A. Scopas et Praxitèles.
Daremberg-Saglio. Dictionnaire Fasc 32.
Dehio. Kunstgeschichte in Bildern I, II, III.
Delitzsch F. Mehr Licht.
Διεθνὴς Ἐφημερὶς τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας. Τόμ. Θ'.
Ἑλληνομνήμων Νέος. Τόμ. Γ-Δ.
Friedländer P. Heracles. Philologische Untersuchungen.
Furtwängler-Reichhold. Griech. Vasenmalerei II, III.
Gayet A. La Civilisation Pharaonique 1907.
Γεωγραφικὸς Ἄτλας, ὑπὸ Ι. Σιδέρη.
Hegemonius. Acta Archelai 1906.
Hermes. Zeitschrift für. klas. philologie, 1907.
Hirt H. Die Indogermanen, ihre Verbreitung, I, II 1905.
Hœrnes M. Der Diluviale Mensch in Europa 1903.
» » Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien u. Herzegowina 9er, 10er 1904.
Hoops J. Waldbäume u. Kulturpflanzen.
Inscriptiones græcae ad res romanas pertinentes III.
Jahrbuch d. Zentral Kommission III Bd. I, II Theil.
Jahresbericht über die Fortschritte der klas. Altertunswissenschaft 1906.
Klein W. Geschichte d. griechisch. Kunst IIIer Band 1907.
Kromayer J. Antike Schlachtfelder in Griechenland 2er Bd. 1907.
Krumbacher. Byzantinische Zeitschrift 16er Bd 1907.
Larfeld. Handbuch d. griech. Epigrafik I.

Lefèvre G. Fragment d'un manuscrit de Menandre. Le Caire 1907.

Leges græcorum sacrae e titulis collectae Ed. J. Prott L. Ziehen. Paris II, I.

Lichtenberg R. Die ionische Säule 1907.

Malinin A. Enneacrunos-Episode.

Maraghianis G. Antiquités crétoises 1ère Série.

Maury A. La magie et l'astrologie dans l'antiquité et au moyen âge 4e édit. 1877. Paris.

Memnon. Zeitschrift für die Kunst und Kulturgeschichte des Alten Orients, I 1907.

Michel André. Histoire de l'art Tom. 1 Des débuts de l'art chrétien à la fin de la période Romane I II 1905.

Mitteilungen d. Prähistor. Commission d. k. Akademie der Wissenschaften Wien, Bd. I, 4, 6.

Montelius - Reinach Les Temps préhistoriques en Suède etc.

Munumenti Antichi. XVI 1906.

Mortillet G. Les monuments mégalithiques de la Lozére. Paris 1905.

Mortillet G. Musée Préhistorique 1903.

Much. Die Trugspiegelung orientalicher kultur. 1907.

Müller S. Nordische Altertumskunde I, II. 1907.

» » Urgeschichte Europas 1905.

Nilson M. griechische Feste von religioser Bedeutung.

Philologus 1906-1907. Supplement-band.

Photios, der Anfang des Lexicons des Photios von R. Reitzenstein 1907.

Piot. Monuments et Mémoirs. Tom. XV.

Pottier E. Catalogue des Vases antiques de terre cuite IIIe Partie L'Ecole Attique 1906 k. 130.

Poulsen F. Die Dipylongräber u. die Dipylonvasen 1905.

Πρόκλου διαδόχου εἰς τὸν Τίμαιον Πλάτωνος II ed G. Diehl 1905.

Puchstein, die Ionische Säule 1907.

Putsgers. Historisch. Schul-Atlas

Reinach-Gow Minerva, Introduction à l'étude de classiques Scolaires 1905.

Reinach S. Chroniques d'orient. Documents I. II parties.

» » Cultes, Mythes et Religions II.

» » Manuel de Philologie 2ème ed Paris 1904. Tom. A. B.

Reinhardt L. Der Mensch zur Eiszeit 1908.

Rheinisches Museum Bd. 62 1907.

Revue Archéologique IX. 1907.

» Mensuelle de l'école d'Anthropologie 4ème année N° 2, 1904.

Roscher. Lexicon 54-56 Lief.

» » d. Mythologie 54 Lief.

Schurtz H. Urgeschichte der Kultur 1900.

Schwalbe G. Die Vorgeschichte des Menschen 1904.

Springer-Michaelis. Handbuch d. Kunstgeschichte I Altertum 1904. Ἐκδ. 7η.

Stais V. Marbres et Bronzes du musée national I vol. 1907.

Studniczka-Kalamis. Ein Beitrag zur griech. kunstgeschichte.

Terret V. Homère. Étude historique et critique. Paris 1899.

Wilamowitz-Krumbacher κτλ. Die griech. u. lateinische Literatur u. Sprache 1905.

Wosinsky M. Die Inkrustierte Keramik der Stein-Zeit.

Wundt. Völkerpsychologie. Mythus und Religion II Bd. I, II Teil 1906.

Zehetmaier. Leichenverbrennung im Alten Hellas.

Β΄ Κατάλογος βιβλίων δωρηθέντων τῇ βιβλιοθήκῃ κατὰ τὸ 1907 ἔτος.

Ἀθηνᾶ. Τόμος 19ος.
American Journal of Archæology XI 1907.
Analecta Bollandiana XXVI 1907.
Annual of the British School at Athens XII 1905 1906.
Annual Progress report of the Archæol. Survey for the year (India) 1905-1906.
Ἀντωνιάδου Δ. τὸ δίκαιον τῶν Μελισσῶν 1907.
Argive Heræum by Charles Waldstein B΄.
Ausonia. Rivista della Società Italiana di archeologia. Anno I 1906 Roma 1907.
Βέη Ν. Διόρθωσις καὶ παρατηρήσεις εἰς ἀφιερωτήριον τοῦ 1375, ἔτους 1907.
Βέη Ν. Ἡ Τρίπολις πρὸ τοῦ 17ου αἰῶνος 1907.
Βελανιδιώτου Ι. Ἔλεγχος τῆς συγγραφῆς καὶ μεταφράσεως τοῦ Ἐκκλ. Δικαίου Μίλας 1907.
Βορτσέλλα Ι. Φθιῶτις ἡ πρὸς Νότον τῆς Ὄθρυος 1907.
Bulletin de corresp. Hellénique 1906 IX-XII, 1907 I VII.
» de l'Institut Archéol. Russe à Constantinople avec un Album. Tom. 12.
Bulletin de l'Institut Nation. genevois. Tom. XXXVII 1907.
» de la Société Archéol. d'Alexandrie Nο 9. 1907.
Bulletino di Paletnologia Italiana 1906-1907.
Bureau of American Ethnology. Annual Report 1907.
Βυζαντινὰ Χρονικά. Τόμ. 13ος 1906, 15ος τεῦχος Α΄ 1906.
Classical Philology JI 1907.
» Quaterly vol I, δ΄ 1907.
Desplanges L. Le plateau central Nigérien. Paris 1907.
Dionysii Orbis Description um commentariis Eusthathii (Διονυσίου οἰκουμένης).
Eranos. Acta philologica Suecana 1905-6. VI, 1-4.
Εὐθυμίου Ἐπισκόπου Κυθήρων. Λόγοι ἐκκλησιαστικοί. Τόμ. 4ος.
Εὐταξίου Α. Ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν Μουσική, 1907.

Foucart P. Étude sur Didymos d'après un papyrus de Berlin.
Fouilles de Delphes. Tom. IV. Monum. Figurés, Sculpture XXI-XXXIII. Tom. V. Text I Fasc. 1906.
Jahrbuch der K. D. Archäol. Instituts 1907.
Jozsef H. Archæologiai Ertesitò.
Journal of Anthropological Institute XXXVI 1906.
» » Hellenic Studies 1907.
Κανδηλώρου Γ. ἡ 'Αρκαδικὴ 'Επετηρὶς τεῦχος 2ον 1907
Καστριώτου. Γλυπτὰ τοῦ 'Εθνικοῦ Μουσείου. 1 Τόμ. 1907.
Κορδέλλα Α. Χρωματολογία. 'Εν 'Αθήναις 1886.
Lissauer. General Register zu Band XXI-XXXIV (1889-1902) der Zeitschrift für Ethnologie 1906.
Lœvy Em. La Statua di Anzio Pergamo 1907.
Mellon H. 'Η διδασκαλία τῆς 'Ιατρικῆς ἐν Γαλλίᾳ 1904.
Mémoires de l'Académie des Sciences de Toulouse 10ème série. Tom. VI 1906.
Mitteilungen des deutsch. arch. Instituts. Römische-Abteilung XXII 1907.
Mitteilungen Athenische Abteilung 1907.
Notizie degli scavi di Antichità 1907.
Πολίτου Ν. Περὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἔπους τῶν Νεωτέρων 'Ελλήνων.
Portugalia. Materiæs para o estudo do povos portugues.
Revue Archéologique 1907.
» des Etudes grecques XX 1907.
Σκιᾶ Α. Ἄμυνα κατὰ φιλονικοῦντο; θεσιθήρα.
» 'Αναγκαῖον 'Επίμετρον 1907.
Seymour T. D. The Life in the Homeric age 1907
Smithsonian Institution. Bulletin 30 I.
Τριανταφυλλίδου Μ. Ξενηλασία ἢ ἰσοτέλεια. Μελέτη περὶ τῶν ξένων λέξεων τῆς Νέας 'Ελληνικῆς. Μέρος Α'. τεῦχος Β' 1907.
Wilhelm A. Zu den Inschriften v. Priene.
Wolters P. Darstellung d. Labyrinths 1907.
Zeitschrift für Ethnologie 1906, 1907.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΕΝ ΤΩ ΚΕΡΑΜΕΙΚΩ.

Ἡ ἀνασκαφή, ἣν ἐνήργησα κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἐν τῷ Κεραμεικῷ, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς προοίμιον ἄλλης γενικωτέρας ἀνασκαφῆς μελλούσης νὰ συμπληρώσῃ καὶ ἀποπερατώσῃ τὰς ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν πολλάκις ἐκτελεσθείσας αὐτόθι ἀνασκαφικὰς ἐργασίας τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἡ ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν προλαμβάνουσα τὴν μελετωμένην ἐργασίαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν νὰ ἐνεργήσῃ ἐν τῷ Κεραμεικῷ διὰ τοῦ καὶ ἐξ ἄλλων ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν ἐγνωσμένου ἀρχαιολόγου Ἀλφρέδου Brückner μικράς τινας ἀνασκαφικὰς ἐρεύνας, ἵνα συνταχθῇ ἀκριβὲς τοπογραφικὸν σχέδιον τοῦ αὐτόθι ἀρχαίου νεκροταφείου καὶ ἐξακριβωθῇ ἀσφαλῶς εἰς τίνας ἐκ τῶν ὑπαρχόντων περιβόλων ἀνήκουσιν οἱ ἀνακαλυφθέντες τάφοι, ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε πρόθυμος νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἔναρξιν τῆς ὑπ' αὐτῆς μελετωμένης ἀνασκαφῆς καὶ ἀναλαμβάνει νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴ ἰδίᾳ δαπάνῃ τὸ ὑπὸ τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας ζητούμενον, ἐπιφυλαττομένη νὰ ἐξακολουθήσῃ κατόπιν τὴν περαιτέρω ἐξερεύνησιν. Ἀποδεκτῆς γενομένης τῆς προτάσεως ταύτης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀνετέθη εἰς ἐμὲ νὰ ἐκτελέσω καθ' ὑπόδειξιν τοῦ κ. Brückner ὅσας οὗτος ἐθεώρει ἀναγκαίας ἀνασκαφικὰς ἐρεύνας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπὸ τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας ἀνατεθειμένης αὐτῷ ἐντολῆς. Τὰς ἀνασκαφικὰς ἐργασίας παρηκολούθησε καὶ ἐμελέτησεν ὁ κ. Brückner ἐπιμελέστατα ἔχων ὡς συμπαραστάτην τὸν βιβλιοφύλακα

τοῦ ἐνταῦθα Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Καθιδρύματος κ. Struck, ὅστις ἐλάμβανε πλείστας φωτογραφικὰς ἀπεικονίσεις τῶν ἀποκαλυπτομένων, συνέταξε δὲ καὶ σχέδια λεπτομερῆ. Ἐκ τοῦ οὕτω συλλεχθέντος ὑλικοῦ μέλλει προσεχῶς ὁ κ. Brückner νὰ δημοσιεύσῃ ἐκτενῆ πραγματείαν ἐκθέτουσαν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρχαίου νεκροταφείου καὶ ἐν γένει τὰ πορίσματα πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε ἐνεργηθεισῶν ἀνασκαφῶν ἐν αὐτῷ, ἡ δὲ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς πραγματείας ταύτης ἐπαναληφθησομένη ἀνασκαφὴ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας μέλλει νὰ ἐξελέγξῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ γραφησομένων καὶ νὰ συμπληρώσῃ αὐτά. Τὸ ἴδιον λοιπὸν ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κυρίως εἰπεῖν ἄρχεται ἀπὸ τῆς μελλούσης ἐπαναλήψεως τῆς ἀνασκαφῆς.

Ἐκ δὲ τῶν πορισμάτων τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ παρελθόντος θέρους σπουδαιότερα εἶνε τὰ ἀκόλουθα. Αἱ παλαιαὶ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ πλεῖστον δὲν εἶχον χωρήσει βαθύτερον τοῦ ἐδάφους τῆς ὁδοῦ, ὅπερ ἐνομίσθη σύγχρονον πρὸς τὰ εὑρεθέντα πολυτελῆ ἀρχαῖα μνημεῖα τῆς Δ΄ π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, καθωρίσθη δὲ τὸ ἔδαφος τοῦτο τὸ μὲν ἐκ τῶν θεμελίων πολυγωνικῶν τινων τοίχων περιβαλλόντων τινὰ τῶν μνημείων, τὸ δὲ ἐκ τῶν στομίων ἀρχαίων ὑπονόμων κειμένων ἐν τῇ εἰρημένῃ ὁδῷ. Διὰ τῆς ἀνασκαφῆς ὅμως τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐβεβαιώθη ὅτι οἱ τοῖχοι καὶ τὰ στόμια τῶν ὑπονόμων καίπερ ὄχι πολὺ νεώτερα τῶν πολυτελῶν μνημείων τῆς Δ΄ ἑκατονταετηρίδος, ὅμως δὲν δεικνύουσι τὸ σύγχρονον πρὸς τὰ μνημεῖα ταῦτα ἀρχαῖον ἔδαφος τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ τὸ ἔδαφος τοῦτο ἔκειτο δύο καὶ πλέον μέτρα βαθύτερον τοῦ τέως νομιζομένου, ἡ δὲ ἐπίχωσις τῆς ὁδοῦ καὶ τῶν παλαιοτέρων τάφων ἐσχηματίσθη ταχύτατα εὐθὺς μετὰ τοὺς χρόνους τῶν εἰρημένων πολυτελῶν μνημείων. Τὰ μνημεῖα λοιπὸν ταῦτα

ἔκειντο πολὺ ὑψηλότερον τῆς μεταξὺ αὐτῶν διερχομένης ὁδοῦ, οἱ δὲ περίβολοι αὐτῶν ἀπετέλουν ἀναλήμματα ἑκατέρωθεν· ὅτε ὅμως ἐπεχώσθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἡ ὁδός, οἱ λίθοι τῶν ἀναλημμάτων τούτων πολλαχοῦ ἀφηρέθησαν κατὰ τὸ ὅλον ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον, οὕτω δὲ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν καὶ ἡ διεύθυνσις ἐξηκριβώθη διὰ τῶν σωζομένων κατωτάτων δόμων αὐτῶν, ἐνιαχοῦ δὲ μόνον διὰ τῆς διαφορᾶς τῶν χωμάτων τῆς ἐπιχώσεως. Ἐπίσης βαθύτερον τοῦ τέως νομιζομένου ἀρχαίου ἐδάφους διήρχετο καὶ ἡ ἐγκαρσία ὁδός, ἡ διερχομένη παρὰ τὸ μνημεῖον τῆς Δημητρίας καὶ τῆς Παμφίλης. Κατόπιν τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης τοῦ ἀληθοῦς ἐδάφους τῶν παλαιοτέρων ὁδῶν ὁ κ. Brückner παρετήρησεν ὅτι πολλὰ τῶν καλλίστων ἀρχαίων μνημείων εἶχον ὑπολογισθῆ ὑπὸ τῶν ποιησάντων αὐτὰ καλλιτεχνῶν νὰ εἶνε θεατὰ ἐκ τοῦ βαθέως κειμένου ἐδάφους ἐκείνου, καὶ σήμερον δὲ οὕτω θεωρούμενα φαίνονται πλεονεκτοῦντα μᾶλλον ἢ ἐὰν ὁ θεατὴς ἵσταται ἐπὶ τοῦ τέως νομιζομένου ἀρχαίου ἐδάφους τῆς ὁδοῦ. Ἐκτὸς τούτων ἐξηκριβώθησαν πολλαὶ τέως ἄγνωστοι ἢ ἀνεπαρκῶς ἐγνωσμέναι λεπτομέρειαι τῆς κατασκευῆς τῶν περικλειόντων τοὺς τάφους περιβόλων, τῆς προφυλάξεως αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ αὐτῶν δι᾽ ἐπιχρισμάτων, ἀναθημάτων, ἐμφυτεύσεως ἐξωραϊστικῶν φυτῶν κ.τ.τ., ἐβεβαιώθη ἡ χρονολογικὴ σχέσις τινῶν μνημείων πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τοὺς πλησίον αὐτῶν περιβόλους καὶ ἀνευρέθησαν πολλαὶ ἐπισκευαὶ καὶ διασκευαὶ τῶν τε περιβόλων, τῶν εἰσόδων αὐτῶν καὶ τῶν παρ᾽ αὐτοὺς ὁδῶν. Διὰ τῶν παρατηρήσεων τούτων κατέστη ἤδη πολὺ γνωστότερον ἢ πρότερον τὸ σχέδιον καὶ τοῦ ὅλου νεκροταφείου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μνημείων καθ᾽ ἕκαστα. Ἰδίως τὰ δύο γνωστὰ δημόσια μνημεῖα, ἤτοι τὸ τοῦ Σηλυμβριανοῦ προξένου Πυθαγόρου καὶ τῶν Κερκυραίων πρέσβεων

Θερσάνδρου καὶ Σιμύλου ἀπεδείχθησαν πολὺ μεγαλοπρεπέστερα τῆς προτέρας ὄψεως αὐτῶν.

Τάφοι νέοι ἀνεκαλύφθησαν ἱκανοί, ἀλλ' ἅπαντες ἦσαν λίαν πενιχροί, ὥστε οὐδὲν λόγου ἄξιον εὕρημα προῆλθεν ἐξ αὐτῶν. Ἐντὸς ὅμως τῶν χωμάτων ἀνεκαλύφθησαν ἐνιαχοῦ εὑρήματά τινα πολλοῦ λόγου ἄξια. Ἐκ τούτων τὰ μάλιστα ἀξιομνημόνευτον εἶνε τὸ ἄνω μέρος κορμοῦ μαρμαρίνου ἀγάλματος καθημένου, ὡς φαίνεται, εἰκονίζοντος ἄνδρα φοροῦντα Περσικὸν κάνδυν, ἀνήκοντος δὲ εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Οὐχ ἧττον λόγου ἀξία εἶνε ἡ εὕρεσις μαρμαρίνης λουτροφόρου σωζούσης πολλὰ λείψανα χρωματισμοῦ καὶ κιονίσκου μαρμαρίνου ἐπίσης διὰ χρωμάτων διακεκοσμημένου. Ἀξία σημειώσεως εἶνε προσέτι ἡ εὕρεσις δύο πηλίνων μητρῶν εἰδωλίων καὶ ἄλλων τινῶν μικρῶν εὑρημάτων.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΣΟΥΝΙΩ.

Κύριε Πρόεδρε

Διακοπείσης ἤδη τῆς ἐν Σουνίῳ μικρᾶς ἀνασκαφῆς τοῦ λήγοντος ἔτους, ἀνακοινῶ ἡμῖν ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ ταύτην.

Ἐξηκολούθησα τὴν ἔρευναν τοῦ ἐδάφους ἀν. μεσημβ. τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος (ἐκεῖ ἔνθα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπεκαλύφθησαν τὰ κολοσσιαῖα ἀγάλματα τῶν ἀρχαϊκῶν Ἀπολλώνων καὶ αἱ τρεῖς ἕτεραι βάσεις ἄλλων ὁμοίων ἀγαλμάτων) ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τῆς ἀνευρέσεως τῆς κεφαλῆς

τοῦ ἑτέρου τῶν Ἀπολλώνων ὅπως καὶ τῆς εὑρέσεως τῶν ἄλλων τριῶν ἀγαλμάτων, ὧν αἱ βάσεις μόνον διεσώθησαν.

Καὶ τῶν τελευταίων τούτων μὲν δυστυχῶς οὐδ' ἴχνος ἀνευρέθη, δὲν ὑπάρχει δὲ καὶ ἐλπὶς πλέον ὅπως εὑρεθῶσι ταῦτα, τοῦ χώρου τοῦ περὶ τὸν ναὸν ἅπαντος καλῶς ἐρευνηθέντος. Εὑρέθησαν ὅμως πολλὰ τεμάχια τῶν κολοσσιαίων ἀγαλμάτων τῶν πέρυσι ἀνακαλυφθέντων καὶ δὴ καὶ ἡ ἑτέρα τῶν κνημῶν τοῦ ἐν τῷ Μουσείῳ ἀναστηλωθέντος.

Κατὰ τὸ μεσημβρινὸν ὅμως ἄκρον τῆς πρὸ τοῦ ναοῦ πλατείας, ἀπεκάλυψα βόθρον, ἀρχαιότερον τῆς μεταπερσικῆς ἐπιχώσεως, ἐν ᾧ εὑρέθησαν πλεῖστα ἀναθήματα. Μεταξὺ τούτων τὰ ἀξιολογώτερα εἰσὶ τὰ ἑξῆς: 1) Περὶ τοὺς πεντήκοντα σκαραβαίους, ὧν τινες ἰδιόρρυθμοι καὶ σπάνιοι. 2) Δώδεκα λίθοι διάτρητοι διαφόρου μεγέθους καὶ χρώματος, ὧν τινες φέρουσι καὶ ἁπλᾶς ἐγγλυφάς. 3) Δύο γύπες ἐξ αἰγυπτιακῆς πορσελάνης, ὧν ὁ ἕτερος φέρει ἔμπροσθεν γλυφὴν εἰκονίζουσαν αἰγυπτιακὴν *θεότητα*. 4) Δύο ἐλλιπῆ εἰδώλια θεοτήτων αἰγυπτιακῶν ἐκ πορσελάνης. 5) Ποῦς ἐκ πηλοῦ, ἀναθηματικός, πεδιλοφόρος, φέρων τρῆμα πρὸς ἀνάρτησιν. 6) Περὶ τὰ ἑκατὸν μικρὰ ἀγγεῖα ρυθμοῦ βοιωτικοῦ (γεωμετρικοῦ) καί τινα πρωτοκορινθιακοῦ, ἀλλὰ τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα εἶνε ὅλως ἐφθαρμένα καὶ ἄχρηστα. 7) Χαλκοῦν εἰδώλιον πολεμιστοῦ, ἀρχαϊκῆς τέχνης. Σφύρα χαλκῆ καὶ ἄλλα τινα ἐργαλεῖα χαλκᾶ, οἰκοδομητικῆς χρήσεως. 8) Πλεῖστα τεμάχια πηλίνων πινάκων ἄλλων ἴσως γραπτῶν (ἀλλ' ἐξηλειμμένων) καὶ ἄλλων ἀναγλύπτων, εἰκονιζόντων τὸν Ἡρακλῆ παλαίοντα κατὰ λέοντος. Ταῦτα, ὡς εἴπομεν, εἰσὶ τὰ κυριώτερα τῶν εὑρημάτων τῆς ἐφετεινῆς ἀνασκαφῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐρεύνης τῆς περὶ τὸν ναόν, ἐπεχείρησα τὴν περαιτέρω ἀποκάλυψιν τῆς ὁδοῦ, τῆς ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὰ προπύλαια τοῦ ἱεροῦ, ἧς κατὰ τὰ παρελθόντα

ἔτη εἶχα ἀνασκάψει τμῆμα κατὰ τὸ μέσον, ἑκατέρωθεν τοῦ ὁποίου ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἐρείπια οἰκημάτων. Τοιαῦτα οἰκοδομήματα ἀπεκαλύφθησαν καὶ κατὰ τόδε τὸ ἔτος, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς διακοπῆςτῆς ἐργασίας δὲν ἐξηρευνήθησαν ἐπαρκῶς.

8βριος 1907.

Β. ΣΤΑΗΣ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΑΜΥΚΛΑΙΣ.

Τὴν ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκτελεσθεῖσαν ἀνασκαφὴν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος ἔμελλε νὰ ἐνεργήσῃ κατ' ἐντολὴν τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὁ ἐπὶ τούτῳ κατελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅλως ἀπροσδοκήτως ἐνταῦθα ἀποθανὼν περιώνυμος ἀρχαιολόγος Ἀδόλφος Φουρτδαΐγκλερ. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὅμως ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία τιμῶσα τὸν πολύκλαυστον ἄνδρα καὶ θέλουσα νὰ δημιουργήσῃ μνημεῖόν τι ἄξιον αὐτοῦ ἀπεφάσισε νὰ ἀναλάβῃ αὐτὴ τὴν δαπάνην τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης καὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν πορισμάτων αὐτῆς ἐν ἰδίῳ συγγράμματι ἀφιερουμένῳ εἰς μνημόσυνον τοῦ ἀποθανόντος σοφοῦ ἀνδρός. Τὴν δ' ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἀνέθεσεν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Φουρτδαΐγκλερ κκ. Thiersch καὶ Fiechter, οὓς καὶ αὐτὸς εἶχε προσλάβει ὡς συνεργάτας ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ· καὶ ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ἐκ τούτων δὲν ἦτο παρών, διηύθυνε τὴν ἀνασκαφὴν μόνος ὁ Fiechter, ἀρχιτέκτων ὑφηγητὴς ἐν τῷ ἐν Μονάχῳ Πολυτεχνείῳ. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν ἔμελλε νὰ κατεδαφισθῇ ἡ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Κυριακῆς τιμωμένη ἐκκλησία

τοῦ παρακειμένου τῷ ἀρχαίῳ ἱερῷ χωριδίου, προεβλέπετο δὲ ὅτι ἡ κατεδάφισις αὕτη ἔμελλε νὰ προσκρούσῃ, ὡς καὶ πράγματι προσέκρουσεν, εἰς ἐμπόδια παρὰ τῶν ἐγχωρίων, ἀπεστάλην ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου καὶ ἐγώ, ἵνα ἐξομαλύνω πᾶσαν ἀναφυησομένην δυσχέρειαν. Εὐτυχῶς καὶ αἱ ἀξιώσεις τῶν ἐπιχωρίων ἦσαν εὔλογοι καὶ μέτριαι, καὶ ἐκθυμότατα ἐβοήθησε τὸ ἔργον ἡμῶν ὁ δήμαρχος Σπάρτης κ. Κοπανίτσας ἀναλαβὼν νὰ ἐπιστατήσῃ αὐτὸς εἰς τὴν ἀνέγερσιν νέας ἐκκλησίας κτιζομένης δαπάνῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας εἰς ἀντικατάστασιν τῆς κατεδαφισθείσης, ὥστε ἡ κατεδάφισις συνετελέσθη εὐχερῶς. Ἡ ἐξερεύνησις ὅμως τοῦ πέριξ χώρου δὲν ἔγινε πλήρης, ἅτε ἐπειγομένου νὰ ἀπέλθῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Γερμανίαν τοῦ κ. Fiechter.

Ἀφορμὴν πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης παρέσχον εἰς τὸν Φουρτβαῖγκλερ ἐπανειλημμέναι ἀνευρέσεις περιέργων ἀρχιτεκτονικῶν τεμαχίων ἐνεπιγράφων ἀρχαϊκῆς ἐργασίας, ἅτινα εὐλόγως ὑπέλαβεν ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸ κτίριον τοῦ ὑπὸ Βαθυκλέους κατασκευασθέντος περιωνύμου θρόνου τοῦ Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος, τὸν ὁποῖον λεπτομερῶς μέν, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ λίαν ἀσαφῶς περιγράφει ὁ Παυσανίας. Ἐκ τῶν τοιούτων τεμαχίων πολλὰ ἐφαίνοντο ἐνῳκοδομημένα ἐν τοῖς τοίχοις τῆς Ἁγίας Κυριακῆς, ὡσαύτως δὲ μέρος ἀρχαίου κρηπιδώματος κτιρίου διήρχετο ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, ὅθεν ἤλπιζεν ὁ Φουρτβαῖγκλερ ὅτι κατεδαφιζομένης αὐτῆς ἔμελλον ἐκτὸς τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τεμαχίων νὰ ἀνακαλυφθῶσι καὶ θεμέλια τοῦ κτιρίου τοῦ θρόνου, ὥστε ἔκ τε τῶν πρότερον εὑρημένων καὶ τῶν προσδοκωμένων ἀρχιτεκτονικῶν τεμαχίων καὶ ἐκ τῶν θεμελίων νὰ κατορθωθῇ ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ σχεδίου τοῦ θρόνου καὶ ἡ ἀναπαράστασις αὐτοῦ. Χάριν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ταύτης ἐργασίας εἶχε συμπαραλάβει ὡς συν-

νεργάτην τὸν μαθητὴν αὐτοῦ καὶ ἄριστον γνώστην τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς κ. Fiechter. Ἡ ὑφ' ἡμῶν ἐκτελεσθεῖσα ἀνασκαφὴ δὲν ἐδικαίωσε τὰς ἐλπίδας τοῦ Φουρτβαῖγκλερ κατὰ πάντα, διότι θεμέλιόν τι ἐκτὸς τοῦ καὶ πρὸ τῆς ἀνασκαφῆς φαινομένου μέρους κρηπιδώματος δὲν ἀνευρέθη, τὸ κρηπίδωμα δὲ τοῦτο, καίπερ δυνάμενον νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ κτίριον τοῦ θρόνου, δὲν συντελεῖ σχεδὸν οὐδαμῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναπαραστάσεως τοῦ σχεδίου αὐτοῦ. Ἀρχιτεκτονικὰ τεμάχια δυνάμενα νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸν θρόνον εὑρέθησαν ὄχι ὀλίγα, ἐν οἷς διαπρέπουσι δύο μικρὰ κιονόκρανα ἀρίστης ἐργασίας, ἔχοντα ῥυθμὸν σύμμικτον, ἤτοι δωρικὸν ἅμα καὶ ἰωνικόν, ὅλως πρωτοφανῆ δὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀρχαίας τέχνης. Παρὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν ὅμως καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀνευρεθέντων ἀρχιτεκτονικῶν τεμαχίων ἡ ἀναπαράστασις τοῦ σχεδίου φαίνεται ἀμφίβολος, καίτοι ὁ κ. Fiechter ἔχει ἐλπίδας τινὰς εἰσέτι. Τινὰ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τούτων τεμαχίων φέρουσι καὶ βραχείας ἐπιγραφὰς ἀρχαϊκάς, δυσερμηνεύτους ὅμως καὶ πιθανῶς ἀχρήστους διὰ τὸ ἔργον τῆς ἀναπαραστάσεως. Ἔκ τε τῆς τέχνης δὲ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τεμαχίων καὶ ἐκ τῶν γραμμάτων τῶν εἰρημένων ἐπιγραφῶν τὸ κτίριον δὲν φαίνεται ὅτι ἦτο πολὺ παλαιόν, ἴσως δὲ νεώτερον τῶν Μηδικῶν.

Ἐκ τῶν λοιπῶν εὑρημάτων ἀξιοσημείωτον εἶνε τεμάχιον μαρμαρίνου ἀναγλύφου φέροντος ἐλλιπῆ ἀρχαϊκὴν ἐπιγραφήν, ἐφ' οὗ διακρίνεται τὸ παρὰ τὴν δεξιὰν ὠμοπλάτην καὶ τὸ στέρνον μέρος ζῴου τινός, ἴσως κάπρου, προσέτι δὲ καὶ ἐπιγραφαί τινες ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὧν αἱ πλείονες ἀναθηματικαὶ τῷ «*Ἀπέλλωνι*». Ἐν γένει τὸ κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου μέρος τοῦ ἱεροῦ, ἔνθα περιωρίσθη ἡ ἀνασκαφὴ φαίνεται πολλάκις κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀνεσκαμμένον καὶ ὡς ἐκ τούτου πενιχρὸν εἰς ἀρχαιο-

λογικὰ εὑρήματα, διότι καὶ ἐκ τῶν εὑρεθέντων τὰ πλεῖστα ἦσαν ἐνῳκοδομημένα ἐν τοῖς τοίχοις τῆς Ἁγίας Κυριακῆς ἢ ἄλλων κτιρίων ὄχι πολὺ παλαιοτέρων αὐτῆς. Ὀλίγον δὲ κατωτέρω τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ἀπεκαλύφθη ἱκανὸν τέως ἄγνωστον μέρος τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ, πλησίον τοῦ ὁποίου εὑρέθησαν καὶ πολυάριθμα, ἀλλ' ὅλως ἀσήμαντα μικκύλα ἀναθηματικὰ ἀγγεῖα πήλινα καὶ ὄστρακα ἀγγείων πρὸ πάντων γεωμετρικῶν, ὀλίγα δὲ καὶ προϊστορικῶν καὶ ὑστερωτέρων χρόνων. Κατωτέρω κατὰ τὴν κλιτὺν τοῦ λόφου δὲν ἐγένετο σκαφή τις, ἐλέγετο ὅμως ὅτι αὐτόθι ἀνευρέθη μικρόν τι χαλκοῦν εἰδώλιον νεανικῆς μορφῆς γυμνῆς φερούσης κράνος καὶ ἐχούσης τὸ σῶμα συγκεκαμμένον καὶ τοὺς πόδας διεστηκότας ὡς ἐν ἅλματι. Τὸ εἰδώλιον τοῦτο παραχωρηθὲν ὑπὸ τῆς εὑρούσης αὐτὸ γυναικὸς κατετέθη εἰς τὸ ἐν Σπάρτῃ μουσεῖον, ἐκ δὲ τῆς εὑρέσεως αὐτοῦ ἐπιτρέπεται νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι πιθανῶς δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν αὐτόθι καὶ ἄλλα ἀναθήματα ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

Ἐκ τῶν εὑρημάτων τὰ σπουδαιότερα καὶ τὰ μὴ ὀγκώδη μετηνέχθησαν εἰς τὸ ἐν Σπάρτῃ μουσεῖον τοποθετηθέντα ἐν αὐτῷ προσωρινῶς κατὰ τὰ ἐνόντα καὶ καταγραφέντα ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ ὑπὸ Δ. Φιλίου γεγραμμένῳ χειρογράφῳ καταλόγῳ τοῦ μουσείου τούτου ὑπ' ἀριθ. 871-946. Οἱ δὲ ὀγκωδέστεροι καὶ ὀλιγώτερον σπουδαῖοι λίθοι, ἐν οἷς καὶ εἷς ἐνεπίγραφος, διὰ τὸν φόβον ἐνδεχομένης καταστροφῆς ἢ διαρπαγῆς μέλλουσι νὰ ἐνοικοδομηθῶσιν ἐν τῷ προστῴῳ τῆς νέας κτιζομένης ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Κυριακῆς κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε καὶ ὁρατοὶ νὰ εἶνε καθ' ἅπαν τὸ μῆκος αὐτῶν καὶ εὐκόλως νὰ δύνανται νὰ ἐξαχθῶσι διὰ μικρᾶς δαπάνης ἄνευ βλάβης τῆς ἐκκλησίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΧΑΙΡΩΝΕΙᾼ, ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΟΡΧΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΝ ΦΩΚΙΔΙ.

Αἱ ἐν Χαιρωνείᾳ, παρὰ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ ἐν Φωκίδι ἀνασκαφαὶ ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀπὸ τοῦ τέλους Ἀπριλίου μέχρις ὑπερμεσοῦντος τοῦ Νοεμβρίου.

Ἐν Χαιρωνείᾳ προήχθη σημαντικῶς ἡ σκαφὴ τοῦ παρὰ τὸν νῦν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν προϊστορικοῦ ἐκείνου τύμβου, ὅστις ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1902, ὅτε τὸ πρῶτον ἡ ἐξέτασις αὐτοῦ ἤρχισε, δὲν ἔπαυσε παρέχων πλῆθος ἀγγείων, εἰδωλίων καὶ ἐργαλείων τοῦ νεολιθικοῦ αἰῶνος. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἡ συναγωγὴ αὕτη ηὔξησεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ συναπαρτισθῶσιν ἐκ τῶν ἀπειροπληθῶν ὀστράκων πάμπολλα ἀξιόλογα μικρὰ καὶ μεγάλα ἀγγεῖα, πληροῦντα νῦν ἱκανὰς προθήκας τοῦ νεοδμήτου τῆς Χαιρωνείας μουσείου. Τὰ σημαντικώτερα τούτων εἶναι τὰ ἐπὶ λευκοῦ ἢ λευκοκιτρίνου ἐπιχρίσματος φέροντα γραφικὸν διάκοσμον μὲ χρῶμα κόκκινον, λαμπερόν, παχύρρευστον [1]).

Ἐντὸς τῆς ἀρχαίας πόλεως Χαιρωνείας ἀνεσκάφη ἡ ὀρχήστρα τοῦ γνωστοῦ μικροῦ θεάτρου, τοῦ μικροτάτου πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι. Οὐδὲν ὅμως ἄξιον λόγου εὑρέθη. Ἀλλ' ὀλίγον κατωτέρω αὐτοῦ εἰς τὰ καλύπτοντα ὅλον τὸ ἔδαφος τοῦ σημερινοῦ χωρίου ρωμαϊκῶν καὶ βυζαντηνῶν κτιρίων λείψανα εὑρέθησαν βάθρα τινὰ ἀγαλμάτων ρωμαϊκῶν χρόνων ἐνεπίγραφα, κίονες μονόλιθοι ἐκ γρανίτου καὶ

[1]) Συνεκολλήθησαν καὶ τέλεια ἀγγεῖα ἀπήρτισαν ὡσαύτως τὰ πέρυσιν ἐν τῷ τύμβῳ τοῦ Δραχμανίου εὑρεθέντα προμηκυναϊκὰ ἀγγεῖα, ἀνήκοντα εἰς τὸν πρώϊμον χαλκοῦν αἰῶνα.

στυλοβάται προσέτι ἑλληνικῶν κτιρίων, παντελῶς κατὰ τἄλλα κατεστραμμένων.

Παρὰ τὸν Ὀρχομενὸν ἀνεσκάφη τελείως ὁ μέγας τύμβος, ὅστις ἐκ τῆς δοκιμαστικῆς ἐργασίας τοῦ 1904 εἶχεν ἀποδειχθῆ ὕψος ἔχων ὀκτὼ περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους. Ἡ ξηρασία τοῦ φθινοπώρου ἐπέτρεψε ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἐκ τοῦ κέντρου αὐτοῦ πάντες οἱ κατὰ τὸ πλεῖστον ὀγκώδεις φερτοὶ λίθοι, οἵτινες ἐσχημάτιζον τὸν στερεὸν οὕτως εἰπεῖν πυρῆνα τοῦ τύμβου, ἔχοντα διάμετρον ἑπτὰ περίπου μέτρων καὶ ὕψος δύο. Κατὰ τοῦτο ὁ μυκηναϊκὸς οὗτος τύμβος τοῦ Ὀρχομενοῦ ὡμοίαζεν ἐντελῶς πρὸς τὸν πολὺ μικρότερον προμυκηναϊκὸν τοῦ Δραχμανίου, τὸν ὁποῖον πέρυσιν ἀνέσκαψα. Ἀλλ' ἐνῷ ὁ τοῦ Δραχμανίου παρέσχεν εἰς τὸ βάθος τάφον γυναικὸς μετὰ κτερισμάτων ποικίλων, ἤτοι ἀξιολόγων ἀγγείων καὶ χρυσῶν τινων κοσμημάτων, ὁ τοῦ Ὀρχομενοῦ ἀπεδείχθη ἄμοιρος παντὸς τοιούτου εὑρήματος. Τοιουτοτρόπως μένει ἀνεξήγητον, ποῖον σκοπὸν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ τεχνητὴ συσσώρευσις τῶν λίθων ἐκείνων καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἀνέγερσις τοῦ μεγαλοπρεποῦς τύμβου, ὅστις ἐξ ἀρχῆς ἐπιστεύθη ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ κρύπτῃ ἄλλο τι ἢ τάφον σύγχρονον πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ εὑρεθέντα μυκηναϊκῶν μόνον ἀγγείων θραύσματα.

Ὀλίγον ἀπωτέρω αὐτοῦ παρὰ τὸ χωρίον Βρανέζι ἀνεσκάφησαν καὶ πάλιν τάφοι γεωμετρικῆς ἐποχῆς, οἵτινες παρέσχον ὡραῖα μεγάλα γεωμετρικὰ ἀγγεῖα καὶ χρυσᾶ τινα μικρὰ ἀντικείμενα.

Ἐν Φωκίδι, εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν ἀρχαίων Ἀβῶν, ἐγγὺς τοῦ σημερινοῦ χωρίου Ἐξάρχου, ἀνεσκάφησαν πάμπολλοι τάφοι, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήχθησαν πολύτιμα ἀγγεῖα τοῦ τετάρτου καὶ πέμπτου αἰῶνος, εἰδώλια καὶ προσωπεῖα, χαλκᾶ ἀντικείμενα, λάρνακες νεκρῶν πήλιναι, στῆλαι ἐνεπίγραφοι ἐπιτύμβιαι, χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κοσμήματα,

συγκροτήσαντα τὴν πλουσίαν νῦν τοιούτων εὑρημάτων συλλογὴν τοῦ μουσείου τῆς Χαιρωνείας.

Ὅμοια ἀγγεῖα καὶ προσωπεῖα παρέσχον καὶ οἱ τάφοι τοῦ ἀρχαίου Πανοπέως, τοῦ σημερινοῦ χωρίου Ἅγιος Βλάσιος, ἔνθα ὁμοίως ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐνηργήθη ἀνασκαφή.

Ὀλίγον ἀπωτέρω ἐζητήθη κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου τὸ Φωκικὸν λεγόμενον, ἤτοι τὸ κτίριον ἔνθα συνήρχοντο εἰς κοινὸν σύλλογον τῶν φωκικῶν πόλεων οἱ ἀντιπρόσωποι. Ὁ τόπος οὗτος, λεκάνη ἱκανῶς εὐρεῖα, κεῖται εἰς τὸν ἔσχατον μυχὸν τῆς μεταξὺ Δαυλείας καὶ Πανοπέως πεδιάδος, διαρρέεται ὑπὸ ποταμίου, ἔχει μεγάλην πηγὴν ὕδατος, Κεφαλόβρυσον λεγομένην, περικυκλώνεται ὑπὸ βουνῶν καὶ εἶνε ὠχυρωμένος κατὰ τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον δι᾿ ἀρχαίων φρουρίων, ὧν τὸ ἕτερον σώζεται σχεδὸν ἀκέραιον. Ἀλλ᾿ ἐκ τοῦ κτιρίου δὲν εὑρέθη σωζόμενον ἄλλο τι πλὴν τῶν ὀγκωδῶν βάσεων μεγάλων στηλῶν.

Ἀποτελεσματικωτέρα ὑπῆρξεν ἡ ἔρευνα εἰς τὴν τρίοδον, ἥτις πολὺ μᾶλλον εὔλογον εἶνε νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ Σχιστὴ ὁδὸς τοῦ Παυσανίου παρὰ ἡ λεγομένη σήμερον Στενή, ἥτις περαιτέρω τῆς θέσεως τοῦ Φωκικοῦ φέρει ἐκ τῆς Βοιωτίας παρὰ τὸν Πανοπέα εἰς τοὺς Δελφούς. Ἡ τρίοδος αὕτη σχηματίζεται ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν Νταβελαΐκα μεταξὺ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τοῦ Ξεροβουνίου (Κίρφιος), ἔμπροσθεν τοῦ μονήρους βραχώδους λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ μνημεῖον τοῦ Μέγα. Μεταξὺ τῶν βράχων τοῦ λόφου τούτου καὶ εἰς τὴν ρίζαν του εὑρέθησαν πλεῖστα λείψανα οἰκήσεων προϊστορικῶν, παρὰ δὲ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ χειμάρρου, ὅστις κατέρχεται ἐκ τοῦ Ζεμενοῦ, ἀπεκαλύφθησαν εἰς μέγα διάστημα τὰ ἐκ λίθων μεγάλων ἀποτελούμενα κράσπεδα τῆς ἀρχαίας ἁμαξιτῆς κατὰ τὸν χῶρον ἀκριβῶς ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχαῖος μῦθος τοποθετεῖ τὰ κατὰ τὴν μοιραίαν συνάντησιν τοῦ Λαΐου καὶ τοῦ Οἰδίποδος συμβάντα.

Εἰς τὸ χωρίον Δίστομον, ἤτοι τὴν ἀρχαίαν Ἄμβρωσον, ἀνεσκάφησαν τάφοι τινὲς ἑλληνικοὶ καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων, ἐξ ὧν εἷς περιεῖχε καὶ ἀξιόλογα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ κτερίσματα. Καὶ ἐπιγραφαί τινες ὑστέρων χρόνων εὑρέθησαν παρὰ τὰ θεμέλια τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου, ἥτις ἀναμφιβόλως εἶνε ἱδρυμένη ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ναοῦ.

Νοτιώτερον τέλος τοῦ Διστόμου παρὰ τὴν θάλασσαν δεξιὰ τῷ εἰσπλέοντι τὸν τῆς Ἀντικύρας κόλπον ἠρευνήθη ἀρχαία φωκικὴ πόλις, ἥτις καθόσον δυνάμεθα ἐκ τοῦ Στράβωνος νὰ εἰκάσωμεν ἐκαλεῖτο Μάραθος. Ἡ βραχώδης ἀκρόπολις, σήμερον Ἅγιος Θεόδωρος λεγομένη, ὑπέρκειται τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ μεγάλου εἰς τὴν ἐγγὺς μονὴν τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ ἀνήκοντος ἐλαιῶνος. Πλεῖστα ἐρείπια σώζει ἡ πόλις αὕτη, ἥτις ὡς φαίνεται ἠρημώθη κατὰ τὸν τέταρτον ἤδη πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα. Τὸ δὲ νεκροταφεῖον αὐτῆς ἀπεδείχθη σῶζον πολλοὺς ἀθίκτους μυκηναϊκοὺς τάφους καὶ πολὺ πλειοτέρους ἑλληνικούς. Χρυσοῖ ὅρμοι ἐκ γεωμετρικῶν τάφων, ἀγγεῖα ἐκ τῶν τάφων τῶν κατόπιν χρόνων καὶ πολλὰ ἐκ τῶν μυκηναϊκῶν, ἔτι δὲ εἰδώλια καὶ νησιωτικοὶ λίθοι ἦσαν τὰ εὑρεθέντα κτερίσματα, κατατεθέντα πάντα εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Χαιρωνείας.

Οἱ μυκηναϊκοὶ τάφοι ἀποτελοῦνται ἐκ μικρῶν χαμηλῶν τετραπλεύρων δωματίων τειχισμένων μὲ μικροὺς λίθους. Οἱ τοῖχοι, καθ᾿ ὅσον ἀνέρχονται, συγκλίνουν πρὸς τὰ ἔσω ὀλίγον, πλάκες δὲ εἶνε ἐπιτεθειμέναι ἐπ᾿ αὐτῶν οὕτως, ὥστε ἡ ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς προβαλλομένη μακροτέρα νὰ στηρίζηται ἐπὶ τῆς βραχυτέρας τῆς ἄλλης καὶ νὰ καλύπτῃ τοιουτοτρόπως μετ᾿ αὐτῆς τὸν τάφον. Κλῖμαξ ὀλίγων βαθμίδων φέρει κάτω τοῦ ἐδάφους πρὸς τὴν διὰ μακρῶν λίθων τειχισμένην εἴσοδον αὐτοῦ. Οἱ ἀνοιχθέντες γεωμετρικοὶ τάφοι ἦσαν βόθροι πλήρεις ἀνθράκων, προερχομένων ἐκ τῆς

καύσεως τῶν νεκρῶν. Οἱ ἑλληνικοὶ περιεῖχον σκελετοὺς τεθαμμένων νεκρῶν καὶ ἀσήμαντα ἀγγεῖα.

Δεκέμβριος 1907.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΛΥΚΟΣΟΥΡᾼ.

Προσεχῶς περατοῦνται πιθανώτατα αἱ ἐργασίαι πρὸς τοποθέτησιν καὶ συγκόλλησιν τῶν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς Λυκοσούρας εὑρεθέντων ἀγαλμάτων καὶ λοιπῶν ἀρχαίων.

Κύριον ἡμῶν ἔργον ἦτο ἡ συγκόλλησις καὶ ἀνίδρυσις τῶν κολοσσαίων ἀγαλμάτων τοῦ Δαμοφῶντος, ἥτις ἐξετελέσθη, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἦτο δυνατόν, διὰ τοῦ τεχνίτου τοῦ ἐθνικοῦ Μουσείου Π. Καλούδη.

Διὰ τῶν εὑρεθέντων τεμαχίων κατωρθώθη νὰ συντελεσθῇ καὶ νὰ ἀνιδρυθῇ ὅλος ὁ κορμὸς τῆς Δήμητρος μέχρι τῶν μηρῶν, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ κορμοῦ τῆς Ἀρτέμιδος· τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος συνεκολλήθησαν καὶ οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες, ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ προσαρμοσθῶσιν εἰς τὸν κορμόν, ὁμοίως δὲ καὶ τῆς Δήμητρος ἀπετελέσθη τὸ κάτω μέρος τοῦ δεξιοῦ σκέλους καὶ τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ἀριστεροῦ, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν ἐγένετο δυνατὸν νὰ προσαρμοσθῶσιν εἰς τὸ λοιπὸν σῶμα.

Τῆς Δεσποίνης συνετελέσθησαν οἱ βραχίονες, τὸ ἄνω μέρος τοῦ στήθους μετὰ τοῦ λαιμοῦ, διάφορα μέρη τῶν μετ' ἀναγλύφων ἐνδυμάτων, τὸ περὶ τοὺς μηροὺς μέρος, καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ κεκοσμημένου δι' ἀναγλύφων ἱματίου καὶ ἔχοντος εἰσέτι μέρος τῆς κίστης, ἧς ἕτερον μικρὸν τεμάχιον εὕρηται ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τῆς θεοῦ.

Τοῦ Ἀνύτου εὑρέθησαν καὶ συνεκολλήθησαν μόνον διάφοροι πλάκες μετὰ πτερυγίων, αἵτινες ἦσαν ἀνηρτημέναι κατὰ τὸ κάτω μέρος τοῦ θώρακος αὐτοῦ, καὶ ὀλίγα μέρη ἐκ τῶν σκελῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

Ἐπίσης κατηρτίσθησαν πολλὰ μέρη τοῦ θρόνου, ἐφ' οὗ, ὡς φαίνεται, ἦσαν ἀνάγλυπτοι πτυχαὶ ὑφασμάτων.

Ἡ καταστροφὴ εἶνε δυστυχῶς μεγάλη καὶ αἱ ἐλλείψεις πλεῖσται, ἐν τούτοις καὶ τὸ μικρὸν μουσεῖον τῆς Λυκοσούρας διὰ τῆς ἀνιδρύσεως τῶν ἀγαλμάτων τούτων γίνεται ἓν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων δευτερευόντων μουσείων ἡμῶν, καὶ ἡ ἀναπαράστασις τῶν ἀγαλμάτων δύναται ἤδη εὐκόλως νὰ γίνῃ σχεδὸν μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος τῇ βοηθείᾳ καὶ τῶν πληροφοριῶν τοῦ Παυσανίου.

Πλὴν τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Δαμοφῶντος συνεκολλήθησαν καὶ τοποθετοῦνται διάφορα ἄλλα δευτερευούσης σημασίας γλυπτά, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσι μία πλουσίως δι' ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων κεκοσμημένη ἱερὰ τράπεζα, καὶ ἑτέρα, πιθανῶς ὁμοία ἱερὰ τράπεζα, ἐπὶ τῆς προσόψεως τῆς ὁποίας εἶνε ἀναγεγλυμμένοι δύο λέοντες ἀντωποί, ἔχοντες τοὺς προσθίους πόδας ἐπὶ μεγάλου κυμβάλου.

Τὰ μικρότερα τεμάχια τοποθετοῦνται ἐπὶ θηκῶν κατασκευασθεισῶν διὰ τῶν χονδρῶν σανίδων, αἵτινες εἶχον ὑπολειφθῇ ἐκ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ μουσείου.

Προέβην πρὸς τούτοις εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν διαφόρων οἰκοδομημάτων, ἅτινα εἶχον ἐπικαλυφθῇ δι' ἰλύος κατὰ τὸν παρελθόντα δριμὺν χειμῶνα, καὶ εἰς μικρὰν συμπληρωτικὴν ἀνασκαφὴν ἐπὶ τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ μεγάρου, διὰ δύο ἐργατῶν, οἵτινες πλὴν τῶν τακτικῶς ἐργαζομένων ἐν τῷ μουσείῳ, ἦσαν ἐνίοτε ἀναγκαῖοι διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν λίαν ὀγκωδῶν τεμαχίων.

Κ. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗΣ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑι

Ὅπως ἀκριβέστερον ὁρισθῇ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐτάφησαν οἱ νεκροὶ ἐν τοῖς παρὰ τὴν Χαλκίδα γνωστοῖς ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τάφοις, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ σκάψωμεν περὶ τὴν συστάδα τῶν ἑπτὰ τάφων, ἔνθα ἕνεκα τῆς τοῦ λίθου μείζονος σκληρότητος ὑπῆρχεν ἐλπὶς ὅτι οἱ εὑρεθησόμενοι τάφοι ἔμελλον νὰ εἶνε κενοὶ χώματος. Καὶ εὕρομεν μὲν πέντε τάφους περὶ τὴν συστάδα ταύτην, ἀλλ' ἀτυχῶς καὶ τούτους πλήρεις χώματος. Τῶν τάφων τούτων ἰδίας μνείας εἷς εἶνε ἄξιος διά τε τὸ μέγεθος αὐτοῦ (πλάτ. μ. 3 μήκ. 2 ὕψ. 1,60) καὶ διότι ἐν αὐτῷ οἱ νεκροὶ ἔκειντο ἐπὶ δύο στρωμάτων, ὁ μὲν εἰς βάθος μ. 1,20, ὁ δὲ κάτωθεν αὐτοῦ μετὰ στρῶμα ἄμμου μ. 0,40. Τὰ ὀστᾶ τῶν νεκρῶν τοῦ μὲν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ στρώματι ἦσαν τετριμμένα λίαν, τοῦ δὲ ἐν τῷ βαθυτέρῳ εὑρέθη ὁ σκελετὸς σχεδὸν πλήρης ἐν δεξιᾷ τῆς εἰσόδου κείμενος. Τὸ κρανίον ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς μεταξὺ δύο λίθων, τὰ δὲ ἄλλα ὀστᾶ ἐπὶ εὐθείας γραμμῆς μὴ ὑπερβαινούσης τὸ μέτρον, ἐξ οὗ καταδείκνυται ὅτι τὰ ἄκρα δὲν ἦσαν κεκαμμένα ἀλλὰ τεταμένα. Τούτου τοῦ σκελετοῦ διεσώσαμεν τὰ ὀστᾶ τῆς κεφαλῆς, ἅτινα εἶνε λεπτὰ καὶ εὔθρυπτα, τέσσαρας ὀδόντας, τῶν πλευρῶν τινας καὶ τὸ ἕτερον τῶν μηρικῶν ὀστῶν. Ἐν τοῖς τάφοις τούτοις εὑρέθησαν νέα εἴδη ἀγγείων καὶ ἐκ τῶν λεγομένων κατόπτρων ἓν ἔχον ἀρτάνην δικελλοειδῆ, ὡς καί τινα τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀλλὰ φέρον ἐν τῷ μέσῳ ὀπήν, ἵνα που ἀναρτᾶται. Τῶν ἀγγείων τούτων ἓν μὲν εἶδος εἶνε πρόχοι ἔχουσαι γάνωμα ἐρυθρὸν καὶ λαβήν, βάσιν δὲ στρογγύλην ἢ περὶ τὸν ὀμφαλὸν πεπιεσμένην, λαιμὸν μακρόν πως καὶ καὶ στόμιον ῥαμφοειδές. Ἕτερον εἶδος εἶνε ποτήριον μέλαν ἔχον λαιμὸν πλατυνόμενον ἐν τοῖς χείλεσι πρὸς τὰ ἔξω,

φέρον δὲ λαβὴν ἢ προεξοχὴν κυρτὴν πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὀξεῖαν περὶ τὸ ἄκρον. Καὶ πρόχοι μὲν εὑρέθησαν ἕξ, ὧν αἱ μὲν τρεῖς ἀκέραιαι, αἱ δὲ ἄλλαι τεθραυσμέναι, ποτήρια δὲ δύο, ὧν τὸ μὲν ἔχει λαβήν, τὸ δ' ἄλλο κυρτὴν προεξοχήν. Πρὸς τούτοις εὑρέθησαν περόναι χαλκαῖ καὶ ἄλλα πήλινα ἀγγεῖα ὅμοια τοῖς πέρυσιν εὑρεθεῖσιν.

Γινώσκοντες ὅτι ἐν Καρυστίᾳ ὑπῆρχον τάφοι θολωτοί, ὧν ἡ κορυφὴ πρὸ πολλοῦ εἶχε καταπέσει, ἐπεχειρήσαμεν τὴν διερεύνησιν αὐτῶν. Καὶ πρῶτον μὲν τοῦ ἐν Ὀξυλίθῳ ὄντος. Τούτου ἡ διάμετρος ἐπὶ τῆς βάσεως εἶνε μέτ. 4,60, τὸ δὲ σῳζόμενον ὕψος τὸ μέγιστον τρία μέτρα. Εἶνε κατεσκευασμένος ἐξ ἐγχωρίων λίθων ἀκατεργάστων προσηρμοσμένων ἄνευ τινος ὕλης συνδετικῆς, τῶν μεταξὺ μικρῶν κενῶν πληρουμένων δι' ἄλλων λίθων μικροτέρων. Ἡ εἴσοδος αὐτοῦ καὶ ἡ θύρα, ἧς τὸ πλάτος ἐπὶ τῆς βάσεως εἶνε μ. 0,80 ἦτο κατεστραμμένη. Ὡς ἐγένετο ἡμῖν δῆλον ἐκ τῶν σῳζομένων ὀστῶν καὶ ἐκ τῶν κτερισμάτων, οἱ νεκροὶ ἔκειντο ἑκατέρωθεν τῆς εἰσόδου καὶ ἀντικρὺ αὐτῆς, εἷς δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ, ὅστις ἦτο κεκαυμένος. Πλὴν τῶν ἀνθρωπίνων ὀστῶν συνελέξαμεν καὶ πληθὺν ὀστῶν ζῴων, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν, χοίρων, κυνῶν. Κτερίσματα μνείας ἄξια πλὴν πλήθους συντριμμάτων Μυκηναϊκῶν ἀγγείων εὑρέθησαν καὶ τάδε· 1) λίθος ἀχάτης ἀνήκων πιθανῶς εἰς ὅρμον γυναικὸς φέρον ἔγγλυφον ἀντιλόπην ἐν μέσῳ δένδρων, 2) ἑπτὰ κόκκοι ὅρμου, ὧν ὁ μὲν λίθου σαρδίου διάτρητος καὶ ἔχων ἐντομάς, πέντε ἐκ μάζης ὑαλοειδοῦς κυανοῖ, εἷς ἐκ κρυστάλλου φυσικοῦ, 3) μικρὸν πτηνὸν ἐκ κρυστάλλου καθήμενον ἐπὶ βάσεως διατρήτου, 4) εἴκοσι καὶ ἓξ σπονδύλια ἢ κομβία ἐκ πυρίτου λίθου διαφόρου μεγέθους καὶ χρώματος, 5) ἡμισέληνος μικρὰ μολυβδίνη περὶ τὸ ἄκρον ὀξεῖα, 6) πλεῖστοι ᾠοειδεῖς χάλικες ποτάμιοι ἢ θαλάσσιοι ποικίλοι τὸ χρῶμα καὶ τὸ μέγεθος.

Δεύτερον θολωτὸν τάφον ὅμοιον μὲν κατὰ τὰ ἄλλα, μείζονα δὲ καὶ κάλλιον σῳζόμενον διηρευνήσαμεν τὸν ἐν ἀριστερᾷ τῆς εἰς *Κατακαλοῦ* ἀγούσης ὁδοῦ παρὰ τὸ Βρυσάκι, εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας τῶν Ταμυνῶν ἢ τοῦ νῦν Ἀλιβερίου. Τούτου ἡ εἴσοδος μήκους μ. 3,90 ἦν ἔξωθεν καλῶς κεκαλυμμένη διὰ χώματος καὶ διὰ τοῦτο ἀφανής. Ὑπεράνω αὐτῆς καθ' ὅλον τὸ μῆκος σχηματίζεται τρίγωνον, ὡς καὶ ἐν τοῖς τῶν Μυκηνῶν ὁμοίοις τάφοις, ὅπερ ἔσωθεν μὲν ἦτο ἀνοικτόν, ἔξωθεν δὲ πεφραγμένον ὑπὸ τοίχου πάχους μ. 1,30. Ἡ θύρα κειμένη πρὸς δυσμὰς ἔνδον ἀναλημμάτων μήκους μ. 6,95 ἔχει ὕψος μὲν 1,65 μ. πλάτος δὲ 0,80 μ. φέρει δὲ ὑπέρθυρα, ὧν τὸ μέν ἔξωθεν τὸ πρὸς τὴν ὁδὸν ἔχει μῆκος 1,53, πάχος 0,37, πλ. 0,57, τὸ δὲ ἔσωθεν μῆκος μὲν 1,88 μ. πάχος 0,30, πλ. 0,56. Πᾶσα δὲ ἡ εἴσοδος ἡ μεταξὺ τῶν δύο ὑπερθύρων καλύπτεται ὑπὸ δύο μόνον λίθων. Ἡ διάμετρος τοῦ τάφου ἐπὶ τῆς βάσεως εἶνε μ. 5,60, τὸ σῳζόμενον μέγιστον ὕψος 4,70, τὸ δ' ἐλάχιστον 3,50. Οἱ νεκροὶ ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ πάντες ἦσαν κεκαυμένοι, εὑρέθησαν δὲ εἰς βάθος 0,80 τοῦ μέτρου κάτωθεν ὀστῶν, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν καὶ χοίρων. Πλὴν ἐλαχίστων θραυσμάτων μὴ δυναμένων νὰ ἀποτελέσωσιν ἀγγεῖον πλῆρες καί τινων ὀστῶν ἡμικαύστων οὐδὲν ἄλλο ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ εὕρομεν. Ὡς εἰκάζομεν, τὰ κτερίσματα τῶν ταφέντων νεκρῶν ἦσαν τεθειμένα ἐπὶ τοῦ ἄνωθεν τῆς εἰσόδου ὑπάρχοντος τριγωνοειδοῦς κενοῦ, διηρπάγησαν δὲ ὑπὸ τοῦ τὸ πρῶτον κατελθόντος ἐκ τῆς καταπεσούσης κορυφῆς.

Τρίτον τάφον ὅμοιον κατὰ τὰ ἄλλα τοῖς προειρημένοις ἀλλὰ μικρότερον καὶ μὴ ἔχοντα ὑπεράνω τῆς εἰσόδου τριγωνοειδὲς κενὸν εὕρομεν παρὰ τὴν κώμην Μπελλούσια ἐν ἀριστερᾷ τῆς εἰς Κύμην ὁδοῦ. Καὶ τούτου ἡ εἴσοδος ἔξωθεν ἦτο καλῶς πεφραγμένη διὰ χώματος λίαν πεπιεσμένου.

Ἔχει διάμετρον ἐπὶ τῆς βάσεως 4,20, ὕψος δὲ 2,95. Τοῦ τάφου τούτου ἡ κορυφὴ σχεδὸν σῴζεται, διότι τὸ ἥμισυ τῆς πλακὸς τῆς καλυπτούσης αὐτὴν κεῖται κατὰ χώραν. Τὸ μῆκος τῆς εἰσόδου κειμένης πρὸς μεσημβρίαν ἀπὸ τῆς ἔξωθεν μέχρι τῆς ἔσωθεν θύρας εἶνε μ. 2,75, καλύπτεται δὲ ὑπὸ πέντε λίθων συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑπερθύρων τῆς ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν θύρας. Καὶ ἐν τούτῳ εὑρέθη πλῆθος ὀστῶν ζῴων ἀναμίκτων ἀνθρωπίνοις. Κτέρισμα εὕρομεν μόνον ἓν σπονδύλιον μικρὸν ἐκ πυρίτου λίθου, θραύσματα δὲ ἀγγείων τινὰ σύγκεινται ἐκ δύο στρωμάτων, ὧν τὸ μὲν ἔξωθεν ἐρυθρόν, τὸ δ' ἔσωθεν ὑποπράσινον.

Ἐν Ὀξυλίθῳ ἐν θέσει Πτελέᾳ πέραν τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ εὕρομεν οἰκοδόμημα τετράγωνον ἐκ μεγάλων λίθων πεποιημένον, ὅπερ κοινῶς μὲν καλεῖται πύργος, πράγματι δὲ εἶνε ἀρχαῖος ναός. Τούτου τὸ μὲν μῆκος εἶνε μ. 8,35, τὸ δὲ πλάτος 6,17. Τὸ πάχος τοῦ προσθίου τοίχου καὶ τῶν ἑκατέρωθεν πλευρῶν εἶνε 0,90, τοῦ δὲ ὀπισθίου 0,60. Εἰς ἀπόστασιν μέτρων 5,85 ἀπὸ τῆς προσόψεως ὑπάρχει διάμεσος τοῖχος μήκους 4,45, πάχους 0,60. Τὸ ὕψος τοῦ μὲν τοίχου τῆς προσόψεως εἶνε 1,10, τοῦ δὲ ὀπισθίου, 1,90. Ἡ κατασκευὴ τῶν τοίχων ἔσωθεν δὲν εἶνε οἵα καὶ ἔξωθεν, διότι, ἐν ᾧ ἔξωθεν οἱ τοῖχοι εἶνε ἐκ μεγάλων τετραγώνων ἢ τριγωνικῶν λίθων, ὧν ὁ μέγιστος εἶνε μήκους μ. 2,90, ἄνευ παρεμβολῆς μικροτέρων ἔσωθεν εἶνε ἐκ μικρῶν. Τὸ ἀπὸ τῆς προσόψεως μέχρι τοῦ διαμέσου τοίχου διάστημα εἶνε ἐπεστρωμένον κεράμοις τετραγώνοις, μήκους 0,60, πλ. 0,50, πάχ. 0,005. Ἐκ τῆς στρώσεως ταύτης καὶ ἐξ ὑπερθύρου μαρμαρίνου μήκους 1,69, ὅπερ εἶνε τετοιχισμένον ἐν τῷ διαμέσῳ τοίχῳ, πειθόμεθα ὅτι ὁ ναὸς οὗτος πολλὰς ἔπαθε τὰς διασκευὰς καὶ μεταβολάς. Ἐν δεξιᾷ τῆς προσόψεως ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς σῴζεται προέκτασις τοῦ τοίχου μήκους 2,30.

Ἐν δὲ τῷ ἀγρῷ τοῦ Βελισαρίου ἐν πληθύϊ θραυσμάτων ἀμφορέων καὶ ὑδριῶν προερχομένων πάντως ἐξ ἀγγειοπλαστείου ἐκεῖ που ὄντος εὑρέθη οὖς ἀμφορέως, ἐφ᾽ οὗ εἶνε τετυπωμένη γλαῦξ ἀντωπός.

Τελευταῖον ἐσκάψαμεν ἐν Ἐρετρίᾳ κατὰ πρῶτον μὲν ἐν τῷ ἀγρῷ Ἰωάννου Βράκα. Ἐνταῦθα εὕρομεν ἑπτὰ τάφους, ὧν εἷς καλυβίτης, πέντε λάρνακες ἐκ ψαμμίτου λίθου καὶ εἷς κλειδωτός. Καὶ ἐν μὲν τῷ καλυβίτῃ εὑρέθη σκύφος ἔχων κοσμήματα ἔκτυπα καὶ ὑδροχόη μικρὰ ἔχουσα λαβὴν στρεπτήν. Ἐν μιᾷ τῶν λαρνάκων, ἔνθα ἦτο τεθαμμένη γυνὴ εὑρέθη χρυσοῦς δακτύλιος ἔχων ἐπὶ τῆς σφενδόνης κεφαλὴν μεδούσης, κάτοπτρον μετὰ λαβῆς ἐχούσης περίβλημα ξύλινον, πυξὶς μικρὰ ἄνευ γραφῶν καὶ ληκύθιον. Ἐν ἄλλῃ λάρνακι εὑρέθησαν τρεῖς λευκαὶ λήκυθοι ὕψους 0,33 τεθραυσμέναι ὑπὸ τοῦ καταπεσόντος πώματος τοῦ τάφου. Ἐν τῇ μικροτέρᾳ δὲ τῶν λαρνάκων εὑρέθησαν δύο ὑάλινα μυροδόχα ἀγγεῖα, ὧν τὸ ἕτερον ἀκέραιον. Ὁ κλειδωτὸς τάφος περιεῖχε δύο φιάλας τεθραυσμένας.

Ἐν δὲ τῷ ἀγρῷ τῶν ἀδελφῶν Ῥούσσων σκάψαντες εὕρομεν δέκα τάφους, οἵτινες ἀτυχῶς ἦσαν πλήρεις ὕδατος, οὗ ἕνεκα αἱ ἐν ταῖς εὑρεθείσαις λευκαῖς ληκύθοις εἰκόνες πᾶσαι ἦσαν βεβλαμμέναι. Ἐν τούτοις εὑρέθησαν ὀκτὼ ὑδροχόαι, τρία ἀλάβαστρα, ὧν τὰ δύο μέλανα, εἴκοσι καὶ ἓξ ληκύθια ἐρυθρομέλανα μετὰ γραφῶν ἢ κοσμημάτων, δέκα ἓξ φιάλαι, οἰνοχόη μετὰ κοσμημάτων κιτρίνων, δύο πήλιναι χελῶναι, μικρὰ πηλίνη πυξίς, σκύφος, εἴκοσι καὶ τέσσαρες λήκυθοι ἐρυθρομέλαιναι μετὰ γραφῶν ἢ κοσμημάτων καὶ λευκαί, ὧν αἱ εἰκόνες εἶνε ἐφθαρμέναι. Ἐν ἑνὶ δὲ τούτων, ἐν τάφῳ γυναικὸς εὑρέθησαν καὶ τάδε· 1) ζεῦγος ἐνωτίων χρυσῶν, ἐν οἷς εἰκονίζεται γυνή, ἣν πειρᾶται νὰ ἁρπάσῃ ἀνὴρ ἐν δεξιᾷ αὐτῆς ὤν· ἐν ἀριστερᾷ εἰκονίζεται λέων ὁρμῶν πρὸς τὸν ἄνδρα. Τὰ ἐνώτια φέρουσι κά-

τωθεν κροσσούς, ἀφ᾽ ὧν κρέμαται θαλάσσιον ὄστρακον. Ἐν τῷ ἑνὶ τῶν ἐνωτίων λείπει εἷς κροσσὸς καὶ ἡ δεξιὰ ῥόδαξ, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ λείπουσι δύο κροσσοί· 2) δακτύλιος χρυσοῦς στρεπτὸς ἔχων σφενδόνην ἀμυγδαλοειδῆ φέρουσαν κόσμημα· 3) μικρὸς δακτύλιος χρυσοῦς παιδὸς μετὰ σφενδόνης ἄνευ κοσμήματος· 4) ἔμβλημα (médaillon) χρυσοῦν περιδεραίου ἔχον ἄνωθεν ῥόδακα, οὐδὲν δὲ εἰκονίζον, ἐπειδή, ὡς φαίνεται, ἡ εἰκὼν ἦτο πεποιημένη ἐξ ὕλης εὐφθάρτου, ἥτις περιρρυεῖσα κατέλιπε τὴν ἐπιφάνειαν ἀνώμαλον· 5) ὅμοιον τῷ προειρημένῳ μικρότερον καὶ ἄνευ ῥόδακος.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ 1907

Αἱ ἐφ᾽ ἔτος ἀνασκαφαὶ τοῦ ἐν Ὠρωπῷ Ἀμφιαρείου ἤρξαντο τῇ 23ῃ ἰουλίου, διεκόπησαν δὲ ὀκτωβρίου φθίνοντος. Ἐργασίαι ἐγένοντο ἐπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ χειμάρρου.

Α΄) Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης. Ἐν τοῖς πρὸς Δ. τοῦ ναοῦ (τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ λαμβανομένης ὡς ἀνατολικῆς πλευρᾶς) μεταγενεστέροις δωματίοις, ἐπαναληφθείσης τῆς σκαφῆς, ηὑρέθησαν τεμάχια εἰδωλίων πηλίνων, τεμάχιον μαρμαρίνου Ἑρμοῦ τετραγώνου καὶ τεμάχια πηλίνης λουτροφόρου μελαμμόρφου τῆς 5ης π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος, ἐφ᾽ ὧν σῴζεται κεφαλὴ καὶ ποὺς ἵππου καλπάζοντος πρὸς δεξιά.

Β΄) Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης. Ἐπανελήφθη ἡ σκαφὴ τοῦ ἀγροῦ ὅν, ὡς καὶ πέρυσιν ἐρρήθη, ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑται-

ρεία ἔχει ἀγοράσασα παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Σπυρ. Κοληγεώργα. Ἐν τῷ ἀγρῷ τούτῳ ἑκατέρωθεν τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ, ἥτις ἄγει ἐξ ἀνατολῶν διὰ τοῦ ἑτέρου ἀγροῦ τῆς Ἑταιρείας (πρ. Σπυρ. Κοληστάση), ἀπεκαλύφθησαν καὶ ἄλλα ἐν Ρωμαϊκοῖς χρόνοις μετασκευασθέντα δωμάτια, ὧν τινα φέρουσιν ἔτι λευκὸν χρῖμα ἐπὶ τῶν τοίχων. Ἐνταῦθα ηὑρέθη κρίκος χρυσοῦς ἐνωτίου συγκείμενος ἐκ κεφαλῆς λέοντος καὶ σώματος ὀφεοειδοῦς, διαμέτρου 0·015 (ἀπόκειται νῦν ἐν τοῖς χρυσώμασι τοῦ Ἀθήνησιν Ἀρχαιολογικοῦ μουσείου), ἔτι δὲ τεμάχια πηλίνων σκύφων μετ' ἐκτύπων κοσμημάτων, σταθμίον χαλκοῦν τετράγωνον (0·057, πάχ. 0·005) φέρον ἐπιγραφὴν *Ἀμφιαράου* καὶ τεμάχιον μαρμαρίνης στήλης, ἐφ' οὗ σῴζεται τὸ δεξιὸν ἥμισυ ἐπιγραφῆς, προξενίας τῶν Ὠρωπίων τῆς 3ης π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΤΕΓΕᾼ

Ὁ παρὰ τὸ χωρίον Μαυρίκι τῆς Τεγέας ἐρευνηθεὶς ὑφ' ἡμῶν ναὸς διασῴζει μόνον τὸ $^{1}/_{3}$ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ στυλοβάτου, ἐκ δὲ τῶν διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν διετηρήθησαν μικρὰ συντρίμματα ἐπὶ τοῦ ναοῦ καὶ πέριξ αὐτοῦ εὑρεθέντα. Τὸ ὑλικόν, ἐξ οὗ κατεσκευάσθη τὸ κτίριον ὅλον συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν θεμελίων κατὰ μέγα μέρος, εἶναι μάρμαρον, διότι οὐχὶ μακρότερον τῆς ἡμισείας ὥρας εὑρίσκονται τὰ ἀρχαῖα λατομεῖα τοῦ γνωστοῦ μαρμάρου τῶν Δολιανῶν. Μέγεθος, καθόσον ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ μέτρησις ἀκριβὴς ἐπὶ τοίχων θεμελίων, τοῦ

ναοῦ εἶναι 14×6. Τύποι βάσεων κιόνων ἀνεγνωρίσθησαν τέσσαρες ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ στυλοβάτου, ὥστε κατὰ ταῦτα ὁ ναὸς ἦτο πρόστυλος. Πτερὸν δὲν ὑπῆρχεν, εἶναι δὲ ἄγνωστον, διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ στυλοβάτου, ἂν καὶ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν ὑπῆρχε στοά. Ὁ ῥυθμὸς εἶναι δωρικὸς καὶ χρόνων ἀρχαίων, τοῦ τέλους τοῦ 6ου π. Χ. αἰῶνος. Τὰ κιονόκρανα ἐν τούτοις διαφέρουσιν. Ἐν ᾧ τὰ πλεῖστα συντρίμματα δεικνύουσι τὸν γνωστὸν τύπον τοῦ ἀρχαϊκοῦ κιονοκράνου μετὰ τοῦ ἐξωγκωμένου ἐχίνου καὶ τῶν δακτυλίων, ἐπὶ δύο ἄλλων τεμαχίων ἀντὶ μὲν τῶν δακτυλίων παρατηρεῖται ἁπλοῦν κῦμα, ὑπ' αὐτὸ δὲ γλυπτὸν ἀνθέμιον μετὰ φύλλων ἐναλλὰξ εἰς ὀξὺ καὶ πλατὺ ληγόντων. Ταῦτα ὑπενθυμίζουσι μὲν τὸ κιονόκρανον τοῦ ἐν Ποσειδωνίᾳ ναοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐντελῶς ὅμοια.

Ἐκ γλυπτῶν εὑρέθησαν μόνον τεμάχια μικρὰ κολοσσικοῦ ἀγάλματος μετὰ πλατυτάτων πτυχῶν, ὡς αἱ τῶν ἀγαλμάτων τῆς Λυκοσούρας. Συντρίμματα πηλίνων εἰδωλίων εὑρέθησαν πολλά, ἐξ ὧν περὶ τὰ 10 παριστῶσιν ἀσφαλῶς Ἄρτεμιν. Ἕνεκα τούτων καὶ πολλῶν πηλίνων ζῳαρίων, ἰδίως κυνῶν, καὶ τῶν βελῶν, ἐξ ὧν ἠρίθμησα περὶ τὰ 30, ὑποθέτομεν, ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ ἐλατρεύετο ἡ Ἄρτεμις. Ἐν τοῖς βαθυτέροις στρώμασι ἐφάνησαν πολλὰ χαλκᾶ τῆς γεωμετρικῆς ἐποχῆς, ὡς καί τινα ἀγγεῖα, δεικνύοντα, ὅτι καὶ παλαιότερον τοῦ μαρμαρίνου ναοῦ ἐτελεῖτο ἐνταῦθα λατρεία.

Ἐν Ἀρβανιτοκερασιᾷ ἐξετέλεσα μικρὰν ἀνασκαφὴν ὁρίσασαν διὰ τοῦ εὑρεθέντος πλήθους κορῶν ὁμοίων πρὸς τὰς περιφήμους τοῦ Ἁγ. Σώστη τὴν θέσιν τεμένους Δήμητρος·

Ἐν Τεγέᾳ αὐτῇ παρὰ τὸ χωρίον Ἰμβραὴμ-Ἐφένδη ἀπεκαλύφθη ἀρχαῖον πολυάνδριον, τετράγωνος δηλ. περίβολος ἐξ ὀγκολίθων περικλείων ἐννέα σκελετούς. Ὅτι οἱ

σκελετοὶ οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς πολεμιστὰς ταφέντας ὑπὸ τῆς πόλεως καθιστᾷ πιθανὸν στήλη ἐνεπίγραφος μετ᾽ ὀνομάτων ἀνδρῶν γεγραμμένων κατὰ φυλὰς εὑρεθεῖσα 2 μέτρα μακρὰν τοῦ περιβόλου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14η Δεκεμβρίου 1907.

ΚΩΝΣΤ. Α. ΡΩΜΑΙΟΣ, Καθηγητής.

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΕΝ ΑΡΚΑΔΙᾼ

Μεταβάντες εἰς Ἀρκαδίαν κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος θέρους, ἐξετελέσαμεν προκαταρκτικάς τινας ἀνασκαφικὰς ἐργασίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ ἐν τῇ λεκάνῃ τῆς Μεγαλοπόλεως, ἐφ᾽ ὅσον ὁ βραχὺς ἄχρι τῆς ὑετώδους ὥρας τοῦ ἔτους χρόνος ἐπέτρεπεν.

Α΄. Ἐν πρώτοις δοκιμαστικὴν σκαφὴν ἐνηργήσαμεν παρὰ τὸ χωρίον Βρωμοσέλλαν, ὑπεράνω τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας *Θωκνίας*, ἐπὶ λοφοσειρᾶς, παρ᾽ ἣν ὁ ῥύαξ Ἀμίνιος ἑνοῦται μετὰ τοῦ Ἑλισσῶντος, συμβάλλοντος μικρὸν πορρωτέρω εἰς τὸν Ἀλφειόν. Τοιαύτην ἀπόπειραν ἐπέβαλεν ἡ παρὰ Παυσανίᾳ παράδοσις, καθ᾽ ἣν ἡ *Θωκνία* (= Κνωσία, ὡς ἐκ πολλῶν δεδομένων ἐξάγεται) ἐκτίσθη ἀρχικῶς ἐπὶ τοῦ λόφου ὑπὸ τοῦ Θώκνου υἱοῦ τοῦ Λυκάονος (Παυσ. Η΄, 3, 2). Πολλαὶ δοκιμαστικαὶ αὔλακες ἀνοιγεῖσαι εἰς τὰς τρεῖς αὐτόθι κορυφὰς εἰς βάθος χωροῦν ἄχρι τοῦ συμπαγοῦς ὑπεδάφους, κατέδειξαν ὡς ὅλως μυθώδη τὴν παράδοσιν ταύτην. Ἐν μιᾷ μόνῃ τῶν κορυφῶν ἐν μικρᾷ ἐκτάσει εὑρέθησαν κέραμοι καὶ θραύσματα ἀγγείων καλῶν χρόνων, ἐν οἷς καί τινα ἀγγείων ἐρυθρομόρφων· ἀλλ᾽ οὐδὲν ἀπεκαλύφθη ἀρχαίου κτίσματος λείψανον.

Β'. Ὥραν περίπου μακρὰν τῆς Θωκνίας μεταξὺ τοῦ κατὰ τὸν Ἀλφειὸν *Βάθους*, οὗ ἡ θέσις ἀκριβῶς προσδιοριστή, τῆς νῦν ἔτι περιοδικῆς πηγῆς *Ὀλυμπιάδος* καὶ τοῦ χωρίου Μαυριῶν ἐκτεταμένα ἐρείπια (κατὰ τὴν θέσιν μάλιστα Ἁρμακάδια καὶ τὰ πέριξ) δηλοῦσι τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας *Τραπεζοῦντος*, ἀναμφισβητήτως αὐτόθι κειμένης κατὰ τὴν παρὰ Παυσανίᾳ περιγραφὴν τῶν τόπων (Η' 29). Βραχεῖα σκαφὴ πολλῶν κτισμάτων τὰ θεμέλια ἀπεκάλυψε, δι' ἀργῶν λίθων καὶ ἁπλοῦ πηλοῦ ἐκτισμένα, μεταξὺ δὲ αὐτῶν πλῆθος θραυσμάτων ἀγγείων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἀνηκόντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς χρόνους ἑλληνικοὺς οὐ λίαν μεμακρυσμένους. Ἰδιαιτέρως ἄξιον σημειώσεως ὅτι τὰ θεμέλια τῶν αὐτόθι οἰκοδομημάτων ἦσαν ἐκτισμένα ἐπὶ γαιώδους ὅλως ἐδάφους, ἀσταθοῦς, εὐδιαρρήκτου, ὡς καὶ τοῦ νῦν ἀμέσως ὑπερκειμένου χωρίου Κυπαρισσίων, ἐπανειλημμένως ὑποστάντος καταστροφὰς ἐκ σεισμῶν. Οὕτω δὲ φαίνεται ἑρμηνευόμενος ὁ μῦθος, καθ' ὃν ἐν τῇ ἀρκαδικῇ Τραπεζοῦντι ὁ Ζεὺς ἀνέτρεψε τὴν τράπεζαν τοῦ Λυκάονος, παραθέντος αὐτῷ πρὸς ἑστίασιν ἀνθρωπίνους σάρκας.

Γ'. Οὐ μακρὰν τῆς Τραπεζοῦντος, παρὰ τὴν διασφάγα δι' ἧς ῥέων ὁ Ἀλφειὸς μετὰ κοίτης βαθείας καὶ κρημνώδους, καταλείπει τὴν λεκάνην τῆς Μεγαλοπόλεως φερόμενος κατωτέρω, κεῖται τὸ *Βάθος* (νῦν Χούνη) χῶρος ἱερὸς τῶν Μεγάλων θεῶν, αἷς οἱ Ἀρκάδες καὶ ἐπὶ Παυσανίου ἔτι ἦγον ἑορτὴν κατὰ τριετίαν. Μικρὰ αὐτόθι σκαφὴ ἀπεκάλυψε τὰ ἐξ ἀργῶν λίθων θεμέλια μικρῶν οἰκοδομῶν συναφῶν τῇ λατρείᾳ καὶ πληθὺν ἀφιερωμάτων, κυρίως πηλίνων. Ἐκ τῶν εὑρημάτων τούτων τὰ πλεῖστά εἰσι μικρὰ ἀναθηματικὰ ἀγγεῖα ποικίλων σχημάτων καὶ ὅλως ἄκοσμα· εὑρέθησαν δὲ προσέτι πολλὰ πήλινα εἰδώλια τῶν αὐτόθι λατρευομένων θεοτήτων, ἐλάχιστα μὲν πανάρχαια, τὰ πλεῖστα δὲ τῶν μετέπειτα χρόνων, παρεμφέροντα ἐν γένει

πρὸς τὰ τοῦ Ἀργείου Ἡραίου καὶ τοῦ ἐν Ἀρκαδίᾳ Ἁγίου Σώστη. Ἐκ τῶν ἄλλων πηλίνων εὑρημάτων σημειωτέα ἰδίᾳ τεμάχια μεγάλου πηλίνου ἀγάλματος (πούς, μέρος ἱματίου), ἀγγεῖον δίκην ὑποδεδεμένου ποδός, δύο πολύφωτοι λύχνοι καὶ μικροὶ πήλινοι χοῖροι· ἐκ δὲ τῶν μεταλλίνων μικρὸν χαλκοῦν ἀγαλμάτιον τῆς ἐκεῖ λατρευομένης Μεγάλης θεᾶς καὶ δύο μικροὶ χαλκοῖ χοῖροι (1).

Δ΄. Ἐκ τῶν ἐν τῇ δυτικῇ λεκάνῃ τῆς Μεγαλοπόλεως τύμβων ἀνεσκάψαμεν τέσσαρας (κατὰ τὰς θέσεις: Πουρναράκια, Κωστῆ ῥάχι καὶ Λυγιά). Οἱ τύμβοι οὗτοι διαφέρουσι λίαν ἀλλήλων. Ἄλλοι μὲν μόλις χθαμαλὸν ἔπαρμα ἀποτελοῦσιν ὑπὲρ τὸ λοιπὸν ἔδαφος, ἄλλοι δὲ σπανιώτερον λόφον ἱκανῶς ὑψηλὸν μετ' ἀποτόμων κλιτύων, οἷον ὁ τῆς Λυγιᾶς. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τύμβου σπανιώτερον μὲν ὑπάρχουσιν ὀστεῶνες, ἐν οἷς συνελέγοντο τὰ ὀστᾶ ἐκ τῶν ἀρχαίων τάφων (Πουρναράκια), συνηθέστερον δὲ τάφοι ἐπιμήκεις κατεσκευασμένοι διὰ πολλῶν ἀκατεργάστων ὀρθίων πλακῶν, ἐμπεπηγμένων εἰς τὸ ἔδαφος καὶ διὰ πλειόνων πλακῶν κεκαλυμμένοι, ἐνέχοντες δὲ ἕκαστος ἕνα ἢ πλείονας νεκροὺς ταφέντας διαδοχικῶς. Ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν πλειόνων τύμβων τοιχία ἐκ μεγάλων ἀργῶν λίθων ἐκσημαίνουσι τὴν θέσιν τῶν ὀστεώνων ἢ τῶν τάφων. Ἐν ἑνὶ τύμβῳ (Κωστῆ ῥάχι) εὕρομεν τρεῖς ἀλλήλοις ἐπικειμένους τάφους· ἐν δυσὶ δὲ (Πουρναράκια, Λυγιὰ) τάφους κατὰ τοὺς πρόποδας τῶν τύμβων, δι' ἀκατεργάστων πλακῶν ἢ κεράμων (Πουρναράκια) κατεσκευασμένους, ἀνὰ ἕνα ἐγκλείοντας νεκρόν. Οἱ νεκροὶ συχνάκις εἰσὶν ὅλως ἐστερημένοι κτερισμάτων· ἀξιόλογος δὲ εἰς κτερίσματα ὅσον οὐ-

(1) Παρεμφερῆ καθόλου εὑρήματα παρέσχεν ὀλιγοήμερος σκαφὴ μέρους τοῦ ἱεροῦ τούτου χώρου, πρὸ δεκαπενταετίας περίπου γενομένη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων A. G. Bather καὶ V. W. Yorke, οὐδὲν ὅμως οἰκοδομήματος λείψανον ἀποκαλύψασα (The Journal of Hellenic Studies, XIII, 1892-3 σ 227 κέ.).

δεὶς ἄχρι τοῦδε ἀνασκαφεὶς ἀρκαδικὸς τύμβος ἦν ὁ κατὰ τὴν θέσιν Πουρναράκια, παρασχὼν πλὴν τινων χαλκῶν πολλὰ πήλινα κτερίσματα, ἐν οἷς γραπτὸν ἀμφορέα καὶ ἐρυθρόμορφα ἀγγεῖα εἰς τεμάχια.

Περὶ τῶν εὑρημάτων τούτων, οὔπω καθαρθέντων καὶ συγκολληθέντων, ἀδυνατοῦμεν νὰ διατρίψωμεν λεπτομερέστερον ἐνταῦθα.

ΚΛΩΝ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΙΝ ΤΟΥ ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1907

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐξηκολούθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ Ἐρεχθείου καὶ ἐγένοντο,

Α') αἱ ἀναγκαῖαι ἐπισκευαὶ πρὸς στερέωσιν καὶ συμπλήρωσιν κατὰ τὸ δυνατὸν τῆς ἀνατολικῆς προστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου.

Πρὸς τοῦτο ἐξετελέσθησαν τὰ ἑξῆς·

1). Ἐξήχθησαν ἐκ τῆς προτέρας αὐτῶν θέσεως τὰ ἐπιστύλια τῆς προστάσεως ταύτης, ὅπως συγκολληθῶσι τὰ ἑτοιμόῤῥοπα κιονόκρανα τῶν κιόνων, προστεθῶσιν εἰς ταῦτα τεμάχιά τινα σῳζόμενα ἐν τῷ Μουσείῳ, τοποθετηθῇ εἰς τὴν θέσιν του ὁ γωνιαῖος ΑΜ κίων, καὶ συγκολληθῇ ἡ ἀνευρεθεῖσα γωνία τοῦ πρώτου ἐπιστυλίου. Μετὰ δὲ τὰς ἐργασίας ταύτας ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰς ἁρμοζούσας αὐτῶν θέσεις τὰ ἐπιστύλια ταῦτα.

2). Ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις ἡ ἐξ

ἐλευσινίου λίθου ζωφόρος, ἧς τινὰ μὲν τεμάχια ἐσῴζοντο κατὰ χώραν, τινὰ δὲ ἔκειντο χαμαί.

3). Ἐτοποθετήθησαν πάντα τὰ ἀνευρεθέντα τεμάχια τοῦ ὑπερκειμένου γείσου. Τὸ πρὸς τὴν ΑΜ γωνίαν τεμάχιον τούτου, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐφθαρμένου, ἠναγκάσθημεν νὰ συμπληρώσωμεν διὰ νέου μαρμάρου, ὅπως ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν δώσωμεν εἰς τοῦτο τὸ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων γόμφων ἐνδεδειγμένον αὐτοῦ μῆκος, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ὅπως συγκολλήσωμεν ἐπὶ τούτου διάφορα ἀνευρεθέντα ἀρχαῖα τεμάχια, τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς δύναταί τις ν᾽ ἀποδώσῃ εἰς αὐτό.

Ἐπὶ τοῦ γείσου τούτου ἐτοποθετήθη καὶ ἡ σῳζομένη ἀπαρχὴ τοῦ ἀετώματος.

Πάντα τὰ τοποθετηθέντα τεμάχια συνεδέθησαν καταλλήλως διὰ σιδηρῶν γόμφων καὶ συνδέσμων μετὰ μολύβδου καὶ σιμέντου Ἐπίσης δὲ διὰ λιθοκόλλας καὶ χαλκοῦ ἐστερεώθησαν διάφοροι ἀποσχίδες τῶν κιόνων.

Β) Ἀνῳκοδομήθη τὸ πλεῖστον τοῦ μεσημβρινοῦ τοίχου τοῦ Ἐρεχθείου μέχρι τῆς ἐπικρανίτιδος συμπεριλαμβανομένης.

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ταύτης ἠναγκάσθημεν νὰ κατεδαφίσωμεν καὶ ἀνεγείρωμεν ἐκ νέου ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν ΑΜ παραστάδα, καθόσον, τοῦτο μέν, τινὲς τῶν λίθων ταύτης δὲν εὑρίσκοντο εἰς τὴν κανονικὴν αὐτῶν θέσιν, τοῦτο δέ, ἀνευρόντες πάντα σχεδὸν τὰ ἐλλείποντα μέρη τῶν γωνιαίων λίθων, ἠδυνήθημεν νὰ συμπληρώσωμεν αὐτούς.

Ἐκ τῶν ἀπαιτουμένων λίθων πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ μεσημβρινοῦ τούτου τοίχου ἠδυνήθημεν ν᾽ ἀνεύρωμεν ἀρκετούς, ἄλλους μὲν πλήρεις, ἄλλους δὲ εἰς τεμάχια, τοὺς τελευταίους δὲ τούτους συνεπληρώσαμεν δι᾽ ἄλλων τεμαχίων προσαρμοζομένων ἢ διὰ νέων ὅλως μαρμάρων.

Ἕνεκα τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν εὑρίσκοντο οἱ λίθοι οὗτοι ἰδίως κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν πλευράν, δὲν ἠδυ-

νήθημεν νὰ καθορίσωμεν τὸ ἀκριβὲς αὐτῶν πάχος καὶ νὰ τοποθετήσωμεν ἐπομένως αὐτοὺς εἰς τὰς οἰκείας σειράς, διότι ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῶν πλευρὰ εἶνε ἐντελῶς βεβλαμμένη ἐκ ταῦ πυρός, εἰς ὃ πιθανώτατα ὀφείλεται καὶ ἡ κατερείπωσις τοῦ μνημείου.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὑπάρχων ἀριθμὸς τῶν λίθων τῶν ἀνηκόντων πράγματι εἰς τὸν μεσημβρινὸν τοῖχον δὲν ἦτο ἐπαρκής, ὅπως συμπληρώσωμεν αὐτόν, ἐχρησιμοποιήσαμεν περὶ τοὺς δέκα λίθους ἀνήκοντας εἰς τὸν βόρειον τοῖχον καὶ ἐῤῥιμμένους τῇδε κἀκεῖσε. Οἱ λίθοι οὗτοι διακρίνονται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν ἔχει διαβρωθῇ ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἐπηρείας κατ' ἴδιόν τινα τρόπον.

Ἐχρησιμοποιήσαμεν δὲ τοὺς λίθους τούτους καθόσον ἐνομίσαμεν προτιμότερον νὰ συμπληρώσωμεν τὸν μεσημβρινὸν τοῖχον μᾶλλον ἢ ν' ἀφήσωμεν καὶ τοῦτον ἡμιτελῆ· ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τοῦ βορείου τοίχου ἐλλείπει τόσον μέγας ἀριθμὸς λίθων, ὥστε καὶ οἱ παρ' ἡμῶν ἐξευρεθέντες λίθοι, περὶ ὧν ὁ λόγος ἀνωτέρω, καὶ ἂν ἤθελον προσαρμοσθῇ εἰς τὴν οἰκείαν αὐτῶν θέσιν, ἐλάχιστα ἤθελον συντελέσει εἰς τὴν ἀναστήλωσιν αὐτοῦ.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς ὅλης σειρᾶς τῆς ἐπικρανίτιδος ἀνεύρομεν εὐτυχῶς πλεῖστα ὅσα τεμάχια, ἅτινα συνδυασθέντα κατὰ τὸ ἐφικτὸν καὶ συγκολληθέντα πρὸς ἄλληλα ἀπετέλεσαν σχεδὸν τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν λίθων. Καὶ τῆς σειρᾶς ταύτης πάντες οἱ λίθοι συνεδέθησαν διὰ γόμφων καὶ συνδέσμων σιδηρῶν μετὰ μολύβδου ἢ σιμέντου.

Κατὰ τὴν ἐργασίαν ἀνευρέθησαν λίθοι τινὲς τῆς ΒΑ παραστάδος τῆς ἀνατολικῆς προστάσεως, καὶ ἰδίως οἱ λίθοι τῆς βάσεως τῆς παραστάδος ταύτης, καθόσον ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1832 γενομένη ἀναστήλωσις τῆς γωνίας ταύτης δὲν ἐγένετο μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἐξελέγξεως καὶ μελέτης τῶν χρησιμοποιηθέντων λίθων.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ Ἐρεχθείου ὑπολείπεται ἡ ἐπισκευὴ τῆς προστάσεως τῶν Καρυατίδων, συγκολλωμένων μὲν καὶ στερεουμένων τῶν σῳζομένων Κορῶν, ὧν αἱ πλεῖσται μεγάλας βλάβας ὑπέστησαν ἐκ τῆς ἀτελοῦς ἐργασίας τῆς γενομένης κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἀναστήλωσιν (1832-1840), ἀνατοποθετουμένου δὲ τοῦ ἀνευρεθέντος ἀρχαίου ἐπιστυλίου ἀντὶ τοῦ νῦν ὑπάρχοντος νεωτέρου, ὡς καὶ τοῦ ἐλλείποντος φατνώματος, ὅπερ ὁλόκληρον σχεδὸν ἀνευρέθη καὶ συνεκολλήθη ἤδη.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ Κόραι, ὡς προείπομεν, πολλὰς βλάβας δεικνύουσιν, ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ φέρωσι τὸ ὑπερκείμενον βάρος, δι' ὃ ἐσκέφθημεν νὰ ἐνεργήσωμεν τὴν ἀναστήλωσιν κατὰ τρόπον ὥστε ν' ἀπαλλάξωμεν αὐτὰς τοῦ φορτίου αὐτῶν, καὶ νὰ μεταφέρωμεν τοῦτο ἐπὶ τριῶν σιδηρῶν στύλων ἀντὶ τῶν ὑπαρχόντων δύο.

Ἐπισυνάπτω τέσσαρας εἰκόνας, αἵτινες σαφηνίζουσι τὰς γενομένας ἐργασίας, ἐπιδεικνυομένου τοῦ μέρους τούτου τοῦ Ἐρεχθείου ὡς ἦτο πρὸ τῶν ἔργων τούτων καὶ μετὰ τὴν τέλεσιν αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Ἰανουαρίου 1908.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἔργων Νομομηχανικὸς
Ν. Μ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΜΥΣΤΡΑ ΚΑΙ ΔΑΦΝΙΟΥ

Α΄.

Ἡ μεσαιωνικὴ πόλις τοῦ Μυστρᾶ, ἡ περιλάλητος πρωτεύουσα τοῦ δεσποτάτου τῶν Παλαιολόγων, κατέστη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀντικείμενον μερίμνης ἐνδελεχοῦς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ἡ ἐπιστημονικὴ συντήρησις καὶ ἀναστήλωσις τῶν μνημείων τοῦ Μυστρᾶ, καὶ ἀρχιτεκτονικῶν καὶ γραφικῶν, ἡ εὐπρέπεια τῆς ὅλης βυζαντινῆς πόλεως, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀνελλιπῶς καὶ συντόνως μέχρις ἀποπερατώσεως τοῦ μεγάλου καὶ πολυδαπάνου ἔργου.

Ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου ἤρχισαν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐποπτείαν μου, αἱ συστηματικαὶ ἐργασίαι, ἀρκετὰ δὲ μνημεῖα ὑπεστηρίχθησαν ἐκ τῶν ἐχόντων τὴν μᾶλλον ἐπείγουσαν ἀνάγκην συντηρήσεως.

Ἡ προσοχὴ τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας ἐστράφη εὐθὺς ἀμέσως εἰς τὸν παλαιότερον βυζαντινὸν ναὸν τοῦ Μυστρᾶ, τὸν *Ἅγιον Θεόδωρον*. Ὁ κομψὸς ναὸς οὗτος ἀνηγέρθη κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΓ΄ ἑκ. ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου καὶ πρωτοσυγκέλλου Παχωμίου, ὁ ὁποῖος ὀλίγον κατόπιν ἔκτισε καὶ τὴν μονὴν τῆς *Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας* σήμερον *Ἀφεντικοῦ*. Ὁ *Ἅγιος Θεόδωρος* ὑπῆρξε λοιπὸν ἐκ τῶν πρώτων κτισμάτων, βεβαίως δ' ὁ πρῶτος ναός, τὸν ὁποῖον ἵδρυσαν οἱ Βυζαντινοὶ εὐθὺς ὡς παρέλαβον ἀπὸ τῶν Φράγκων τὸ κάστρον τοῦ Μυστρᾶ καὶ ἤρχισαν νὰ συνοικίζωσι καὶ νὰ ἱδρύωσι τὴν βυζαντινὴν πόλιν.

Ὁ ἀρχιτεκτονικὸς ῥυθμὸς τοῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Θεοδώρου*, διακρινόμενος διὰ τὸν παμμεγέθη τροῦλλον, κατέχοντα ὅλον τὸ κεντρικὸν τετράγωνον τοῦ ναοῦ, εἶναι ἰδιότυπος, εἰς ὀλίγα ἐν Ἑλλάδι περισωθεὶς ὑποδείγματα: τὸν *Ἅγιον Νικόδημον* τῶν Ἀθηνῶν, τὸν ναὸν τοῦ *Δαφνίου* τῆς Ἀττικῆς, τὸν *Ὅσιον Λουκᾶν* τῆς Φωκίδος, τὴν *Ἁγίαν Σοφίαν* τῆς Μονεμβασίας.

Τῆς γραφικῆς διακοσμήσεως τοῦ *Ἁγ. Θεοδώρου* ὀλίγα, καλλίστης ὅμως τέχνης, μνημεῖα περιεσώθησαν, καὶ εἰς τὸν κυρίως ναὸν καὶ εἰς τὰ περιβάλλοντα αὐτὸν παρεκκλήσια.

Δεινὴ δὲ ἦτο ἡ ἐρείπωσις τοῦ μνημείου. Μικρά τις ἐργασία ὑποστηρίξεως εἶχε γείνει ἄλλοτε, καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ εἰς ἄλλας τινὰς ἐκκλησίας, τῇ ὑποδείξει τοῦ ἀπὸ ἐτῶν καταστήσαντος ἀντικείμενον μελέτης λεπτομεροῦς τὰ μνημεῖα τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐρειπιῶνος Γάλλου βυζαντινολόγου κ. Γ. Μιλλέ. Δύο στῆλαι, ἀντὶ τῶν ἄλλοτε κιόνων, εἶχον συγκρατήσει τὸ Δ. σκέλος τοῦ σταυροῦ. Πάντα τὰ ἄλλα εἶχον καταρρεύσει, πλὴν τοῦ κεντρικοῦ τετραγώνου τοῦ ναοῦ. Ἀσκεπὲς δὲ ἦτο καὶ τοῦτο καὶ τὸ περικαλύπτον αὐτὸ τύμπανον. Ὁ μέγας ἐπὶ τοῦ περικόμψου, σεσαθρωμένου ἤδη, τυμπάνου στηριζόμενος τροῦλλος εἶχε καταπέσει. Ἔχαινε δὲ τὸ τύμπανον διὰ δύο εὐρυτάτων ῥωγμῶν, αἱ ὁποῖαι εἶχον συντελέσει ὥστε νὰ παρασυρθῶσι καὶ τὰ πρὸς αὐτὰς παρακείμενα μέρη αὐτοῦ. Τὰ παρασυρθέντα ταῦτα τμήματα ἐστηρίζοντο μόνον εἰς μίαν λεπτὴν σειρὰν πλίνθων, ἡ ὁποία, μόλις συγκρατουμένη, εἶχεν ἀπομείνει ἄνω τῶν ῥωγμῶν. Ἐὰν μικρὸν ἐσαλεύετο ὁ ναὸς εἴτε ὑπὸ βροχῶν καὶ ἀνέμων ἐβλάπτετο τὸ τύμπανον,— ὅλον τὸ ὡραῖον τοῦτο ἀρχιτεκτόνημα ἤθελε καταρρεύσει ἐπὶ τῶν ἠρειπωμένων ἤδη καμαρῶν.

Τῆς Β. καὶ Ν. καμάρας ἐσώζοντο μόνον τὰ κατώτατα μέρη, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν γενέσεις αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ τὰς καμάρας ὑποβαστάζοντες τοῖχοι, καὶ αὐτοὶ ἦσαν σαθροί. Κατηρειποῦντο δ' ὁσημέραι πάντες οἱ τοῖχοι, μάλιστα δὲ ὁ τοῦ ἱεροῦ κάλλιστος, ὁ ἐκτισμένος κατὰ τὸν κλασσικὸν βυζαντινὸν τρόπον τῆς οἰκοδομίας, κατὰ τὸ ὁποῖον πώρινοι λίθοι εἰς σειρὰς ἰσοδόμους ἐναλλάσσουσι μετὰ πλίνθων.

Δίλοβα καὶ μονόλοβα παράθυρα πλαισιούμενα διὰ ποικιλοτρόπων ἐκ λίθου διακοσμήσεων, διάζωμα μαρμάρινον καὶ ἄλλα ἐξ ὀδοντωτῶν πλίνθων, τὰ πάντα ἤδη κατηρειπωμένα, ἐποίκιλλον χαριέστατα τὴν πρόσοψιν τοῦ ἱεροῦ.

Ὁ ναὸς τοῦ *Ἁγ. Θεοδώρου*, ὡς καὶ ὁ τοῦ *Δαφνίου* καὶ τοῦ *Ὁσ. Λουκᾶ*, ἔχει δύο νάρθηκας. Ὁ εἷς ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ διαγράμματος τοῦ ναοῦ. Ὁ ἕτερος, τὸν ὁποῖον θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν ἐξωνάρθηκα, προσετέθη πιθανῶς μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἄλλου ναοῦ, ὅτε ἐφάνη ἀνεπαρκὴς ὁ χῶρος τοῦ κυρίου νάρθηκος.

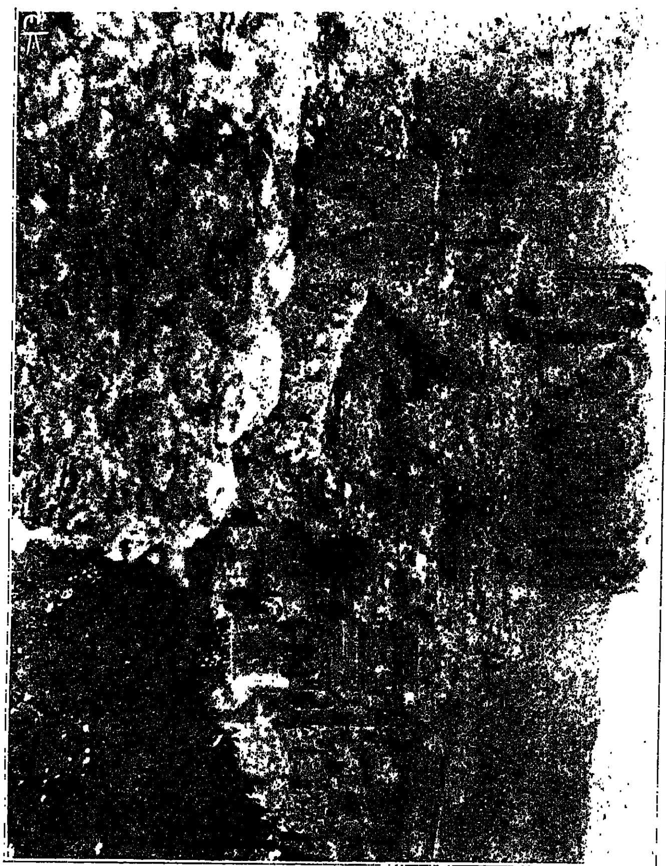
Ὁ ἐξωνάρθηξ οὗτος ἦτο τελείως κατεστραμμένος Ἡ κάθετος πρὸς τὸν κυρίως ἄξονα τοῦ ναοῦ καμάρα, ἡ ἀπὸ Β. πρὸς Ν. διήκουσα, εἶχε καταπέσει καὶ πληρώσει αὐτὸν χώματος καὶ ἄλλης ὕλης μέχρι δύο μέτρων ἄνω τοῦ ἐδάφους τοῦ ἄλλου ναοῦ. Εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ἐξωνάρθηκος τούτου εἶναι παρατετειχισμένοι καταρρέοντες ἤδη πυργίσκοι μὲ δύο ὀρόφους. Ὁ κάτω ἦτο παρεκκλήσιον, ὁ ἄνω δωμάτια τῆς μονῆς, πιθανῶς θησαυροφυλάκιον ἢ καὶ βιβλιοθήκη.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὗρον τὸν ναὸν τοῦ *Ἁγίου Θεοδώρου* κατὰ τὴν εἰς Μυστρᾶν μετάβασίν μου πρὸς ἔναρξιν τῶν συστηματικῶν ἐργασιῶν τῆς διασώσεως τῶν μνημείων αὐτοῦ (εἰκ. 1).

Μετὰ προσεκτικὴν ἔρευναν περὶ τῆς καταστάσεως καὶ

ἀξίας τῶν μνημείων τοῦ Μυστρᾶ δὲν ἐδίστασα ν' ἀποφασίσω τὴν ἔναρξιν ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγ. Θεοδώρου*.

Ὁ σπάνιος καὶ κομψὸς ἀρχιτεκτονικὸς ῥυθμὸς τοῦ ναοῦ, τὰ κάλλιστα λείψανα ζωγραφικῆς, ἡ παλαιότης τοῦ μνη-

Εἰκὼν 1

μείου, τὸ μέγεθος τῆς ἐρειπώσεως καὶ ὁ ἐπικρεμάμενος κίνδυνος,— τὰ πάντα ἐπέβαλλον τὴν ἄμεσον συντήρησιν τοῦ ναοῦ.

Ἡ διάσωσις τοῦ μνημείου ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ

παρὰ διὰ τῆς συμπληρώσεως τῶν ἐλλειπόντων μερῶν τῆς οἰκοδομῆς. Εἰς τὰς ἐργασίας συντηρήσεως τῶν μνημείων κυρία φροντὶς πρέπει νὰ εἶναι ἡ ὅσον ἔνεστι ἀσφαλεστέρα ὑποστήριξις αὐτοῦ τούτου τοῦ ὑπάρχοντος. Εἰς τὰ μεσαιωνικὰ ὅμως μνημεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι διὰ μαρμάρων ᾠκοδομημένα, ὅπως τὰ ἀρχαῖα, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἡ τοιχοποιΐα ἐξακολουθεῖ ὁσημέραι κατερειπουμένη, πολλάκις δὲν ὑπάρχει ἄλλος καλύτερος τρόπος ὑποστηρίξεως, ὅταν εἶναι μεγάλη ἡ ἐρείπωσις, ἢ ὁ τῆς συμπληρώσεως. Οὕτως ἐρχόμεθα εἰς ἐπιβεβλημένην, τοὐλάχιστον κατὰ μέρος, ἀνέγερσιν καὶ ἀναστήλωσιν τοῦ μνημείου.

Κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην τῆς ἀναστηλώσεως ὁδηγόν μου εἶχον πᾶν ἴχνος παλαιὸν ἀρχιτεκτονικὸν ἢ διακοσμητικόν, κατὰ τὸ ὁποῖον συνετελεῖτο ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἐλλείποντος μέρους. Ὅπου δὲ τὸ ἴχνος τοῦτο ἦτο ἀβέβαιον, τότε ὑλικὸν πρὸς ἀναπαράστασιν μοὶ παρεῖχον αὐτὰ ταῦτα τὰ μνημεῖα τοῦ Μυστρᾶ, Μουσείου πλουσίου καὶ πρωτο τύπου τῆς βυζαντινῆς οἰκοδομίας καὶ τέχνης.

Μετ' εὐλαβείας δὲ συνετήρουν, εἰς ἣν θέσιν εὕρισκον πᾶν ἴχνος τοιοῦτον, ὡς τεκμήριον (documentum) ἀρχαιολογικὸν καὶ ἱστορικόν. Ἡ ἀναπαράστασις ἐπροσπάθησα νὰ εἶναι πιστή, δὲν ὑπερέβαλλον ὅμως μέχρι τοσούτου, ὥστε νὰ ὑποκατασταθῇ ἡ νεωτέρα ἐργασία πρὸς τὰ περισωθέντα τῆς παλαιᾶς οἰκοδομίας λείψανα.

Πρώτην ἀνεκτίσαμεν τὴν ἠρειπωμένην ὡραίαν πρόσοψιν τοῦ ἁγίου Βήματος. Οἱ ἐλλείποντες δόμοι τῶν πωρίνων λίθων συνεπληρώθησαν, εἰς τὸ μεταξὺ δ' αὐτῶν ἐτοποθετήθησαν πλίνθοι κάθετοι, κατὰ γραμμὴν δ' ὁριζόντιον ἐχώρισαν ἄλλαι πλίνθοι τὰς ἰσοδόμους σειρὰς τῶν πώρων.

Οἱ Βυζαντινοὶ συνήθιζον νὰ περισφίγγωσι τοὺς λίθους ἢ πώρους τῆς τοιχοδομίας διὰ παχείας αὔλακος ἐξ ἀμμο-

κονίας, ἀφ' ἑνὸς πρὸς στερεότητα καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς χάριν. Τὸ πάχος δὲ τῆς ἀμμοκονίας ἦτο γενικῶς μεγαλύτερον τοῦ πάχους τῆς πλίνθου, τῆς κειμένης εἰς τὸ μέσον τῆς αὔλακος ταύτης. Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς βυζαντινῆς τοιχοδομίας μιμούμεθα κατὰ πᾶσαν ἐργασίαν ἀνεγέρσεως μεσαιωνικῶν μνημείων.

Πιστὴ ὁμοίως ἀναπαράστασις ἔγεινε καὶ πάντων τῶν κεραμοπλαστικῶν κοσμημάτων καὶ διαζωμάτων τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τοῦ ἱεροῦ. Ἓξ σειραὶ ὀδοντωτοῦ διὰ πλίνθων κοσμήματος διέθεον τὸν τοῖχον καὶ περιεζώννυον τινές, εἰς τὸ ἄνω μέρος, τὰ παράθυρα, τὰ ὁποῖα πάλιν ἐπλαισιοῦντο δι' ἄλλων ἐκ πλίνθων ἐπίσης πλαισίων.

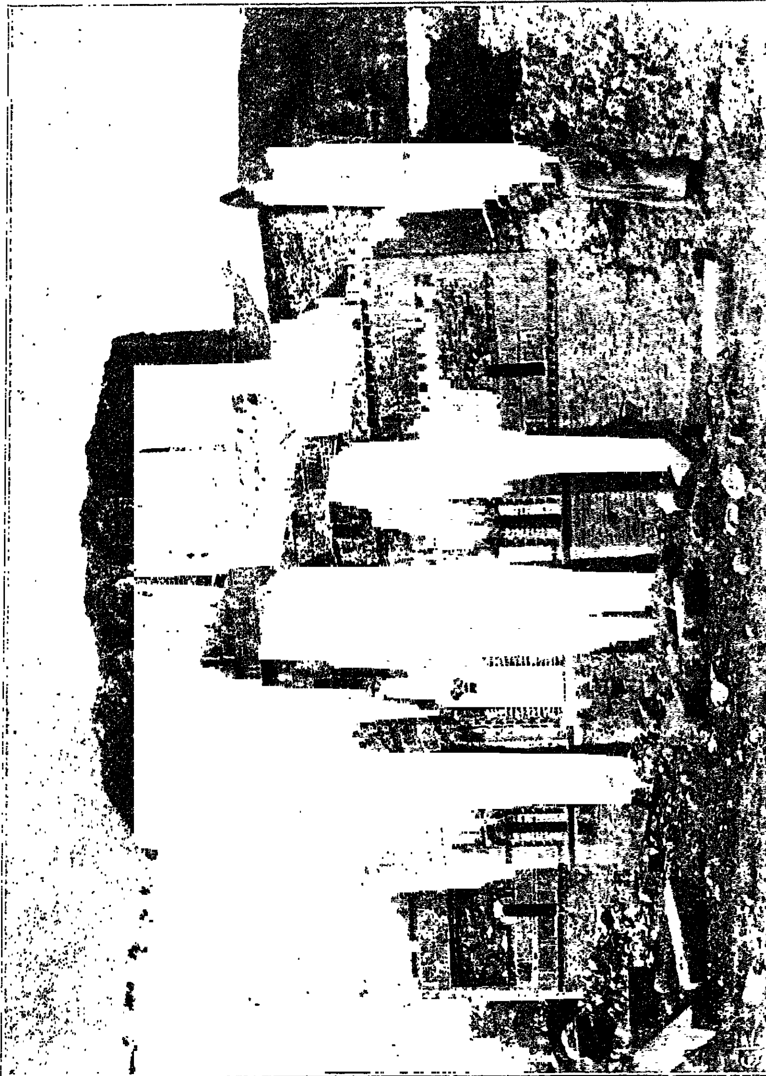
Ἡ στέγη τοῦ ἱεροῦ ἦτο κατεστραμμένη, φυτὰ δ' ἐφύοντο ἐπ' αὐτῆς, ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων στεγῶν τοῦ ναοῦ. Ἐπιμελῶς ἐξετάσας αὐτήν, ὡς καὶ ἰχνογράφημα τοῦ Γάλλου ἀρχιτέκτονος Couchaud πρὸ ἑβδομηκονταετίας περίπου ἐπισκεφθέντος τὸν Μυστρᾶν, ἐπείσθην, ὅτι ἡ στέγη τῆς ὅλης Α. προσόψεως τοῦ ναοῦ ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν ἀλλεπαλλήλων τμημάτων, τῶν δύο ἀμφοτέρωθεν ἐπικλινῶν, τοῦ μεσαίου ἀμφικλινοῦς. Ὑπὸ τὸ γείσωμα τῆς στέγης ἐφιλοτεχνήθη ὀδοντωτὸν κόσμημα ἐκ πλίνθων, ὁποῖον ποικίλλει πάντα τὰ βυζαντινὰ στεγάσματα.

Τὰ παράθυρα τοῦ ἱεροῦ ἐστηρίζοντο ἐπὶ μαρμαρίνου διαζώματος, τοῦ ὁποίου εὕρομεν ἐλάχιστον ἴχνος. Συμφώνως πρὸς τοῦτο ἐτοποθετήθη καὶ πάλιν ἐκ λίθου πωρίνου ὁλόκληρον τὸ διάζωμα.

Οὕτως ἀνεστηλώθη ἐν τῇ βυζαντινῇ ἀρχαϊκῇ μορφῇ αὐτῆς ἡ πρόσοψις τοῦ ἱεροῦ (εἰκὼν 2).

Συγχρόνως δὲ προεβαίνομεν εἰς τὴν ἐκχωμάτωσιν τοῦ ἐξωνάρθηκος καὶ τῶν πέριξ τοῦ ναοῦ. Κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην εὕρομεν πολλοὺς τάφους πλήρεις ὀστῶν, ἕνα εἰς τὸ μέσον τοῦ ἐξωνάρθηκος, καὶ σειρὰν τάφων παρατετειχισμέ-

νων εἰς τὴν Ν. πλευρὰν τοῦ ναοῦ. Εἰς ἓν δέ, τὸ ΝΔ. τῶν παρὰ τὸν ἐξωνάρθηκα ἐκχωματωθέντων παρεκκλησίων εὑ-

Εἰκὼν 2

ρέθη λάρναξ σεσυλημένη, καὶ ἀξιόλογος τοιχογραφία παριστάνουσα τὴν Ὑπαπαντήν. Συμπληρώσαντες δὲ τὴν τοιχο-

ποίαν συνεκρατήσαμεν τὸν ἐξωτερικὸν τοῖχον τοῦ ἐξωνάρθηκος καὶ τοὺς καταρρέοντας παρατετειχισμένους πυργίσκους.

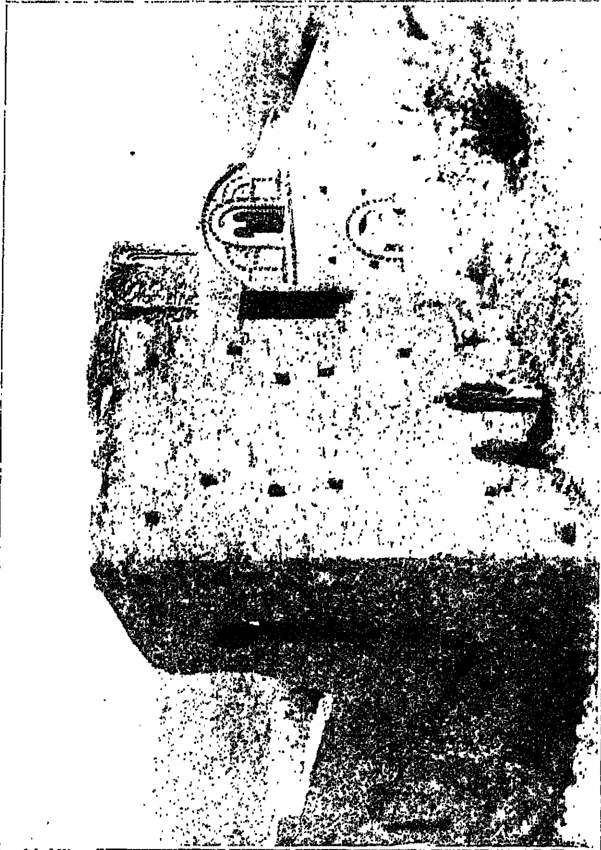
Οἱ σαθροὶ καὶ ἐρειπούμενοι τοῖχοι τοῦ ναοῦ, Β. καὶ Ν. ὑπεστηρίχθησαν, αἱ στέγαι συνεπληρώθησαν, καὶ ἀνηγέρθησαν αἱ καταπεπτωκυῖαι Β. καὶ Ν. καμάραι. Εἰς τὰ ἄκρα δ' αὐτῶν ἐφιλοτεχνήθησαν τὰ κρημνισμένα κομψὰ δίλοβα παράθυρα, ὡς καὶ τὸ ὑπεράνω τοῦ νάρθηκος. Ὑπ' αὐτὰ ἐτέθη τὸ διάζωμα πάλιν ἐκ πωρίνου λίθου κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον, ἀλλ' ἄνευ τῆς διακοσμήσεως, τὴν ὁποίαν εἶχε μικρὸν κατὰ χώραν σωζόμενον τεμάχιον. Τὰ ἀπομείναντα ἴχνη τῶν παλαιῶν παραθύρων, ἐλάχιστον τμῆμα παλαιοῦ κιονίσκου εἰς τὸ Δ. παράθυρον, ἡ μελέτη ἄλλων διλόβων παραθύρων, τὰ ὁποῖα κοσμοῦσι τοὺς ναοὺς τοῦ Μυστρᾶ, ὡδήγησαν ἡμᾶς εἰς τὴν πλήρη αὐτῶν ἀναπαράστασιν (εἰκὼν 3).

Οὕτω πᾶσα ἐργασία στερεώσεως ἐξετελέσθη καὶ ὁ ἄξιος λόγου ναὸς τοῦ *Ἁγ. Θεοδώρου*, διασωθεὶς ἤδη ἐκ τῆς ἐρειπώσεως, ἀνεστηλώθη μέχρι τοῦ τρούλλου. Ἤδη δὲν απομένει ἄλλο εἰ μὴ ἡ συμπλήρωσις τοῦ περικαλλοῦς τυμπάνου, ἂν μὴ καὶ ἡ ἀνέγερσις τοῦ τρούλλου, ἵνα τὸ κομψὸν μνημεῖον καταστῇ τέλειον ὑπόδειγμα βυζαντινοῦ ναοῦ τῆς ιγ' ἑκ. καὶ τοῦ τοιούτου ἰδιοτύπου ἀρχιτεκτονικοῦ ῥυθμοῦ.

Ὡς κέντρον ἐργασίας λαμβάνων ἓν ἐκ τῶν σημαντικῶν μνημείων τοῦ Μυστρᾶ ἐκτελῶ συγχρόνως καὶ ἄλλας δευτερευούσας ἐργασίας ὑποστηρίξεως μνημείων ὀλιγωτέρας ἀξίας ἢ καὶ ἀξίων λόγου ἀλλὰ μικροτέρων.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ μνημονεύσω τὴν ὑποστήριξιν καὶ ἀνέγερσιν ὡραίας ἠρειπωμένης προσόψεως τοῦ ἑστιατορίου τῆς *Περιβλέπτου*. Εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ μεγάλου ψευδοτριλόβου παραθύρου καὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς ὡς πύρ-

γου χρησιμευούσης προσόψεως ταύτης μ' ἐβοήθησε σχέδιον τοῦ Couchaud καὶ τὰ ἴχνη τῆς παλαιᾶς οἰκοδομίας. Εἰς περιφανῆ θέσιν ὑψούμενος ὁ πύργος οὗτος, εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ κομψότερα μνημεῖα τοῦ Μυστρᾶ, καὶ ἡ ἀναστήλωσις αὐ-

Εἰκὼν 3

τοῦ συντελεῖ σπουδαίως εἰς τὴν εὐπρέπειαν τῆς βυζαντινῆς πόλεως.

Πολλαὶ τοιαῦται ὑποστηρίξεως ἐργασίαι ἔχουσιν ἤδη συντελεσθῆ εἰς τὸν Μυστρᾶν. Τοῖχοι ἑτοιμόρροποι ὑπεστη-

ρίχθησαν καθ' ἅπασαν τὴν βυζαντινὴν νεκρόπολιν, πύργος παρὰ τὸ Ἀφεντικὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ περιτειχίσματος, ἀνεκτίσθη ἡ κόγχη καὶ ὁ τροῦλλος τοῦ ἑστιατορίου τῆς μονῆς τοῦ Ἀφεντικοῦ, ἐστερεώθησαν κελλία τῶν μοναχῶν, παρεκκλήσια καὶ ἄλλα ποικίλα κτίρια περὶ τὸν μεγαλοπρεπῆ τοῦτον ναόν.

Ἀψευδῆ τεκμήρια τῆς Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τῷ βίῳ τῶν τελευταίων αἰώνων τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας διασώζονται ἀκόμη τὰ λείψανα τῶν τοιχογραφιῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐκοσμήθησαν μὲ πᾶσαν χλιδὴν οἱ ναοὶ τῆς πρωτευούσης τοῦ δεσποτάτου. Ἕως ὅτου διὰ τελείας στεγάσεως τῶν ναῶν καὶ δι' ἔργων ὑδραυλικῶν προφυλαχθῶσιν, ὅσον εἶναι δυνατὸν τελειότερον, ἀπὸ τῆς ὑγρασίας αἱ τοιχογραφίαι, ἐμερίμνησα πάντοτε καὶ περὶ τῆς στερεώσεως αὐτῶν.

Εἰς πολλοὺς ναοὺς τοιχογραφίαι ἀποτριβόμεναι ἐστερεώθησαν, ἰδίως εἰς τὸν *Ἅγ. Θεόδωρον*, *Ἅγ. Ἰωάννην* καὶ *Ἅγ. Νικόλαον*. Συντελεστικὸν τρόπον στερεώσεως εὕρομεν τὴν μετὰ προσοχῆς περιστεφάνωσιν αὐτῶν διὰ τσιμέντου. Οὕτω ὅ,τι ἀπέμεινεν ἐκ τῶν πολυτίμων τούτων μνημείων γραφικῆς διατηρεῖται ὡς ἐν πλαισίῳ ἐντιθέμενον.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξεχωματώθησαν ἀξιοσπούδαστοι βυζαντιναὶ δεξαμεναί, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τῆς *Ἁγίας Σοφίας* εἶναι μνημεῖον εὐπρεπέστατον τῆς ὀλίγον γνωστῆς καὶ ὀλίγα λείψανα ἐχούσης νὰ ἐπιδείξῃ ἀστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Βυζαντινῶν.

Μνημεῖον ἄξιον λόγου διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὰς τοιχογραφίας καίτοι μεταγενέστερον, εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ἀναγόμενον, εἶναι ὁ ναὸς τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*. Ὁ ναὸς οὗτος, μάλιστα κατὰ τὸν εὐρὺν νάρθηκα, τελείως κατακεχωσμένος, ἐκαθαρίσθη καὶ ἐξεχωματώθη. Γλυπτὰ βυζαντινὰ κεχωσμένα εὑρέθησαν, τὸ

διάγραμμα τοῦ ναοῦ ἐξηκριβώθη, αἱ τοιχογραφίαι του περιεσώθησαν, μικρὰ δ' ἐργασία, ὡς καὶ εἰς τὸν *Ἅγιον Θεόδωρον* ἀπομένει, διὰ ν' ἀναστηλωθῇ ὡς εἶχε τὸ πάλαι καὶ τὸ μνημεῖον τοῦτο.

Τὸ Μουσεῖον τοῦ Μυστρᾶ κατὰ τὰς ἐκτελουμένας ἐργασίας ὁσημέραι πλουτίζεται. Εἶναι τοῦτο τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι καταρτιζόμενον Βυζαντινὸν Μουσεῖον, τὸ ὁποῖον καθιστάνει τὸν Μυστρᾶν, μὲ τὰ πολύτιμα σωζόμενα μνημεῖά του, τὰ μάλιστα περισπούδαστον, πλουσιώτατον κέντρον Βυζαντινῶν μελετῶν.

Β'.

Καθ' ὃν χρόνον διήρκουν αἱ ἐργασίαι τοῦ Μυστρᾶ παρέστη ἀνάγκη ἐπειγούσης ὑποστηρίξεως τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνίου. Ὁ διευθύνων τὰς ἐν Μυστρᾷ ἐργασίας ἐκλήθη εἰς Ἀθήνας, ἔδωκε δὲ ὁδηγίας πρὸς ἐκτέλεσιν ἁπλουστέρων τινῶν ἐργασιῶν εἰς τὸν Μυστρᾶν.

Ὁ μεσημβρινὸς τοῖχος τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνίου ἔχει παρεκκλίνει τῆς καθέτου ἐκ συνεχῶν σεισμικῶν δονήσεων, παρεῖχε δὲ πάντοτε κίνδυνον καταπτώσεως. Ὁ ἀπέναντι Β. τοῖχος εἶχεν ὑποστηριχθῇ ἄλλοτε δι' ἀντηρίδων ὀγκωδῶν ἐκ τοιχοποιΐας, αἱ ὁποῖαι καὶ ἠλλοίωσαν τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν τοῦ μνημείου καὶ τὸν κίνδυνον ἐπηύξησαν ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν ἀπέναντι ἑτοιμόρροπον Ν. τοῖχον ἀποκρούσεως ἐνδεχομένης σεισμικῆς δονήσεως.

Ἡ παρέκκλισις τοῦ Ν. τοίχου ἦτο ἀρκετὰ ἐπικίνδυνος. Μικρὰ πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὸ ἱερόν, ἕνεκα τῆς παρ' αὐτὸ κλίμακος, ἔβαινεν αὐξάνουσα καθ' ὅλον τὸ ὕψος πρὸς τὸ μέρος τοῦ νάρθηκος καὶ πρὸς τὸν τοῖχον ἄκρα, ὅπου ἔφθανε μέχρι 30 ἑκ. Ἐσωτερικῶς ἦσαν καταφανῆ τὰ εὐρέα ῥήγματα καὶ ἡ διεύθυνσις αὐτῶν. Ἡ ἀπόσπασις δ' αὕτη τοῦ Ν. τοίχου ἀπὸ τοῦ ἄλλου σώματος τοῦ ναοῦ προῆλθεν ἐκ

τῆς κακοτέχνου συναρμογῆς τῶν γωνιολίθων. Κατὰ τὰς στιγμὰς τῶν σεισμικῶν δονήσεων αἱ καταπίπτουσαι σκληραὶ ὕλαι, ὡς λιθοσυντρίμματα, παρεντιθέμεναι συνετέλουν εἰς συνεχῆ παρέκκλισιν τοῦ τοίχου καὶ ηὔξανον τὸν κίνδυνον εἰς περίπτωσιν νέας ἰσχυρᾶς δονήσεως.

Κατ' ἐντολὴν τῆς Γενικῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων μετέβην εἰς τὸν ναὸν τοῦ Δαφνίου μετὰ τοῦ μηχανικοῦ κ. Γ. Εὐγενίου, ὅπου ἐπισταμένως ἐξητάσαμεν τὴν βλάβην τοῦ ναοῦ. Περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ ναοῦ ὑπέβαλον ἔκθεσιν μετὰ σχεδίων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, ἡ ὁποία, μετὰ τὴν μελέτην τοῦ πράγματος ἐπὶ τόπου, ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ κ. Π. Καββαδία καὶ Ν. Μπαλάνου.

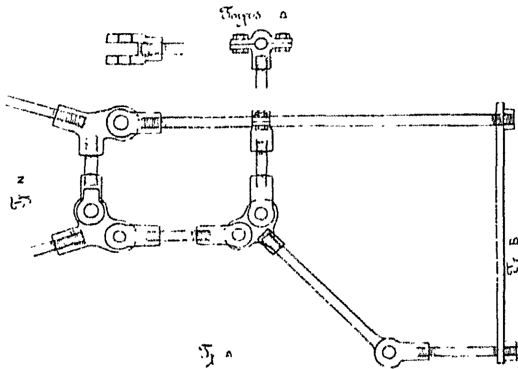
Ἡ ὑποστήριξις τοῦ κεκλιμένου τοίχου βάσιν ἔχει, ἀντὶ ἀντηρίδων ἐκ τοιχοποιΐας, ἀντηρίδας σιδηρᾶς. Ὑψηλοὶ σιδηροῖ ὀρθοστάται, τῶν ὁποίων ὑπελογίσθη μηχανικῶς ἡ δύναμις, ὄχι ἁπλῶς ἀνάλογος, ἀλλ' ὑπερτέρα τῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ἀπώλεσεν ὁ παθὼν τοῖχος, ὑπῆρξαν τὸ κύριον αὐτοῦ ἔρεισμα.

Ἀβαθὲς καὶ ὑψηλὸν ἀψιδωτὸν πρόθυρον εἶναι προτετειχισμένον πρὸ τῆς σημερινῆς εἰσόδου τοῦ μεσημβρινοῦ τοίχου. Ἑκατέρωθεν τῶν παραστάδων, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουσι τὸ πρόθυρον συνεκράτησαν, καθ' ὅλον τὸ ὕψος, τὸν κεκλιμένον τοῖχον, σιδηροῖ ὀρθοστάται χιαστοῦ ἀμερικανικοῦ συστήματος. Οἱ δύο πρὸς τὸ ἔξω μέρος τοῦ προθύρου ὀρθοστάται ἐξικνοῦνται μέχρι τῆς ἀνωτάτης ἄκρας τοῦ τοίχου, ἔχοντος ὕψος περὶ τὰ 10 μέτρα. Τὸ πρὸς τὰ ἔσω, πρὸς τὴν θύραν, ὕψος τοῦ ἑτέρου ζεύγους εἶναι μικρότερον· οὗτοι δὲν ὑπερβαίνουσι τὰ 5 $1/_2$ μέτρα, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ἐπικαλύψωσι τὸ ὀδοντωτὸν ἀψιδωτὸν κόσμημα τοῦ ἄνω τῆς εἰσόδου μεγάλου τριλόβου παραθύρου.

Οἱ ὀρθοστάται οὗτοι, ἀποτελοῦντες δύο ζεύγη ἑκατέρωθεν τῆς θύρας, ἐπακτώθησαν στερεῶς εἰς τὸ ἔδαφος, οἱ μὲν μεγάλοι εἰς βάθος δύο μέτρων, οἱ δὲ μικροὶ εἰς ἑνὸς καὶ ἡμίσεως.

Εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ τοίχου, ἠνοίχθησαν ὀπαὶ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος. Ἡ διάνοιξις τῶν ὀπῶν τούτων ἀπήτησε καὶ προσοχὴν καὶ χρόνον πολύν.

Κατὰ μῆκος δὲ τῶν μετὰ τοῦ παθόντος τοίχου συνεχομένων στηλῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἑδράζεται ὁ τροῦλλος, ἠνοίχθησαν αὔλακες, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐνεθυλακώθησαν

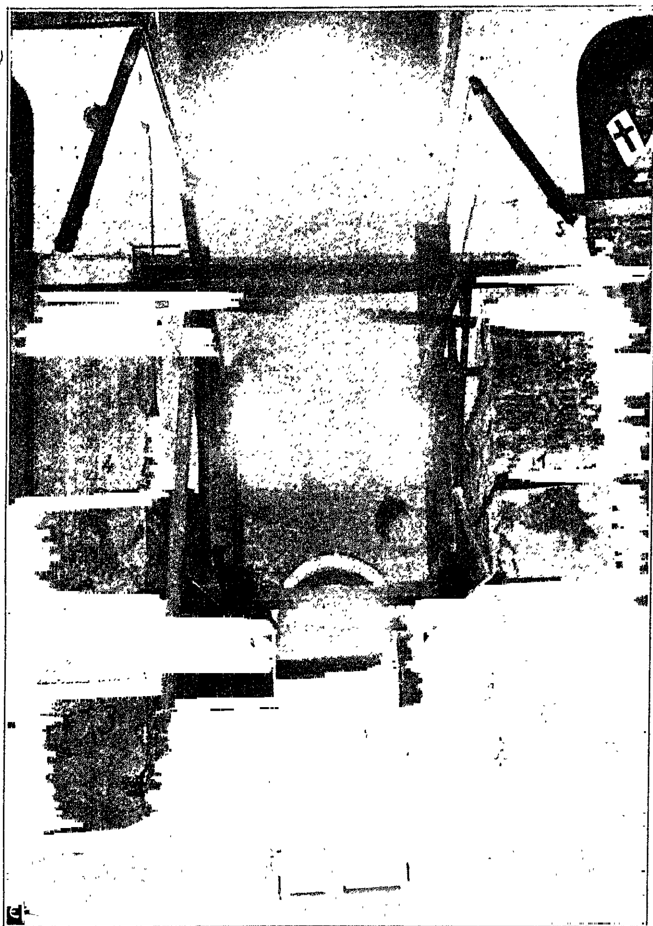
Εἰκὼν 4

αἱ σιδηραῖ ῥάβδοι. Οὕτως ἀπετελέσθη σιδηροῦς ζωστήρ, μετὰ μεγίστης ποικιλίας συνδέσεως τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος συνέζευξε τὰς στήλας ἤτοι τὰ βάθρα τοῦ τρούλλου, τὰ ὁποῖα παρέμειναν ἀκλόνητα, πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς σιδηροῦς ὀρθοστάτας.

Πολλοὶ τοιοῦτοι σιδηροῖ ζωστῆρες ἐτέθησαν καθ᾽ ὅλον τὸ ὕψος τοῦ τοίχου. Τὰ πολύτιμα ψηφιδωτά, τὰ πλησίον τοῦ βεβλαμμένου τοίχου, ἠνάγκασαν, κατὰ τὰς διανοίξεις τῶν ὀπῶν καὶ αὐλάκων, καὶ βραδέως νὰ προβαίνωμεν καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν ἑκάστοτε ν᾽ ἀλλάσσωμεν (εἰκὼν 4).

Ἐκ τούτου κατηναλώθη μὲν χρόνος, συνετελέσθη ὅμως ἡ ἐργασία ὅλως ἀβλαβῶς.

Τὰς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ τοίχου αὔλακας ἐσκά-

Εἰκὼν 5

ψαμεν, ἵνα ἐνθυλακώσωμεν ἐν αὐταῖς τοὺς σιδηροῦς βραχίονας. Τὸ ἐπίχρισμα τοῦ τοίχου θέλει ἐπικαλύψει πᾶσαν τὴν ἰσχυρὰν ταύτην σιδηρᾶν περίσφιγξιν, ἡ ὁποία οὕτως

ἀφανὴς καθισταμένη, κατ' οὐδὲν παραβλάπτει τὴν εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ (εἰκὼν 5).

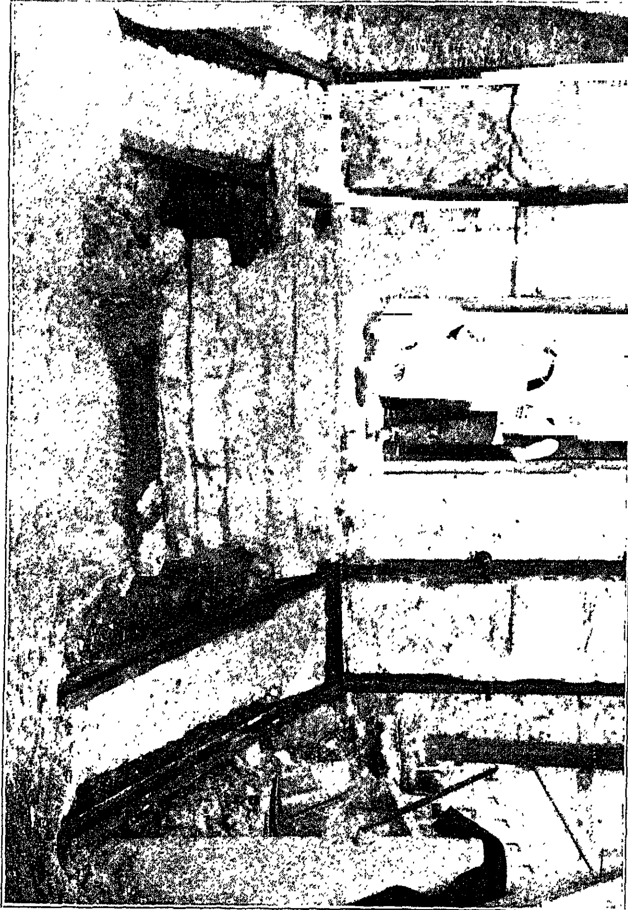
Ὁ πρὸς τὸ ἱερὸν εἰς τὸ κάτω μέρος σιδηροῦς ζωστὴρ συνήντα τὴν θύραν τοῦ ΝΑ. παρεκκλησίου. Τοῦτο ἠνάγκασεν ἡμᾶς νὰ προβῶμεν εἰς πρόσθετον ἐργασίαν. Πλαίσιον σιδηροῦν ἰσχυρὸν ἐφηρμόσθη εἰς τὴν θύραν, καὶ τὸ πλαίσιον τοῦτο συνεκρατήθη ἔνθεν μὲν πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν ὀρθοστάτην ἔνθεν δὲ πρὸς τὴν στήλην τοῦ τρούλλου.

Ὑπὸ τὸ ἔδαφος ἀφανῶς σιδηραῖ ἀντηρίδες προσωθοῦσι τοὺς ὀρθοστάτας πρὸς τὸν τοῖχον. Αἱ ἀντηρίδες αὗται ἐρείδονται ἐπὶ ὀγκολίθων στερεῶς κεχωσμένων εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἀποτελούντων μέρος θεμελίων, τὰ ὁποῖα εὕρομεν κατὰ τὰς ἐκσκαφὰς καὶ τὰ ὁποῖα ἴσως ἀνῆκον εἰς τὸν παλαιὸν ναὸν τῆς πρώτης μονῆς τοῦ Δαφνίου τῆς ϛ' μ. Χ. ἑκατ. (εἰκὼν 6).

Οἱ ὀρθοστάται συνεδέθησαν εἰς τὴν κορυφὴν διὰ σιδηρῶν ῥάβδων πρὸς τὴν ἰσχυρὰν σιδηρᾶν στεφάνην, τὴν περιθέουσαν τὸν βαναύσως ἀλλὰ στερεῶς πρὸ ἐτῶν ἀνακτισθέντα τροῦλλον. Ἡ ἰσχυροτάτη λοιπὸν σύνδεσις τοῦ κεκλιμένου τοίχου πρὸς τὰ βάθρα τοῦ κεντρικοῦ τετραγώνου τοῦ ναοῦ συνεκρατήθη καὶ αὐτὴ πρὸς τὸ ὅλον οἰκοδόμημα. Ὅταν δέ, κατὰ τὰς μελλούσας ἐργασίας, κατεδαφισθῶσιν αἱ βάναυσοι ἐκ τοιχοποιίας ἀντηρίδες τοῦ Β. τοίχου καὶ παρομοία σύνδεσις συγκρατήσῃ αὐτὸν πρὸς τὴν σιδηρᾶν στεφάνην τοῦ τρούλλου τότε πλέον τὸ ὅλον οἰκοδόμημα καθίσταται ἓν ὅλον καὶ τέλειον συναπάρτημα.

Ἀλλὰ δὲν περιωρίσθημεν μόνον εἰς τὴν σύνδεσιν ταύτην καὶ ἰσχυρὰν οὖσαν. Καὶ ἄλλοι σύνδεσμοι σιδηροῖ συνέδεσαν τὸν κεκλιμένον τοῖχον πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ ἀκλόνητα μέρη τοῦ ναοῦ. Οὕτως εἷς σύνδεσμος συνεκράτησε τὸν τοῖχον πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἱεροῦ, ἕτεροι δὲ δύο πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐξωνάρθηκος παρὰ τόν πρὸ ἐτῶν ἀνακτισθέντα τοῖχον.

Ὁ κεκλιμένος Ν. τοῖχος ἠδύνατο καὶ διὰ βαθμιαίας συσφίγξεως νὰ ἐπαναχθῇ εἰς τὴν προτέραν κάθετον αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη ὅμως ὑποστήριξις θὰ ἐγίνετο, ἐὰν δὲν εἶχεν ἤδη συντελεσθῇ ἡ στερέωσις τῶν ψηφιδωτῶν τοῦ ναοῦ, ὁποῖα

Εἰκὼν 6

ὑπάρχουσι καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τοίχου καὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ συνεχομένους. Διὰ τοῦτο, εἰς ἣν θέσιν εὑρέθη ἔχων παρεκκλίνει ὁ τοῖχος, εἰς ταύτην καὶ ἰσχυρῶς συνεκρατήθη.

Καὶ ἄλλαι ἐργασίαι στερεώσεως ἐξετελέσθησαν εἰς τὰ ἐρείπια τῆς μονῆς τοῦ Δαφνίου. Ὑπεστηρίχθησαν πυργίσκοι τοῦ Β. παλαιοῦ περιβόλου τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἄλλοι καταρρέοντες τοῖχοι. Ἔμπροσθεν δὲ τοῦ Α. περιτειχίσματος ὠρύχθη χάνδαξ μακρὸς πρὸς προφύλαξιν τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ ἀπὸ τῶν κατακλυζόντων αὐτὰ ὀμβρίων ὑδάτων.

Τὰ εἰς τὴν αὐλὴν δ'ἐσπαρμένα βυζαντινὰ γλυπτὰ περισυνέλεξα καὶ ἐταξινόμησα καταθέσας προσωρινῶς εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κτισθὲν οἴκοιμα, ἕως ὅτου, κατὰ τὰς μελλούσας ἐργασίας, ἀποτελεσθῇ Βυζαντινὸν Μουσεῖον καὶ ἐν Δαφνίῳ.

Οὕτως ὁ ναὸς καὶ τὰ ἐρείπια τῆς μονῆς Δαφνίου ἐξησφαλίσθησαν ἀπὸ παντὸς κινδύνου. Ἡ ὑποστήριξις αὕτη τοῦ Ν. τοίχου ἦτο τὸ τελευταῖον ὑπολειφθὲν ἔργον συντηρήσεως τοῦ ναοῦ.

Κατὰ τὰς γενομένας ἀπὸ τοῦ 1895 ἐργασίας ἀνεκτίσθησαν τὰ πρὸς τὸν νάρθηκα παρεκκλήσια τοῦ ναοῦ, ὁ ἐξωνάρθηξ, τὸ πρὸς αὐτὸν μέρος τοῦ Ν. τοίχου, τοῦ ὁποίου ὑπεστηρίξαμεν τὴν πρὸς τὸν ναὸν κυρίαν πλευράν. Τὸ σπουδαιότατον δ' ἐκαθαρίσθησαν καὶ συνεκρατήθησαν δεξιώτατα ὑπὸ τοῦ Ἑνετοῦ καλλιτέχνου Nuovo τὰ πολύτιμα ψηφιδωτὰ τοῦ ναοῦ.

Ἤδη, μετὰ τὴν ἐπείγουσαν ὑποστήριξιν ἄλλων σημαντικῶν μνημείων, εὐρεῖαι ἐργασίαι εὐπρεπείας θέλουσι συντελεσθῇ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Δαφνίου. Καὶ ὁ ἄκομψος τροῦλλος θὰ ἀνακτισθῇ κατὰ τὴν παλαιὰν μορφήν του καὶ τὰ περικαλύπτοντα τὸν ναὸν μεταγενέστερα κτίρια θέλουσι κατεδαφισθῇ, ὥστε ν' ἀναπτερωθῇ τὸ περικαλλὲς μνημεῖον καὶ καταστῇ ἀληθὲς προσκύνημα βυζαντινῆς τέχνης.

Κατὰ τὴν εἰς τὸ ***Γεράκι*** ἀποστολήν μου ἐμελέτησα τὰ δέοντα γενέσθαι πρὸς συντήρησιν, ἀνέγερσιν καὶ εὐπρέπειαν

τῆς ὅλως ἀκόμη ἀγνώστου, περισπουδάστου δ' ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ Πάρνωνος μεσαιωνικῆς ταύτης πόλεως. Προσέτι καὶ ἄλλους ἀξίους λόγου βυζαντινοὺς ναοὺς κατὰ τὸ *Ἕλος* καὶ τὴν Μεσσηνιακὴν πεδιάδα κειμένους. Τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον τὸν ἐν Πάρῳ παλαιότατον ναὸν τῆς Ἑκατονταπυλιανῆς, ὅπου σώζεται μοναδικὸν μνημεῖον τῆς Χριστινιανικῆς ἀρχαιολογίας, τὸ *κιβώριον* ἔχον ἀνάγκην ὑποστηρίξεως. Εἰς δὲ τὴν Σίκινον δωρικὸν ναὸν μεταβεβλημένον εἰς βυζαντινὸν καὶ στεγασθέντα διὰ τρούλλου. Ἐσχάτως δ' εἰς τὴν Ζάκυνθον ἄξια λόγου, λίαν μεταγενέστερα ὅμως, ἔργα τοπικῆς τέχνης καὶ ἄλλα ἀντικείμενα ἔχοντα σημασίαν τοπικὴν ἢ ἱστορικήν.

Περὶ πάντων τῶν χριστιανικῶν καὶ βυζαντινῶν τούτων μνημείων ὑποβάλλω ἐκθέσεις εἰς τὴν Γενικὴν Ἐφορείαν πρὸς ἐπιχείρησιν ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐργασιῶν ὑποστηρίξεως καὶ συντηρήσεως αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις, 20 Μαΐου 1908

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑι

(Πίν. Β΄-Γ΄)

Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1907 ἐξηκολουθήσαμεν τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας, ὧν ἔναρξις ἐγένετο ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου 1906, ὁπότε ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, ἐγκρίσει τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας Σ. Ὑπουργείου, ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς χώρας ταύτης [1].

Πρωτίστως ἠσχολήθημεν εἰς τὴν διάσωσιν καὶ περισυλλογὴν τῶν ἀνὰ τὴν ὕπαιθρον χώραν διεσπαρμένων κινητῶν μνημείων, ὡς καὶ κατὰ τὸ 1906, μετακομίσαντες ἐκ πολλῶν χωρίων περὶ τὴν *Καρδίτσαν*, ἐκ *Τρικκάλων* καὶ τῶν πέριξ, ἐκ *Φαρσάλου* καὶ ἐκ *Φερῶν* εἰς *Βόλον* οὐκ ὀλίγας ἐπιγραφάς, ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα.

Τῶν μνημείων τούτων τινὰ μὲν ἔχουσιν ἤδη γνωσθῆ διὰ προγενεστέρων δημοσιεύσεων, ἄλλα δ' εἰσὶν ἀνέκδοτα, περιγραφέντα καὶ παρασκευασθέντα ὑφ' ἡμῶν πρὸς ἔκδοσιν ἐν τῇ «Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι».

Ἐκ *Φθιωτίδων Θηβῶν* μετεκομίσαμεν τὰ ἐν τῷ χωρίῳ Ἄκκετσι ὑπάρχοντα μνημεῖα καί τινα νεωστὶ εὑρεθέντα εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Συλλογὴν *Ἁλμυροῦ*, ἐκ δὲ *Πυράσου*, ἔνθα ἤρξατο ἱδρυομένη ἡ Νέα Ἀγχίαλος, εὑρήματά τινα, ἰδίως ἀρχιτεκτονικά, βυζαντιακῶν τὸ πλεῖστον χρόνων, ἀφήκαμεν κατὰ χώραν ἐν ἀποθήκῃ, ἐπιγραφὰς δὲ ἑλληνικῶν καὶ χριστιανικῶν χρόνων μετεκομίσαμεν εἰς *Βόλον*.

Τὰ ἐκ Λαρίσης καὶ τῶν πέριξ μνημεῖα, τὸ πλεῖστον ἐπι-

[1] Περὶ τῶν γενομένων κατὰ τὸ 1906 ἐργασιῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ὑφ' ἡμῶν βλ. *Πρακτικὰ* τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας 1906 σελ. 123-130. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης διεμένομεν ἐν Θεσσαλίᾳ, παρεισέφρησαν εἰς αὐτὴν σφάλματά τινα· π. χ. σελ. 123 στίχ. 11 καὶ σελ. 129 στίχ. 4 ἐξαλειπτέον τὸ *ἐφθῶν*· σελ. 127 στίχ. 3 ἀντὶ *ὄντα* γραπτέον *ὄν*.

γραφάς, συνεκεντρώσαμεν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Λαρίσης, τινὰ δὲ ἀνάγλυφα καλῆς τέχνης καὶ νέας σημαντικὰς ἐπιγραφὰς μετεκομίσαμεν εἰς *Βόλον*.

Ἐνταῦθα ἐπίσης ἐθέσαμεν καὶ τὰ λόγου ἄξια τῶν εὑρημάτων τῆς ἐν ὅρμῳ *Θεοτόκου* (Σηπιάδι Μαγνησίας) ἀνασκαφῆς ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς γενομένης διὰ τῶν κκ. Wace καὶ Droop.

Ἐν Βόλῳ ἤρξατο ἱδρυόμενον Μουσεῖον δαπάναις τοῦ φιλαρχαίου Πηλιορείτου κ. Ἀλεξίου Ἀθανασάκι καὶ ἐγκρίσει τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ὅπερ θὰ εἶναι ἕτοιμον ἐντὸς τοῦ 1908· θὰ περιλάβῃ δὲ τὰς πλείστας καὶ σημαντικωτάτας τῶν θεσσαλικῶν ἀρχαιοτήτων, ἃς προσωρινῶς συνεκεντρώσαμεν καὶ συγκεντροῦμεν ὑπὸ τὸ Γυμνάσιον Βόλου.

Πάντα τὰ *ἐξ ἀνασκαφῶν* ὑφ᾽ ἡμῶν γενομένων εὑρήματα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, περὶ ὧν βλ. κατωτέρω, ἐκομίσαμεν ἐπίσης εἰς τὸ Γυμνάσιον Βόλου, ἵνα ἐν καιρῷ κατατεθῶσιν ἐν τῷ *Ἀθανασακείῳ Μουσείῳ*.

Δοκιμαστικὰς ἢ εὐρυτέρας ἀνασκαφὰς ἐξετελέσαμεν εἰς τὰ ἑξῆς σημεῖα:

Α΄) ἐν Φαρσάλῳ

1) Ἡ Ἀγορά.

Κατὰ τὴν Βορειοδυτικὴν γωνίαν τῆς πλατείας τῆς νῦν κωμοπόλεως ὑπῆρχον *Τουρκικὰ λουτρά*, ἅτινα ἡ Ὀθωμανικὴ Βακουφικὴ Ἐπιτροπεία διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς κ. Χασὶπ-Σερὲτ βέη κατηδάφισεν ἐν μέρει, ἵνα ἀνεγείρῃ ἐργαστήρια. Τὸ πλεῖστον τοῦ ὑλικοῦ τῶν λουτρῶν τούτων, ὡς καὶ τῶν ἄλλων περὶ τὴν πλατεῖαν οἰκιῶν καὶ ἐργαστηρίων, εἶχε ληφθῇ ἐξ ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, κατὰ χώραν βεβαίως κειμένων.

Οὕτως ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν λουτρῶν εὕρομεν θεμέλια ἀρχαίου οἰκοδομήματος, ἠμποδίσαμεν τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐργασίας καὶ διὰ περαιτέρω ἀνασκαφῶν, ὧν τὴν δαπάνην ἀνέλαβεν αὐτὴ ἡ εἰρημένη Ὀθωμανικὴ Βακουφικὴ Ἐπιτροπεία, κατὰ Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον γενομένων, προσεπαθήσαμεν νὰ προσδιορίσωμεν τὸ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα.

Τοῦτο εἶναι τετράγωνον, κείμενον εἰς βάθος 1.80-2.20 μ. ἀπὸ τοῦ νῦν ἐδάφους. Αἱ πλευραὶ αὐτοῦ ἔχουσι διαστά-13×13.12 μ., συνίστανται δ' ἐξ εὐθυντηρίας ἐκ μεγάλων πλακῶν φαιοῦ λίθου, διὰ τῆς σφύρας λελαξευμένων, ἐφ' ἧς βαίνει στυλοβάτης λείων διὰ τῆς σμίλης πλακῶν ἐκ μελανολίθου· ὁ στυλοβάτης δὲν ἐσώθη πανταχοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πλείστου τῆς Νοτίου πλευρᾶς (βλ. Πίν. Β' εἰκόνα 1 ἀποδίδουσαν ἀριστερὰ μὲν κατὰ τὸ σημεῖον Δ τὴν Δυτικήν, κάτω δὲ κατὰ τὸ Ν τὴν Νότιον πλευράν), ἐπὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς Δυτικῆς καὶ ἐπ' ἐλάχιστον τῆς Βορείου. Κατά τι τῆς Ἀνατολικῆς ἐσώθη μόνον ἡ εὐθυντηρία μετὰ τοῦ ὀχετοῦ.

Διότι τὸ κτίριον τοῦτο περιθέει ὀχετὸς ἔνδον (Πίν. Β' εἰκ. 1 κατὰ τὸ Ο) ἐκ μεγάλων πλακῶν φαιοῦ λίθου, ηὐλακωμένων ἐπιμελῶς ἐν μέσῳ· κατὰ δὲ τὰς γωνίας τοῦ ὀχετοῦ ὑπάρχει στρογγύλη βαθυτέρα κοιλότης (Πίν. Β' εἰκ.1 σημεῖον Ο'), ἵνα ἐν αὐτῇ ἀποτίθενται τὰ παρασυρόμενα ὑπὸ τῶν ὑδάτων μικρὰ ἀντικείμενα καὶ καθαρίζωνται κατόπιν.

Ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου ὑψοῦντο κίονες, καίτοι τὰ συνήθως ἐπ' αὐτοῦ ἀφινόμενα ἴχνη δὲν διακρίνονται νῦν. Ἀλλ' εὕρομεν τμήματα τοιούτων κιόνων ἰωνίου ῥυθμοῦ ἐκ πώρου καλοῦ κιτρίνου, πολὺ καλῆς ἐργασίας. Ἐβάσταζον δ' οὗτοι στέγην ἐλαφράν, ἐξ ἧς προέρχονται καί τινα πώρινα ἐπίσης τμήματα κορωνίδος. Τῶν δὲ κεράμων αὐτῆς

εὑρέθησαν πολλὰ συντρίμματα ἐν τῷ ὀχετῷ καὶ παρ' αὐτόν, καλῆς ἐργασίας ὄντα, ἀλλὰ μὴ φέροντα ἐπιγραφάς.

Οὕτως ἀπηρτίζετο στοά, ἧς τὸ βάθος ἐζητήσαμεν πρὸς τὴν Νότιον διεύθυνσιν, ἔνθα μόνον ἦτο δυνατὸν νὰ προχωρήσῃ ἡ ἀνασκαφή· ὄντως εὕρομεν κατώφλιον εἰς ἀπόστασιν 4 μ. ἀπὸ τοῦ στυλοβάτου. Τοῦτο σύγκειται ἐκ πωρίνων καλῶν πλακῶν καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν ἐργαστηρίου, ὅπερ παρηκολουθήσαμεν ἔχον βάθος 5.13 μ. Ὁ ὀπίσθιος τοῖχος αὐτοῦ, οὐχὶ ἐπιμελοῦς ἐργασίας, ἔχει πάχ. 1 μ., τὸ δὲ δάπεδον εἶναι ἐστρωμένον διὰ σκληροῦ λευκοφαίου κονιάματος, περιέχοντος ἀναμίκτους πολυχρώμους ψηφῖδας (βλ. κατωτέρω κεφάλ. Β' 1).

Ἐκ τῶν εἰρημένων καταφαίνεται ὅτι τὸ ἀνωτέρω σύνολον εἶναι *Ἀγορά*, κτίσμα τῆς Δ'-Γ' π.Χ. ἑκατονταετηρίδος, οὖσα τὰ ἔνδον ὕπαιθρος καὶ ἔχουσα ἐκεῖ φρέαρ βάθους 5.80 μ., ὅπερ φαίνεται καὶ ἐκ τῆς θέσεως καὶ ἐκ τῆς κατασκευῆς ἀρχαῖον. Δυστυχῶς ἡ ἀνασκαφὴ αὐτῆς καθίσταται νῦν ἀδύνατος, διότι κατέχεται ὑπὸ οἰκοδομημάτων ἅπας ὁ χῶρος· κατὰ τὴν κατασκευὴν δ' αὐτῶν κατεστράφησαν ὅσαι ἀρχαιότητες τυχὸν ὑπῆρχον τέως ὑπ' αὐτά, ἤδη ἀπὸ τῶν Τουρκικῶν χρόνων.

Εἰς ἀπόστασιν 21 μ. ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς Ἀγορᾶς ταύτης, ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου Ν. Παρπόδη, ἀνασκάψαντες εὕρομεν μονόδομον ἀνάλημμα ἐκ μεγάλων λίθων ἐπὶ εὐθυντηρίας, ἀποτελοῦν τὸν ἕτερον τῶν βραχιόνων ὁδοῦ, ἢ ἁπλῆς εἰσόδου, σχετικῆς βεβαίως πρὸς τὴν Ἀγοράν. Ἄλλο τι εὕρημα πλὴν θραυσμάτων ἀγγείων ἀσημάντων δὲν προέκυψεν ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης. Ἐμάθομεν ὅμως ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀνεγειρομένων τῶν πέριξ οἰκημάτων, ἢ ἄλλως διασκευαζομένων, εὑρέθησαν πολλαὶ ἐπιγραφαί, ὧν ἄλλαι κατεστράφησαν, ἄλλαι ἐκομίσθησαν εἰς Λάρισαν, κατατεθεῖσαι ἐν τῇ ἐκεῖ Ἀρχαιολογικῇ Συλλογῇ,

ἄλλαι δὲ διενεμήθησαν εἰς οἰκίας καὶ μάνδρας τοῦ χωρίου, ὁπόθεν καὶ ἡμεῖς συναθροίσαντές τινας μετεκομίσαμεν εἰς Βόλον, μὴ ὄντες φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐν πάσαις βέβαιοι ὅτι ποτὲ εὑρέθησαν παρὰ τὴν Ἀγοράν.

Τὸ δὲ ἀνασκαφὲν τετράγωνον κτίσμα τῆς Ἀγορᾶς διετηρήσαμεν, ὡς ἀπεκαλύφθη διὰ τῶν ἀνασκαφῶν, καὶ δύναταί τις νὰ ἴδῃ αὐτὸ νῦν, καταβαίνων εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦ κατασκευασθέντος ἐπὶ τῶν λουτρῶν ἐργαστηρίου (καφείου τοῦ Σ. Ῥεμπάπη). Τὸ ἀρχαῖον ὅμως ἐργαστήριον ἐκαλύψαμεν, ὡς ἐμποδίζον τὴν διάβασιν τῶν ἐν τῇ νῦν πλατείᾳ συναλλασσομένων.

2) *Ἱερὸν Διὸς Θαυλίου.*

Ὑπὲρ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀπιδανοῦ, κατὰ τὴν νῦν συνοικίαν τῆς κωμοπόλεως Φαρσάλου *Ταμπάχανα*, ὑψοῦται λόφος ἀρκούντως μέγας καὶ τὰ πολλὰ βραχώδης. Ἡ ἀπ' αὐτοῦ θέα τῶν πέριξ εἶναι ἐξαίρετος· καὶ ὡς στρατηγικὸν ἐπίσης σημεῖον εἶναι λόγου ἄξιος ὁ λόφος· πράγματι δ' ὑπὲρ τὰς πηγὰς διακρίνονται ἴχνη ἰσοδομικοῦ τείχους, ἴσως ἐξ ἀρχαίου πύργου προερχομένου.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου πολλοὶ βράχοι ἔχουσι λαξευθῇ οὕτως, ὥστε νὰ μένῃ ἐπὶ τοῦ μέσου τῆς ὁριζοντίου λαξεύσεως ἐξόγκωμα μαστοειδὲς ἓν ἢ πλείονα. Ἐπ' αὐτοῦ εἰκάζομεν ὅτι ἡρμόζοντο βάσεις ἀναθημάτων, φέρουσαι ὑποκάτω κοιλότητα, ἤτοι τόρμον, εἰς ὃν εἰσήρχετο ὁ μαστοειδὴς οὗτος γόμφος τοῦ βράχου καὶ οὕτως ἡ βάσις μετὰ τοῦ ἀναθήματος ἐστερεοῦτο.

Ὁμοίαν συνήθειαν παρετηρήσαμεν καὶ ἐν τῇ συνοικίᾳ *Βαρούσι* τῆς Φαρσάλου ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου, ἔνθα ὑπῆρχεν ἱερόν, ἓν ἢ πλείονα, τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀσφαλῶς ὡς μεμαρτυρημένον ἐξ ἐπιγραφῶν, κατὰ χώραν εὑρεθεισῶν, καὶ νῦν

ἐν τῇ ἐγγὺς ἐκκλησίᾳ ἐκτισμένων. Τὸν αὐτὸν τρόπον ἁρμογῆς ἐπὶ πολλῶν μαστοειδῶν ἐξογκώσεων εὕρομεν καὶ ἐπὶ λιθίνων ἢ μαρμαρίνων βάθρων ἐν Φαρσάλῳ.

Ἐπὶ τοιούτου βράχου τοῦ ὑπὲρ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀπιδανοῦ λόφου εὕρομεν κατὰ τὴν κορυφήν, καὶ δὴ κατὰ τὸ ΒΔ ἄκρον τοῦ ἐπιπέδου αὐτῆς, ἐπιγραφὴν ἐπιμελῶς κεχαραγμένην, δι' ἧς προσφέρεται ἀνάθημα τῷ ΔΙΘΑΥΛΙΩΙ ἤτοι «*Δι(ὶ) Θαυλίῳ*» ὑπό τινων «*ἀγχιστῶν τῶν περὶ Παρμενίσκον*». Ἡ προσωνυμία αὕτη τοῦ Διὸς τὸ πρῶτον ἐνταῦθα ἐμφανίζεται· πρβλ. *Ἡσυχ.* «*Θαύλια*· ἑορτὴ [Ταραντῖνοι] ἀχθεῖσα ὑπὸ Κτεάτου, παρ' ᾧ καὶ *θαυλίζειν* ⟨φασὶ⟩ λέγειν τοὺς Δωριεῖς»· βλ. καὶ «*Θαυλωνίδαι*· γένος ἰθαγενῶν Ἀθήνησι»[1], «Θαῦμος ἢ *Θαῦλος*· Ἄρης Μακεδονι⟨κ⟩ῶς» καὶ «*Θαυλέα*· οὐρά, κέρκος» ἐκ τῶν γλωσσῶν τοῦ Ἡσυχίου ἐπίσης.

Ἡ λατρεία τοῦ Διὸς ὡς Θαυλίου δὲν ἦτο μόνον ἐν *Φαρσάλῳ* ἐπιχώριος· διότι εὕρομεν καὶ ἐν *Φεραῖς* στήλην μετ' ἀετώματος φέρουσαν ἐπιγραφὴν

ΔΙΙ
ΘΑΥΛΙΟΥ

ἤτοι *Διΐ | Θαυλίου* (= *Θαυλίῳ*, θεσσαλικῶς).

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου ὑπάρχει παλαιὸν Τουρκικὸν τζαμίον, κτισθέν, ὡς λέγεται, πρὸ ἑκατονταετηρίδων ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαιοτέρας ἐκκλησίας· λέγεται μάλιστα ὅτι ὁ «μιναρὲς» κατέπιπτε, καὶ μόνον ὅταν ἐτέθη ἐπὶ τοῦ ὑψίστου σημείου αὐτοῦ σταυρός, ἐστερεώθη, οἱ δὲ Τοῦρκοι οὕτως ἐσέβοντο ἐκεῖ τὸν σταυρόν.

Τὸ τζαμίον τοῦτο ἔχει κτισθῇ ἐξ ἀρχαίου ὑλικοῦ· πλεῖσται βάσεις ἀγαλμάτων, ἀρχιτεκτονικὰ τμήματα καὶ δώριον κιονόκρανον πώρινον λίαν ἀρχαϊκὸν ἔχουσιν ἐντειχισθῇ ἐπ' αὐτοῦ καὶ διακρίνονται νῦν.

[1] Τὴν εἰς τοῦτο προσοχὴν ἡμῶν ἐπέστησεν ὁ σεβαστὸς πολιτευτὴς κ. Στέφανος Δραγούμης.

Ἐκτελέσαντες ἐνταῦθα Δυτικῶς τοῦ τζαμίου ἀνασκαφικὴν δοκιμὴν οὐδὲν εὕρομεν· διηγοῦνται ὅμως οἱ κάτοικοι ὅτι ἐνταῦθα εὑρέθησαν καὶ ἐπιγραφαὶ καὶ μαρμάρινα ἀγαλμάτια καὶ πολλὰ νομίσματα, καὶ ὅτι ἐκ τῶν δύο πρώτων ἄλλα μὲν ἐκομίσθησαν εἰς Λάρισαν, ἄλλα ἐπωλήθησαν, ἢ ἄλλως ἐκλάπησαν, ἄλλα δὲ κατεστράφησαν. Ἐπίσης λέγεται ὅτι ἐνταῦθα ἐπεθύμει νὰ ἐκτελέσῃ ἀνασκαφὰς ὁ κ. Κωνστ. Καραπάνος, ἀλλ' ἀπέσχε τοῦ ἔργου ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς τιμῆς, ἣν ἐζήτουν πρὸς ἀγορὰν τοῦ χώρου.

Εἰκάζομεν δ' ἐκ τούτου ὅτι τὴν θέσιν τοῦ ἱεροῦ κατέχει αὐτὸ τὸ τζαμίον, ἡ δὲ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπεία, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν καθηγητῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κκ. Ν. Γ. Πολίτου, Π. Καββαδίου καὶ Χρ. Τσούντα ἐνέκρινε τὴν εἰκασίαν ταύτην, καὶ ἀπηλλοτρίωσε τὸ τζαμίον μετὰ τοῦ πέριξ χώρου, ἵνα κατὰ τὸ ἔτος 1908 ἐξακολουθήσωμεν τὰς ἀνασκαφάς.

Β') ἐν Φεραῖς

1) Ἡρῷον παρὰ μέγαν τύμβον.

Ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τοῦ Μαΐου ἐξετελέσαμεν δοκιμαστικὰς ἀνασκαφὰς δαπάναις ἐν μέρει τοῦ δήμου Φερῶν, τὸ δὲ πλεῖστον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, εἰς διάφορα σημεῖα τῶν ἀρχαίων *Φερῶν*, καὶ ἐπὶ τοῦ χώρου τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἔξω μακρὰν αὐτῆς.

ΒΑ τῶν ἀρχαίων Φερῶν, τοῦ νῦν Βελεστίνου, πρὸς τὴν πεδιάδα, οὐ μακρὰν τοῦ σταθμοῦ τοῦ Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ ἐκ Φερῶν εἰς Βόλον, συναντᾷ τις δεξιὰ μὲν δύο τύμβους, ὧν ὁ πρῶτος εἶναι μείζων καὶ λίαν ὑψηλότερος, περαιτέρω δ' ἀριστερὰ τρίτον ἐλάσσονα· κατὰ δὲ τὴν ἄνοδον πλέον ἐπὶ τῶν προπό-

δων τοῦ ὄρους Μαυροβούνι (Καραδὰγ) ἀριστερὰ ἐπίσης βλέπει τις τὸν ἤδη ἀνασκαφέντα γνωστὸν τύμβον *Πιλὰφ-τεπὲ* ἢ *Μὰλ-τεπὲ* (βλ. *C. D. Edmonds*, Journal of Hellenic Studies XX 1900, 20-25 πίν. 5).

Παρὰ τὸν πρῶτον τοῦτον μέγαν τύμβον διέρχεται ποτάμιον, ὅπερ κατὰ τὰς πλημμύρας ἀπεκάλυψέ ποτε, ὡς διηγήθησαν ἡμῖν οἱ κάτοικοι, ἀρχαῖον κτίριον ἐκ μαρμάρου. Τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1883 ἤρξατο καταστρεφόμενον ὑπὸ τῶν χωρικῶν, οἵτινες μετεκόμιζον ἐκεῖθεν ὡραίας πλάκας μαρμαρίνας εἰς τὸ χωρίον Βελεστῖνον, ἵνα κτίσωσιν αὐτὰς ἐπὶ τῶν οἰκιῶν ἢ ἐκκλησιῶν αὐτῶν. Ἀλλ' ἔπειτα ὑπ' ἄλλης πλημμύρας ἐκαλύφθη πάλιν.

Ἀνασκάψαντες ἐκεῖ εὕρομεν εἰς βάθος ἀπὸ τοῦ νῦν ἐδάφους 1.70 μ. ἐπὶ τῆς ΝΔ περιφερείας τοῦ τύμβου μικρόν, ὡραῖον, τετράγωνον κτίριον (βλ. Πίν. Β' εἰκ. 2), ποιηθὲν κατὰ τὴν Δ'-Γ' πιθανῶς π. Χ. ἑκατονταετηρίδα.

Τὸ κτίριον τοῦτο εἶχε τὴν πρόσοψιν πρὸς Β, βλέπον πρὸς τὴν ἐγγὺς διερχομένην ἀρχαίαν λεωφόρον, τὴν ἄγουσαν ἐκ Φερῶν εἰς Βοίβην ἀφ' ἑνός, εἰς Παγασὰς ἀφ' ἑτέρου, ὡς διχαζομένην παρὰ τὸν τύμβον τοῦτον. Καὶ σήμερον οἱ κάτοικοι ἐντεῦθεν διέρχονται διὰ κοινοτικῆς ὁδοῦ, μεταβαίνοντες εἰς τὰ αὐτὰ μέρη.

Ἡ πρόσθιος (Βόρειος· ἐν τῇ εἰκ. 2 Πίν. Β' ἡ τοῦ σημ. Β) ὄψις αὐτοῦ κατεστράφη κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῶν χωρικῶν, τὸ δ' ἐπὶ τῆς εἰκόνος παριστάμενον ἐντεῦθεν τῆς γωνίας τμῆμα τοῦ στυλοβάτου ἐπεσκευάσαμεν ἡμεῖς ἐκ τῶν παρακειμένων πλακῶν, ἃς εὕρομεν ἀνατραπείσας· διότι αὕτη ἀπεκαλύφθη ποτὲ ὑπὸ τοῦ ποταμίου, τὸ δὲ πολὺ τοῦ ὑλικοῦ αὐτῆς μετεκομίσθη εἰς Βελεστῖνον. Ὄντως εὑρόντες κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν τμήματα δωρίου πωρίνου κίονος, ἀνεζητήσαμεν ὅμοιον ἐν τῷ χωρίῳ, καὶ εὕρομεν ἐν τῇ ἐκκλη-

σίᾳ σπόνδυλον ἐντεῦθεν μετακομισθέντα, ὡς εἶπον ἡμῖν καὶ ἐπιστεύσαμεν διὰ τῆς παραβολῆς.

Οὕτως εἰκάζομεν ὅτι τὸ κτίριον εἶχε δύο κίονας, παρουσιάζον μορφὴν ναοῦ ἐν παραστάσιν. Ἡ ὀπίσθιος πλευρὰ (Νότιος, ἐν τῇ εἰκ. 2 Πίν. Β' ἡ τοῦ σημ. Ν) διετηρήθη ὁλόκληρος ἔχουσα μῆκος 7.667 μ. Ἡ Ἀνατολικὴ πλευρὰ (ἐν τῇ εἰκ. 2 σημ. Λ) διετηρήθη ἐπίσης ὁλόκληρος ἔχουσα μῆκος 5.975 μ., ἀλλ' ἡ Δυτικὴ (ἐν τῇ εἰκ. 2 δὲν διακρίνεται) ἐσώθη μόνον ἐπὶ μῆκος 3.68 μ. ἀπὸ τῆς ΝΑ γωνίας, τοῦ λοιποῦ πρὸς τὴν ΒΔ γωνίαν καταστραφέντος ὑπὸ τῶν χωρικῶν.

Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο κλειστὸν ἐκ τῶν τριῶν πλευρῶν, ἀνοικτὸν μόνον πρὸς Α, σύγκειται ἐκ μεγάλων πλακῶν ἐκ λιθομαρμάρου, ὡς εὐθυντηρίας, ἐφ' ἧς βαίνει τοῖχος, τὰ μὲν ἔξω ἐξ ὡραίων μαρμαρίνων πλακῶν, καλῶς εἰργασμένων, τὰ δ' ἔσω ἐξ εὐτελεστέρων· τοῦτο συμβαίνει διότι οἱ τοῖχοι ἔνδον ἦσαν κεκονιαμένοι, ὡς ἐξηκριβώσαμεν κατὰ τὴν ΝΑ γωνίαν (ἐν τῇ εἰκ. 2 ἐκεῖ ὅπου τὸ Π). Καὶ τὸ δάπεδον ἦτο κεκονιαμένον, δεικνυόμενον ἐν τῇ εἰκ. 2 ἐπὶ τοῦ ὑψίστου τοῦ στειλεοῦ τῆς δικέλλης, ἔνθα τὸ σημ. Ε.

Φέρει δὲ τὸ κονίαμα καὶ βαφὴν μέλαιναν, ὁπόθεν συμπεραίνομεν ὅτι ἅπαν τὸ ἐσωτερικὸν θὰ ἔφερε τοιχογραφίας ἢ κοσμήματα ἐπὶ νωπῷ (a fresco)· ὁμοίως περίπου ἦτο βεβαμμένος ὁ καμαρωτὸς τάφος ἐν τῷ Παλαιῷ Γαρδίκι (βλ. Πρακτικὰ 1906, 129).

Οἱ τοῖχοι εἶναι οὕτως ἐκ μαρμάρου κατεσκευασμένοι ἐπὶ ὕψος 1 μ. περίπου· ὑπὲρ τὸ ὕψος τοῦτο κατεσκευάσθη τὸ λοιπὸν τοῦ κτιρίου ἢ ἐκ πώρου, ἢ ἐκ πλίνθων· πώρου τμήματα μικρὰ εὕρομεν οὐκ ὀλίγα· πλίνθου ὠμῆς ἢ ὀπτῆς οὐδέν· τινὰ μάλιστα τῶν πωρίνων τμημάτων φέρουσιν ἴχνη ἐρυθρᾶς βαφῆς καὶ λαξεύσεις ἀρχιτεκτονικάς.

Ἦτο δ' ἐστεγασμένον τὸ κτίριον δι' ὡραίων κεραμίδων,

ὧν πολλὰς καὶ στρωτῆρας καὶ καλυπτῆρας, ἔτι δ' ἀνθεμωτὰς εὕρομεν. Ἐπίσης εὕρομεν καὶ τμήματα κεράμων μετὰ γραπτῶν κοσμημάτων, μαιανδρικῶν ἢ ἀνθεμοειδῶν, δι' ὡραίας στιλπνῆς μελαίνης καὶ πορφυρᾶς βαφῆς ἀποδιδομένων, ἀνηκουσῶν εἰς τὸν θριγκὸν πιθανῶς.

Οὕτω τὸ ὅλον οἰκοδόμημα ἦτο κομψόν, ἐμφανὲς τῷ λαῷ *ἡρῷον*, πρὸς τιμὴν ἐπισήμου νεκροῦ, βασιλέως τινὸς ἢ ἄλλως λίαν σημαίνοντος προσώπου ἐν Φεραῖς κτισθέν

Ἐντὸς τοῦ ἡρῴου δὲν εὕρομεν σημαντικόν τι εὕρημα πλὴν *σκελετοῦ* ὡρίμου ἀνθρώπου ἐν κακῇ καταστάσει, οὗ τὰ ὀλίγα εὔθρυπτα ὀστᾶ συνελέξαμεν (βλ. ἐν τῇ εἰκ. 2 ἄνω ἐν μέσῳ εἰς ὀπὴν τοῦ τοίχου τὸ κρανίον, ὅπου τὸ σημεῖον Κ). Οὗτος ἐτάφη διαρρηχθέντος τοῦ κονιάματος τοῦ δαπέδου, ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς εἰκόνος, ἔνθα ἡ δίκελλα, κατὰ διεύθυνσιν ἐκ Νότου πρὸς Βορρᾶν τεθείς· δὲν ἦτο ἄρα ὁ νεκρός, δι' ὃν κατεσκευάσθη τὸ ἡρῷον, ἀλλὰ μεταγενέστερός τις, ἴσως τῆς αὐτῆς τῷ ἐπισήμῳ νεκρῷ οἰκογενείας, κατὰ τὰ ἄλλα οὐχὶ σημαίνων οὐδὲ πλούσιος ἢ ἔνδοξος. Τὰ παρὰ τὸν σκελετὸν χώματα ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐτέθη ἐντὸς φερέτρου, ἐξ οὗ βεβαίως προέρχονται καί τινες χαλκοῖ ἧλοι εὑρεθέντες ἐντὸς τῶν χωμάτων τούτων· κτέρισμα οὐδὲν εὑρέθη.

Τούτου ἕνεκα ὑπεθέσαμεν ὅτι ὁ ἐπίσημος νεκρός, δι' ὃν ἐτελοῦντο ἐν τῷ ἡρῴῳ αἱ προσήκουσαι θυσίαι, σπονδαί, ἢ τὰ συνήθη ἐναγίσματα, θὰ ἐτάφη ἐν τῷ παρακειμένῳ μεγάλῳ τύμβῳ, οὗ ἡ περίμετρος τῆς κάτω βάσεως εἶναι 200 μ. περίπου, ὁ δὲ ἄξων ἀπὸ τοῦ νῦν ἐδάφους μέχρι τῆς νῦν κορυφῆς 8 μ. περίπου, μέχρι δὲ τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους ἀπὸ τῆς νῦν κορυφῆς 12 μ. καὶ πλέον.

Οὕτως ἠγάγομεν δοκιμαστικὴν τάφρον κατὰ τὸ Βόρειον ἥμισυ τῆς διαμέτρου ἐκ Ν πρὸς Β, ὂν 18.50 μ. περίπου. Ταύτην μετὰ πολλοῦ κόπου ἐβαθύνομεν, διότι τὸ χῶμα

ἦτο σκληρότατον, οὐδὲν ἴχνος δὲ λίθου εὕρομεν, πλὴν μικρῶν λατυπῶν πώρου καὶ ποικίλων μαρμάρων εἰς μέγα βάθος, καὶ θραυσμάτων ἀγγείων καί τινων ἀκεραίων τῆς Δ'-Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἔτι δὲ τέφρας, ἀνθράκων καὶ ἄμμου.

Καίτοι ἐφθάσαμεν ἀπὸ τῆς νῦν κορυφῆς εἰς βάθος 12 ὅλων μέτρων, δὲν συνηντήσαμεν τὸ φυσικὸν ἔδαφος, οὔτε τὸν τάφον τοῦ νεκροῦ, ὅστις ἴσως κεῖται βαθύτερον ἐν τῷ κέντρῳ ἢ κατὰ τὴν περιφέρειάν που. Ἐσκοποῦμεν δὲ νὰ προχωρήσωμεν καὶ πέρα τι τοῦ φυσικοῦ ἐδάφους, κειμένου πολὺ ὑπὸ τὸ σημερινόν, ὅπερ προέρχεται ἐκ προσχώσεων, ὡς βεβαιώνει ἡ ἀρχαία ἐπιφάνεια τοῦ ἡρῴου, ἀλλ' ἠναγκάσθημεν κατὰ τὰ μέσα Μαΐου νὰ ἀναβάλωμεν τὴν ἐν γένει πολύπονον ἐργασίαν τῆς ἐξερευνήσεως τοῦ τύμβου τούτου διὰ τὸ 1908, ἐλλείψει ἐργατῶν. Διότι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Μαΐου, ἀρχομένου τοῦ θερισμοῦ τῆς κριθῆς οἱ ἐργάται ζητοῦσι καὶ λαμβάνουσι διπλάσιον ἡμερομίσθιον, εἶναι δὲ καὶ ἄλλως ἐν τῇ πεδιάδι δυσχερὴς ἡ ἀνασκαφὴ ὑπὸ τὸ καῦμα τοῦ ἡλίου καὶ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν κωνώπων ἐκ τῆς Βοιβηΐδος λίμνης.

2) *τύμβος μετὰ κτιστοῦ ἄξονος.*

Ὁ τρίτος τῶν εἰρημένων τύμβων κεῖται παρὰ τὸ φυλακεῖον 16 τοῦ σιδηροδρόμου, ἀριστερὰ καὶ ἐγγύτατα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, κατὰ διεύθυνσιν ἐκ Φερῶν εἰς Βόλον.

Εἶναι δὲ μικρὸς ὁ τύμβος οὗτος, περιμέτρου τῆς κάτω βάσεως 70 μ. περίπου, καὶ ὕψους ἀπὸ τῆς νῦν ἐπιφανείας 4 μ. ὡς ἔγγιστα· ἐπειδὴ δὲ πρό τινων ἐτῶν ἐπεχείρησαν νὰ ἀνασκάψωσιν αὐτὸν τυμβωρύχοι, ἐκρίναμεν εὔλογον νὰ δοκιμάσωμεν ἐπ' αὐτοῦ.

Εὕρομεν δ' εὐθὺς ἄξονα, κατεσκευασμένον ἐκ μεγάλων λίθων ὀρθογωνίων, σαπρῶν, ὧν τὸ μῆκος εἶναι κατὰ μέσον ὅρον 1.40 μ., τὸ ὕψ. 0.55, τὸ πλάτ. ἢ πάχ. 0.60, ἐκ τοῦ ἐγγὺς βουνοῦ λατομηθέντων, οἵτινες ἔχουσι τεθῆ ἄνευ πολλῆς ἐπιμελείας, ἀνὰ δύο παρατεθειμένοι, μετὰ διακένου ἐκ μικροτέρων λίθων· ἕκαστος ἐπικείμενος δόμος εἶναι σταυροειδῶς τεθειμένος ἐπὶ τοῦ ἑτέρου χάριν στερεότητος.

Μέχρι τοῦ φυσικοῦ ἐδάφους, ἤτοι 6.20 μ. περίπου ἀπὸ τῆς νῦν κορυφῆς τοῦ τύμβου, ὑπάρχουσιν ἕνδεκα τοιοῦτοι δόμοι. Ὁ οὕτω σχηματισθεὶς ἄξων ἐχρησίμευσε πρὸς συγκράτησιν τῶν φορητῶν χωμάτων κατὰ τὴν ὕψωσιν τοῦ τύμβου, καὶ δὴ ὅπως ὑποδεχθῇ ἀνωτάτω ἄγαλμα ἢ στήλην τοῦ τεθαμμένου νεκροῦ.

Δυστυχῶς οὐδὲ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην ἠδυνήθημεν νὰ ἀγάγωμεν εἰς πέρας διὰ τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας λόγους· ὑποθέτομεν ὅτι καὶ ἐν τῷ τύμβῳ τούτῳ κρύπτεται τάφος, οἷος ὁ τοῦ οὐ μακρὰν κειμένου τύμβου Πιλάφ-Τεπέ, ἀλλὰ δέον νὰ ζητηθῇ κατὰ τὴν περιφέρειαν μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τὸν ἄξονα. Τὴν ζήτησιν ταύτην θὰ ἐκτελέσωμεν πιθανῶς κατὰ τὸ 1908.

3) *Ἱερὸν Ἡρακλέους παρὰ τὴν ἀκρόπολιν.*

Ἡ περίφημος ἀρχαία πόλις τῶν Φερῶν κατέχει μεγάλην ἔκτασιν, ἀλλὰ τὰ ἴχνη τοῦ τείχους δὲν δύναταί τις πανταχοῦ νὰ παρακολουθήσῃ ἀσφαλῶς· διακρίνεται μόνον ὅτι ἡ πόλις αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ ἐπεξετείνετο, ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς πόλεως, τῆς κατόπιν ἀκροπόλεως γενομένης.

Ὁ λόφος οὗτος εἶναι ὁ μέγιστος καὶ ὕψιστος τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ προϊστορικῶν λόφων, ἡ δὲ ἀνασκαφὴ αὐτοῦ θέλει δώσει σημαντικὰ εὑρήματα, διότι οἱ ἀπὸ τοῦ μυθολογου-

μένου Ἀδμήτου καὶ τῆς Ἀλκήστιδος, καὶ ἔτι ἀρχαιότερον, προϊστορικοὶ συνοικισμοὶ θέλουσιν εὑρεθῆ ἐν καλῇ σχετικῶς καταστάσει, ἕνεκα τῆς μετέπειτα ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις χρήσεως τοῦ λόφου ὡς ἀκροπόλεως, ἐξ ἧς συνεσωρεύθη ἐκεῖ πολὺ χῶμα, καὶ δὲν παρεσύρθησαν, ὡς πανταχοῦ σχεδὸν ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπὶ ὁμοίων τύμβων συνέβη, τὰ τειχάρια καὶ οἱ οἰκίσκοι τῶν προϊστορικῶν συνοικισμῶν.

Βορείως καὶ οὐ μακρὰν τοῦ λόφου τούτου, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἱστορικῆς πόλεως, παρὰ τὴν νῦν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, ἐξετελέσαμεν μικρὰν δοκιμήν, εὑρόντες τμήματα ὡραίου δωρίου κιονοκράνου πωρίνου τῆς Δ′ π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἕνα πολυγωνικὸν καὶ ἕτερον ἰσοδομικὸν τοῖχον μετ᾽ εὐθυντηρίας, ἴσως περιβόλου ἱεροῦ, ἔτι δὲ πολυάριθμα ἀγγεῖα λαμπρᾶς μελαίνης γανώσεως, ὧν τινα φέρουσι χαράγματα HPA ἢ HP, ἓν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν PAKΛEO ἤτοι Ἡ]ρακλέο[υς, τῶν γραμμάτων ἀποδοθέντων ἐπιμελέστατα ἐκτύπως· ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη κεῖται ἐπὶ λαιμοῦ, διατρήτου κύκλῳ ὄντος, ὡραιοτάτου μεγάλου ἀγγείου. Εὕρομεν πρὸς τούτοις καὶ κεφαλὴν πηλίνου ἀγαλματίου νεανίου ἀγενείου ἁδρῶν χαρακτηριστικῶν, καὶ μικρὸν ἀγαλμάτιον πήλινον καθημένου ἀνδρὸς πωγωνοφόρου, κρατοῦντός τι παρὰ τὴν ἥβην αὐτοῦ· πρὸς τούτοις εὑρέθη κεραμὶς καλυπτὴρ ἀρχαϊκή, τὴν κυρτὴν ἐπιφάνειαν γεγανωμένη μέλαινα, ἐπὶ δὲ τῆς κοίλης φέρουσα ἐνσφράγιστον γλαῦκα (;) καὶ περὶ αὐτὴν γράμματα ἀρχαϊκὰ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ ἐργαστηρίου, τοῦ δαπανήσαντος ἢ τοῦ τιμωμένου θεοῦ.

Ἐκ τῶν εὑρημάτων τούτων συμπεραίνομεν ὅτι ἐνταῦθα κεῖται *ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους*, οὗ ἡ μυθολογουμένη σχέσις πρὸς τὸν Ἄδμητον καὶ τὴν Ἄλκηστιν εἶναι γνωστή. Τὰ εὑρήματα εἶναι τῆς Δ′-Γ′ π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, πλὴν τῆς κεραμίδος οὔσης τῆς Ϛ′-Ε′, οἱ δὲ τοῖχοι τῆς Ε′-Δ′.

Περαιτέρω ἀνασκαφαὶ κατὰ τὸ 1908 ἐπὶ τοῦ χώρου τούτου θέλουσι διαφωτίσει τὸ ζήτημα τῆς ἐκεῖ λατρείας τοῦ Ἡρακλέους, ἣν δέον νὰ ἀναμένωμεν πολὺ παλαιὰν καί πως ἰδιάζοντος τύπου, σχετικοῦ πρὸς τὴν πολυφαγίαν καὶ πρός τὸν ἐκεῖ ἆθλον τοῦ ἥρωος.

4) *προϊστορικὸς συνοικισμὸς ὑπὸ τὴν Ὑπέρειαν.*

Ὑπὲρ τὸν νῦν μέγαν μύλον τῆς Τραπέζης, κατὰ τὸν ῥοῦν τῶν ὑδάτων τῆς Ὑπερείας κρήνης, ἔξω τῆς ἀρχαίας πόλεως, παρὰ λόφον καλούμενον νῦν *Μάτι* ἢ ᾽ς *τὰ Μύλια*, εἶχον εὑρεθῇ ὑπὸ χωρικῶν ἱστορικοὶ τάφοι. Ἐξ ἑνὸς τούτων διεσώσαμεν χρυσοῦν λεπτὸν ἔλασμα μικρότατον, φέρον δίστιχον ἐπιγραφὴν εἰς τὴν χθονίαν Δήμητρα. Αὐτὸς δὲ ὁ λόφος φέρει ἄφθονα θραύσματα ἀγγείων λιθικῆς περιόδου, καὶ ἐξητάσθη ἄνευ ἀνασκαφῆς ὑπὸ τοῦ κ. Τσούντα.
Ἐνταῦθα ἐκτελέσαντες μικρὰν δοκιμήν, εὕρομεν τὸ ἔδαφος πανταχοῦ κεκαυμένον, πλῆρες θραυσμάτων ἐκ μνημονευθέντων ἀγγείων, ἔτι δὲ ἐργαλεῖα, οἷον πελέκεις κομψούς, τριπτῆρας, κοπίδας καὶ βέλη ἐξ ὀψιανοῦ, τῆς νεολιθικῆς περιόδου.

Κτίσμα τι δὲν εὕρομεν, διότι ταῦτα θὰ ἦσαν ἐξ ὠμῶν πλίνθων, οὐδὲ ἠδυνάμεθα νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν ἀνασκαφήν, διότι ἦσαν ἐσπαρμένοι ἀγροὶ ἐπὶ τοῦ λόφου. Πάντως ὅμως ἐκ τῆς καλλιεργίας ἔχουσι καταστραφῇ τὰ ἀσθενῆ ἄλλως προϊστορικὰ κτίσματα.

5) *δώριος ναὸς παρὰ τὴν κάτω πόλιν.*

Ὑπὲρ τὸν προμνησθέντα λόφον, ἐγγὺς ὁδοῦ κοινοτικῆς, ἀγούσης ἐκ τοῦ μεγάλου μύλου εἰς τὸ χωρίον Βελεστῖνον, οὐ μακρὰν τῶν τειχῶν τῆς ἱστορικῆς πόλεως, μεταξὺ τῶν

κήπων κατὰ τὸν ῥοῦν τῆς Ὑπερείας, εὕρομεν, ἀνασκάψαντες ἐπ' ὀλίγον, πολυαρίθμους σπονδύλους δωρίων κιόνων ἐκ πώρου λευκοφαίου, ἐπικεχρισμένου διὰ καλοῦ μαρμαροκονιάματος, ἔχοντος πάχος 0.004.

Οἱ σπόνδυλοι οὗτοι ἔχουσι διάμετρον μεταξὺ 0.76 καὶ 0.81 μ., αὔλακας δὲ 19 ἢ 20, καὶ εἶναι καλῆς ἐργασίας. Δυστυχῶς δὲν κεῖνται κατὰ χώραν, ἀλλ' ἐκομίσθησαν διὰ χρῆσιν μεταγενεστέραν ἐπὶ κτιρίου ἐξαφανισθέντος νῦν σχεδὸν ὁλοτελῶς.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ μὲν σπόνδυλοι εἶναι ὀγκώδεις, τὸ δὲ μεταγενέστερον κτίριον λίαν εὐτελές, φαίνεται πιθανὸν ὅτι οὗτοι μετεκομίσθησαν ἐκ ναοῦ ἀρχαίου ἐγγύς που κειμένου. Τὴν ἀναζήτησιν αὐτοῦ ἠμπόδιζον οἱ ἐσπαρμένοι ἀγροὶ καὶ αἱ μεγάλαι ἀποζημιώσεις, ἃς ἐζήτουν οἱ κάτοικοι, οἵτινες ἄλλως ἔλεγον ἡμῖν ὅτι ἐγγὺς εὗρον δάπεδον μεγάλων μαρμαρίνων πλακῶν ἐκτεινομένων ἐπὶ πολύ, ὅπερ ἴσως εἶναι ὁ στερεοβάτης τοῦ ζητουμένου ναοῦ.

Γ'.) Ἐν Φθιώτισι Θήβαις

1) διπλῆ στοὰ ἐν τῇ κάτω πόλει.

Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Μαΐου καὶ καθ' ὅλον τὸν Ἰούνιον ἐξετελέσαμεν δοκιμαστικὰς ἀνασκαφὰς εἰς πολλὰ σημεῖα τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν, δαπάναις τοῦ ἐν Ῥουμανίᾳ φιλεπιστήμονος καὶ εὐπαιδεύτου ἰδιοκτήτου κ. Π. Σ. Τοπάλη, λαβόντος τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν παρὰ τῆς Γενικῆς Ἐφορείας τῶν Ἀρχαιοτήτων.

Ἐν πρώτοις ἐσκάψαμεν ὀλίγον κατὰ τὸ Ἀνατολικὸν ἄκρον κτίσματος ἐν εἴδει στοᾶς (πρβλ. *F. Staehlin*, Athen. Mitt. XIXX 1906, σελ. 6 εἰκ. 1 ἀρ. 6). Ἐξηκριβώθη δ' ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς ὅτι πρόκειται ὄντως περὶ στοᾶς, οὔσης οὐχὶ ἐπι-

μελοῦς ἐργασίας, χρόνων δὲ τῆς Γ΄ π. Χ. πιθανῶς ἑκατονταετηρίδος· αὕτη ἦτο διπλῆ, φέρουσα ξυλίνους μᾶλλον ἢ λιθίνους κίονας, ἀφ᾽ οὗ τῶν δευτέρων οὐδὲν ἴχνος εὑρέθη. Ἦτο δ᾽ ἡ στοὰ αὕτη ἀγοραία, εἶδος δῆλον ὅτι συστάδος ἐργαστηρίων, κατεχόντων τὸ ὄπισθεν ἥμισυ, ἐν ᾧ τὸ πρόσθιον ἀπετέλει τὴν κυρίως στοάν, ἔνθα ἐξετίθεντο τὰ ἐμπορεύματα.

Ἐντὸς τοῦ ὀλίγου ἀνασκαφέντος τμήματος οὐδὲν εὕρομεν· ἦσαν δὲ τὰ ἔσω πλήρη κονιάματος καταπεσόντος ποτὲ ἐκ τῶν τοίχων, λίαν εὐτελοῦς κατασκευῆς καὶ τούτου. Ἡ πλήρης ἀνασκαφὴ αὐτῆς εἶναι ἀμφίβολον ἂν θὰ δώσῃ ἀξιόλογόν τι εὕρημα. Ἡ θέσις τῆς στοᾶς ταύτης μόλις διακρίνεται κατὰ τὸ σημεῖον Σ τῆς ἐν Πίν. Β΄ εἰκ. 3.

2) οἰκήματα ἢ λέσχη παρὰ τὴν στοάν.

Μεταξὺ τῆς στοᾶς καὶ τοῦ θεάτρου σημειοῖ ὁ κ. Staehlin (ἔ. ἀ. εἰκ. 1 ἀρ. 5) σύστημα τοίχων, θεωρῶν αὐτοὺς ὡς εἰς ναόν τινα ἴσως ἀνήκοντας, οὗ διέκρινε τὸν πρόναον. Μικρὰ ἀνασκαφὴ (βλ. Πίν. Β΄ εἰκ. 3) ἀπέδειξεν ὅτι ἦσαν οἰκήματα, ἰδιωτικὰ ἢ δημόσια, εἶδός τι Λέσχης, ὧν μετασκευὴ καὶ χρῆσις ἐγένετο καὶ εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, ὡς ἀπέδειξαν νομίσματα ῥωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν καὶ βυζαντιακῶν χρόνων.

Ἐν αὐτοῖς εὕρομεν μικρὰν μαρμαρίνην κεφαλὴν Ἀθηνᾶς (Πίν. Γ΄ εἰκ. 5 στοιχ. α), ἐπιγραφὴν ἐντετειχισμένην, φέρουσαν τὴν ἐν εἴδει εὐχῆς λέξιν

ΕΠΙΔΟ
ΣΙΣ

«*Ἐπίδο|σις*», διακρινομένην μόλις ἐπὶ τῆς εἰκόνος 3 εὐθὺς ὑπὲρ τὴν κλειστὴν θύραν τοῦ ἀριστεροῦ δωματίου κατὰ τὸ

σημεῖον Ε, καὶ πολυάριθμα συντρίμματα οἰκιακῶν ἀγγείων εὐτελῶν, ὀστῶν καὶ ἰχνῶν σαφῶν πυρκαϊᾶς. Ἓν τῶν εὐτελῶν μεγάλων ἀγγείων φέρει ἐνσφράγιστον τὴν ἐπιγραφὴν ΗΡΑΚ ἤτοι *Ἡρακ*(λείδου) ἤ τι ὅμοιον, ὄνομα τοῦ κατασκευαστοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἀγγείων ὑπῆρχον καὶ πολυτελέστερα τοῦ εἴδους τῶν λεγομένων *μεγαρικῶν σκύφων* μετ' ἀναγλύφων κοσμημάτων καὶ παραστάσεων. Ταῦτα ἔχουσι ποικιλώτατα χρώματα, ἀπομιμούμενα διὰ τῆς ἀργυρόχρου, ὑπερύθρου, στιλπνῆς μελαίνης καὶ ἄλλων χρωμάτων βαφῆς, τὰ ὅμοια ἐξ ἀντιστοίχων μετάλλων ἀγγεῖα. Εὑρέθησαν δὲ πάντα ἐν τῷ ἀριστερῷ δωματίῳ κατὰ τὸ σημεῖον Α τῆς εἰκόνος 3 Πίν. Β'.

Οὐδὲν τούτων εὑρέθη ἀκέραιον. Πολλὰ θραύσματα ἐν τούτοις φέρουσιν ὡραιοτάτας παραστάσεις κατὰ τὴν συνήθη ἐπὶ τοιούτων ἀγγείων μίμησιν ζωγραφιῶν, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἐπιγραφάς. Ἐκ τῶν τελευταίων σημειοῦμεν τὸ ΜΝΗΣΤΕΡΕΣ ἐν παραστάσει μνηστηροφονίας· ἡ ἐπιγραφὴ δεικνύει ὅτι ἡ παράστασις ἐλήφθη ἐξ εἰκόνος ἀρχαιοτέρας τοῦ τέλους τῆς Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ ἡ χρῆσις Ε ἀντὶ Η.

Δεξιὰ ἐν τῇ εἰκ. 3 τοῦ Πίν. Β' εἰς τὸ ἄκρον κατὰ τὸ σημεῖον Τ εὑρέθη δωμάτιον κατεστραμμένον, οὗ ἐσώθη τι τοῦ κονιάματος, φέροντος *ἐπὶ νωπῷ* (a fresco) γραπτὰ ἀνθοειδῆ κοσμήματα ζωηροτάτων καὶ μὴ ἐξαλειφομένων ὑπὸ τοῦ ὕδατος πλουσίων βαφῶν. Τῶν τοιχογραφιῶν τούτων διεσώσαμεν τμήματά τινα μικρὰ κομίσαντες εἰς Βόλον.

3) ναὸς παρὰ τὴν στοάν.

Οὐ μακρὰν τῆς στοᾶς Νοτίως αὐτῆς, ἔνθα οὔτε ὁ κ. Staehlin σημειοῖ τι, οὐδὲ ὑπῆρχεν ἐμφανὲς οἰκοδόμημα,

εὕρομεν κρηπίδωμα μεγάλου ὀρθογωνίου κτιρίου, ὅπερ εἶναι πιθανώτατα ναός.

Αἱ στεναὶ πλευραὶ αὐτοῦ ἔχουσι μῆκος 14.08 μ., αἱ δὲ μακραὶ 19.30 μ., τὸ δὲ πάχος τῶν τοίχων εἶναι 1.42-1.58 μ.· τὸ βάθος κατὰ τὴν ΝΑ γωνίαν, ἔνθα ἐδοκιμάσαμεν, εἶναι 1.80 μ. Πολλαχοῦ ἐν τοῖς θεμελίοις ἐγένετο χρῆσις, ἰδίως κατὰ τὴν Β μακρὰν πλευράν, πωρίνων λίθων· ἐκ πώρου δὲ θὰ ἀπετελεῖτο καὶ ἅπας ὁ ὑπὲρ τὸ ἔδαφος ναὸς κατὰ τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ γενικὴν σχεδὸν συνήθειαν (βλ. ἀνωτέρω Β΄ ἀριθ. 5). Τούτων εὕρομεν ὀλίγα ἄμορφα τμήματα.

Ἐνωρὶς ὅμως ἀπεσπάσθη ἐντεῦθεν ἅπαν τὸ πώρινον ὑλικόν· διηγοῦνται δὲ οἱ χωρικοὶ ὅτι καὶ μέχρις ἐσχάτων ἐξήγοντο ἐκ τῶν θεμελίων τούτων πώριναι πλάκες ἐκ σιδηρολίθου, διότι ἐπωλοῦντο ἀνὰ τὰ χωρία ὡς «μυλόπετρες», διασκευαζόμεναι καταλλήλως.

Πλὴν σχίζης λευκοφαίου μαρμάρου μετά τινων γραμμάτων, σχήματος τῆς Α΄ π. Χ.- τῆς Α΄ μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἐξ ἐπιγραφῆς ψηφίσματος ἢ καταλόγου, οὐδὲν ἄλλο εὕρημα προῆλθεν ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης ἀνασκαφῆς.

4) ἔρευναι περὶ τὴν κυκλώπειαν ἀκρόπολιν.

ΒΑ τῆς κάτω πόλεως ὑψοῦται ἡ ἀκρόπολις, περιβαλλομένη ὑπὸ σημαντικῶν κυκλωπείων τειχῶν πρωτογενοῦς κατασκευῆς, διότι οὐδὲ τὰ διάκενα μεταξὺ τῶν λιθίνων ὄγκων ἔχουσι πανταχοῦ πληρωθῆ· φαίνονται δὲ τὰ τείχη αὐτῆς μᾶλλον ὑπὸ τῆς φύσεως ἢ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἀνθρώπου ποιηθέντα, καίτοι εἶναι βέβαιον ὅτι συμβαίνει τὸ δεύτερον.

Τὰ τείχη ταῦτα διέκρινε πρῶτος ὁ κ. Βαλέριος Στάης, πέντε ἔτη πρὸ τοῦ κ. Staehlin, ὅστις ἐπικρίνων τὸν μὴ διακρίναντα αὐτὰ Leake φαίνεται καυχώμενος διὰ τὴν

εὕρεσιν αὐτῶν (βλ. *Δελτίον* «Φιλαρχαίου Ἑταιρείας Ὄρθρυος» Ε΄ 1903 σελ. 13).

Χρῆσις τῆς ἀκροπόλεως ταύτης ἐγένετο καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς καὶ περαιτέρω κατὰ τοὺς βυζαντιακοὺς χρόνους.

Ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν ταύτην κατὰ τὸ Δυτικὸν κράσπεδον τῆς πόλεως οὐ μακρὰν τοῦ ἀριθμ. 2 ἐν τῷ μνημονευθέντι σχεδίῳ τοῦ κ. Staehlin, εἶχεν εὕρει ἐξ ὀνείρου ὄψεως, ὡς ἔλεγε, χωρικός τις Ἀνδρέας ἐπιγραφήν, ἀναφέρουσαν ὅτι οἱ «*ἀρχεσκόποι*» ἀνέθηκαν ἀνάθημά τι εἰς τὴν *Ἀθηνᾶν Πολιάδα*. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐν BCH (; ὑπὸ τοῦ κ. Vollgraff καὶ ἐν τῷ «Δελτίῳ τῆς Φιλαρχαίου Ἑταιρείας Ὄρθρυος ἐν Ἁλμυρῷ» τεύχ. Ϛ΄ 1906 σελ. 30· ἐκομίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Γιαννοπούλλου εἰς Ἁλμυρόν, πρὸ τῆς μεταβάσεως ἡμῶν εἰς Θεσσαλίαν).

Σκάψαντες ἐκεῖ εὕρομεν ἐρείπια ἐκκλησιδίου χριστιανικοῦ, ἐφ᾽ οὗ ἐγένετο χρῆσις ὀλίγου ἀρχαίου ὑλικοῦ· τὸ ἀνώμαλον καὶ βραχῶδες ἔδαφος δὲν ἐπέτρεπε τὴν κατασκευὴν ἐκεῖ ἱεροῦ σημαντικοῦ.

Πρὸς τούτοις εὕρομεν λεπτὸν ἔλασμα ἀργυροῦν, μικρόν, ὀρθογώνιον (μήκ. 0.036, πλ. 0.024), ἄνω διάτρητον πρὸς ἀνάρτησιν, εἰκονίζον ἁπλουστέρως ἐν ἐκτύπῳ διὰ πλήξεως ἐκ τῶν ὄπισθεν, ὀφθαλμοὺς μετὰ ῥινὸς καὶ στόματος ἀνθρώπου· κάτω φέρει τὴν ἐπιγραφὴν διὰ γραμμάτων καλῶν χρόνων ΥΠΕΡ — ΕΥΧΗΣ «*ὑπὲρ — εὐχῆς*».

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπιγραφὴ τῶν ἀρχεσκόπων δὲν ἔκειτο κατὰ χώραν, ἀλλ᾽ ὠλίσθησεν, ἢ ἐκομίσθη ἐκ τῆς ὑπερκειμένης ἀκροπόλεως, ἐν ᾗ δέον νὰ ζητηθῇ τὸ μνημονευόμενον ἐν αὐτῇ ἱερὸν ἢ ναὸς τῆς *Ἀθηνᾶς Πολιάδος* (βλ. κατωτέρω ἀριθ. 5).

Ἀνατολικῶς τῆς ἀκροπόλεως καὶ οὐχὶ μακρὰν αὐτῆς παρὰ τὴν εἰς Ἄκκετσι ἀτραπόν, εἶχε σκάψει ἐπ᾽ ὀλίγον τῷ 1906 ὁ κ. Vollgraff ἐπὶ τοιχαρίου ἁπλοῦ, ἔχοντος ἔμφασιν

μυκηναίου ἀνακτόρου. Ἐξηκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ τὸ ἔργον καὶ εἴδομεν ὅτι πρόκειται οὐχὶ περὶ οἰκοδομήματος, ἀλλὰ περὶ «*μάνδρας*», ἴσως ποτὲ ἐστεγασμένης, ἧς χρῆσις ἐγένετο ὡς σηκοῦ προβάτων, καὶ ἧς τμήματα κεράμων κοινῶν τῆς στέγης εὑρέθησαν. Οἱ χρόνοι, καθ' οὓς τοῦτο καὶ τὰ πολυπληθῆ ἐν τοῖς πέριξ ὅμοια οἰκοδομήματα ἐποιήθησαν, δύνανται νὰ εἶναι προϊστορικοί· ἀλλ' εὕρομεν ὅμοιον οἰκοδόμημα ἐκτισμένον *ἐπὶ βυζαντιακοῦ* κτιρίου.

Σημειωτέον ὅτι ἐπὶ μακρὰν ἔκτασιν περὶ τὴν ἀκρόπολιν, ἰδίως Βορείως καὶ Ἀνατολικῶς, ἔνθα ἡ ἱστορικὴ πόλις δὲν ἐξετάθη, διακρίνονται τείχη μερικὰ ἐν εἴδει προπυργίων, ἄσχετα πρὸς ἄλληλα, μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκτεταμένα καὶ ἀσύνδετα, ἐπὶ μεγάλην ἔκτασιν κατέχοντα τὰ ὀχυρὰ ἐκ φύσεως σημεῖα, πάντα δὲ κατὰ τὸν κυκλώπειον τρόπον τῆς ἀκροπόλεως τετειχισμένα.

Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἐνταῦθα ὑπῆρχε μεγάλη προϊστορικὴ πόλις, ἴσως μείζων καὶ τῶν Μυκηνῶν αὐτῶν, ἀποτελουμένη ἐκ τῆς ἀρκούντως εὐρείας καὶ λίαν ὀχυρᾶς ἀκροπόλεως, ἕδρας τῶν ἡγεμόνων, ἐκ δύο ἐλασσόνων ὑπὲρ τὴν μεγάλην ἀκροπόλεων, καὶ ἐκ κάτω πόλεως περὶ αὐτὰς κατὰ μεγάλην ἔκτασιν, ἔνθα κατῴκει ὁ πολυάριθμος λαός. Εἶναι ζήτημα ἰδίας ἐρεύνης, ἣν ἀλλαχοῦ θὰ ἐκθέσωμεν, ἂν ἡ πόλις αὕτη δύναται νὰ εἶναι ἡ *Ὑποπλακίη Θήβη* τοῦ Ἠετίωνος, ὡς νομίζουσιν οἱ κκ. Kern, Bethe, Staehlin κ. ἄ.

5) Ἱερὸν καὶ προϊστορικὰ κτίσματα ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως.

Ἕνεκα τῶν λόγων τούτων ἀπεφασίσαμεν νὰ δοκιμάσωμεν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καίτοι ἦτο πλήρης λίθων καὶ βράχων, ἔτι δὲ κατείχετο ὑπὸ πυκνοτάτων πρίνων οὕτως, ὥστε νὰ μὴ διακρίνηταί τι ἐμφανὲς ἐρείπιον πλὴν τῶν κατὰ

τὰ ἄκρα καταπεσόντων ὀγκολίθων τοῦ ἱστορικοῦ τείχους.

Σκάψαντες λοιπὸν κατὰ τὸ βορειότατον ἄκρον αὐτῆς, ὅπερ εἶναι τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς ἀκροπόλεως, παρέχον θαυμασίαν θέαν πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν τῶν πέριξ καὶ μακρὰν πρὸς τὴν *Πύρασον*, *Φυλάκην*, *Ἅλον* καὶ πρὸς πᾶσαν ἀξιόλογον στρατηγικῶς θέσιν μέχρι τῆς παραλίας, εὕρομεν εἰς μικρὸν βάθος ἐρείπια οἰκοδομήματος ἀνατετραμμένα ἕνεκα τῆς ἐγγὺς κατασκευῆς τετραγώνου φυλακείου κατὰ τοὺς βυζαντιακοὺς χρόνους καὶ ἄλλων περαιτέρω ὁμοίων ὀχυρωματικῶν οἰκημάτων (Πίν. Β' εἰκ. 4· δεξιὰ εἰς τὸ ἄκρον κατὰ τὸ σημεῖον Β διακρίνεται ὀλίγον τὸ τετράγωνον μεσαιωνικὸν φυλακεῖον ἐκ μικρῶν λίθων δι' ἁπλοῦ πηλοῦ ἐκτισμένον).

Τὰ ἐρείπια ταῦτα συνίστανται εἰς μεγάλας καλῶς λελαξευμένας πλάκας λίαν σκληροῦ λίθου, λείας κατὰ τὰς στενὰς ἕδρας, δύο ἢ μίαν, μετὰ χαραγῶν καὶ μικρῶν βαθύνσεων πρὸς ἁρμογὴν σιδηρῶν γόμφων καὶ στερέωσιν. Αὗται ἀπετέλουν τοῖχον, οὗ μίαν γωνίαν ἀπεκαλύψαμεν.

Τῶν πλακῶν τούτων τινὲς ἔχουσι διασκευασθῆ τὰ ἄνω διεδρικῶς, ὡς ἵνα σχηματίσωσιν ἀψῖδα ἢ θόλον (βλ. εἰκ. 4 σημεῖον Π), ἄλλαι ἔχουσιν ἰδιάζοντα σχήματα, ἰδίως πεντάπλευρα, καί τινες εἶναι αὐτὸ τοῦτο θολότυποι (εἰκ. 4· δεξιὰ τοῦ κατωφλίου σημεῖον Θ).

Ταῦτα δεικνύουσιν ὅτι τὸ ὑλικὸν τοῦτο ἀνῆκεν ἀρχῆθεν εἰς ἄλλο τι οἰκοδόμημα. Ἰδίως εἶναι ἀξία προσοχῆς μεγάλη πλὰξ φέρουσα ἑκατέρωθεν εἰς τὰ ἄκρα τῆς ἄνω ἐπιφανείας βαθύνσεις πρὸς ἁρμογὴν θύρας (εἰκ. 4 ἀριστερὰ κατὰ τὸ σημεῖον Κ). Αὕτη φαίνεται μὴ κατὰ χώραν οὖσα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐγγύς που μετατεθεῖσα ἐνταῦθα κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἱεροῦ καὶ πάλιν ἔπειτα μετατεθεῖσα.

Διότι ὄντως πρόκειται περὶ ἱεροῦ, ἀφ' οὗ εὕρομεν ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν ἄνω στρώματος, ἤτοι ὑπὸ τὸ μεσαιωνι-

κόν, ὀλίγον ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἱστορικοῦ κτιρίου, ὀκτὼ ἢ ἐννέα βάθρα ἀγαλμάτων μικρῶν, κεφαλήν, πόδας καὶ χεῖρας μαρμαρίνου ἀγαλματίου Ἀθηνᾶς (Πίν. Γ' εἰκ. 5 β, γ), τμήματα μαρμαρίνων πλακῶν ἐκ τεσσάρων ἐπιγραφῶν ἀναθηματικῶν τῆς Δ' π. Χ.- Α' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, καὶ πολλὰ θραύσματα πηλίνων ἀγαλματίων γυναικείας θεότητος καλῆς ἐργασίας καὶ χρόνων (εἰκ. 5 δ).

Δυστυχῶς οὐδαμοῦ, πλὴν ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου ἀγαλματίου, δηλοῦται τὸ ὄνομα τῆς θεότητος· φαίνεται ὅμως πιθανὸν ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ ἱερὸν τῆς *Ἀθηνᾶς Πολιάδος*, ὅπερ μνημονεύεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῶν ἀρχεσκόπων (βλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 4).

Παρὰ τὸ κατώφλιον εἰς βάθος 0.80 μ. πρὸ αὐτοῦ εὕρομεν θύραν ἐκ σκληροῦ ξύλου κεκαυμένου, ἐφ' ἧς εἶχον ἁρμοσθῆ χαλκοῖ ἧλοι κυκλικῶν, κοίλων τὰ κάτω, πολὺ μεγάλων κεφαλῶν, μικροῦ δὲ σώματος. Καὶ τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ ξύλου πολλὰ καὶ οὐκ ὀλίγους τοιούτους ἥλους συνελέξαμεν, οἵτινες μᾶλλον πρὸς κόσμον τῆς θύρας, ἧττον δὲ πρὸς στερέωσιν τῶν ξύλων, ἐξ ὧν αὕτη συνέκειτο, ἐχρησίμευσαν.

Προχωρήσαντες εἰς βάθος εὕρομεν μετ' οὐ πολὺ στρῶμα διάφορον, καὶ δὴ μέλαν, ὁπόθεν ἐξηγάγομεν πολυαρίθμους γεωμετρικοὺς χαλκοῦς κρίκους ἁπλοῦς ἢ μετὰ τεσσάρων σταυροειδῶν ἐξογκώσεων, ὧν τινες ἔχουσι καὶ κεφαλὰς πτηνῶν· εἶναι δὲ ποικίλων διαμέτρων ἀπὸ δακτυλιοειδῶν μέχρι διαμέτρου 0.10. Μετ' αὐτῶν εὑρέθησαν καί τινες μεγάλαι πόρπαι χαλκαῖ γεωμετρικῆς ἐπίσης περιόδου, δακτύλιοι χαλκοῖ, μικρὰ ἀγγεῖα καὶ πτηνὰ χαλκᾶ, καὶ θραύσματα γεγανωμένων τῆς αὐτῆς περιόδου ἀγγείων.

Σχεδὸν ἐν τῷ αὐτῷ στρώματι ἀναμεμειγμένα, ἢ ὀλίγον ὑπ' αὐτό, εὑρέθησαν λίθινα ἐργαλεῖα, βέλη ἐξ ὀψιανοῦ, θραύσματα ὡραίων ἀγγείων μετὰ βαφῶν ἔσω τε καὶ ἔξω

ἐν εἴδει ἐναλλασσομένων τετραγωνιδίων καὶ ἄλλων σχημάτων, κρίκοι ἐξ ἐλεφαντοστοῦ, πέλεκυς ἀμφίστομος ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης μετὰ χαραγῶν, σφενδόναι ἄγλυφοι διάτρητοι ἐκ κρυστάλλου, σφαιρίδια ἢ λίαν μικροὶ κρίκοι ἐξ ὑελώδους μάζης ἢ ἠλέκτρου κττ., ἀνήκοντα εἰς τὴν νεολιθικήν, τὴν χαλκῆν καὶ μυκηναίαν περίοδον. Τούτων ὅμοια καὶ ἀνάλογα εὗρον ὁ κ. Wolters (βλ. κατωτέρω Η΄ 1), ὁ κ. Στάης (βλ. αὐτόθι) καὶ μάλιστα ὁ κ. Τσούντας ἐν προϊστορικοῖς συνοικισμοῖς τῆς Θεσσαλίας.

Ἐκ πάντων τούτων συνάγομεν ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ λίαν σημαντικῆς ἀκροπόλεως, κατοικηθείσης ἀπὸ παλαιτάτων χρόνων μέχρι τῶν βυζαντιακῶν, ἧς ἡ πλήρης ἀνασκαφὴ ἐπιβάλλεται μεταξὺ τῶν πρώτων ἐργασιῶν τοῦ 1908, ἰδίως διὰ τὰ προϊστορικὰ εὑρήματα.

Δυστυχῶς εἴχομεν ἤδη δαπανήσει εἰς τὰς ἄλλας δοκιμὰς πολὺ τοῦ ποσοῦ τῶν 1000 δραχμῶν, ἃς εἶχε διαθέσει ὁ κ. Π. Σ. Τοπάλης, καὶ ἠναγκάσθημεν νὰ ἀναβάλωμεν τὴν ἐργασίαν διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ὁπότε πιθανῶς θέλει ἐξακολουθήσει τὰς δαπάνας ὁ αὐτὸς κ. Τοπάλης, ὅστις ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ δισχιλίας ἔτι δραχμὰς πρὸς τοῦτο, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ γίνῃ ἡ ἀνασκαφὴ μέχρι τέλους Νοεμβρίου τοῦ 1907· τοῦτο ὅμως κατέστη ἡμῖν ἀδύνατον νὰ πράξωμεν, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἀπησχολήθημεν ἐπὶ μακρὸν ἐν *Παγασαῖς* (βλ. κατωτέρω Η΄ 1), καὶ οὕτω μένει ἀδιάθετος ἡ χορηγία τοῦ κ. Π. Σ. Τοπάλη.

Δ΄) Ἐν Πυράσῳ

Ἱερὸν τῆς Δήμητρος (Δημήτριον).

Κατὰ τὸ βορειότατον τοῦ κόλπου τοῦ Ἁλμυροῦ κεῖται ἡ ἀρχαία *Πύρασος*, περὶ ἧς βλ. *Staehlin*, ἔ. ἀ. σελ. 10-13 πίν. 1.

Ἐνταῦθα ἐπειράθημεν νὰ εὕρωμεν τὸν περίφημον ναὸν τῆς Δήμητρος, σκάψαντες Νοτίως τῆς ἀκροπόλεως, καθ' ἣν διεύθυνσιν ὁ Στράβων θέτει αὐτόν, ἐν τῷ κέντρῳ παρὰ τὰ κτίσματα τοῦ Βελῆ-Πασᾶ, εἰς ἀπόστασιν 300 περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς «Μαγούλας», ἥτις εἶναι ἡ πόλις, ἢ τοὐλάχιστον ἡ ἀκρόπολις, τῆς ἀρχαίας Πυράσου.

Ἐκεῖ εὕρομεν ἐν μέσῳ σωρείας μεσαιωνικῶν ἐρειπίων καί τινας σπονδύλους σημαντικοῦ ναοῦ δωρίου ῥυθμοῦ· δυστυχῶς οὔτε τὰ βυζαντιακὰ οὐδὲ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ταῦτα ἐρείπια ἔκειντο κατὰ χώραν, ἀλλὰ συνήχθησαν, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τοῦ Βελῆ-Πασᾶ ἐκ τῶν πέριξ. Οὕτω καὶ ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος μένει πρὸς ζήτησιν.

Πρὸς τούτοις ἀπεκαλύψαμεν μέρος τοῦ δαπέδου μεγάλης βυζαντιακῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κειμένης, ὅπερ ποτὲ εἶχε διακρίνει, ὡς εἶπεν ἡμῖν, ὁ κ. Ν. Γιαννόπουλλος. Τὸ δάπεδον τοῦτο εἶναι ἐστρωμένον διὰ ψηφιδώματος μετριωτάτης ἐργασίας, φέροντος τοξοειδῆ κοσμήματα.

Πολλοὺς μῆνας μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην, ἀρξαμένης τῆς ἐν Πυράσῳ ἱδρύσεως τῆς *Νέας Ἀγχιάλου*, εὑρέθησαν πολλαχοῦ ἐρείπια μεσαιωνικὰ ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ, ὀλίγα δὲ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορικῆς καὶ ἐλάχιστα τῆς Ῥωμαϊκῆς περιόδου, δεικνύοντα ὅτι κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ὑπῆρχεν ἐνταῦθα ἀκμαιοτάτη πόλις, ἧς τὴν σημασίαν ἤδη προήκασεν ἐκ τῶν τέως ἐν τῷ ἐμφανεῖ ὄντων ἐρειπίων ὁ κ. Ν. Γιαννόπουλλος (πρβλ. αὐτοῦ «*Οἱ δύο Μεσαιωνικοὶ Ἁλμυροί*» ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσοῦ τόμ. Η΄ 1904). Τὰ εὑρήματα ταῦτα θέλομεν ἀνακοινώσει κατὰ τὴν ἔκθεσιν ἡμῶν τοῦ 1908, ὁπότε θὰ ἔχῃ περατωθῇ ἡ ἵδρυσις τῆς νέας πόλεως καὶ ἡ συναγωγὴ καὶ μελέτη αὐτῶν θὰ καταστῇ εὐχερεστέρα.

Ε´) Ἐν «Ἀϊδινιώτικῃ Μαγούλᾳ»

Προϊστορικὸς πτωχὸς συνοικισμός.

Μεταξὺ τοῦ χωρίου Ἄκκετσι καὶ τοῦ Ἁλμυροῦ ἐν τῇ πεδιάδι ὑψοῦται λόφος τὰ πολλὰ ἐκ φορητοῦ χώματος σχηματισθείς, ἐφ' οὗ καὶ ὁ κ. Τσούντας τῷ 1905 καὶ ὁ κ. Γιαννόπουλλος εἶχον ἐπὶ μικρὸν ἀνασκάψει.

Καὶ ἡμεῖς μαθόντες παρά τινος χωρικοῦ τῆς Ἀϊδινείου Γεωργικῆς Σχολῆς ὅτι ἐγίνωσκεν ὑπόγειόν τι κτίσμα ὡσὰν «*ἀλώνι*», καὶ ὑπολαβόντες τοῦτο θολωτὸν τάφον, ἀνεσκάψαμεν ἐπί τινας ἡμέρας εἴς τε τὰ κράσπεδα τοῦ λόφου καὶ ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν μὲν τάφον ἤ τι ἕτερον δὲν εὕρομεν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ κρασπέδου συνηντήσαμεν τοιχάριά τινα καὶ δρομίσκους, οἷα τὰ ἐν Διμίνι εὑρεθέντα, καὶ τμήματα μεγάλων ἀβαφῶν ἀγγείων, ἐλάχιστα δὲ τῶν συνήθων βεβαμμένων τῆς προϊστορικῆς περιόδου.

Ἐκ τούτου εἰκάζομεν ὅτι ὁ συνοικισμὸς οὗτος εἶναι τῶν λίαν πτωχῶν ὁμοίων ἐν Θεσσαλίᾳ· τοῦτο δ' εἶναι εὐνόητον, ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν ὑπῆρχε σύγχρονος τῷ ἐνταῦθα λίαν ἀκμαῖος συνοικισμὸς (βλ. ἐν τοῖς περὶ αὐτῶν ἀνωτέρω Γ´ 5).

ς´) Ἐν Δημητριάδι

1) πύργος ἐσωτερικὸς τῆς ἀκροπόλεως.

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἐπώνυμος πόλις Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ ἐκ τῶν νεωτάτων δημοσιεύσεων τοῦ κ. *C. Fredrich* (Ath. Mitt. XXX 1905, 221-244 καὶ πίν. IX) καὶ τοῦ κ. *A. J. B. Wace* (Journal of Hell. Stud. XXVI 1906, 154)

Ἐνταῦθα ἐξετελέσαμεν κατὰ μῆνα Ἰούλιον δοκιμαστικάς τινας ἐργασίας δαπάναις τοῦ δήμου Παγασῶν. Ἐν πρώτοις ἐσκάψαμεν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, εἰς ἧς τὴν Ἀνατολικὴν πλευρὰν εὕρομεν τετράγωνον ἐσωτερικὸν πύργον, ἤ τι ὅμοιον κτίριον τῆς Δ'-Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, οὗ τὴν μίαν πλευρὰν ἀποτελεῖ αὐτὸ τὸ τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως, αἱ δὲ λοιπαὶ εἶναι ἐπιμελῶς ἐκτισμέναι ἰσοδομικῶς διὰ μεγάλων λίθων. Μετασκευή τις αὐτοῦ ἐγένετο κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, εὑρέθη δὲ καὶ πύργος ἢ κτίριον τῶν χρόνων τούτων, ἀντιθέτως τοῦ παλαιοῦ πύργου, δῆλον ὅτι ἔξω τοῦ τείχους προβεβλημένος.

Εὑρήματα ἐνταῦθα ἔσχομεν μόνον λιθοβόλους σφαίρας, ὧν εὑρέθη ἀρκούντως μέγας ἀριθμός, 87 καὶ πλέον· ὅμοιαι εὑρέθησαν ἐν Παγασαῖς (βλ. κατωτέρω Η' 1)· χρῆσις τούτων ἐγίνετο βεβαίως διὰ τῶν καταπελτῶν ἢ πετροβόλων μηχανῶν.

Πρὸς τούτοις εὑρέθη ὄγκος μολύβδινος ἀρκούντως μέγας, τεκτονικῆς ἴσως χρήσεως, καὶ θραύσματα μελανομόρφων ἀγγείων οὐχὶ καλῆς ἐργασίας τῆς Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἔτι δὲ θεμέλια ἀσθενῶν μεταγενεστέρων οἰκοδομημάτων. Περιέργως οὐδὲν ἴχνος, μηνῦον ὕπαρξιν ναοῦ, εὑρέθη καθ' ὅλην τὴν ἀκρόπολιν, καθ' ἣν ἐδοκιμάσαμεν· ὡς φαίνεται ἢ δὲν ὑπῆρχεν ἐνταῦθα ναός, ἢ ὁ ὑπάρχων ἐξηφανίσθη ὅλως. Ἐπειδὴ τὸ δεύτερον δὲν φαίνεται πολὺ πιθανόν, τὰ ὑπὸ τοῦ *Dodwell*, Tour through Greece II 90-91 ὀφθέντα ἐρείπια, ἅτινα καὶ ὁ κ. *Γεωργιάδης*, «Θεσσαλίᾳ» σελ. 178 βεβαιοῖ, ἀνῆκον εἰς ἐκκλησίαν χριστιανικήν, οὐχὶ εἰς ναὸν ἀρχαῖον. Τὸ μόνον εὕρημα ἡμῶν λόγου ἄξιον εἶναι θραῦσμα καλοῦ μελανομόρφου ἀγγείου, φέροντος ἐγχάρακτον ἐπιγραφὴν ΑΝ, ἣν δυσκόλως θὰ συνεπληροῦμεν «*ἀν*[έθηκεν».

2) *ὀχετὸς τῆς Ἀγορᾶς.*

Περὶ τὸ μέσον τῆς κάτω πόλεως ὑπάρχει θέσις, συνήθως *Ἀγορὰ* καλουμένη, ἧς τὴν ἄνω πλευρὰν (Βόρειον) περιθέει βαθὺς ὀχετὸς ἐπὶ τοῦ βράχου λελαξευμένος καὶ τὰ ἄνω διὰ μεγάλων πλακῶν κεκλεισμένος.

Ἐπειδὴ πολλὰ ἐμυθολογοῦντο ἤδη ἀπὸ τοῦ **Leake** περὶ τοῦ ὀχετοῦ, παρηκολουθήσαμεν αὐτόν, εὑρόντες τήν τε ἀρχήν, οὖσαν κατὰ τὸ Νοτιοδυτικὸν ἄκρον τῆς Ἀγορᾶς, καὶ τὸ τέρμα κατὰ τὸ ἕτερον, ὡς σημειοῦται περίπου ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ κ. Fredrich (βλ. αὐτοῦ ἔ. ἀ. πίν. IX καὶ εἰκ. 9)· φαίνεται δὲ μῦθος τὸ ὅτι ὁ ὀχετὸς οὗτος προυχώρει ὑπὸ τοὺς βράχους πρὸς τὴν θάλασσαν· ἐπίσης εἶναι ἀμφίβολον, ἂν διενέμετο ὕδωρ δι᾽ αὐτοῦ· διότι, ἂν συνέβαινε τοῦτο, εἶναι δυσχερὲς νὰ εἴπωμεν πόθεν ἤρχετο τὸ ὕδωρ, μὴ ὑπάρχοντος ὑπεράνω τοῦ νῦν ἑτέρου ὀχετοῦ. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ὁ ὀχετὸς οὗτος ἐπληροῦτο ὑετίων ὑδάτων, καταπιπτόντων ἐκ τῆς στέγης τοῦ μεγάλου κτιρίου, ὅπερ λέγεται καὶ ἴσως εἶναι ἡ Ἀγορά.

3) ***πλινθόκτιστος μέγας πύργος.***

Ἔτι δ᾽ ἐνηργήσαμεν ἀνασκαφικὰς δοκιμὰς καὶ ἐπὶ μεγάλου πύργου, κειμένου ἐπὶ τοῦ ὑψίστου μετὰ τὴν ἀκρόπολιν λόφου ΒΑ τῆς πόλεως, ἔνθα ποτὲ φιλάρχαιοι τοῦ Βόλου ἐζήτουν τὸν τάφον Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ. Ὁ πύργος εἶναι λόγου ἄξιος, ἐπ᾽ ὀλίγον μὲν διὰ λίθων μεγάλων καλῶς οἰκοδομηθείς, τὰ δὲ λοιπὰ δι᾽ ὠμῶν πλίνθων, διακρινομένων πολλαχοῦ (πρβλ. κατωτέρω Η΄1).—Ἐντὸς τῆς ἀρχαίας πόλεως δοκιμάσαντες εἰς πολλὰ μέρη οὐδὲν σημεῖον εὕρομεν πρὸς ἀνασκαφήν, δυνάμενον νὰ χορηγήσῃ

ἄξιόν τι τοῦ κόπου εὕρημα· ἡ καταστροφὴ τῆς πόλεως ταύτης ἔχει συντελεσθῇ νῦν τελεία.

4) *οἰκήσεις ἐπὶ λαξευθέντων βράχων*

Ἀλλὰ σημαντικόν τι κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην εὑρέθη δι' ἁπλῆς ἐρεύνης καὶ ἄνευ ἀνασκαφῶν. Παρετηρήσαμεν δῆλον ὅτι ἀνὰ τοὺς βραχώδεις λόφους ὑπὲρ τὸν πύργον τοῦτον πρὸς τὸ Πήλιον οἰκήσεις ἐπὶ τῶν βράχων λελαξευμένας, ὧν τινες σῴζονται κάλλιστα· ἐπὶ τριῶν λόφων ὑπάρχουσι πολλαὶ τοιαῦται οἰκήσεις, λίαν ἀνάλογοι ταῖς ἐπὶ τῶν λόφων τῶν Ἀθηνῶν. Μάλιστα διακρίνεται ἐν μιᾷ καὶ βῆμα, οἷον τῆς *Πυκνός*, καὶ ἄλλα ὅμοια τοῖς ἐν Ἀθήναις κατασκευάσματα (μὴ εἶναι ἐνταῦθα τὸ λεγόμενον *Πηλεθρόνιον*;).

Ἡ σημασία τῶν οἰκημάτων τούτων εἶναι μεγάλη, ἄν τις συνδέσῃ τὸ πρᾶγμα πρὸς τὴν πλουσίαν εἰς διηγήσεις Μυθολογίαν τῶν τόπων τούτων. Ἐκ τῆς εὑρέσεως ταύτης συμπεραίνομεν ὅτι καὶ αἱ πολλαχοῦ αὐτῆς τῆς Δημητριάδος οἰκήσεις ἐπὶ βράχων, ὡς καὶ τὰ φρέατα καὶ τὰ τετράγωνα ἐν τοῖς βράχοις δωμάτια τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς, εἶναι παμπάλαια ἔργα, οὐχὶ ἱστορικῶν χρόνων, ὡς νομίζονται, δηλοῦντα ὅτι κατὰ τὴν προϊστορικὴν τοὐλάχιστον περίοδον κατῳκεῖτο ὡς πρωτεύουσα τῶν οἰκισμῶν τούτων ἡ Δημητριάς, καὶ δὴ ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς. Ἂν δὲ καὶ πρὸ τοῦ Δημητρίου κατῳκεῖτο ἡ πόλις αὕτη, ὡς τινές, ἰδίως ὁ ἐν Βόλῳ Γυμνασιάρχης κ. Δ. Σακελλαρίου διὰ πραγματείας αὐτοῦ ὑποστηρίζει, δὲν δυνάμεθα ὡρισμένως νὰ εἴπωμεν, καίτοι ἀποκλίνομεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πηγῶν (*Δημοσθένους, Παυσανίου, Πλινίου κλ.*) ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης, ἣν ὅμως αἱ μέχρι τοῦδε μικραὶ ἀνασκαφαὶ δὲν βεβαιοῦσιν εἰσέτι.

Ζ΄) Ἐν τῇ κοιλάδι Μπούφᾳ

Ἱερὸν Κοροπαίου Ἀπόλλωνος.

Ἐνταῦθα ἐξετελέσαμεν ἐπὶ τέσσαρας μόνον ἡμέρας ἀνασκαφήν, ἵνα εὕρωμεν τὸ Ἀνατολικὸν τέρμα τοῦ περιβόλου, περὶ οὗ βλ. *Πρακτικά*, 1906 σελ. 124. Δυστυχῶς ἀνέβλυσαν εἰς μικρὸν βάθος ὕδατα, καὶ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ προχωρήσωμεν. Εὐρύτεραι ἐργασίαι θέλουσι γίνει ἐνταῦθα ἐν τῷ μέλλοντι, διότι ἀπηλλοτριώθη ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπείας ὁ χῶρος.

Η΄) Ἐν Παγασαῖς

1) δύο συγκεντρικοὶ πύργοι.

Ἐν Παγασαῖς ἐξετελέσαμεν καὶ δοκιμαστικὰς ἀνασκαφὰς πολλαχοῦ (βλ. κατωτέρω 2. 3) καὶ εὐρυτέραν ἀνασκαφὴν ἀπὸ τοῦ τέλους Ἰουλίου μέχρι τοῦ τέλους Νοεμβρίου. Τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου τούτου διεθέσαμεν εἰς ἀνασκαφὴν πύργου τῆς Ε΄ π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, οὗ πέριξ κατεσκευάσθη ἐσπευσμένως, λόγῳ εἰσβολῆς τινος, ἕτερος συγκεντρικὸς ἐκ ξένου ὑλικοῦ.

Περὶ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης, περὶ τῶν πλουσιωτάτων εὑρημάτων ἐξ αὐτῆς, καὶ μάλιστα περὶ τῆς σημασίας αὐτῶν καὶ τῆς θέσεως, ἣν καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ *Ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Ζωγραφικῆς*, ἐγράψαμεν ἐκτενῆ πραγματείαν, ἥτις ἤρξατο δημοσιευομένη ἐν τῷ α΄ τεύχει τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τοῦ 1908. Τὰ ἐνταῦθα ἐκτιθέμενα εἶναι συμπλήρωσις τῶν ἐκεῖ λεγομένων (σελ. 1-3)· καὶ τἀνάπαλιν τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὰς δημοσιευο-

μένας ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα εἰκόνας (Ἐφ. Ἀρ. 1908 εἰκ. 1. 2).

Ἐν Παγασαῖς εἴχομεν ἐκτελέσει καὶ ἡμεῖς ἀνασκαφὰς καὶ ἐρεύνας τῷ 1906 (βλ. *Πρακτικὰ* 1906, 123) καὶ ὁ κ. Βαλέριος Στάης (βλ. *Πρακτικὰ* 1901, 39-40), ἁπλᾶς δ' ἐρεύνας ἄνευ ἀνασκαφῆς ὁ κ. Paul Wolters (βλ *Athen. Mitt.* XIX 1889, 263 κέ.) καὶ ὁ κ. Τσούντας, πάντες ἄνευ σημαντικοῦ τινος εὑρήματος. Μόνον ὁ κ. Wolters εὗρεν ἐν Βόλῳ παρ' ἰδιώταις μυκηναϊκὰ ἀγγεῖα, προελθόντα ἐκ λαθραίων ἀνασκαφῶν τάφων ἐπὶ τοῦ βαθυτάτου ἀκρωτηρίου παρὰ τὸν νῦν φανὸν (*Ath. Mitt.* ἔ. ἀ. πίν. 8-11).

Ἐθεωρήσαμεν ὅμως ἄξια ἐπιμονωτέρας ἐρεύνης τὰ ἐρείπια τῶν Παγασῶν (ὁμοίας ἐρεύνης ἄξια ἐθεώρει καὶ ὁ κ. Wace ἔ. ἀ. 161), ἰδίως διότι ἐκεῖθεν προήρχοντο τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Συλλογῇ Βόλου πάλαι συνηθροισμένων μνημείων, ἅτινα καὶ ἡμεῖς ηὐξήσαμεν, εὑρόντες ἀλλαχοῦ μὲν ἄλλα, ἐντὸς δ' ἀχυρῶνος ἐν τῇ καλουμένῃ θέσει *Καλύβια* εὐθὺς ὑπὲρ τὰς *Ἁλυκὰς* (βλ. Πίν. Γ' εἰκ. 6, ἐν ᾗ εἰς τὸ βάθος διακρίνονται αἱ Ἁλυκαὶ κατὰ τὸ σημεῖον Α, καὶ περαιτέρω ὁ Παγασιτικὸς κόλπος κατὰ τὸ Π) δύο μικρὰς ἐπιτυμβίους πλάκας, φερούσας διὰ πορφυρᾶς βαφῆς γραπτὰς ταινίας καὶ κυμάτιον.

Τοιαῦτα γραπτὰ κοσμήματα ἔχουσι καὶ πολλαὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Βόλου καὶ ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ Πηλίου ἐντετειχισμένων ἐπιτυμβίων στηλῶν, ὧν τὰς πρώτας περιέγραψεν ἰδίως ὁ H. Lolling, τὰς δευτέρας ὁ κ. A. Wilhelm (βλ. *Ath. Mitt.*, VII 1882, 225[1]· XI 1886, 48-49· XII 1887, 363· XV 1890, 313 κέ.· ὁ H. Lolling διέκρινε καὶ ἴχνη γραπτῶν παραστάσεων ἐπί τινων). Αἱ στῆλαι αὗται, ὡς καὶ ἡμῖν εἶπεν ὁ σεβαστὸς συγγραφεὺς τῆς περισπουδάστου «*Θεσσαλίας*» κ. Ν. Γεωργιάδης, καὶ ἤδη πρὸ ἡμῶν ἄλλοις τε καὶ τῷ ἄγγλῳ ἀρχαιολόγῳ κ. A. J. B. Wace, καὶ ὡς ἤδη ἔγραψε (πρβλ. *Γεωρ-*

γιάδην, «Θεσσαλίᾳ» σελ. 191), προήρχοντο ἔκ τινος λόφου κατὰ τὰς Ἀλυκάς, πρὸ 50 περίπου ἐτῶν ἐξαχθεῖσαι· ἀλλ' ἀκριβῶς δὲν ἐλέγετο ποῦ κεῖται ὁ λόφος οὗτος (βλ. Wace, Journal of Hell. Stud. XXVI 1906, 161: According to Georgiades the inscribed stelae now walled up in the church of Hagios Nicolaos at Volo were found *somewhere in the eastern part of Pagasae*).

Ἡμεῖς καὶ παρ' ἄλλων ἠκούσαμεν τὴν ὕπαρξιν τοιαύτης θέσεως, ἐν ᾗ ἐκρύπτοντο ἀνάγλυφα, ἀλλὰ δὲν ἐγινώσκομεν, οὐδ' ἐμάθομέν ποτε ἀκριβῶς τὸ μέρος, ἕως ὅτου ἡμέραν τινά, περιερχόμενοι τὰ ἐρείπια τῶν Παγασῶν μετὰ τοῦ κ. Μαργαρίτου Ἀποστολίδου, ἀνδρὸς φιλαρχαίου, ἐρευνητοῦ ἐπιμελοῦς καὶ γνώστου πολλῶν ἀρχαιολογικῶν θέσεων τῆς Πελασγιώτιδος καὶ Φθιώτιδος, ἐπληροφορήθημεν ὅτι αὐτός ποτε ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἀνασκάψας ἐπὶ μικρὸν παρὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ὑπὲρ τὰ Καλύβια λόφου (βλ. εἰκ. 11· εἰς τὸ βάθος ὑψοῦται τὸ Πήλιον κατὰ τὸ σημεῖον Π δεξιά· εἰς τὸ ἄκρον κατὰ τὸ Α ἄρχονται αἱ μὴ φαινόμεναι ἐπὶ τῆς εἰκόνος Ἀλυκαί), εὗρεν εἰς ἱκανὸν βάθος μέγαν λίθον λελαξευμένον, ὃν ἀφῆκεν ἐκεῖ.

Λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τῆς σπουδαίας ταύτης πληροφορίας, ἠρξάμεθα τὴν ἐπιοῦσαν ἀνασκάπτοντες τὸν λόφον, ἐφ' οὗ οὐδὲν σημεῖον ὑπῆρχε, μηνῦον περὶ τῶν ἐντὸς κειμένων· μόνον ἐπιπόλαιαι ἐκσκαφαὶ ὑπὸ χωρικῶν πάλαι γενόμεναι διεκρίνοντο μόλις, τὰ δὲ ἄλλα ὁ λόφος ἦτο χῶμα ἁπλοῦν, καλυπτόμενον ὑπὸ ἀκανθῶν καὶ θάμνων.

Κατὰ τὴν πρώτην ὅμως ἡμέραν τῆς ἀνασκαφῆς, περιελθόντες τὸν λόφον εὕρομεν πολλαχοῦ συντρίμματα μικρὰ ἐξ ἀνθεμίων στηλῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπωπτεύσαμεν ὅτι ἐντὸς τοῦ λόφου ὑπῆρχε τοιοῦτον ὑλικόν. Ἡμεῖς ἐνομίσαμεν κατ' ἀρχὰς ὅτι ἐν αὐτῷ ὑπάρχει πιθανῶς σημαντικός τις καμαρωτὸς τάφος, ὡς πολλάκις συμβαίνει ἐπὶ χωματω-

δῶν λόφων ἔξω τῶν τειχῶν τῶν Θεσσαλικῶν πόλεων κειμένων· τοῦτο ἐστηρίζομεν εἰς τὴν παρατήρησιν ὅτι τὰ χώματα τοῦ λόφου δὲν ἐφαίνοντο ἡμῖν φυσικά, ἀλλὰ φορητά.

Μετά τινων ἡμερῶν ματαίας ἐρεύνας συνηντήσαμεν τοῖχον ἐξ ὡραίων πλακῶν λελαξευμένων, ἀλλ' ἀρχῆθεν δι' ἄλλα κτίρια προωρισμένων (εἰκ. 12 δεξιὰ κατὰ τὸ σημεῖον Ν)· σκάψαντες ἐνδοτέρω, εὕρομεν ἕτερον τοῖχον ἐκ λίθων ἀκατεργάστων τὰ ἄλλα πλὴν τῶν ἁρμογῶν (εἰκ. 12 ἀριστερὰ κατὰ τὸ ν). Μεταξὺ αὐτῶν εἶχον τεθῆ ὡς γόμωσις στῆλαι ἐπιτύμβιοι φέρουσαι πᾶσαι γραπτὰς ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ μαρμάρου πολυχρώμους παραστάσεις καὶ γραπτὰ κοσμήματα. Ἐν τῇ εἰκ. 12 φαίνεται τὸ διάκενον Δ-Δ' μεταξὺ τῶν δύο πύργων μετὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν στηλῶν· ἡ πλευρὰ αὕτη εἶναι ἡ Νότιος, πρώτη ἀνασκαφεῖσα καὶ ἀποδοῦσα τὰς ὡραιοτάτας τῶν γραπτῶν στηλῶν.

Τούτων ἀπεικονίζομεν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι πέντε ἐν πίν. 1-4, αὐτόθι δ' ἐν εἰκ. 6 δύο ἔτι τῆς *Πηνηΐδος καὶ Ἡροδότου*, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον εὕρημα, καὶ τὴν τοῦ *Μηνοφίλου*, ἥτις εὑρέθη ἐν ταῖς πρώταις.

Ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τῆς Νοτίου πλευρᾶς ὑπεθέσαμεν ὅτι πᾶσαι αἱ πλευραὶ θὰ εἶχον ὅμοιον ὑλικόν, καὶ ἀνασκάψαντες αὐτὰς δὲν διεψεύσθημεν. Ἐπὶ τῆς εἰκ. 13 ἀποδίδεται ἡ Βορεία πλευρὰ κατὰ τὰ σημεῖα Β-Β' τοῦ ἔξω, β-β' τοῦ ἔσω τῶν πύργων μετὰ τῆς ἔμπροσθεν οὔσης ΒΑ γωνίας αὐτῶν (ΒΑ τοῦ ἔξω, βα τοῦ ἔσω) μετὰ τὸ πέρας τῆς ὅλης ἀνασκαφῆς αὐτῶν. Τὴν ἄποψιν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς πλευρᾶς ἀποδίδομεν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι 1908 εἰκ. 1-2.

Δέον νὰ σημειωθῇ πρὸς τούτοις ὅτι ὁ μὲν ἐσωτερικὸς πύργος, ἐνωρὶς κατὰ τὴν Ε' π. Χ. πιθανῶς ἑκατονταετηρίδα κατασκευασθείς, ἵνα προστατεύῃ τὸν ἐξωτερικὸν λιμένα, ὃν φαίνεται ὅτι κατέχουσιν αἱ Ἁλυκαὶ σήμερον, οὐδὲν ξέ-

νον ὑλικὸν περιεῖχεν οὔτε ἐντὸς τῶν λιθίνων τοίχων αὐτοῦ οὐδ' ἐν τῷ ἔσω δαπέδῳ, ἐν ᾧ τοῦ ἐξωτερικοῦ πύργου οἱ ἰσχυροὶ λίθινοι τοῖχοι περιεῖχον πολλὰς στήλας.

Τούτου βεβαιωθέντος, ἠναγκάσθημεν μετὰ πολλῆς ἡμῶν λύπης νὰ κρημνίσωμεν πολλαχοῦ τοὺς ὡραίους τούτους τοίχους, ἵνα ἐξαγάγωμεν τὸ ἐν αὐτοῖς πολυτιμότερον ἐκείνων ὑλικόν. Ἐν τῇ εἰκ. 14, ἥτις παριστᾷ τὴν Ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ ἐξωτερικοῦ τούτου πύργου ἄνω μὲν ἐκ Νότου πρὸς Βορρᾶν, κάτω δὲ ἀντιθέτως τὴν αὐτὴν ἤτοι ἐκ Βορρᾶ πρὸς Νότον, βλέπει τις ἐντὸς τῶν διακένων κατὰ τὸ σημεῖον μὲν Α ἄρτι ἐξαγομένην στήλην, ἐν τῷ Β τὴν ἤδη ἐξαχθεῖσαν λίαν σημαντικὴν στήλην *Κρητός* τινος *Λυττίου* (βλ. Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1908 σελ. 19), ἐν δὲ τῷ Γ-Δ ἓξ ὅλας στήλας κατὰ τὴν πρόσοψιν αὐτὴν τοῦ τοίχου κτισθείσας, μεταξὺ τοῦ πρώτου ἐκ τῶν ἄνω καὶ τοῦ δευτέρου δόμου, πρὸς ἐξίσωσιν αὐτῶν.

Ἀμφότεροι οἱ πύργοι ἔχουσι κατασκευασθῇ ἐπὶ μικρὸν μὲν ὕψος 1.50-2 περίπου μέτρων διὰ λίθων, τὰ δὲ περαιτέρω δι' ὠμῶν πλίνθων (τοῦτο ἤδη παρετήρησεν ὁ Wace, ἔ. ἀ. 160-161 ἐπὶ τῶν φαινομένων πολλαχοῦ πύργων τῶν Παγασῶν· βλ. καὶ ἐνταῦθα ἀνωτέρω ϛ' 3), ἃς εἴς τινα σημεῖα ἐδείξαμεν σῳζομένας μέχρι ὕψ. 3.50 μ. Ἐποιήθησαν δὲ καὶ αἱ πλίνθοι τοῦ ἐξωτερικοῦ πύργου, ὡς καὶ τῶν διακένων, λίαν ἐσπευσμένως, διότι ἐν αὐταῖς εὕρομεν καὶ νομίσματα καὶ στάθμας, ἔτι δὲ συντρίμματα ὡραίων ἀγγείων καὶ μεγάλα τμήματα πηλίνων ἀγαλματίων.

Αἱ διαστάσεις τοῦ μὲν ἐσωτερικοῦ πύργου εἶναι 9×10 μ., τοῦ δὲ ἐξωτερικοῦ ἡ μὲν Ἀνατολικὴ πλευρὰ 20 μ., ἡ Δυτικὴ 9,80 μ. καὶ αἱ λοιπαὶ 22 μ. Τὸ μέγιστον βάθος ἀπὸ τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ὑπερβαίνει πολλαχοῦ τὰ 6 μέτρα.

Ἐκ τῶν εὑρημάτων καταφαίνεται ὅτι τὰ νεκροταφεῖα,

ἐξ ὧν ἐλήφθησαν αἱ στῆλαι, δὲν ἔκειντο μακράν· ὄντως δ' ἐξηκριβώσαμεν ὅτι ταῦτα κεῖνται ἑκατέρωθεν εὐθὺς ἔξω τοῦ τείχους εἰς τὰ κράσπεδα τοῦ λόφου (ἐν τῇ εἰκ. 11 μεταξὺ τῶν δύο λόφων κατὰ τὸ σημεῖον N εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ δένδρου)· αἱ ἄρισται στῆλαι ἐκομίσθησαν ἐκ τοῦ ἑτέρου νεκροταφείου (κατὰ τὸ N' ἀριστερὰ τῆς αὐτῆς εἰκόνος κειμένου, ἀλλὰ μὴ διακρινομένου ἐν αὐτῇ).

Μεταξὺ τῶν εὑρημάτων ὑπῆρχον καὶ πολλαὶ λίθιναι σφαῖραι, τινὲς μετὰ βαθέως κεχαραγμένων γραμμάτων ἢ συλλαβῶν ὅλων, ἵνα ρίπτωνται διὰ καταπελτῶν ἢ πετροβόλων μηχανῶν (βλ. ἀνωτέρω Ϛ' 1). Εὑρέθησαν ἐπίσης καὶ μολύβδιναι στάθμαι καὶ σιδηρᾶ μετὰ χαλκῶν ἥλων ἐλάσματα, ἐκ τῶν ξυλίνων θυρωμάτων τοῦ ἔσω πύργου ἢ ἐξ ἀμφοτέρων προερχόμενα· ἔτι δὲ κεραμίδες πολλαὶ μετ' ἐντύπων συμπιλημάτων γραμμάτων καὶ σημείων, ἀνήκουσαι εἴς τε τὸν ἐσωτερικὸν καὶ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν πύργον.

2) *τὸ θέατρον*.

Ἡ εὕρεσις τῆς ἀληθοῦς θέσεως τοῦ θεάτρου Παγασῶν ὀφείλεται τῷ κ. Βαλερίῳ Στάῃ (*Πρακτικὰ* 1901, 40)· διότι ἡ ὑπὸ τοῦ Leake (Northern Greece IV 369, ὁ Wace ἔ. ἀ. 161 λέγει ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπανεύρῃ αὐτὸ) ὑποδεικνυομένη θέσις δὲν δύναται νὰ εἶναι τοῦ θεάτρου. Τὴν ἀνασκαφὴν λοιπὸν αὐτοῦ, ἣν συνίστα τοῦ κόπου ἀξίαν ὁ κ. Στάης, ἐπεχειρήσαμεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, χωρὶς νὰ περατώσωμεν, διότι εἴμεθα ἀπησχολημένοι εἰς τὰς ἐν τοῖς ἀνωτέρω πύργοις ἐργασίας, ἐν οἷς ἀπῃτεῖτο ἡ παρουσία ἡμῶν ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας διὰ τὴν προσήκουσαν ἐξαγωγὴν τῶν στηλῶν.

Κατὰ τὰς δοκιμὰς εὕρομεν μέγα, νεώτερον, ἴσως τουρκικόν, κτίριον, κατέχον τὴν σκηνὴν καὶ πολὺ τῆς κονί-

στρας· τοῦτο κατεσκευάσθη ἐξ ἀρχαίου ὑλικοῦ, οὗ εὕρομεν ἑδώλια τοῦ θεάτρου, μετόπας μετὰ τριγλύφων καὶ ἄλλα ἀρχιτεκτονικὰ τμήματα, ἐν οἷς ὡραῖον καὶ ἴσως μοναδικὸν διὰ τὰ κοσμήματα κιονόκρανον, τμήματα ἀγωνιστικῶν ἐπιγραφῶν καὶ τιμητικῶν εἰς ῥωμαίους αὐτοκράτορας, τμήματα ὡραίου ἀγάλματος ἐκ μαρμάρου φυσικοῦ μεγέθους κττ..

Ζητήσαντες τὰς παρόδους εὕρομεν αὐτὰς μεταβεβλημένας καὶ δυσδιαγνώστους ἐκ μεταγενεστέρας μετασκευῆς καὶ χρήσεως. Καὶ τῶν ἑδρῶν εὕρομεν κατὰ χώραν μόνον πώρινα ὑποστηρίγματα. Ἀλλ' ἡ ἐργασία, ὡς εἴπομεν, δὲν ἐξετάθη ἐπὶ πολύ, οὐδὲ διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν. Νεώτεραι ἔρευναι ἐνταῦθα δέον νὰ γίνωσι, διότι τὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ πρώτου ἐν Θεσσαλίᾳ θεάτρου θὰ εἶναι λόγου ἄξια.

3) *ναὸς (;) ἐν τῇ πόλει, οἴκημα ἢ ἐργαστήριον.*

Ἐπί τινος λόφου κατὰ τὸ μέσον που τῆς ἀρχαίας πόλεως δοκιμάσαντες τῇ ὑποδείξει χωρικοῦ τινος εὕρομεν ἴχνη κρηπιδώματος ἐκ μεγάλων μαρμαρίνων πλακῶν· ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ἔχει κτισθῆ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας οἰκοδόμημά τι, νῦν ἐν ἐρειπίοις εὑρισκόμενον. Οἱ δὲ χωρικοί, καὶ πρὸ αὐτῶν οἱ Τοῦρκοι, ἔχουσι κατὰ πολὺ καταστρέψει τὸ ἀρχαῖον κτίριον, ἐξαγαγόντες πολλὰ τῶν μεγάλων καὶ καλῶς λελαξευμένων τούτων μαρμάρων, ἵνα μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ ἐν οἰκήμασι τοῦ Βόλου.

Διὰ πολλοὺς λόγους, ἰδίως διότι ἡ ἀνασκαφὴ τῶν εἰρημένων πύργων ἀπησχόλει ἡμᾶς, μὴ δυναμένους, ὡς ἐλέχθη, μηδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ ἀπομακρυνθῶμεν ἐκεῖθεν, ἀνεβάλομεν τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐρεύνης εἰς τὸ ἑπόμενον ἔτος 1908.

Ἐπίσης ἐσκάψαμεν κατὰ τὸ Βόρειον τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἐγγὺς τῆς παραλίας καὶ οὐ μακρὰν τοῦ κατ' αὐτὴν φυλακείου, ἐπὶ ἐρειπίων ἀδιαγνώστων. Ἐκεῖ εὕρομεν μέγα φρέαρ, ἀρχαῖον, ἐπιμελῶς ἐκτισμένον, ἀρχιτεκτονικά τινα τμήματα, ἄλλοθεν κομισθέντα, καὶ δάπεδον ἐργαστηρίου ἢ οἰκήματος ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων.

Πλησίον τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης εὕρομεν κατακείμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀγαλμάτιον μαρμάρινον τρισωμάτου Ἑκάτης, βραχίονα ἀγαλματίου μετὰ δορᾶς ζῴου ὡς ἱματίου (Διονύσου ἢ Σατύρου) καί τινα μικρὰ ἐπίσης τμήματα ἐκ μαρμαρίνων ἀγαλματίων. Ἡ θέσις ἀποτελεῖ ὕψωμα μετ' ἀναλημμάτων καὶ ἴσως κεῖται ἐνταῦθα ναός τις ἢ ἱερόν, ἢ δημόσιον οἴκημα.

Ἐπειδή, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται, αἱ *Παγασαὶ* παρέχουσι λίαν σπουδαῖον ὑλικόν, ἑρμηνεῦον οὐ μόνον τὴν ἱστορίαν τῆς μεγάλης ταύτης καὶ ἐμπορικωτάτης κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πόλεως, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα ζητήματα, ἐν οἷς τὸ τῆς Ἱστορίας τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς Ζωγραφικῆς, προτιθέμεθα ἰδίως ἐνταῦθα νὰ ἀφιερώσωμεν κατὰ τὸ 1908 τὴν προσοχὴν καὶ ἔρευναν ἡμῶν, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας παρεχούσης, ὡς ἐν παντὶ σπουδαίῳ καὶ διαφωτίζοντι τὴν ἐπιστήμην ἔργῳ, τὴν γενναίαν αὐτῆς ἀρωγήν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1908.

Α. Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΛΟΣ

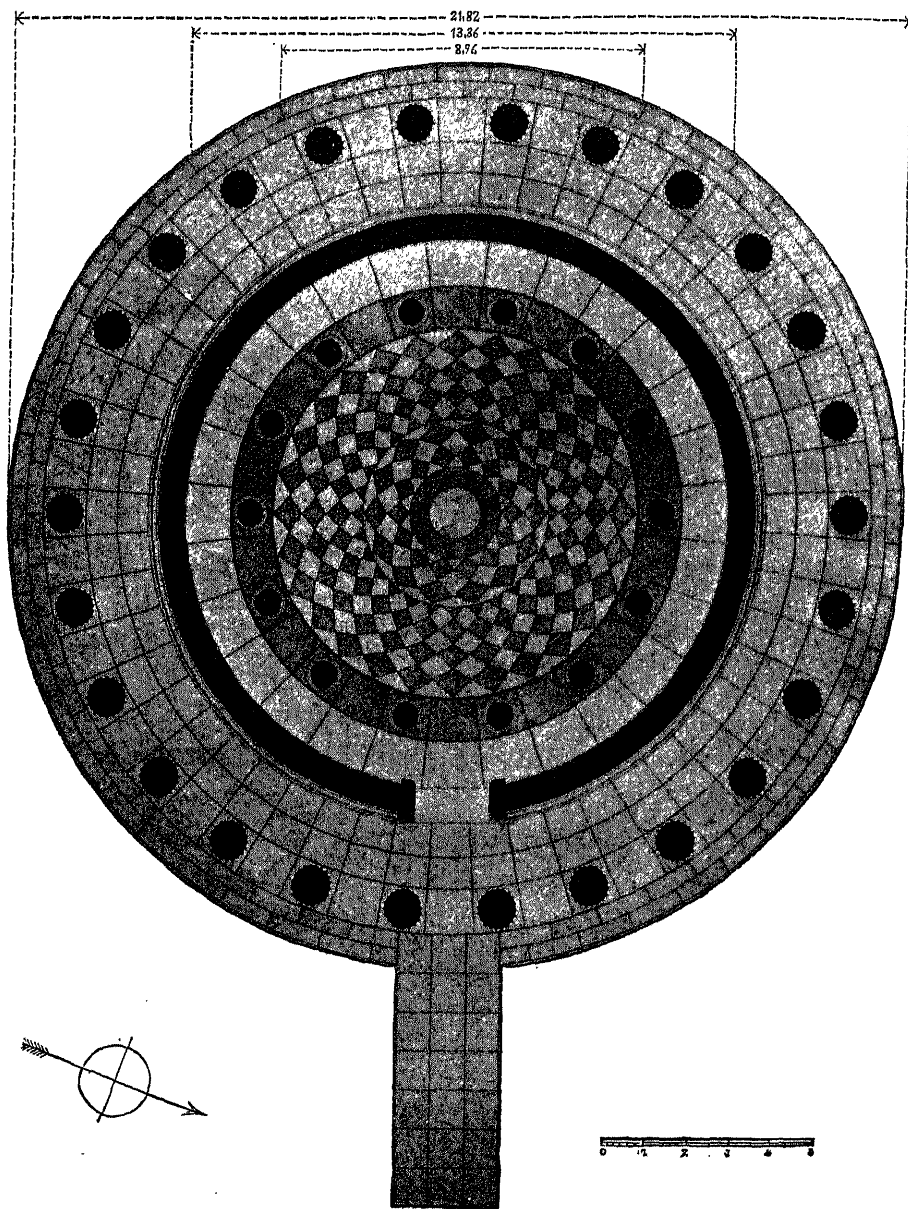
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡΩι ΕΡΓΑΣΙΩΝ

(Περὶ τῆς Θόλου).

Συνεχίζων τὰς ἐκθέσεις περὶ τῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀπὸ τοῦ 1903 ἐργασιῶν μου πρὸς συγκόλλησιν, συμπλήρωσιν καὶ ἐν τῷ ἐκεῖ Μουσείῳ ἀνίδρυσιν τμημάτων τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων ἀνακοινῶ ἐνταῦθα βραχέα περὶ τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου.

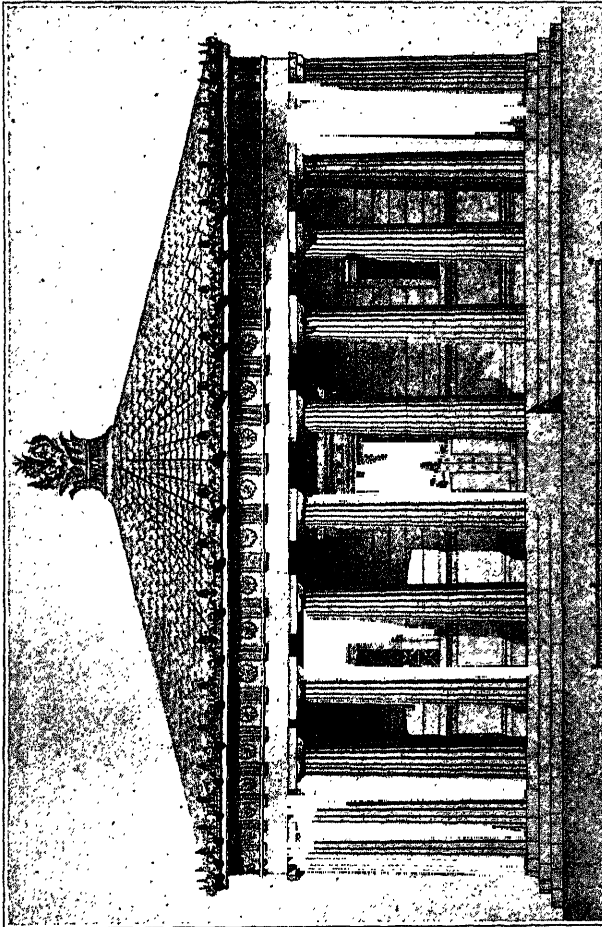
Διὰ τῶν γενομένων ἐν τῷ Μουσείῳ ἐργασιῶν συνεπληρώθη καὶ ἀνιδρύθη μέγα μέρος τῶν μαρμαρίνων φατνωμάτων τοῦ οἰκοδομήματος, μέρος τοῦ θριγκοῦ τῆς δωρικῆς περιστάσεως μετὰ τῆς ὑδρορρόης, μέρος τοῦ τοίχου τοῦ οἰκοδομήματος καὶ τμῆμα τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος σὺν τῷ δαπέδῳ αὐτοῦ.

Τὰ ἐκ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἐπιστημονικὰ πορίσματα εἶνε τοιαῦτα, ὥστε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τώρα τὸ πρῶτον γνωρίζομεν τὸ περιφανὲς τοῦτο οἰκοδόμημα ἐν τῇ ἀληθεῖ αὐτοῦ μορφῇ. Τώρα ἀνεγνωρίσθησαν πολλοὶ λίθοι τοῦ ὑπογείου κατασκευάσματος, δι' ὧν ἐγνώσθη καὶ ἐξηκριβώθη τοῦτο ἀσφαλῶς. Ἐν δὲ τῇ γενομένῃ ἐρεύνῃ τῶν ἐρειπίων ἀνεγνωρίσθησαν πώρινοι λίθοι, οἵτινες ἦσαν στυλοβάται τῶν δωρικῶν κιόνων (ἐν τούτοις εἶνε κεχαραγμέναι αἱ ῥαβδώσεις τῶν κιόνων). Τώρα ἐγνώσθη τὸ ὑπόβαθρον τῶν κορινθιακῶν κιόνων καὶ τὸ δάπεδον τοῦ οἰκοδομήματος. Ὁ δὲ τοῖχος τοῦ οἰκοδομήματος παρουσιάζεται

Εἰκ. 1. — Κάτοψις τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ θόλου.

ὅλως νέος. Εὑρέθησαν ἡ βάσις αὐτοῦ καὶ οἱ ἐπὶ ταύτης ὀρθοστάται, οἵτινες εἶνε οἱ μὲν ἐξωτερικοὶ ἐκ λευκοῦ, οἱ δὲ ἐσωτερικοὶ ἐκ μέλανος λίθου. Ἐπὶ τούτων δὲ ἐπεκάθητο

Εἰκ. 2. — Ἀναπαράστασις τῆς θόλου.

ἡ ἔκπαλαι γνωστὴ μαρμαρίνη ὡραία ζωφόρος, ὡς καὶ ἐκ τῶν διαστάσεων δείκνυται καὶ ἐκ τῶν ὀπῶν τῶν πρὸς ἔνθεσιν τῶν συγκρατούντων τοὺς λίθους μεταλλίνων δεσμῶν. Τὴν κορωνίδα δὲ τοῦ τοίχου, τὴν ἀμέσως ὑπὸ τὰ φατνώ-

ματα, ἀπετέλει διπλῆ κατὰ τὸ πάχος σειρὰ λίθων τώρα ἀναγνωρισθέντων, ὡς ἐκ τῶν διαστάσεων καὶ ἐκ τοῦ σχήματος τῆς καμπύλης δείκνυται· ὁ μὲν ἐξωτερικὸς τούτων εἶνε μέλας λίθος, ὁ δὲ ἐσωτερικὸς πῶρος. Ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ πολλὰ τεμάχια ὡραίας μαρμαρίνης θύρας τοῦ οἰκοδομήματος.

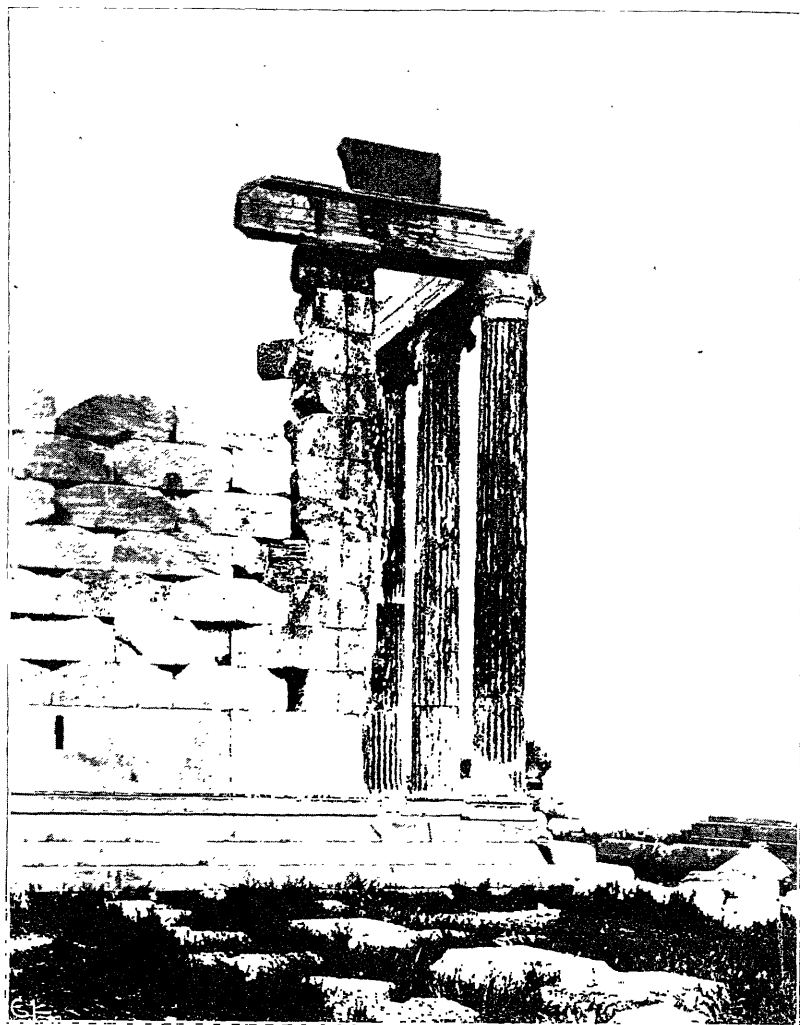
Ἡ πρὸς τὰ ἔξω πέραν τῆς ἐπιφανείας τοῦ τοίχου προέχουσα ζωοφόρος, ἡ ἐπὶ τῶν ὀρθοστατῶν ἐπικαθημένη, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, δεικνύει ὅτι τὸ οἰκοδόμημα εἶχε καὶ παράθυρα (εὑρέθησαν καὶ ἀρχιτεκτονικαί τινες μορφαί, αἵτινες ἐκ θυρίδων ἀληθῶς δύνανται νὰ προέρχωνται). Ἡ στέγη τοῦ οἰκοδομήματος ἄρα ἐδύνατο νὰ εἶνε κλειστή· καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἄλλως τὸ πρᾶγμα, διότι ἐν τῷ κέντρῳ τῆς στέγης θὰ ἵστατο μέγα ἄνθος, οἱονεὶ κάλυξ, οὗτινος πλεῖστα τεμάχια ἔχουσιν εὑρεθῇ. Ἡ ἀπὸ τῶν κορινθιακῶν κιόνων μέχρι τοῦ κέντρου ἦτο ξυλίνη· ἦτο δὲ θολωτή. Ταύτην τὴν στέγην θὰ ἐζωγράφησεν ὁ Παυσίας, ὡς ἀπὸ τοῦ 1900 ἐδήλωσα (*Ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ* σ. 63) καὶ ἐν τοῖς *Mélanges Nicole*, 1905, σ. 611, ἐπανέλαβον. Εἰς ταύτην δηλ. τὴν στέγην τῆς θόλου θὰ ἀναφέρωνται τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου (N. H. XXXV, 124) περὶ τοῦ Παυσίου παραδιδόμενα: «Idem et *lacunaria* primus pingere instituit, nec camaras ante eum taliter adornari mos fuit».

Τὰ περὶ τῆς θόλου καὶ περὶ τῶν ἐργασιῶν τούτων θέλουσιν ἐκτεθῇ ἐν ἰδίῳ δημοσιεύματι παρασκευαζομένῳ νῦν. Ἐνταῦθα δημοσιεύω σχέδιον τοῦ δαπέδου (εἰκ. 1) καὶ σχέδιον ἀναπαραστάσεως τοῦ οἰκοδομήματος (εἰκ. 2).

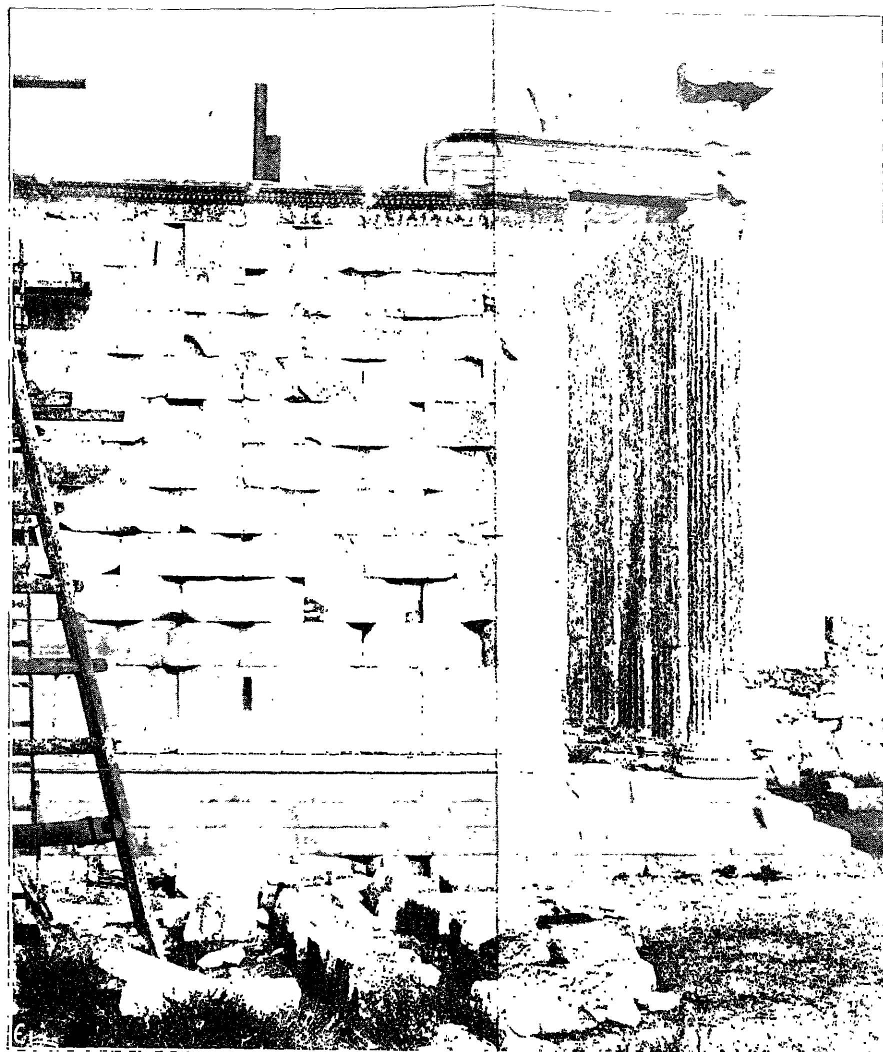
Π. Καββαδιας

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

CENTRAL ... LIBRARY

Μεσημβρινὸς τοῖχος τοῦ Ἐρεχθείου μέχρι τοῦ ἔτους 1907.

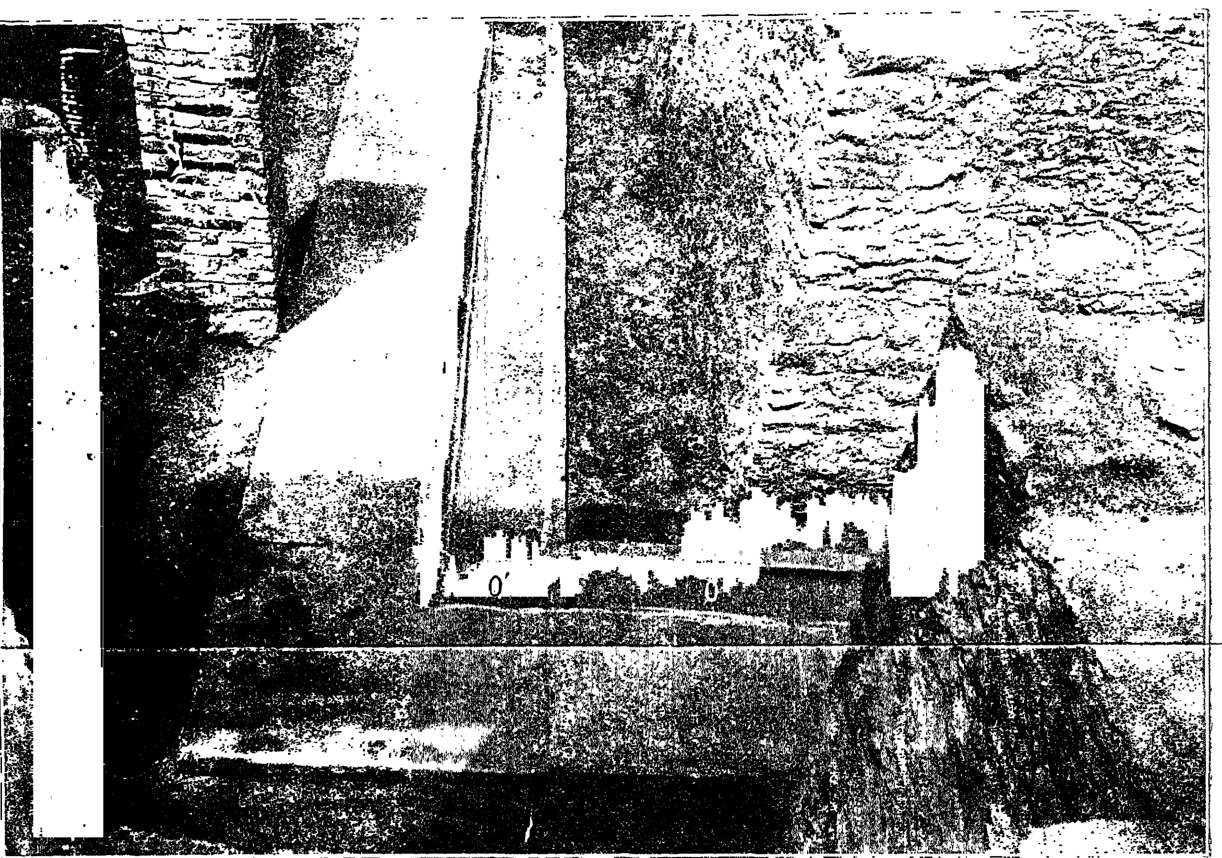
Μεσημβρινὸς τοῖχος τοῦ Ἐρεχθείου κατὰ τὸ ἔτος 1908.

Ἀνατολικὴ πρόστασις τοῦ Ἐρεχθείου κατὰ τὸ 1907.

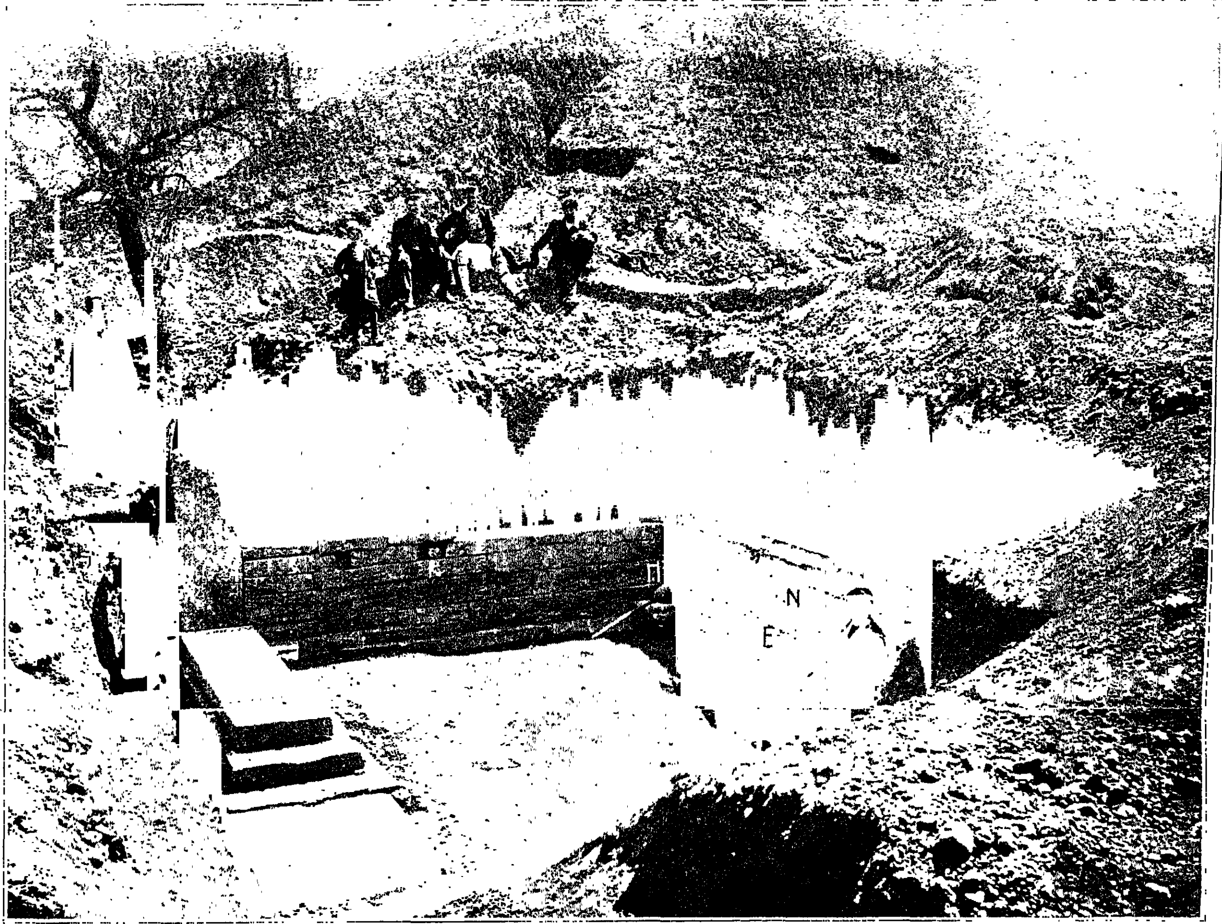

Ἀνατολικὴ πρόστασις τοῦ Ἐρεχθείου μέχρι τοῦ ἔτους 1908.

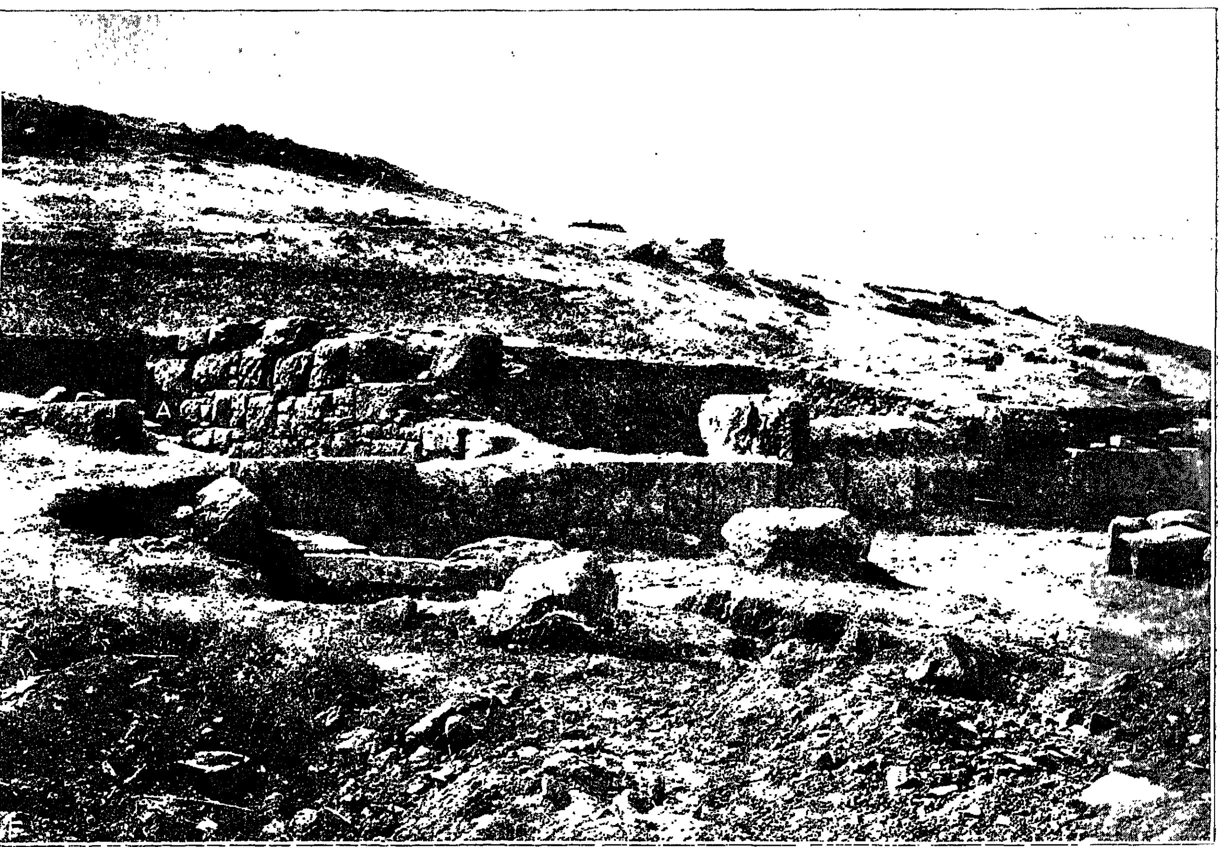
Φάρσαλος

Εἰκὼν 1. — Ἡ Νοτιοδυτικὴ πλευρὰ τοῦ στυλοβάτου τῆς Ἀγορᾶς μετὰ τοῦ ὀχετοῦ.

Φεραί

Εἰκὼν 2. — Ἡρῷον ὡς ναὸς ἐν παραστάσι παρὰ τὸν μέγαν τύμβον ἔξω τῶν Φερῶν.

Φθιώτιδες Θῆβαι

Εἰκὼν 3. — Ἀνασκαφὴ οἰκημάτων μεταξὺ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Θεάτρου τῆς κάτω πόλεως.

Φθιώτιδες Θῆβαι

Εἰκὼν 4. — Ἱερὸν (Ἀθηνᾶς Πολιάδος;) ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως μετὰ προγενεστέρου ὑλικοῦ.

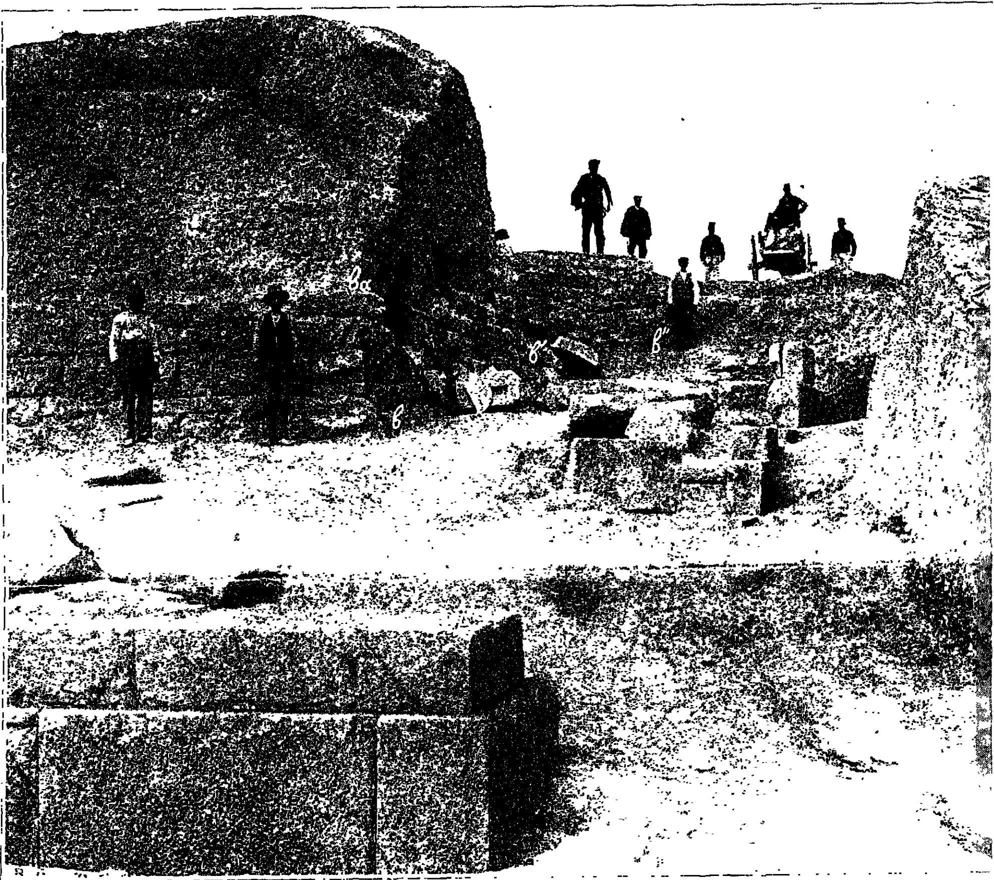
Φθιώτιδες Θῆβαι

Εἰκὼν 5. — Τμήματα μαρμαρίνων ἀγαλματίων (α. β. γ.) καὶ πηλίνου (δ.) ἐκ τῆς κάτω πόλεως (α.) καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἀκροπόλεως (β. γ. δ.).

Παγασαί

Εἰκὼν 6. — Ἡ Νότιος πλευρὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ πύργου μετὰ τοῦ πλήρους γραπτῶν στηλῶν διακένου.

Παγασαί

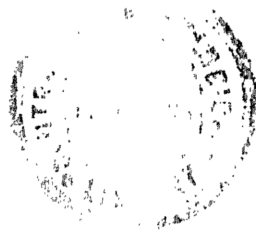
Εἰκὼν 7. — Ἡ Βόρειος πλευρὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ πύργου μετὰ τοῦ πλήρους γραπτῶν στηλῶν διακένου.

Παγασαί

Εἰκὼν 8. — Ὁ τοῖχος τῆς Ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ἐξωτερικοῦ πύργου φέρων ὡς γόμωσιν γραπτὰς στήλας.

7